KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
B. 617-20.

הקדמת הרב המחבר נר"ו

אמר שמחכר לחבי שהקדמוני לחבות העולם כחיבורם היפה ותיקנו כחאמרם וחדשו ומכו לכו ללך לחריחם למען לא יכשל ויעף בלשם הכברת כגלם חלקים להיות ה' לנגד עיניו ולא ימיש ממכו כל ימיו לחבות לילו להיות שלם בגופו כמשמו וכתורתו להגות בה תמיד ולחבות מכל עבק הנוכניות להלך ולהסתעשע בה. יום יום ואז יכגל מכל רע כ"ש מעורר תהילים קיט לולא תורתך שעשועי אז לחבדתי בעניי והעמידו דבריהם דברי חלקים חיים לוים על דגלו לנבריהם חך לחר חדה ומר לחר חדה ולא פלינו כולם מחל ה' ורועה ה' קיימו וקבלו והחריכו כדבריהם וכיותר הרב הכולל ומכריע כולם בכף מחזיקים לחת הוא הרב מוהר"ר שמואל מוזילש זצל לחר תיקן ועשה לחזקים לתורתו הקדושה בחיכור פירושו הכהיר וקרא שם ספרו מדרש שמואל ויפה חיכר וכומכו דבר וכ' וזיכ' לת הרבי לתו עמו במלחכתו והכית כתוך חיבורו מה שהיה שומע מתכמים שהיו בימים הללו ולא רצה להתעשק בטלית שחיכו שלולה כחותן ההולכים בנחוכה ועושים מעשה נחש וחושבים ונוחלים כפעות נדיקים ולדי רוכים להיות נדיקים חיים בחיתתן להיות שפתיהם דוכבות בקבר לומר דבר בשם לומרו להכית ימות המשיח ולישם יודעים מלומה כי נדול עוכם מבשות שהוא מעכב הגאולה והתחייה וכוודאי הוא הסתן הוא המלחך המות מחית בפעות נדיקים להותם חיים כחמרו דבר בשמם ועל זה ומיעתם כחמר כי נמול ידם יעשה להם הוזיל ושוסקים במלחכ השמים כרחי ורחמיה לישכן מלותו עולם המוומין להם מבשת ימי כדלתית. לך ורק מיעוט לחר מיעוט לרבות לליט בזה וכומכו כו מכוח לבות כל לדם ולשם יולדתו הם הגאון הרב הכוזכר בעלי בחני לומה כלה דורש וכל מקיי ומח בעשרו כמתכת חלקו לשר חלק לו לליט מפתורש קדושת ומה בשמע מחחרים גילה לבו ושודה ולא בוש ולחר בשם לחרו ולמרו לו בשמו עולמות ובלי ספק זכה לעתי עולמות ושורה כמחיכת הכבושים שהחיו המתים כחליהו ולחישע ויחזקאל וכמה בפעות נדיקים היו הרב הנ"ל להיות שכתיהם דוכבות ולא בחותן הקוכנים הזמורה ועוקרי הכשיעה לעשות לעשתם עולם ומדרגה לעלות על מובח ה' כמעלות לשר לא היכן לשם ולישם יודעים גילוי ערוותן לשר היו חרפם לשם להתכלות ולישות עשתם כמשפט הזוכות שמחתו פיהם ושמו כספך עיניהם ומטיבים לחשם כמעשה זמרי ומקנחים שכר כבנחם כדי לקרוח לבבל נדיב ולכולי עוש והוא בכחשו כבלה ידבר לכן ידמה לשחול בכבילה לך כלב בהיבות יען לומר לשם לחרו ולא על נדיבות יקום לעד בתוך שאר נדיבים להיות עמהם כמחיבתם להקבר עמהם קשר לחבת עבותי פנון הרב הכולל כמכית כחיבורו כל זה לומר

הקדמת הרב המחבר

והא מרו וכוונתי מחיר פלפה וכן רחוי לעשות לכל לוים המחמין ומנפה לכיחת נושיע
ואסרי היודע תעלומות החכמה מהחכמים אשר היו בימיו ובלפניו פכיו לומר בפיהם
ואכני הרם והכבוה מפל לאנשים הדל במשפחתי ונעיר לכית אבי עפרה פתמה
ומקלה אין בידי תשורה ומנחה לפני יודעי דתודין לומר דבר מרכותי כאשר
יעידון ויגידון מבין גדולי גדלתי ומאמתי שמושה רבא ופסדון ידיעה ממכי יגא
גלה כתבתי ש לבי לדרוש ולתור אחר דבריהם ולהכל פיה שלין בהם חטא וחסרון מי יכול
להמנות מקנת שבחם פלא בפביהם ומי יתן ויהי לבי זה כל הימים העוברים הייתי
עושה כמעשה הרב הב ל להגיע ולעיין כל חד וחד בהדרו וכל שוכיתי להחיות בפעות
נדיקים כתבתי להיות ספתי כל ת׳ דוכבות ות׳ המרכבה וכו׳: והואיל ועוני גרמו
גלה וכיתי להרבות בבודה: לחרתי בלבי להפלים דברי מה שהגיע לי בפול
וכויית מפלמן גבוה מהר החלמים ובזה יתבבדו רבותי ובכל מתקבלי חון מבבו
תלמידו ויבחתי ביד ה׳ חלי לפרש דברי ספר קוה כאשר יחזה כל לוים מדע
ושכל ורוח חן בקרבו ויסדתי על לבבי שים טהור לדבי בו שפה פל פלא רגלים על פי
הב״מ ועל בי המדרש ועל פי הדין ולקוח לחל רוע׳ לותי מעודי להיות פרושי וחיבורי
עולה יפה בעיניו ובעיני כל לדם ולוכה להיות במחיצת היצרים ומאחרים
אשר מימי לא יבלתי לנוול ולחתום ולנבוב דעת חלמים ולפשים לדבר גדולות דברי
ברים ומקרים לאמר דבר לי לשמי מה שאמרו חבירי מכל שכן מלעבור על דברי׳
רבותי שהיו בימי ולפני בה יוכבי חל לרחות בעוב הנבוו ונפון לנדיקים להיות
במחיצתם עמהם בתה בעתים ועדנים וזמנים הרבה לאמרתי פעמים הגוכים
ולא רציתי לום׳ בשמי וכתבי לי בלשלי רבבי ובכל להתמעט ולהקטי׳ לת עצמי ולדחוק
השעה עד בדחקתי במרגל כל הדוחק וכו׳: וחם ושלום לא בתתי בכאן בלוים
המתבלל להגדיל שמי ולהרבות כבודי חלילה הלא מעשי ידי מיעוטים המה ומה זה
לפני תלה לוים אך לא בתתי הבה בלותן דברים כי אם להרחות לבבי גילי להעלותם
בלבבם לאמר לוים זה השפל לוות מקיר זבה לדרוש ולחקור בחכמתה מה מוטל
עליהו לעשות בהיותיהו גדולים ועצומים ממנו ומשבחוהו לוים מכלבות לא תוהר
והדר לו זרוע ה׳ על מי בגלתה ולחתו הייתו בלרזים ובלשים והוא היה בא גב בקיר
בעיניהו ולא יבינו לבבם לקנותי קנית סופרים וירבו חבמה על חבמתן וירחיבו
כיהם ולשובם להגות לחרי לל חלהים חיים ויעשו גם המה למשפחותם פירושים הנוכי׳
מה שיהון לותם חלהים ולם יהיה חלהים עמדי ומחרבי ויעזור חלי לנפה לזבות
לת עצמי ולעשה ה׳ בזה ובזולת בזה מה שבויתי בלרב לתום בגד עיני תמיד להיות
לפני לזברון ולמחרת כי הגון על התורה כולה ולקוח לחביו שבחים לעשות

עכבים ליתן נפשם בעתם ועליהם לא יכול להיות משמח חלמים ומכשר
יזכנו ה׳ להוציא מעייני הסמון חוצה בדרך שתדם רוצה מוליכין
לותו :

ועתה כתבתי להודיע לכל עין הרואה ולאזן השומע היתך כתבתי לדרוש ולתור
בחכמה לעשות דברי הספר הלזה ועוד שכשתראים עתי למען ילכו
בני אדם בדרך סלולה וכבושה והוא תרוך וקנר בוודאי יניע לימים התלה ויעם חיל
בתורה כמו שהגיע לידי ועל פי שלם תלה עשיתי : הרחמן עלה כרעיוני
שתדרם חזית דרשו זל והפך טוב מלך זה השכחה וכתבו טעמים הנחיל ונריך לחזור
בלימודו תמיד והקשתי במדרש הלא יותר טוב היה שם היה הכן
לחדם זוכר לימודו מה שהוא לומד מרבו : ולזו היה יכול להוסיף חכמה על חכמתו
לחדם דבר חעתה ללמוד עוד : בשביל השכחה דרשו זל שם שמוע תשמע וכו׳ :
וכח לידי המעשה ובזכרתי הלכה : ועמדתי על לותו המדרש ושתה בחידושם לחת
לחמיתו של הקדוש ברוך הוא ועליהם לא יכול והוא היום גבורה השכחה גם כי
מרוב דאגה וטרד ולא עליך עוברי הדרך ולא היה כי שום זכרון ושתם כשהזכרתי דבר
וחזרתי לחבורי ולא ידעתי מה חשכתי לדבר : ויהיה בשבי עגומה זה ימים ושנים
רבים וביותר ביום בואי להמדרש הכ״ל כחעט עלה בשתשכתי לחמר לא בעיכח
מהלי טובה : וכחשר הגדיל נערי רחה ה׳ בעבי ושם עלי משתים לקיים בי הנירשת
והיה ה׳ עיבי לעשות כזה תכף בחחרי דבר הלכה חנין לבבי בגלין ה׳ על הבייר
להיות שמור וטמון חנלי : וכן החכמה זו תהיה לותי ולזו כל נימת ונימת היתה
מנטרפת לחשכון הגדול הזה ועשיתי החיל הזה : לז הודיתי לחדיבו משתים ואמרתי
לפה לחמרו והכה טוב זו השכחה : והוא בוחיל ותתיירא הייתי עלה לשכח דבר מעולם
ינחתי לכתוב כל דבר ודבר בגלין חדש בשפי עצמו וינח המיכור הזה שפי כיסרבי
ה׳ כיבורי להכה דין גרמי דשתם בני מתו בעוני עלי היו כולבה וכיות עכשי כרעם
הגדול ביום נבר הלויב כחרניבו בחדיבת בולין כחש׳ כל קש ומעי תבליב שתי חזניב
מתם עלי לשת בעורי בהקשות בלדת בעוד כבר ארן לבה לק״ק לוחלין עיר המהוללה
שכול סופרים ושם לחר ה״ג מל בפי תוספות בשבת פ״ק דמילה לחר ה״ג ומל :
לחר שמלתי לת בני שמח ינחת בפשה בקדושה ובטהרה ויהי היום הסליחי בקיות
הלהל כדרשת זל ג׳ ימים לחר המילה מתה שם : ושם מנחה קבורה בתוך עם
ה׳ י וברוך ה׳ שוכחה למנוח מקום מבוחה ולא קבורת חמורים מה שלא מנחו בשם
וכמה גדולי הדור בחותו זמן ולחר זכו לא השלימו בהיות בקבים למחות ולחלבים
בחבירם לחת ומי הוא יוכל להבין בין דם טהור לדם טמח : בין לדם להדם ובין

הקדמת הרב המחבר

קבורים ונקבעים נדיקים ורשעים זה עם זה · וכיון כח לידי כלה וה׳ סונילבי
מאפילה לאורך לרחות עולם חדש כשבשתי כמעשי יעשתי ומנחתי תחתן ורבו
למעלה מעשרות רשם ודרשו אל כוכח ומכחה לויכו מכפר הח כתורה מכפר כתתי
את נפשי כשאלתי לשאול לה׳ למנוח דכרי חכן שכל חפצים לא יעמו כה להתקן
כמו שדרשו אל ויכח יעקב שלם · שלם כגופו שלם כתורתו שלם כממונו תיקן להם
וכו׳ שלשית כהיות שכשאלתי לכדי לרחו׳ המרחה הזאת מכית חמדתי
ויכאתי כעצמי ערירי כלא כנים וכטלה ממכי עמרת לכותם כנים ולא שייך
לאמר עלי אב ותולדה כאתי לתקן העשרה ליושכה והוא פרקי אכות · להיות
זוכה להקראת אב אצל כני לפי שהספר הלז מה שתקנו אכותינו הקדמי׳
הוא עמרת לרחם כל חי לילך אחריהם לטייל כדכריהם וזכותם
יעמוד לנו : וקראתי שם ספרי הלז נחלת צבי משני
טעמים · הא׳ הואיל אין לי כן וכת לנחול
אותי כלשון מכמיכו אל ים כוחלין ומכחילין :
והשני שיתן לי ה׳ כניס הגוכים
ויסרים כיראת ה׳ כל
הימים ושנים

ובשביל ככוד קוני וספרי יצאתי כשם דכרי היסרים : לשיר כשיריס
כשאר המחכרים לא כאתי ובמשקל ויתד ותכונות המדכרים
אך אית דידע למקדת ואית דידע למחרז חרוזים לכוכאתי כנקל כנגני המוזח כיעל
חרוזים : לדכר נחות כשירים וכה ויפרה ושמי כשם אכותי כר אשם מעוקרים ·
כתחילת החרוזים. השמכה היא שם רוח ·

הקדמת הרב המחבר

צ רופה אטרתך בלבדי ערותיך יחי הסרך ׃
ה יות ראה ראיתי מעשה אדם ותחבולותיו ׃
ידעתי המת הבל וגם לרבות מחשבותיו ׃
ר איתי בלבי להמשיך בין המשומר במשמרותיו ׃
ש שתי לזנות הרבים בערות ובחוקות ובמצותיו ׃
ב עוני כל אלה מצאני מות אשתי ובני קראני ׃
נ חיתי ורב עונות עכרני נגרם תורה הלאני ׃
ה קבטחתי באלהי דברי הברית להיות לי שם ושארית
ר אשית יתן לי אחרית וארא את השגן להברית׃
ר חמני ושחרני בנתר ובורית לחיו יצא כיו הברי׳
ש לח רגלי המבשרים ותאבד דובדי שקרים ׃
מ שיחנו בליל השמורים בזכות שלש עופרים ׃
ש יר חרש מזמרים בתופים ובמחולות ופסנתרים׃
ע זור נא הנשארים מהצר ציר במבטורים ׃
נ הל עמך המפוזרים לארץ צבי הנחמרים ׃
ז כנו לראות בביאת משיחנו ובנקמות כל רודינו ׃
ל חזות בנועם בית מקדשנו ובגפילת הקמים עלינו

הקדמת הרב המחבר

עוד לפעמים נפתח ושרוי לפני במחשבתי וכלתי לגלות לזולת הפומא ולא הקדמתי לפרש מתחילה תכלית הספר למה בדרו ויסדו חכמינו ז"ל לומר פרקי לנות ונוקא בימות הפסח ולמה נקנו לומר פרקי לנות ולא שאר פרקי. ולמה ופרק ולא פחות לו יתר: ונם לרנות למה תיקנו לומר קודם כל פרק הסנת כל ישראל. ולאחר כל פרק מסנת רבי חנניה בן עקשיא זולת מה שפירשו מחברי ם שהיו לפני מלו ומקדם כשכיל מה לומרים מסנת רחבעם בתחלת טעם לפרק הנדולה לביניים. ולם מעט ומצער קוש לפי כמם הקדמה כן שהוש מעט שכחות ורב הלימוד: והוא מה שילוע לדם פרלמון שכונר ביום השמי שמח וקנן בכתיעם כלילן ובלשל פנדול שילוע לוולעי ען נמוש כשתרנם שמח מה שקשלו ישראל במדבר בעשיית העגל כוש דומה שמח לדם פרלמון שהיה מפריד מלכות הנקרית למעלה למכשיל עכ"ל ושמח של שבל היה ניחות בחמש לפי שכניסן-יצלו ישראל מיצרים: וכן לדם פרלמון הנברת ביום חמש שמחנו יהא לוולנו שמח שיש בנרת ניחות בחמש ניז לומר שלומר בניסן נברת בעולם. וכין למה שלומר בחסרי נברת העולם. כמנת היה לוולנו שמח ניחות החמש. בניסן היו שחילת ניחות חמש. ובחסרי הוש שלבי דקיוטע: לכן לב שלקנו לומר שלו חמש פרקים ניחות החמש לבבר על לוולנו שמח שהיה ניחות החמש: ותקנו לומר חמש פרקים לפי שדם פרלמון שהיה חוטף רלמון נברת ביום הנמי: וישראל שבלוולנו פרור מלכו בחורת ם' מה שכתן להם בקדוש ברוך הוא בסיני לחדש: ומה שפורידו להם מרעשה שהיו דור חמי שלברשם: ולוולנו בעם התפלל משה ע"ה והזכיר זכות ה לנות שכתוב כ"ש כי תשא זכור לשברשם ליצחק וליעקב: למקול על לוולנו ענן. לכן נם שלמנו ניחות החמש קודשים פרק לנות לפי כדי לזכור וכותם לבבר על העון שמר שהוש בכל דור ודור כדרשת ז"ל ניחס בקדקדי אין לך בכל דור ודור שלין בו לוולנו שקידש. ולכן שלמנו לומרים חמש פרקים כלשרשנו. ונוסף על זה מה שטעו לוולנו הדור בשעה חמש כדרשת ז"ל וורף העם כי בחמש חמש שעות היום ולא הת חמש חיד הלכו לשהרן עיין עליו כרמז ול בפרשת כי תשא ובדרש שם: לכן יבואו חמש פרקים שלו לבבר על לוולנו שם שנעטו בחמש: וסוקיל וכך הוא שמעת הזה הוא קניעה בטיעה למעלה למשכיל: ודרך כל שלרן לתקן כל בט עות ניחות בחמש לכן נם שלמנו כריכ ם לתקן שנשיעה למעלה בשעה שמתקנים הבטיעה ניחות בחמש כדי לשעלות בחמש לשורשם: מה שחברו בחטח שלהר ודור המדבר. ובכה בפרק ם שלו תחנת דכרי מנסר יתר מפלר מסכיות והחמ מעשה בחמש ושלו אם יקרא לדם בחמש יסוד בחרטה על חטלין ותלוכן כל ימי חיו לעשות תשובה על מה שחטא בכר ושלה לעשותן עוד ויזכור שם מרלשוכים לא מלט בחמש ועל פרלשוכים שלבחנו מבטיעים סילף בכח להכחיש עליהם ולחדש דבר מעשה: ולו כוולתי מחזור שנט עם כמו שהיתה לעיקר ויצטרך שלה להדבק דבק טוב לעלות לחמש קני המכורה להלוך אל מול בני סמכירה לחבר כל שבילות לקבל הסתן הטוב שנהנו ושבלוון עין לא ראתה אלהים זולתך שנשיעה עולה למספר שענ"ל: העשה שענל: לכן תתבת בחלנו חמש פרקים שמח ושמונה מסכיות עולה למספר שענ"ל: מוקיל וכך הוא תבין שבשיעה זה תקנו לומר קודם כל פרק מסכת כז: ולאחרי מסכת רחבע. עולים למספר זה: פי' ו' פעמים מסכת כל ישראל: ל"ב מסכת רחבע: ובין הכל עם חלנו

ק"ח מצוות יהיו מלא ועשרים למספר שכת מרכע"ח שפיו ימין מלא ועשרים שכא שהיה מוריד לכו
הלבושות למלא ועשרים יומים כידוע שעלה מרכע"ה נ"פ למרום : ובכל פעם עשה שם תרבעים
יום : ובכל יום בשכיל שיגיל שבשתכרו שלחות קרשונים ויוצרך לעלות פעם שכית לרגות
את שקדוש ברוך הוא : ובפעם שלישית נתן לו שלחות אחרונים כמוגה כרגל בפ"ת
כי תשא לשלחות ולתרונות היו ברגון ושמנעיות היו בכפעם לכן שקנו שכי מלא ועשרים מצוות
כנד הכי מלא ועשרים שכא שהיה מי מרכע"ה : ויום ברוך לעלות לרקיע בשכיל לחתו עין נ"פ
ולשיות שם כין כולם מלא ועשרים יומים : והוא"ל וכן הוא לכן שרשתי בחיבורי זו קודם כל פרק
מסכת כז ושאר כל פרק מסכת רשב"ג ופרשתי כיל הטובה שלי כמתכת שלשי שאר חלק לי שלהים
וכל פעם ופעם פרשתי המסכה שכל כך בפי' מסכת רשכוכ שכל אותו פרק להיותה עולים בשיגנון
ס"ו : ומסכת רשב"ע עולה תמיד בפירושם על שלפניה כמה שהיה בן אותו פרק . והוא"ל
וכך הוא לכן לומרים המסכות שלא בסכת לוזקף כמכתם קוא"ל ורבן שכל כל הכביאים קוף
מסה רכע"ם מת בסכת במכתם שמה שעשה פירסו על לומרים בדקתך וכו' : והוא כדפרשמ
כפי מלא ועשרים מצוות שכל שכי חיי מסה רכינו עלין השלום ס היו מלא ועשרים שכא וכו': לכן
לומרים לומו במכתם בסכת ולא כחול .

ובין שפרשתי למה לומרים ספרקים בימות החמה ובסכת . אגב זה אפרש לעין שקורא
למה לומרים שיר שמעלות בימות הגשמים ולמה שין לוזקף ט"ו שיר המעלות ולא
פחות לו יותר . ולמה מתחיל ק עם ל' והוא שיר למעלות . ולמה לוזקף גם כן במכתם
ולמה לוכם לומרים כחול : ולע"ל כדרשת זל בפסוכה פ"ה ה"ל רב יוסף להקיש מרככן מי
שמיע לך רבי ט"ו שיר שמעלות ככנד מי שמרן דוד ה"ל הפי תאר רבי יוחנן בסנהדרין בפעם שכרך דוד
שיתין קפי תהומא ואכעי למסטפים לעלמא וכו' אמר דוד מי לוכח מודי לידע דשרי למכתם
שם תקשפא ואשרי כיה לאחותים לוכוחים וכו' בפסח אחיתופל ק"ו בעצמו ה"ל שרי : כתב שם
לאחשפא שרי כיה כתת תהומא שיתשר אלפי גרמידי כיון לחזא דכתיב טוכח אמר כמה דמילי
שפי מירעב עלמא אמר ט"ו שיר מעלות ואסקיה מתשר אלפי גרמידי ואוקמי בהלמא גרמידי
וכו' . ויש לפקפות על המאמר הלזה למה אמר דוד המלך ע"ה לוזקף ט"ו מעלות ולא שיתשר
וכדי לכבל לכיאור בריבים לבאתו למודעי מה שרשתי זל בחנינה וכרכם ע"ברחשית שעולם שזה ככרש
כפ"ו : ועי"ל ככרש בלוד שכאמר כי בזה ס"כור עולמים ועיין מין אנו ודעים לזה ככרש
בלוד כשלאמר בהכר"ם ס"ת העשן ככרש בת"ק . כזה יובן הכל . נשעם שתשר דהמעלו
שניתין בלו הימים להחריב העולם שכרש בחות ס"ת מן הפסח של זה : ונם לאחר כך דגית טוכח
הים העולם חוזר לתוהו בשכיל שלא היו הימים כתכלים ויהי העולם צריך לבריאה חדשה
כתחילה . לכן בתחילה שהים רוצה למסטפים לעלמא הפליך שם לותו שם שכרש עמו
שעולם ותק"ב כל בחות טוכח הים לומר ט"ו שירים כנד אותו שם של זה העולה ט"ו לתקן לתשוה
לעלות לגרמידי בשכיל שיין תיקון לאחר לתיקון העולם כ"ה בשם של זה . ומה שלא לאמר
תחנה
מתשר שירים שלא העשן ככרש עם שם"ה
וכעה הים צריך לתקן . הא לא קשיא ק' כזה תבין מ"ש לא שתתים והלבוים לו מבל
כדלאמר שפרשכו

הקדמת הרב המחבר

כן מיחיב מתן דמבולן כמה דכתיב זכור זכור
על וכו' כדי שלא תלמר על דור המבול עליו
הכתוב כך אומרים ר"ע עובר על לאוין הללו לכן
אומרים אלו דור המבול המרמזים על דור
כדפרשנו בכתב לומר מה שמת דור המבול
עליו הכתוב בכתב לכחות דבר זהו מעלה
ונכתב אלו שיכלה בשתיה בתורת ה' כמ הו
והשטן היה עומד לו כל אלם כדי שיסתוק
מתורת ס' למען וכל לו. כמכולר שם בשבת
הכל בהיכות בפ"ב ולא היה מת כמחללי
שבתות וכע"ז מדרב' מעלם ותירם קית מית'
ו אלו סוגלו שהיה מת מתוך לימודו ומשני
מי שכף לכאן ותלמודו כידו: ומטעם זה
מתחיל שיר ל' למעלה כלמ"ד ולא מה שדרשו
ז"ל כרפה לפ"ד שקלוסה לימוד שמת מתוך
לימודו אי מתחיל כלמ"ד להורות לכו שהוא
ק' משלשים כדיקים כאומרם ז"ל כפ זסיה ורעך כתבה לו שלא יחטא מורע
דור ודור כמכן זסיה כמכת לקח עוד למה אומרים שפדיקים כימות המשיח: ושסירים כימות
המורף. ואותם שאומרים שיר למעלות גם בימות המשיח מוכרים שכרם זו הוסיל והפרקים
והסירות יעולים בקנה לחד לשלות ולשמוד דעת כמי שלם להכניסת עצמו ויזכור תמוד על
עוכותיו כדפרשנו לעיל שכל כתריכות ושם כן מה ככך לומר עכשיו אי לומר הסירים:
לכן יכיים לבכה זה כל הימים לבמון כל אלו זו שיח כפסו ולפנות כפס כל
אלו כמי מכפנם ואלו יכבלו מכל פוריעכות וכרוח קדשו יכקיצם:
ויסי נועם ה' אלהינו כמעשה ידינו לתפלה:

להשלים המלאכה נחלת

צבי עטרת ופאר

משנה זו קשיא דנפיש לסיפא: מתחיל
כל ישראל יש להם חלק לעה"ב שנאמר
יפיה מי שהיה ומביא ראייה לפתור שכתוב
ועמך כלם צדיקים דמשמע דוודאי מי שפוש
בדיק זה יש לו חלק לעה"ב
ליטא דברי פתח' כלעיל
מה שהרשו על כתיבתם
שהבדיל בהיל חלקו
וחלק הרשע בעולם
שכולו טוב על פשוט
ויל דשתים של תביאכי והרשע לשיפוך וזהו
חלקו ואת יתעבו שלשם הנברא בשלם
תלהים וחבוב מתחת כשל הכבוד ממקום
קדוש ונקיות כן מן שרלוי לשיות לכ"ע מכני
ישראל לחוות כחלה במקום קדוש לעה"ב מלחר
שהוא כח מלותה מחכב: לכן מתחיל התנא כל יהיה מי שיהיה יש להם חלק לעולם שכח ההולל
וזה כח מלותה קדושה וכולם מחכב לחת כחבנו. וכשהוא מביא הפסוק כח לכו לומר לעמך
ועמך כלם צדיקים לעולם: שכי פירושו כשהוא כח לעולם שכולו טוב בנדקו ואין בידו
ממעשה הרשעים שיעולתו כביולתו כזה וביוצא בזה ירקו אין אלהי שהיים ונם כנה מטעי הוא
חלקו של רשע הכרית כגר ע"ם שהוא נגור ושמור לצדיקים: נם כן לותו צדיק יורש לותו והוא
חלקו: (עיין עליו בחסכתת זו כפ"ר בחסכת ט"ו חם שפרשתי שם) ועתה מקשה התנא
לעצמו בהיות כן למה נברא הרשע בולהל ואין לו לחברית שברי תכלית הבריאה והיוצרה של אדם
להיות זוכה לחיי עד לעולם שכולו לרוך. ומתרץ בשכיל מעשה ידי לשתפאר. כלרשת של
והתנגלתי והתקדשתי בשנה שהקב"ה עושה דין ברשעים לז שמו מקודש ומגודל. וכמו שהביא
רש"י של תהילים ע"ו על כסוק כי חמת אדם תודך כשעשך של רשעים נורם שהבריות מודים
להקב"ה כשהן רואין כיצד נפרעין והקב"ה כפרע מהם שכל מקלטין לפניו. שהם מעשה ידי להתפאר
פי' מעשה ידי המה הנבראים שהמה מעשה ידיו של הקב"ה לשתפאר לותו.

או יוכל לשיות במה שאמר כל יש להם חלה"ב כח להסתיעצו שכל אחד מישראל יש נזהר
זה על זה שלא יגזלו וינטלו מחבירו דבר שאינו שלו ולא יגרו' שיזק לחבירו כד"מ שעדיים
שקרנו המשיבל שלומי חייב לפלומי ואינו כן: והלדיקים שלא יעו תו הדין וכל כיוצא בזה ועל כאמר
נזלת אבי וגו': לכן אמר כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. לומר כהם יקח מחבירו מה
שאינה שלו כדברכתו: לא שלקו מהני שם ליקח ממנו לותו חלק לשעלם שלקח מחבירו,
למטה שלא כהוגן לכן נרוך כל אדם להיזהר על כל חלה להיות שומלם ככל דברין למטה כד,
שלא יקפד מחלקו לשעלם שום דבר שלא יכוש ויכלם מחבירו לשעלם שלא יבוא חבר ושלחן חבירו

מלא. והו שלמה ועמך כלם נמיקים לעולם וירסו לרון כלפרסמו שמתם נדיקים למשה לו וירסו לרון

קסה דלמטו על הסת' מי לא ידעינן סתם ק"ל פל תורס מסיכי וכן מה בא לכו לומר יהושע מסר לזקנים וכן כולם: וכן כלם שה דכרים היקף טיכו לכתלו כדי למ' מכות לכתם העמל בתורס מלדים זה עלם כילינו וכן דרשו ל"ל במסכת מכות פ' אילו סלוקים תו"ל גוס לכו משה כמכין תורה שמעכו מפי משה וחכמי ולא יפים לך שמעכו מפי הגבורה. וכך התכת לפשמעכו שלא יאמר ל' הל משה רכיכו ע"ה היה כולל סתורס מלבד הגלוי ולא שמעכו מפי הגבורה כי אם לחכמי ולא יהיה לך לכן לאמר משה קיבל תורה מכין תור"ה מה שאמר לכו מפיכי מפי הגבורה ולא לאמר סוס דכר מלמו משה שמע כלא שמעכו מפי הגבורה וכן' משה קיבל תורס מסיני ומסרה ליהושע יהושע ליזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת גדולה הם אמרו שלשה דברים הוו מתונים ברין והעמידו תלמידים הרבה ועשו סיג לתורה:

משה קיבל תורס מסיני ומסרה ליהושע יהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת גדולה הם אמרו שלשה דברים הוו מתונים ברין והעמידו תלמידים הרבה ועשו סיג לתורה: אבות פ"א מ"א

סגדולה ורובכל כתתים שיש רעליס ומדרכי כלשון שיש בימי עזרא קבלן היה שכו ולמה נקרלו לאנשי כנסת סגדולה מפרש במסכת יומא פ' וכא לר"כ שהם היו כנסים גדולה וקרוסה שהחזירו עטרה ליושנה לפי שמשה אמר הגדול הגבור ונסורא בא וירמיה דניאל ולא לאמרו הגבור ונסיר לכם מחזירו כבתחילה לפי שהם לאמרו שרי היל גבורתו של הקה"ב שלולמלא כך שיהל לומל יחידם יכול לפתקוי' קין כתם לומות והם לאמרו ג' דכרים שפתורס מתקיימת עליהם הוו מתוכן כדין לשון מתיכון שלא יהיו נזונים הדין כמסרה שלא חוקקין סדין כעומק לפי שהשון יושב כרומו של עולם שפרי לעשרת הדיברות שמכו הכתוב ואלה המשפטים ללמוך שהם נופל תורס וכן הול לומר גם שה משלי שלא מסר שעתיקו לכני חוקיסו מלך יהודה זה חזקיה ושיעתו שכתכו ספר משלי ושיר השירים וקהלת כדאמרינן פ"ק דשה שוקל כי הוה לתי ליכא לקמיס מככוף ומייתי עשרה לכבן מכי דא כי שיכא לכומעוייס שיכא מכטורת: וכ"ש ד' במסכתת

כמסכת ז דלמ רבי ושמעאל סמוכ[ע]נמו מן
סדין פורק ממנו לריכה ונזל א[ב]ו' לנלח סתכת
קוו מתיכין כדין סיכה מתון ולח יהא מהדי
למהר למכותו לדיין מלרכת ירחיק עלמו
מלהיות דיין כדי
לרחק ממנו ליכה ונזל
וכהיות שכבר עשוהו
להיות דיין מה יעשה.
על לחר סיכוס כמעשס
רב סוכח סהיס מכניס

ב שמעון הצדיק היה משיר׳ בנסת
הגדול הוא היה אומר על
שלשה דברים עומד על התורה ועל
העבודה ועל גמילות חסדים׳

שמעון הנדיק כנ
היה מסירו

עשרס רבנן וכו׳ והו סלמר והעמידו תלמידים
סרבה. כי ליכה דילמטייה סיכה מכשורה לכל
חד וחד׳ ושמו סייג לתורס שלח יבה לו זה
דבר לפניך שהשבה נריכים לכך קום עשה
לדורו׳ וחכוה חבושיך וסמלך בקונך וכח להיות׳
כל מעשיך לשם שמים:

שאלה למת יש לשאול למס על סילו ג׳
העולם מתקיים ולמס סיכה פוכת
שלשה מ׳׳ס רס׳׳כ כשוף פרק זה כדי לבה
לכיולור משכח זו דע מס שדרשו זל בשכת
פ׳׳ב על אותם שלשה נריס שהיו הזמן ב׳׳ה
ושמואל א׳׳ב לשם יר כדי שילמוד תור׳ כולו על
רגל אחד וח׳׳כ לאנייר ע׳׳מ שילמד תור׳ שכבת׳

לסתר סיו מתחממים כדין שמתוך כך יוצ׳ לדין
לאמיתו והעמידו תלמידים הרבה שלא שעמד׳
תלמידי׳ בשחרותך העמד תלמידי׳ לך בזקנותך
שלי לאדם ׳ודע לימה מהם יכשר מחבירו ושמו
סיינ לאור׳ עשו משמר׳
למשמרתה כדי שלא
יבא לידי חיסור של
תורס וכו׳.

ואחר כך לשנייר ע׳׳מ שיתבונו להיות כ׳׳ע עיון אלין שם כל שמאחר ושמאי דאסרו אסור:
שלא נייחס ואם׳׳ס היו השלשה נריס אלו משכחין להלל כאחדים שבוותבותו של הלל קובעתנו תמיד
כבבי השכיבה עיין שם: ובמדרש רבה בראשית ברא אלהים בשביל ישראל הנקראים לראשית:
ואף שדרשו שם בשביל שלשה ושעשר וכו׳ על כורחך נריך לומר שהיס בשביל ישראל שומרי
ושם מקייימים כל המצות: וזה מתורץ המדרש הכותר ואחר אחד ואלף אלפי׳: ובמדרש
רבה פרשת נשא רבי אבטא יוסי ורבי שמעון אלו הנריס וגו׳ לתקיכ כביכול עלי שמותן של נריס
כי׳ן נשא שהוא מתנשא על נבי המזבח וכו׳: ל׳ל יהיו יעשו עיקר כישראל וכו׳: ואחת
שהנריס עיקר ואחתו בבי ישראל טפלים לשם: וכהיות שבשביל ישראל נברא העולם אחל שכן
בשביל הנריס שהוא שם עיקר: וביותר מה שדרשו זל בשבילם בשביל ישראל נברא העולם
לותיות דהיו לותיות דין והוא שבראם בעשר דברים לכל הנריס: ללח אתנא על שלשה דברים
שעולם עומד: ור׳ל בשביל הנר׳ס לשר שהם עיקר נברא שעולם ואם נברא בשביל כ׳׳ש שיעורה
בשביל

כשכילם לכן לומר עומד: על התורה פי׳ כיון גר שכא להגייר את עצמו על התורה שילמוד תורה שכאתה יהו כיון שכא להגייר ע״מ שילמד כל התורה כולו על רגל א׳: ועל שעבודה כיון שכא להגייר ע״מ שיעשה שעבודה שכ״פ לשיות כ״ג כשעשה שכחים: ועל גמילות חסדים עשה גומל חסדים עשהם ומקבל כיון שעשה שלש שזקן שעמד עומד יש לעולם קיום ומעמד ושטעם שזה הוליל כשכיל הגרי׳ שכרוך שעולם כלשמרנו ואם כן לא יעשה שכר שעשה ולא יקבלם שלילה יחזור העולם לתוהו וכוהו לכן כשכיל שלא הג׳ העולם עומד

ג אנטיגנוס איש סוכו קיבל משמעון הצדיק הוא היה אומר אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס אלא היו כעבדי׳ המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס ויהא מורא שמים עליכם.

אנטיגנוס קיבל משמעון הנדי׳ לת שתור׳ הוא היה אומר הכי הוה אומר כפיים שלא יהו כעבדים המשמשים את הרב ע״מ שלא לקבל פרס שלא תאמר לקיים מצ׳ כנגדי שיפיק לי כל נדרי שלא ע״מ מלפכה: ויהי מורא שמים עליכם לפי שיין שכר מצוה בעבל שכא לאחר שכרך לכשיל עולם הכא.

אן יוכל לפיות ע״פ שדין הוא שיהיו כ״ג כתב שם שילמוד כל אדם קודם תפילתו שלכב פכוקה. וזה לשון יין עומדין להתפלל מתוך דין ולא מתוך שלכה שלא יהא לבו טרוד כה שלא מתוך שלכה פכוקה: וכתב שם הרמ״ל שכשנה והיינו כמי כמו מתוך שמשם כי פקודי ה׳ יסרים משמחי לב: וידוע שכן אדם קדם עולם הקטן. והכי פירושן על שלשה דכרים העולם הוא הכן אדם הכקדש כן עומד יש לו מעמד וקיומ: על התורה שילמוד: ועל שעבודה ר״ל וכיותר כשעה שרוצה להתפלל שפיל במקום שעבודה כשם כשלמה פרים שפתיכם ועל גמילות חסדים שם שכתן אדם נומל עם כשמו שהוא לים שפיל והולך כיוצר כל ימיו ורואה לפיות יציאתו כמו כיאתו בלא חטא: אז העולם הזה שכן אדם עומד יש לו מעמד וקיומ ואם שסקשיכו לעיל למה שיכה התכה ולא אמ׳ כדרך שהוא רש״כ כשוף פרקין הכה דא מר אמר חדא ואמר אמר חדא ולא אליבי: והוא מ״ש ר״ג דין אמת וכלום אחת כשעתם תורה וכשנדק וגמילות חסדים: והמפורשות לעין כריכו לרעייה: ושנה תורה כנגד אמת אחת שכתב כתורה ואל תאמור: ועבודה היא שלום. שפשים שלום כין ישראל לאביהם שכשמים. וג״כ הוא הדין אם שהדיין פוסק כין היש לאחיהו שלין לך יותר נחילות הכסף מזה שלא יהיה פוסק עצמו מכדין פורק ממנו לגיבה וגזל וכו׳: והוא יתן כשעה ככפו כשכיל לעשות שלום כין היש לרעהו. כתפלה לעין לך נחלה יותר מזה.

בהיות כפ״ו רש״ל פרש כמשמע לשון שכר ואין לנו שכר אלא כעולם הכא ולא כלשון משל כלל ומשמע דוגמא לעולם הכא שכל מה שעשו מכי כירושלמי על ר׳ כון וכו׳ כדאי אלו ג׳ שים לו ג׳ פועלים

כדי משל וכמשמע דוגמא לעולם הכא שכל מה שעשו מכי כירושלמי על ר׳ כון וכו׳ כדאי אלו ג׳ שים לו ג׳ פועלים

פועלים לסכר יום . לחל מתכסר במלכתו
יותר מהכורון לאותו המתכסר כותן לו מנה סלע
ולפעמי שליש מתכסר במלכתו כותן לו
פני מנה הוחיל מתעכל במלכתו והוחיל וכך
הוא . לויה מהסכי
פועלים כריך להתייל
יותר . הלא לאותו
פועל המקבל מנה סלע
כשכיל שלש לא יעשה
מלאכתו היום כדיך
שעשה תמול שלשום

ד יוסי בן יועזר איש צריד ויוסי בן יוחנן
איש ירושלים קבלו מהם יוסי
בן יועזר אומר יהי ביתך בית וער
לחכמים והוו מתאבק בעפר רגליהן
והוי שותה בצמא את דבריהם.

יוסי בן יהנזר איש צריה וכו' קבלו מה'
מלכיונימם קבלו את שתוים
נית ועל לחכמים ללמוד עם . וסוי
מתלכן כעפר רגליהם שתהא משמען
בכמל פלגם שיוש
נמל ותלב ושותה
למשען ולא כלגם
שפוש שנע .

שלא יוכל לומר לא ידעתי ולא שמעתי לא יפתחו מסכרו ויתנוע לו מרפש וכופה גדולה להיות שם להסכי . משל"כ פועל הסכי נם תמול שלשום לא היה לו יותר כ"ל סכי מכה שם לחיכפת לו הלא כבר עלה סרתוכו לפני תמלך : כשבא כשכיל שכר מנה שלש שם לאותו פועל כריך הוא לרחוק סילך לעשות שלא יניע לליו שום פנש משלך וכריך לסתיילו יותר מפועל הסכי : זסו כוונת התנא במשנה זו שלא יהיו כשכרים המשמשים את הרב עלמ לקבל פרס וסוי כדאמר' פרס משמש לשון מני כמו מנה פרוסה . וו"ל שלא יהיו כוונתן עכדים המשמשי למלך על מנת לקבל פרס אלא יהיו מוו' שמים עליכם כ"ש כדפרשנו . הלא שיו כעכדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס אלא יהיו כ"ש מנה שלש וסוי כשתעשון כך כוודאי יהיו מוראת שמים עליכם :

או יכול להיות אמר היו כעכדים משמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס הוא לומר כמו שלכתו מעלה וכל נכלו' מעלה כולם עובדים לקב"ה וליו לסם סוס שכר יהא הכן שלש עובד לשקוים כריך הוא נם כן :

מי סוף זה שמתלכן כעפר רגליהם שלוחי שיכבדם כריך שיהא מכוון לעשות ולא יותר : וכן כשירונין פ"ש כאמרו כשמא לאם נכשלתי ולא נראה : לע"ד כוונת התנא במשנה זו . כשירונין פ"ש שלא יהא מסית עליהם עמהן כאמר סוס שהכל דסין כן תלמודו מתקיים : אסם התנא יהיה כיתך בית ועד לחכמים שיהו מתאבק אלך ללמוד וחילך ועשה כן שלש שיהא זוכה לכולם זה : על זה אמר והוי מתלכן כעפר רגליהם : שיסניל עכמו כאמר הזה לרוש את עכמו מתחילה לפני תלמידי חכמים ויהא מכוון ותכליה מתוכה לכך שיהיה כיתך בית ועד לחכמים . ואל תאמר אם לי לזוכות הלא שוב משתה תמיד : לזה והוי שותה וכו' : תועלת נדול יהיה לך אם יהנע כך שאכול הקרקע נמל כשובה פ"ל ואם נמל אשתה : לאותו נמל תהיו שותה את דבריהם. שלא יוכל לך כדוסת לל ככא כתרא להקב"ה כדאמרי זקר כדאמרי תכלין : ואותם תכלין הוא תורתו הקדושה . ואל תסתלבי הלא אמר שם כשובה נם כן אם רעב סוכלך ואם כן הרעב קשיה לדוקתים לשם לא אמר רעב : הוא כשכיל שהנמל יותר נדול מלכילה וזה מפורשם ואינו כדיך לדקיים . אן כשתרבה תוכל לומר אם רעב וכו' קשי על תורה שיבשתה : ואם נמל קשי

על התורה שכעל פה לכן לומר בדבריהם והוי שותה בכמה

או יוכל להיות כהקדמת הלקוח ר"ל ולעכו"ם לומר מחמת מי סוף דלתי שלח לומר לן מר שכי מילי דתמיה לן וכו': אמר לבו משו' דלמ"ד בדיקתו לי כי כיון דיפתח מ"ט לא לומר מר כמוכו דיפתח דלא הוי כפיס' דיפתח ולחוזקי לרבנן טובת חיסה לא נעשי' במגל שם ס משמר לאסתן מהם אף על פי שהיו ר"ת: וכן במסקנא שהיה עכו"ם דלמ"ד דקיימ שהיה שכיר יום וכן היה לו גלימ שלולם כדמוכח בלוחו מלמד שם. זהו כוונת שתכל במסכת זו: יפי כיוך בית וזעד לחכמים שיבוא לבייתך: למכס הוי מיתלהן בעפר דגליהם לומר דוק לחרישם שם הגוי' ורלוי' שמם כדרך שעשה חכל הלקוח שהיה לומר להם משום דלמ"ד בדיקתי לי: ומי סותם בגמ' וכו' לומר לפילו שלין נכיסך פרוטה ר' לקנות לפילו מים לשתות לך ולמור תורה כדרך שעשה חכל הלקוח וכוס מכינן בהלל ור' תכונת שהיו עכו"ם והיו לומלים תורס.

פתוח לרוחח פתוח לעוברים ושבים: ומי עכו"ם בני כיתך כלומר אל תרכה שבניס ושכחות לטירותך אלא קבל עכו"ם במקומס ויסרתון ותקבל שכר. אל תרכה סיחה עם הלשם לפי' הוא לשתך לפי שלתה מתבטל מדת אן שלם כל להרבות עמס דבריס תבל לשפר לפ המלוקת שעשית עם חכירך ולעתן של נשים קלה עליהן ומיד תלך גם היל ותתקושט עם חכרת' לשת חכירך ותמנת מכיוס לידי כי זיון כך מפורס בלבות דר' כתן שהובח מלא. ק"ו בשלם חכירו שלא ירבס סיחה מפני החשד: ובלבות דיבי כתן של כרכת מוקים בשתו כדס: ובני שלא יבא עמס לידי עבירה: ובראם דלפילו טפורס לפי שבוטל מד"ת:

ה יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר
יהי ביתך פתוח לרווחה ויהיו
עניים בני ביתך ואל תרבה שיחה
עם האשה באשתו אמרו ק"ו באשת
חבירו מכאן אמרו חכמי כל שארם
מרבה שיחה עם האשה גורם רעה
לעצמו ובוטל מ"ת וסיפו יורש
גהינם:

רווחה יעמוד לבו במקום לחר סיס לו לומר בקיבור יהי כיתך פתוח ומס היס חסר: וכן היה יכול לומר ויהיו עכו"ם בביתיך בני ל'. ומס דכיקות יש לכאן ולא תרבה שיחה וכו'. לע"ל כוונת התנא בב"ב ס"ק מלוסס'חוכן דל. לחר רבי יוחנן שלמלא מקרא כתוב ס"ל לומרו כך וכול עבד לוה לאיש מלוה: פי' דסל"ל הוכן לליס בעשה מלוה לסקב: כאשר הק"ב הוה שליה ועקזיר הקרן וסרוקים כלי שום מפק: אם יהי ביתך פתוח כדי שיוכלו שעניים לבא לאכל בסבוא לרווחא שתרויח על ידס כשפרסנו הק"ב בעשה הלוה ויחזיר לך הקרן ר"ל היס יותר מאם תלוה לאיס הדוחה לך כשבת אל עבר העשר בסבוא שתתעשר וכיוצא בזה לזכר סמפורסם ומכוון יהיו נגיך לרחויס. ו סין עכו"ם בני ביתך לפוס ריסטא לע"ל מלכך כדרשת אל העושה בדקה בכל עת זה הון בכוח סגדולים. וכל התכא לומר שמקבל שכר בבבין כמו בשמשום בדקה לשאר עכו"ם: ובויתר כדרשת אל עכו"ם עירך קודמים וכו'.

או יוכל להיות כפל רבי לרבי שהרי קודם על פסיק טוב אים חוכן ומלוה וכלכל לכאורה במשפט לעצמן הוא מכלכל במשפט ואיכו מפורר ממוכ ע יון עליו לשון רבי לרבי שם ׳ וכאותו מעשה כף׳ שהיה כותן לו ממוכו לצדקה ולא עכיה לבכיו כלום ואמר כך שעשיר יותר מכרשטוכם לם ויהיו עכיים כבי כיתך שלא תאמר שם יהיה ביתי פתוח לבא העכיים לתוכו לפרכסם או לעכי ויהיו בכי עכיים ׳ עד שמר שתבא לדרכה תן בצדקה ואל תדאג לך שיהיו עכיים בכי כיתך ס״ יחויר ויתן לך כמעשה שהיה שהעשיר יותר מכרשטוכם ׃

אמנם לריה נו הכי פירוכו. בתבא נמ להזהיר בכי יתן בצדקה יהיה בדרך זה ורש לא יסמע בו נפרה לא ויהיו עכיים ר״ל לומן העכיים שהיה לבייך תביב עליך כמו בכי כיתך לתת להם בלאבה ובלב שלם כמו בשתתן לבכי כיתך כך תן להם ואל תריבה שיהה עם בלאבה ׃ כלומר בלם בתוך שבלים לפטור ידם ליטול בדקה נם כן חיוב בשה ׳ אל תרבה שיהה עם לומת השה כדי שלא תבא לידי השד כמו שהרבה לך בכלן בתר ויעב ׳ וכדי שתבין כיהון לשה משתעי לכן בא בתבא בדרך ק״ו ׳ והבה תבא בעלה בדרך בלעבול ובלקלטוב ׳ לפי שהוא מדבר לפיהוסי בתשבו ממם וכיון שוהבה תתבון ותפיהו לומבלת עמו במשיבתו ׳ מם בדקה סי ך לומר הלא מוסבת ועומד הוא בשלם הלה מדאורייתא ׃ אלא ע״כ צריך לומר מדבר בבדקה בלומת לשה שהיתה לשתו מתחילה ובתגדשה ממבו לבר התבא ׃ ואל תתמה עלי שבלי שביק רבי לרבי בשמעתא זו בלאבות דרבי בתן של נדרת מוקום בלשתו בדם ׳ וע״כ התורה בשטיט יפונן שלא ויוצא לבמה טעמים ׃ ובשהוא מיעשה בויקרא רבה פ׳ בשר ובי יומך לשיך ׳ וכן תמבא בבת מוה בדבה פרשת בה בפסוק ויזכור אלהים את בח ׃ וזה לשוכו ׳ בויומת דרבי תבחומת שהו בדיבין ישראל לשטרת לתון לנביה ולמדרין ליה ר׳ בזר תעבית דייקות מיטרע בזר תעבית מעם דשטוכה ושבויה לא ירדו בשתים כעם שלשים בם ודלם אמר לשן בל שתא יפלינון מבוא בם חד בבר ובשב אם דהוה ליה בנו בימת וכפף למיכלבה פעשה ביה מסבקתיה ול״ל זכי בי בהויה לישתא דמן יומת דבקות ין בותיה לה מ״ם שב כיון שיהם חותם ערומם ובשרה בזולם בשמלת עליה רשמים וכתן לשעל שום ומבשרך לל תתעלם שתיתי׳ חד בבר ושליך ק״ל לר׳ תבחומת ק״ל תשית דבר פלן לשתעי למ שבקתיה ולא עזר שלא דהויה ליה פריטים מי לשן לחזיר עלה לא יהיה לם ׳ שלא רבי תבחומת וחייתים ק״ל כרי שת ידע דעלמא קמי בשרת ובי לישלי לשטוך שתה לא יהבת ליה פריטים ק״ל ולא בך דרשת ומבשרך לא תתעלם וכו׳ בחותם שעם בשנים רבי תבחומת פבוי לשמים ואמר לעבי הקדוש ברוך הוא רב״ש שה שם זה שהוא ב״ה וכו׳ בשמלת עליה רשמים וכתן לה ׳ אלו שלהו בנך בבי שברשם ובחק ויעקב וכו׳ ׃ בחותם שעם ירדו נשתים וכתרוש שעולם ע״כ ׃ בחותה לשם וכיוכא בה בא שתבא לשמועי ׃ בשבלת לבניך ליתן לה בדקה על תרבה שיהם שמה כדי שלא תבא לידי משה ׃ ומשתא יעשה ק״ו בשינבון וה ׳ בחשתו אמרו ק״ו בחשת מבוזו ׃ מי שם זו שסיתה בבר מלו לשתו ונישרש ושיהם לחיה לשר ע״כ צריך לחתם לומר למעשה שסיתה לחיה לשר בהיות שסיתה לא מבויה מיום שנישרש ולא שיהם לחיה לשר גירושים מלי ר״ל רבי תבחומת בבי וכו׳ שלמלא דחשיב לחתה לא והבת לית מריעין ׃ אלא בבך שלא דין בשוה קום בלבן עזר מי׳ק״ע המגר את לשתו

ואחר ונטל כתבו עדים כתב שם פרב מוסרם לו סגלוי לכל שכן עליו כנון שכשך קודם שתכשך
לאחר וכו׳: הוציל ושמעו מיתם מרי פוע בחזקת שהחזיק ולשם קידושים בעל ולא לשם זכות
ואפי׳ רצו שכתן לם מעות שחזקם פוע שלהן לשם עושה בעילות זכות והרי בידו לעשותו כעילת
מכוח לפיכך מרי זו מקודשת קידושי ודאי ובריכה ממכו נט שרי ע״כ. ואלו כעב כריך לתת
לומר שלותה לשם כיומי דר׳ תנחומא קיומה לאיש לאחר לכן שים לומר לילולי דקשיד לתת וכ״ל
ודוחק לומר הוציל ושים שכת רשבון ואמור לשתם מיטתו על שים חוכיח לותו שלא כלותה טעם
לא רצה לותו מניד שום דבר מכוער: אך רצה דשמעני למשכתיה וכשכיל דיוכד ליה פריטין
מאן יימר דילמא ככר קודם דבריכה עלמא למיטרח בה עליה ובכשיו יסת לה פריטין ונם בלותו
מדרש עצמו משמע שלא היה שכת רעבדין דק בריכה למיטרח קיום ועל אף קפיד ר׳ תנחומא ושלא
בלותו זמן היו מותרים ליקח כמה כסוס. שלא על כרחך שקיבה כסוגא ליה לאחר ולו לאחרת
לו מן התורה שכאחר לו כי יחות שלים שלחרו וגו׳ לך ויוכל בעלה תרצטון לשר שלשם לבוא
לקבלתה. והוציל וכוונת התנא במשכה זו פרשנו שמדבר בלוקח לשם כמעשה דר׳ תנחומא לכן
אחר בלותו לאחרו שקיבה ככר לשתו ושלחה ויהיה לאיש לאחר לאחרו על תרכה שיהא עם השטח
והעשה שלא יבא לידי לשד כמעשה שהיה בר׳ תנחומא: אלא שקיבה לסנדרא לו משני טעמים
לאחר בשכיל שקיבה לאיש לאחר. ואפי משום לשת איש כמו לאחרים ולפילו את בעל הלאחרון
ולו איש מותרת לאחרים. לשעבר כעשית עלין שתיבה לישנורא. וכשיות כב לשורא שלא
מהיכי תיתי שקיבה עמה עבידא. לפילו הכי לאחרו לל תרכה שוקה וכו׳. קל בלשת שכירו שלא
קיבה לשתו מעולם ולישב לשורא עלין לישוב עולם כ״ש לפי שעה כעול תחת כעלה וכשנא בנקל
יוכל הל לעבור ולשתו עשיעת שיבא לידי לשד שהן עיבין כתן בס ולשתה לאחר שפור מ״ם שכאן
לאחרו שבשים כי שלשם שרבה שיקה עם השטח נזרם רעם לעצמו וכו׳. וקבי פירושו.
מה בזמן שפוע עוסק במוצה כדפרשנו שהוא כותן בלקט וכלל גדול בידינו מבוה נזרת מבוה אבל
הכי סיבי דשכיחה נזרו. שמדבר בכשים ולישב עוסק במוצה שלו בנקל יבא לידי חטא מ״ם שלא
ידבר עמה. ואפ מכאן לבו למדים וכו׳ נזרם רעם לעצמו. פירוש לם שדבר בכשים ס קרוב
לו הוא נזרם הלכה שנקרא רע (בסוכה ס״ב) לעצמו ובעבל מלת שואל ושוא תרצו עבירה ושתרצה
ולו הוא כופו יבא נפיכם הוציל ולישב יכול ללמוד כדפרשנו ולו יכול לשתוי לותו הלשר כרצון בעלה
עלו תרצם נפיכם. ל

אן יכול לדיוק בכשתת פרק השואל ס״ל ר׳ חייא לדפיתהו כי אתיא עבידא מקדים ליפרופשא
כי סיבי דלקמן לבריך ס״ל אלמא ליטעת להו לאחר לא קבל כאיב כי בגלל שדבר שוה
ואבא דבי רבי ישמעאל בגלל שוא שחזר בשולם: והו כוכת שתבא יהי כיוצר בתוה לרוחם כרי
לבא לתוכו עניי לפרכם לותם בשכיל שיהיו עבדים בני בריך ולו יקדימו לשם נפ כן לאחרים:
ולל תרכה שוקה וכו׳. פירוש בשעת בתיבת שבדקה לל תרכה שיהא עם השטח כאן בשעת
רבי קיום לדבריהם כדי שלא תקפוד עליו: ואפרם והולך הלבר יותר: בשעת לאחרו ק״ו
בלשת שבירו. פי׳ אם שדבר כך לישתו בדבר שיש שיהא שקבעת ולאחרם לו ליטעת ליטת לשם

לעשות שכיון נכנסים: ק"ו בעשת מכירו שם תדבר
לה כך שהכנסים לישב שלך שתשים בגזל לשלא
קל ליטת לנכנסים. מכאן אמרו חכמים כל
שלדם מרובה שיושב עם השעה בשבשכנו וקיש
לונש ליתן נדקה
בשכיל כעם שלמדים
מולש קל ליטת
לנכנסים בשלושם נדקה
ולו מנעה נס את
בעלה ולו בשביעה זו
גורם רעה לעצמו שגוף בניסכם בנקלה רעה
לבני שסכנקה מכלת מניכם ולו לישו נותן
לו גורם הרעה לעצמו שוף בניסכם. ומפרש
ושואל למה שוף גורם הרעה לעצמו. לפי
שכועל מ"ת בני שוגזל ושגזל לישב לה לשכיל
הרעבים העכשיים לו הוף כף לידי מדה זו ולו צריך להכטל מעטי מ"ת שגזל ת' מכלס שעוברים
על דעת קונם. לו כשכיל שהוף צריך לחזור על הפתחים לו לון לו שעת כושר בלימודו לכן
קופו ירדם בשיכם.

דברים הדברים מה שייכי להדדי לכלול לופה במשנה זו בכח לתת לע"ה כוונה שבמשנה זו כבשכהדרין רבי זירא הוה מישתמיט מלמשמיה דאמר רבי אלעזר לעולם היי
קבל ויקיים כיון דשמע להה דרבי אלעזר לין אדם עולה לגדולה אלא אם כן מוחלין לו על כל
עוונותיו דאמרי ליה מנשים כי סמכוה לרבי זירא חזו ליה הכי וכו': ושכי פירושו עשה לך
רב שיעניך בשבו לשעות רב הוחלין לו כל עוונותיו כמו שעשה ר' זירא וכדי שלא יתגאה
כיון שעשו לו כן רב ולא יאמר מכי ואשתני עוד לכן כא לומר ושכש לך רב שכר רוצש לומר להודות שים
לנושאו בעולם. ולו כשכנס זו תלש והוי דן את כל אדם לכף זכות לפי כשהבן אדם מתנשא
אמר ולל שסכיכה מבלקת שלכ כשהבן אדם מתכבד בשבדנס בשמנס לו הוף מקום ושבש
להקדים ברוך שוף ולו שוף דן את כל אדם לכף זכות שכוחים מאמו שהשכיכה שולם ביכם.
או יובל להיות בדשת לל תרב לל שכדים: והוף כמעט מה שעו' נפ' לל: ושכי פירושו
עשה לך רב כדשנו לעיל כמעשה דרבי זירא. ושעפ' שעשו עצמך לרב ושכר ושתן
לוחך לרשים. ושים לך חבר למוד בשכרותך בשביל תרב על הכדים לכן אמר שכר ולא אמר
בלשון יושות והוא שלום לשון נוסל על לשון שפ"ר הוא לותיות שלשון שכר שם לי לתת שיש
לך שכר ותלמוד לבדך לו תעשה ס"ו על ידי שכר לותיות דדין בלותיות דדין. ולו שתלמוד
בשכרותך תדע והוי דן את כל אדם לכף זכות שהאו שתת, ושב בעצמך בלמון עם שכירי שלך
שתין את נדיך לך, ונדול נדוך את ילמדו כל תלמידיך ולמדו שכרות ולו תעשה נדול

ואל תתיחס מן הפורענו׳ שלא יתפס עמהם
על מכשם שעשיך לפי שפורענות
ממשרת לבא לבן תהיה כל שעה בפחד: וכן
שם בא עליך רעה אל תתיחס לפי שהיסורה
קרובה לבא. וכ״מ
בן לא קבלה יד ס׳
מהוסיף וכן פוא לומ׳
לעזרי אלהי מפחד
תמיד:

ז נתאי הארבלי אומר הרחק משכן
רע ואל תתחבר לרשע ואל
תתיאש מן הפורענות.

שכן רע למען ילך תחניך כ״ש. ואל תתחבר לרשע בוא שרשו של שלא יעבור
לחבירי כ״ש בשעה שהיכוהו מתפללין. ואין לו תשלום בראשו: לו משל על כתיפו.
לו שלין עתה לאחר כך כ״ש: לו שלא יעמוד בשביבי רשעים: אי ואל תתחבר וכו׳ פירו׳
שלא תתחבר לדבר שיקרא לו עין כן רשע. ואל תתיחס מלתן דברים שהוזהיר מן
פורענות בשביל פפורענות כמהא לא יהיה כוונת שלמה בעבודת שבורא ולא תהיה
מעובדי ס׳ מלהבא ואחול שכר העובד מלהבא מסעובד מילתא שוה לחלף הוי נמי לאלפים.

או יוכל להיות שיהוא שים לבן לחם שני שבניס שובניס לחלו והוא הזכר והנו׳
וכיון שתתיא להזהיר מלהיות שומר את בפני לשתרחק משכן רע הוא הזהיר שתשלתו
מתוק ומופו מר וכדי להבין יותר שכר של זה כיון להזהיר לומר לחם׳ כ. ואל תתחבר
לרשע. כלומר אם שמרתי לך לבפני זה שתרחק משכן רע תיכו בתשמש שכן שהוא דר בחלך
בשכונות כיוצא: שלא ואל תתחבר לרשע הוא הזהיר ואל תתיחס מלהיות נדיק מן הפורענות
בשביל שפניקים מצוים ומזוכים ביסורין ורשעים ויוצים בעטרותיהם כדאמר בפסא כעסא
בשביל זה אל תתיחס מלהיות נדיק כי לפרוע מהם תהיה בעולם שכולו תרוך:

כעורכי דייני שהיכו
כתוב
בפשכם בא׳ מתפלך
כ״ע ושמע כעורכי
הדיוטים כאדם הוא
שאיכו דיין ומעריס
מפני לכ״ל טענותיו
כדי שיוכ׳ כדין וכדאמ׳
הקם אל עשיכו
עמנו כעורכי שדיכין כיוסף אלא תגלה
ליחוד לת דיכו מפוס שפתר שמוע בין אחיכ׳

חיהורא בן טבאי זשמעון בן שטח
קבלו מהם יהור׳ בן טבאי
אומר אל תעש עצמך כעורכי הדיוט׳
וכשיהיו בעלי הדינין עומדים לפניך
יהיו בעיניך כרשעים וכשנפטרו
מלפניך יהיו בעיניך בזכאים משקבלו
עליהם את הדין.

בסיפא קאי לית
למימר
בלשון יפיר וכשנפטרו
מלפניך יפו בעיניך
כזכאי אל זכאי ממש.
בשלמא בר יפת אמר
שמעון כרשעים
קטעם שהדיין
מפוקפ עם מי
שהדין עומד לבן אמר על שכיס׳ כרשעים משל״כ
פשיפת שכבר נפסק הדין ראוי על לותו שיהא

קבלו
ויהי בעיניך כרשעים ממר כרשעים בכף שלחיון יכפר שמואל ומפי
ויפר . לפי שעל הסכי ליכי דרך לומר שמואל
ויכף זכאי לכן אינו מפרש במס"כ הקסד:
נכן לאה דבר עצמך בלשון ויחיל ולא אמר על
מעשו עצמיכם בלשון רבים . ומפי כשקבלו
בעליהם את הדין מיותר לגמרי ומפי
דמז זל תיכח כשיש דין בדבריך שכועם
לכל כשיכא לא"דין שלין כי עסק שכועם כנון
שיש עדים בדבר ואם כן היאך תפרוש כשקבלו
עליהם את הדין . לע"כ כוונת התנא אם
שדברו בשכתוב זה פרק ד' לכל תקבי דן יחידי
שלין דן יחידי אלא ה' לוא אל תעש עצמך
להיות דין בעצמך כיחידות כשנוכרי שדייכים
כדרך שעוכרים הדייכים שדנים כשלשה
תעשה אלא כעצמך זש אל תעשה :
שלין דן יחידי אלא אחד וכשיש בעלי שדייכים
עומדים לפניך מדבר כשהבעלי דיכי קבלו
עליהם כין לדין כין לטעות אז יכול לדון להם
כוא כעצמו : ואוא שיש עכשיו חילוק
גדול כיכו לכין שקב"ש : ואין מקום לטעות
שמואל וקבלו לו כין לדין כין לטעות שמ שמוא
ליכו יודע כבירור שדין אלא שפא כירו :
מפ"ש שקב"ש שפכל גלוי וברור שקבלו ואיכו
כריך לפני לשכירו היאך הדין לאמתי כני
שלם צריך לפני לשקיפו אם אוא שוכא היאך
דבר הסכי שוכירו ואם צריך לאיות שלפא
דייכים כוא מעשה שלאחרו אלא יפיא כ"ד
שקול : כאיכא יש חילוק גדול כשקבלו עליהם
לדון כין לדין כין לטעות כאשר אמר בח"מ יושכ
כ"ש פפ"ק דסנהדרין ג' מפני שם שלי יכול לדון
לכן לאמר וכשיש הבעלי דיכים עומדים לפניך
ויהא שקבלוך עליהם כ"ש דפרשכו לכן לאמר לפניך
כלשון יהיה : יהיו בעיניך כרשעים לאמר
כרשעים בכף שלחיון יכפר שמואל ומפי
קבלו

ומפשטם נדק שכיכם כיכר אם שכיכם כאם
לפניך לדין ומעכו טעכותם כשתברר שדין
לפניך כוטס אל תגלה ליחוד את היכו לומר
לו שדין עמך אלא בשכיכם ביחד פתח לפם
את שדין לחייב את שחייב ולזכות את
זוכאי אלא תעשם עצמך כשאלות של גוים
שלהם מכחא לגלות הדין ליחוד מפני השומד.
ומר רב יסודאי גמון זל מי"כ שניכול לאחייתי
כל אתי קאמר חיכים אר ולימא לך(לא) כשיכא
חיכך למפסק לי דיכא דתכוו לי את כ"ד אלא
כשיכא קאי סיכי דיכא דהאי תכשיע ומעשה
דאית לי עלי חבירי אמור למפתעי ליה כלום
ודיכא ולחוולאי ליה כלום בדיכא שכן מכחג
של עכשאות של כותים דכעי מיכיחו דיכא
מקומים ומחוי ליה . וכלומא אחריני
כשתוכות אל תעש עצמך כעורכי הדייכי שאם
כא לך אדם ג' ויאמל עכשו אחך סיזך יכול
ליטעון על חבירו אל תאמר לו סוס עכשו
לגמור אותו לטעון על חבירו ואפילו לקרובו
ואוא לאחרי רבכן אל תעש עצמך כאותם
שמעריכים ומפדרים קטעכות למי שאיכם
יודעים לטעון לפני הדייכים כשהיא קרובתי,
דלכי יוקכן ליאמל לפניהם להוות מפדר לא
למטען אחי כי דיכא והוא מפדר לה מפוס
שכאמר ומכשדך לא תתעלם : ושלון כיש אלא
לפדר לה מפוס דשכיכן אל תעש עצמך
כעורכי הדייכים . יהיו בעיכיך כשטעי שלא
תחוש כלבבך זש חפוס אוא ולא יהיה מדבר
שקר אלא יהיו בעיכיך שכיכם שקולים כאחד
שאם אתם עושם כן לא תוכלו לרחות תוכו
לאותם שפוא חפוס כלבבך . שקבלו עליהם את
הדין נרחיב דהוחיל וקבלו עליהם את הדין
ואתחייב שכועה מי שכתחייב ושכבע והלך לו
לא תתקבלו כלבבך לומר ללשקר כשבע :

וסוי

קבלה עליהם בין לדין בין לטענות ולו יוכל לדון להם כדלמרינן [ב]ואילך ודן יחודי שמע לו ודלמי
טענה עכשו כדין וזוכה את החייב וכן להיפוך ואם כן היאך יוכל לסתוך לכלו זה שיוכל חייב
סברו רבא סוחיל ולא דמי לסם לשלם כ"ש כדין שמע לסיתוך שלא היה חייב לו שום דבר בעולם לבן
לא היה רוצה לשלם לו כלל דיין ומספט שיקפור הדיין את שכנגדו ויעמוד על אמיתת שדבר:
ודשבי שכנגדו הוא בעל טענות וריב וכעל לסון הרע את עיני שדיין הרואות סוחיל ואיה דן יחודי
וכול להטעותו כנקל. לכן אמר כרשעים כמו דבר שהוא בשפת עליון בדפרשנו. ואל
תשלכי לפי פשוטה שלא משמע שמשכה זו מדבר בשלשה שיושבים בדין ואם כן למה אמר
כרשעים בכף הדמיון: הענין הוא בשביל שלשון עליון תורה בדרשת שלא נחרבה
ירושלים שלא מפני שהעמידו דייניהם על דין תורה. ואם כן אפילו בשלשה עליין כשאר
פשק בידם לפי שכשיפו דנים כדין תורה שמע ישא שכבי חייב לחבירו שהיה מוכה לכן אמר בלשון
פשק כרשעים וחוליל וכך הוא כדפרשנו לכן אמר גם כן בסיפא וכשכשטרים מלבניך יפיו בעיניך
מוכיחים ושוא כדלמרינן הוחיל שדבר בשפת אכלו לכן אמר ככף הדמיון: ולא אמר זכאי ממש.
ואמר אחר כך כשקבלו עליהם את הדין הוא שלא תקבה רישא לסיפא מתחילה אמר שלא יפיל דן
יחודי כדפרשנו: ואחר כך אמר סיוכל לדון: לזה דסיפא לחודי כשקבלו עליהם לדון להם
יחודי. והו שמפיים כשקבלו עליהם את הדין.

או יכול לפיות שבא להזסיר במשכה זו שלא יעשה אדם ס' ריב בין אדם לחבירו ואחר כך יבא הוא
ויפטור שכיון ויעשה כך ויעורר מתחילה מדנים בין אחים כדי שיכולו אחר כך לפטרו:
ואו הוא שפתן ואמר על זה אומר על תעם עצמך כעורכי הדיינים: ופירושו שיעיוך הוא שדין
ות"ב יהיו הוא לו לאחרים כמותו שדיינים כדבר זה: עין בא להזסיר שהוא אסור לעשות.

או ואם תתבע להזסיר שלא יהיה חייב לדין כשבאו אנים לפניו לדון: שפרי דוד שמלך
ע"ה היה מתפלל להקב"ה תבלטני מריבי עם תשמיעני לרחש גוים ונו': לפי שאם כשיהיה
רגש לאומים לא יהיה לו שום עוכש לא שיטעה בדבר משכה: ומש"ב בעם ש'עיין עליו
בפ' הפלו אל שם בתהלים זה וכן דרשו אל בריך שדיין לרחות כשילו חרב מוכחת בין ירכותיו:
כללו של דבר הדיין בריך לדחוק בשיות שבאים לפניו לדון: זה על תעם עצמך בשעם
שכועסו לדון לפניך כעורכי שדייניך כשותם בני אדם המעריכים שדייניהם לפי שבשבת יש בני אדם
ליובי שדבר מה עוברים קולבים ועושים מעשה רכיל בין היה לחבירו ועושים כלשטיהם לריב זה עם
זה ואח"כ הולכים מזה לזה שלא שותם אתה לך לפני הדייני ואח"כ שדיין יהי עשר שלא הדריך כלים
וכיום קשה. וכוזה ילפינן לבד שבנגדו וכן יתהלכו שניהם לפדייני וכשבלחת מעשה שטן לו לומן
ליובי הדור יבלו כלה שמח ויסחקו ועל כל כיעבה אסר עשו לכן כזהיר התבת להדיין שלא
תגיש עצמך לשיות בשמחה כשיבת הדין לפניך כלומן העורכי דייניו שלמלכו וכשביל זה אמר אח"כ
וכשיפו בעלי דיניהם עומדין לפניך יפיו בעיניך כרשעים ירגה שלא ירשה לפניהם פניהם שרחקות
שיכוב לפניו בזה שמריבים ולו יבלו פעם אחרת ויקברו לריב: שלא ירשה לשם פניהם של ואם
שמשה בעיניו כרשעים חוליל ועשו ריב זה עם זה למען יכשילו לעתיד לבא לכן אמר אחר כך
וכשכשטרי מלבניך יפיו בעיניך כוכחים ושלא זכאי ממש והכל כדי להרחות עצמו בפניהם שמו שיכו

פעמים כלומרו מקורות סעדים: מרכה למס לו: לע"ב כ' וכתו כדאמר מס
כסבועות פ"ב מכין לדיין סיודע כדין סהוא מרוע"סלא יאמר סוקיל והעדי מעידים
שמתכבו ויהא קולר ט שמעון בן שטח אומר הוי מרבה וזהוי זהיר בדבריך
תלוי בכוותר עדים לחקור את הערים וזהוי כסלמה תוקר
פ"ל מדבר שקר תרוץ זהיר ברבריך שמא מתוכם ילמדו כהם שמא מתוך
of סוי מרכה וכו'. שקר: דכרים יבינו מס
פלא תאמר הוקיל שלבך ויכינו לפקר
ואמר כמוך פרק זה ולומרן מה פלא פוס:
המרבה לדרים מכיח

מטח לא יפלה בלבבך פלבך פכי אמר' פתכח דכרין פלא כתן דכרין
לסיעורים: דכר מכח שאני מוסר לסרכות כדכרים ולחקור כשבע דריסות וחקירות -
שאכח כדבר רשות על יאמר מרכה דכרים מכיח פטח לזה יאמר לאחר כך יסוי זהיר בדכרים קל
מדבר כעניין רשות ולא כשל מצוה שאמרנו. ועכשיו נותן טעם לפסק למס מותר נגיו עדות
להרכות. פעמים הוא שאת מתוכם כשלמה שואל לפס כל כך לוין ומס כשל הלכה. ילמא
סדייקים לפקר את סעדים ויוכלו לכוא להזיה פלא עמהן סיותם:

או יוכל להיות כשבועות פ"ב מכין פלא שמ' מפי המתורגמן ת"ל מדבר שקר תרוץ. וכן הוא
כמ"ש סימן ז'. אם סוי מרכה לחקור את סעדים רק והוי זהיר כדבריך לפיוע לתת מדבר
עמהם ולא על ידי מתורגמן ופוא שאת מתוכם של המתורגמן כשמדבר עמהם על ידו לא ילמדו
סעדים לפקר וכשעה שמעמתורגמן ליכה יכול לחקור לותם כל כך כמו הדיין עצמו. לו כשידברו
סעדים על ידי המתורגמן לו שמתורגם ליכה יכול לדבר כל דברי העדים מפורש ויחקור לו יותיר
ויולנג לזיה דבר כאפורים שם וזו יכה הדין ת"ן מעוקל:

היאך היה שפלל אדום את
פלו פלמס שמלאכה
לפללי וכיוצא כפיות כלאמר מר פסטן
להוב את שמלאכה כשוק ולא
עוריתו מתי כעשית תהלר כמילי וסקול
לע"ל כוונתו כדאמ' לגרון. וכתוב את
לכן: התם סבי תרי מקרי לדדקי סרכנות לפי שמקרית את כעלים כדאמר
דדיוק וכו' ת"ל שיכי לקריותך ת"ל תתפס מר מפני מס מת יוסף מפני שבבג
את זכר עמלק סקל פפסירה וכעי עצמו כרבנות: ואל תתוזע לרשות סקין
לפקיטלים ת"ל לאחי ת"ל דכתיב לדור עוזס מקרכין לאדם שלא לעורך עצמם:
מלכות

מלאכת ה' רמיז: במנח סחתורם בקרבת מלאכת ה'ס לחזוב את המלאכה: וכנס מלאכת התורם ולמר מלאכה לחזוב כאן בלאכתם תמנח תמיד ומכח את הכבנות לומר לא ולמוד ס"ס ע"ש לקרבנותו רב ומכס ולל תתודע לעשות כדרשת זל בכתובות פלג ובסנהדרין פ"ו אם דומה דיין למלך פלימו נריך לעשם כבי מלם ועמוד מרן ואם דומם לכהן יש דומם: לבן לומר למען תזרתיך לחהוב המלאכם של תורם להנות כה תמיד: ממכם כריך לתם לעשות עמם ל"ו אם מכח מתן כדי ולל תתודע לעשות סתסיה לים לל ורם ורשות הוא מלמון רם ועשיר כפנסו: למען לל תבטרך לבבי חלם להסתיק ולו לתם כמלך והוא כדרשת זל יפה תורם עם דרך מרן.

הסנה

זה תבין מה מדרשן זל אמן מלבי רבנן: שעשם נקרחים כן סוחל וכל ת"ם ירחם להיות לו מיון מלחכה להסתכח את עבמו שלם ינטרך לעשם בן חלם ולו יעשיר מרן והרי כמלך.

או יוכל לפיות מה שלמר רב לרב כהכח כב"ב פ"ם פעמו בכלבת בעוקר ומקיל מגרש ולם תימח דכהכח לכח ונברת רבח לכח וילם כי מלבת לזל לסוב את המלחכה לימו מתחים לף כשלבת בעוקר והוח כפי' רפ"ז זל בכלן. ומנוח כלותו פעמ את הרבנות שלם תלמר נברת רבה לכח לבבי זה פוטב לבבנות מלחכה פסיק זרם לך.

הזהרו כדבריכם שומעתכם: שמא תחזרו תוכח גלו כלומר שמא תהיו מורי כדבר האמור סוף כו גלות ותגלו למקום מים הרעים למקום ס"סלין שם תלמידים הגונים ותלמד ללמם ובסתקזרו לקומכם ישבו שתלמידים הבאים לחריבכם יהיו לכם למורים ולימדו מכם לסתיר דבר של היסור ויכולו לירי פייוב מיתם וב מכח ס"ם שתחלל על ידיכם לפי שסבל ילמדו רשיתם קללו שסיו תלמידים הגונים ומתו בקצי ומיכם.

יא אבטליון אומר חכמים הזהרו ברבריכם שמא תחובו גלות ותגלו למקום מים הרעים וישתו התלמידים הבאים אחריכם ויסתו ונמצא ש"ש מתחלל.

הואיל ואמור לכם לשמם ע"מ לקבל פרס. היינך כח לומר' כאמר שמא תחובו וכו': משמע בשכיל שגלות ישנו כשרי בדבריה, ל"ב ל"ל כוונת שתכח כלמר רבח ביבמות שלא כוכח ומכחה לומי שתכבר לכל שתכבר סוף כל"ם. ובסנהדרין של אמר רב יהודה גלות מכפרת עון ומתכח וכ' רבי יוחנן למר מכפר על סהל שנאמר כס אמר ר' כתכו כאים כזה וגו' זו כוכת שתכח סוחל ואין נדיק בארן לעשה טוב ולא יחטח לכן סוהרו בדבריכם יהיה כלימוד שתורה לשם שמח תחובו עון קבילו על ידי גלות שהח חוב גלות לכפר על חומו עון קבילו למ"ל גלות מכפרת על שכל וכשתיבו גוללים יהיה לכם כפרם: עוב

טוב לכם לשבת בבתיכם ותתבדלו משלכן כע"ב וכו'. ולא עוד שמא תגלו למקום מים לעיס
מיד הלומות הבקרים מים זדונים תסילים קלט ושוד בשאר מקומות. ומשתו תלמידים
הבאים לתוריכם שתויה זו במשמע ככל לכולה ומתוק שבספר קהלת. והכי פירושו שיהיו
תלמידים ללמוד מכם הבאים לתוריכם ויחזרו בשביל שילכו ביני ניימות הלומות ובמקום
הסכנה ובמקח ס"ם מתחלל עד שתהיו נורמים לבזקין:

או יוכל להיות כוונת הפסק בשבת ס"ל ואמאי קרי ליה רחם שהבריים וכו'. למען יהודע
שעולם יתעלם ומסי שמתק ינלה לביפורי שמעון שניכם יהרג לול קוף וכריס ומשו מי
מדרשך וכו'. למען כשים דעתן קלות הכה שלו ועשו כמעשה וכו'. עיין עלין
שם שמאמר מבבר בתרוכות ואין בידינו כ"ש הבריך לפכיה לאשכה זו. לולי הפסק סוגיל
ואנחנו בין הלומות שוים ותוכים לכתוב לכן פזהרו חכמים בתבריכם: ואמר מכמים
קל לטפשים וכמעשה שהיה בחכמים גדולים שמא תחוכו חוכת גלות בשכיל לבריכם כמו
שהיה בלותן חכמים שבוריים לעיל בלותו מאמר. למכם שם ככר עברו לתבריהם ואנחנו חוכת
גלות מה לעשות בהנוך חכם שבו' כמאמר לעיל בל להסמיע עצם טובה. לכן
אמר ותגלו למקום מים רעים ולא במקום שמים מתוקים כדי שלא יפכחו לבר שלכם כלותו
מאמר בשבת ע"כ אמרת לפורענותה ואין בידינו קבחו' שבטים מיפלל ר"ל בן
ערך ליקלע לפתם לימשיך בתריוהו לישקר שלמודע כי סדר לתת קש
לליקליך בפיפרך בעי למיקלך בחודש הזה לכם לאמר שמרם שוא לכם בעו רבבן רחמי
עלה וסדר תלמודו וכו'. לכן אמר ותגלו למקום מים רעים כי אז לא ישתעקר התורה מפי
ולא יבא שום טעות בתורת ס' לכם. אם"ל בשלא תעשו בך אז תבואו לידי טעות ואז ישתו
התלמידים שבאים לתוריכם בתורם מפיכם בלותו טעות אז בפשוטו שיפתו גם הם לאותן מים
מתוקין לבי ס"ם בוגו לתוריכם ויתעקרו התורם גם בן ובאמת ס"ם מתחלל על ידכם בלפרשכו:
הפס גדול אוס לזה ותגלו למקום מים רעים בלפרשכו:

או יוכל להיות כוונת הפסק למה סדרשו בניטי' בקול קול ועקב בי שהקול קול יעקב
מבפנים בבתי מדרשות אין ידיום ידי עשו סולטות. לזה שבאים סוברו בתוריכם לללמוד
התורם תמיד לפי ס"ם לללמוד הם תבטלו תורת ס' שמא תחוכו חוכת גלות בשלוט בכם לותו
דור ו' גלו למקום מים רעים ר"ל תפא לותן מים זדונים ואוף מדף בגד מדם שואל ומשמו בלבת
ללמוד תורת ס' הבקרוב מים עוכים בבן תגלו למקום מים הרעים ויפתו התלמידים הבאים
לתוריכם שלמדן גם הם תורת ס' לוא בוס שילמדו התלמידים בדי וירותו לותן מים זדונים
זהו שלמר בם שמים ר"ל לותן שום לבם בם אז שמים בין המים זדונים שתמרבו מתחלל סיסיו
התחלנין ובטלים מהעולם.

רדיפה זו משוכח	יב הלל ושמאי קבלו מהם הלל	הלל ושמאי קבלו
מבל לדיפות	אומר הוי מתלמידין של	מהם משמעי
שבעולם היוך ידלוף	אהרן אוהב שלום ורודף שלים	ומבטלין הוו
בשלום: לע"ב בך	אוהב	תלמידיו של אהרן בלו
קיס		הוו

הוי למוד מלהרע שהיה לומד
שלום שנאמר בריתי היתה אתו החיים
והשלום רומז שכ' מריבו"ם עם זה הולך לבל
ק"ו שלא בדעת מכירו ואמ"ן בלבבו רחם למה
תרו"ע עם בלב שלם הוא
בשתי לבבי ויישבו אורך ארח הבריות ומקרבן
לבא תחלך לדבר עמך לתורת ה'
עליו עד שתתרגם
לשתיים עמו וכמוהו כן היה מלכד לשכניו
ומתוך דבריהם שלום היה משום שלום כיוצא
שמר ה' לשמואל קוכח כשכת לי עד
שתרוקי בעיבוי של כ"ג היה לשרון שומע היה
הולך לכל לשתות לשם ויהיה לומר בלבותיהם
משתי בעיבי ורוק שלך רפואה יש בו תרוקי
לי בעין ושיתה רוקקת ובשל כך כשמר בו ויכבו
לוחות כל בית ישראל שמר לעשים ולשר כשיהם
בשמע: וכמשם לא כשמר בלב בכי ישראל את משה:
כדכתיב ויכבו בכי ישראל את משה:
בגד

הוא לשכי שמי משוב יותר
ושוע יבא שלי: ומשם שהוא ככר היה לשולמי'
שלך בלורו של שרון. ולו מה היה לשרון
עושה שלך לשמה מלוכתיו שהיה כולו לוכיים
לוכו. ועשה עצמו כשולם שוא מביב עמו והיה
חילוס גדול שלוכיים כשו יריכו זה זה וכוותר
שם לשרון בלא מן שרשי היה לשוכו שכשנדו
לשתוך כשפא שילכר לשרון ולא עשה לשרון
כלבא כא"לשנים: ולשר כך מה היה עושה
שרון שכיים ושלך לכל שתכנדו ושיה מבקש
שיתמול לו שכירו שהיה מביב עמו: ולו כשל
קול העברת כמחכה רלו מה שהיה לשרון
שלך לשוכו שלוכי ומבקש מעבו מחילה: שלום

שכוך רשיכו לשרון גדול ויהיה כדורו ילך לבקש מחילה: ולו מה היה לומרים על שרון לי
עגיו ושמיד שמרי יולדתו ביהיה כוש ידעבו עבותבותו וגדולתו שהוא מעביר על מדותיו ולו כשהיו
שומעי לומתם בני שלם שהיה הריב ק"ל מפה היה רוצה להרוג שהוא גדול מהבירו לעשות כמעשה
שרון למען ישכחוהו הבריות גם לוותו ולו זה יבא מפתח ביתו לפיים לשבירו וכן השני עשה
כמוהו כמעט היו בשנים יחדיו וכ"ל היה מבקש מחילה מהבירו ולא שמתיכו זה לזה לעשות מחילה
כי לא שהיה ביוקר עבו ולמרי כדי לו על כ"ל מפה שזה גדול מהבירו כך כלע"ז שהיה לשרון מתבזה
בעבמו וזהו כוונת שתבזה שוי מתלמידיו אל שרון ללמוד מעשיו שפר ככר עשה. ומה
היו מעשיו לזה לוהב שלום ורודף שלום כשבכתוב: וי"ל בשביל שפרת שלום לעשות כן היה
לשבירו היה רודף שלום כ"ו ולבין שיבו כלשמרבו ויהיה עושה עבמו כלבו מריב עמו ועשה זה
היה לוהב את הבריות זה לזה ומקרבן לתורה בשביל שהיו הבריות לומרים הלא תרואה מי שלומד
תורה כלשרון היפך יש לו מעשי ישראל ולו כ"ל היה מבקש ללמוד תורה לפי שכשרן גדול ומתוך שלא
לשמה בא לשמה: אך יוכל לפי זה כיונת התכת מה שרשו אל שרשה פרשת שרשיות שפר שמר ויבר ה'
שלום גומלי חסדים לשת שמר שלא יברא שלום שקרים: נרק שמר יברא שלום נרקה. שלום
שמר שלא יברא שלום קטנה. מה עשה קב"ה שקליך לשת שרשם שבח"ע ולשת שרין שבשת?

ועם זה תבין מה שמעולם מקשים למה שלילך למת לרגל ולא שלום • והוא דבר בעזר שלום
שיש קולם עכשיו בשכיל שמחה לכבי ריב • ולפי על פי כן יכולין להיות לכבי למת ושמח ובדק
וזה מכורחם גם עתה היום וכבל דור ודור בכולם כמי לדם עושים בלקי בכל עת : ומשם לכבי
למת ושמח לך שמח בעלי ריב ונקבור : משל"ב למת תלת תניא שמחת שמחת בעלי שקרים • ואו
השקר אין לו רגלים ודבר שקר לא יכון לנגד ה' : והוא שבעיות מדברים שקריים ל"ל להאות שלום
בארץ • ומכח זה מדבר שקר לכביו על היום דבר תמיד ותעוררו מחלוקות למה למרת לי
כשנש שלא שקר לכרת : וכן לכבי שמח ולכבו אף ואין בדק מרגיש מחלוקת ובכל זה אין צריך
שום רלויי ממדרשים ומגמר' • כמכח שלמת היה נותן טעם לכפנם יותר . ושמואל וכך הוא לכן
למר שבבוק שמח ולמת כשנש למר כשנש שואל והמק ממש זה נגד זה בשלונתא לשוקה : בדק
ושלום בשקו לשון נשיקות שלשה שהיה כמעט שוים שתיפש • ובשכיל שלא היתה שלימה
מפש ושקת שילוק טיפש למר בשקו במשמע נש כן כמו בשקו כר שפירושו כלי זין : ושמואל וכך
הוא שלמת היה מדבר קשות לכן פשליך למת למרגא : וכלי שכבה לביאור משכה זו ושותו מדבש
לשבר לשבוך שילו שלרבא הכוכרים במדבש • למת ושמח ובדק ושלום מרמזים על שתורה
שקדושה שבה כמלך שקדוש כריך הוא כשברך את העולם : וזהו שדרשו על ושיש לבלו לשון
התורה היתה כלי לומנותו של ש"ב כמו שאולר ברכה בשרשת כרלשית : ומכח למת זו שתורה
בדרשה על למת זו שתורה שכלמר למת שקש ועל תמרור • שלום זו התורה שכלמר ש' עוז
לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום : תבר זו שתורה כיון שכלמר למרתי עולם תשל ישכה .
ושמר יכבה הגיל שעם התורה שהיתה כלי לומנותו של הקדוש ברוך הוא שהיה שעולם • והוא
שדרשו על שם לא כריתי ונו' : כמכח התורה שיש קיום שעולם : בדק זו שתורה כדרשת על
בדקה עשה ש"ב על שסביה לשליונים וכתן התורה לשתקוטים : והכה כולך שלא שלרבא
מרמזים לתורתו הקדושה שהיתה כלי לומנותו של ש"ב • וכלי לשכין כל זה שהיא לעין
שקופץ עשה ושם ושתי כפשוטו כן : שלא ידעת ושף שמעת שכל שברולים מוכרחים מל' יכולת
ושיהיה עשה"ב : כך התורה מוכרחת מל' רוחניות כשאר לשכר למעשה ושעשה שלא ישמר ש'
ש"ו שתורה היתה משייעת לה"ב שה פעל בבריאת שום כמ"ש בתן שה"ב חלילה . שלא שכל
מכל שאר בכרלו ושכל נריך חלין והוא לילו נריך לשום בכרלו רק מה שלתרו שהיתה כלי לומנותו
הוא מרוב לשהיה שה"ב משתעשע בה יום יום היה ה"ב כמלך בת ושם זולת' היה ש"ב יכול
לברוא שכל : כמלך כ"ו שהוא חוסה לש"מעבדיו וכמלך כו שלף לם שעבד ישמה"לו כמלך עושה
מה שלבו ישמר לו מי יוכל לבא אחר שמלך כך ככ יכול כלף חלבי הכללות וריבוי שבחים בש"ש
ה"ב כדרשת על פושיע לבעבו כיהיה ושרשם לתותן כיתות מלחכי מעלה והוא להרלות שלילנו
נריך לשום דעת ושנא . ושכל כריכים חלין • ושמואל והוא כדברנו לבן גם התורה בכרלת
כל' יכולות רוחניות למעלה למשכיל • ושפרש לך בביאור קטן בדק היה מלרות והיה לרלעבר
שלמ' שבל הוא מים שילמי : רוח הוא ת"ת למעלה . שלום הוא היה שכלגל בחים והוא שדרשו
על המשל ושחל עמו עושה שלום ונו' • וכל שלו דברים שמה מדות שתורה למעלה למשכיל ודי
בזה לשים לשבר רוח ס' בקרבו : והנה בשם שהבן שהיה מורכב

מן ד׳ יסודות נשמיות ומתפ עפר רוח מים אש וכולם שדיוטות ויש בו דיעות שלוקות כך מתוכם שקדושה שבכולת מד׳ יסודות הקדם למעלה יש בו דיעות שלוקות לכן קיתה לומרת שפי עניים לשיות בכולן׳ שמולם ובשכין שכים שלם לבלילן׳ ומטעם זה שתיתנו שקדושה בכולת לכמה טעמים. על שלמדו לשבעים שכים. והוליל וכך הוא שכתוב בתורתנו בקדושה לרבה רחניות לכן תמכת שיש בה ל׳ שפרים כנגדם על ל׳ יסודות שלנו׳ מון משכם תוכם ושם מיוחד שלו שם שלמדו רבותינו זכרם לברכה משכם תוכם שפי עצמו לומרו לכן לא בלה שלם חמ׳ שית כנגדו כי שם של׳ שמדות הקדושות ושבה שפר כריאתית כשאדקדק בו הוא כולו קטנה וריב כנגן מעשה כתב וחוש ונקין ושבל ודור שמכול ודור שפלגם: וראשי לברהם עם דושי לוט׳ ומעשה שרה ושנר ועבריין שלום וכו׳ ועשו עם יעקב לבינו׳ ושכחת לחין עם יוסף: כתכת שפר זה כולו קטנה וזהו כנד כשלום שפיה לומר שכולו קטנה. ושפר שחות הוא כנד נדק שמלכר לומו שפר כולו כנדקה. ושוף ובילת מבריח שעשה הקב״ה נדקה עמהו שמיהר לת הקן׳

וכן כתיבת שתורה נדקה עשה הקדוש ברוך הוא עמהו שכתוב לת על ויהים ושתן לבו תורתו: ובנון לם כסף תלוש וכל שבניין לשלם הפני ושכוכת זה וכריאת מעשה ענל ועבריין תרומה וזה בחשר תדקדק תמכת כל שספר מדבר בנדקה: ספר ויקרא מלבר בעבי כי ברכבות הוא כנד לחת שפים לומר הוא שכולם שקריש׳ ועל בריכים לכפרה לפי שלין לך פיש חטא שלין עמו שפק ר לפי כשוקלים לו למה עשית זחת הוא כופר בו ושוען לא שיו לבריש מעלם: ובשם שיה יכ ל מ״ם כב וכול לשקר כנד הק״ב שיש משקר׳ ספר כמלבר הוא כנד חסד שתמכת בו כמה מעמים שיהו רמ״ח ישראל לשיות כלים מן העולם שקבות שתלוש כמרגלים הקרח בלחם הקלוקל כשבעל פעור והקב״ה כחפדו מפל לכם. כמכת לילו ל׳ שפרים כנד שלו ל׳ מדות רומניות שמתרבו. ולמה שספר משכם תורה שסוף כלל הכל כמודע היה מרכב״ה כולל בו שלת מה שפרשתי לעיל להרלות כמו שכן לדם שסוף מורכב מל׳ יסודות וכשאר כל שלבע לכלולים יחד הוי סוף שדם שלם: כן שתורה שקדושה כלל משה רביכו ע״ה בברך לחד להיותם בקרלת תורת ת׳ תתוימה׳ כמכת כל הילו ל׳ חסד וחמת ונדק ושלום קלי על התורה וחמת היה מדבר יותר קשות מן שלום שהם שמכת כמשכם ו שני מתלמיד ו של לחרן ושוף כדרך הרופא הרופא לרפות לדם לחד מיש מתילף לומו דבר שמעכב שלם יכול לבא של שיהה שבעתו של ל״ת ליהה שמוכר ל יכם: ומשל כך בכל כשבליהה מוכה יכול להרפא לומו נקב וחלול: כך לחרן הכהן היש עושה: לך שמור לי ונקוט כיוך שלו של מרמזים להתורה: כתיבלם היש סולך וסיה קוהב שלום כשטועלת כש רמז לו׳ כמו שם שהיה מכפר עליה כיכם לכון הק״ב: ולו כשבת שלום כדשמרו סיה רודף שלום: ל״ל לומו שלום שהיה בילמון מקטרג לפני הקב״ה שכולם קטנה סיה רודף לומו שלם יכול לדבר עוד לומו לבר מה שיה מדבר בפעת יכורם: בולול יש שלום בין הק״ב לבינם כשפרשו: לו כין שיש לרשיעים ל לומר שלום: ועם שמכת שלום זה סיה רודף שלום כמה שהיה חוהב לת הבריות כשפרשו: לכן לומר ורודף שלום חוהב לת הבריות ושוף בלשמרכו כמה שה״ה חוהב לת הבריות לשרוף ברוך הוא וזה לזה סיה רודף שלום ולין כשהיה רודף לשלום ולא היה יכול להשטין לומו לבר קל שיה מקרבן לתורה ו מתת: לפי כלח ושת לא שיה יכול

לקרבן לספורים שקרבת אחת חובה ולבי אחת קטנה שכולם שקדים ואכל הסקדים לא יוכל
לקיות שלום בקרן • אם שלין כן עכשיו שהיה שלום בקרן כאכל לא יוכל לקיות שום שקר
בעולם ואכל אחת חובה היא שקדים מקרבן לתורם היא לאחת:

אן וכל לקיות כא לסזהיר במסנה זו מה שדרשו על שפא במקום שיש חילול השם אין חולקי
ככוד לרב: לעשות כמו שכתב כן שלשה שהיה מקבל קנאת ס' נבלות וח"ק כשנו
למות למען עשות שלום כין שקדוש ברוך הוא וישראל. ואחר מתלמידיו של אחרן אף על פי
שהיה גם כן מתלמידיו של מרבה"ש שהיה רבן של כולם וכאמר ז"ל רואה שמעשה ומכזר הלכה למר
לו למשה מקובלני ממך וכו': שלש אמר מתלמידיו של אהרן משנו טעמים אחד שהיה כשאת נפש
כן תלמידו של אחרן כשלר שלימוד שהיה כוחותו שדור שכשתלק משה היה אח"כ לומר לעמהם שאחרן
כמקומו שם כעירובין כמקח שהיה גם כן תלמידו של אהרן: שני כפי רשז"ל כפרשת שכחת
שהיו שכטטים מכזין לוינו וכו' לפיכך כל שכתוב ויאמר אחר אהרן • שלש שתכא שני מתלמידיו
של אהרן אף שהיה שכחם מתלמידיו של משה כדי לייחסו שהוא מאהרן שלש והיו השכטטים מכזים
לוחות וכל שתכא כמשנה זו שני מתלמידיו של אהרן הוא שכחם כשרשבו לומר שלום הוא הקדוש
ברוך הוא שכקרא שלום מטעם זה אמרו אין כותכין שלום כבית המקדש ואכשביל הקב"ה שכקרא
שלום מה שה"ש לו עם שכטו של שתעון והלא לזמרי והיה מסכן עצמו על דרשו על כמה כיסום
כעשה לו כלומה טעם: ומקרבן לתורה לעתה שלכה שכתעלמה ככר היה זוכר עתה ושיה הוא
מלמדן לדורות הכועל לחרמית קכלין כוגבין כו: כוה יעשה כל מי כדרך שעשה שכחם •

אר יוכל לקיות כא כמשנה זו להורות לקיות כני אדם מכמתי ולמעטו בדרך אחרן כשרבין ממש
ולא יתכיאו עצמם כנסיסה כתכנולים כמ"ש כא"ם פי' ר"ע וכא"ע כיתן פ"ם שיעור לכ"ש
כמות שכוא. ואומר הני מתלמידיו של אהרן מה שלם כן משה רכינו ע"ה שהיה כורם עצמו
מלשתו לגמרי כפי רשז"ל על פוף פרשת נשא עלותך כי אשה כוסית לקח ואשה גירשה • וזה שיש
ע"ה הליכור כמכואר כשכת ולשה שם עמוד עמדי לכן אחר הני מתלמידיו של אהרן שהיה מקיים
עוכה החמורם כתורה: כמ"ש הרק כאשה לבד ס' הלא גם כני אהרן ולא פרשו מדרך אהרן
כפי רשז"ל על שם: וסוסיל וכך הוא לזה אמר תורה שלום כו' כלשת על כשת משים שלום כבית
כעל. וכפי פירושו תורה שלום משת לשת או כלילו שכילתה: ודוקא שלום כשלר ומי
השלל ושלל כמקום • וזהו כתיקון חלל עונית ס"ת מלילו שת לשלל שת לאחרת: תורה את
שכריות וכו' וזהו שאמרו כברכות שתשמים מתיש כחו של אדם שכמבואר כפ' כרוסה: ומכיא ראיה
מרה כמ"ש מו"ר"ם: כמקח כלימוד דרך אהרן מה שלמדו מאהרן הוא יודעים שכאהרן שהיה הורה
את הכריות כדי לקיותם כריות ולימוד ס חזקים ולא יתוו כאם: ומקרבן לתורה: כשכיל
שכתבו שכאהרן על שיעור לכל יום ויום • וכו' לשכטים כמזכר שם: ואם כן ת"ח ויתר כריות ושקוים
מן שטיולים ועמו שהרן עם זה היה מקרבן לתורה כל ואכר למען יסור כל
חולי ואכאב מנעמן:

נגד שמיש לפכל שמיש כל מי שעמו כיוצא
ועולם לגמלם מיתתן מתקרבת כמ"ש
למעלה כיוסף ומן הפסוק נמצא מיוצ שכן
פוף שכאמר לפכי שכר נאון כלומר קודם שיבא
לאדם שכר יעלה
כגמולם • ולפי לשמרי יג והוא היה אומר נגד שמה אבר
כגד שמא כל מי שיכול שמה ורלא יסיף
לומד שלא שכרי לגדל ורלא יליף קטלא חייב וראשתמש
שמו לקראתו רבוי כ"ף בתגא חלף:
כגד שמא שמשתמש
כשם שמפורש • ולא הוא
מוסיף מן הלילות על הימים מע"ו כאלה ולילך שמתו ומתעטפים
ימיף לומר רבי יוסף תקבריס לימא ולא שתמש כטלית שלהם
כתגא חלף המשתמש בכתרים של תורה כמו
שמביאו בכלדים בר' ערבון: חלף ובטל מן
העולם: כ"ף ל"ך המשתמש בת"ח חלף עבר
שברו ממנו שהרי שבר קבלו שכאן:
שם
לבריס ממעט הדרך • ולא מוסיף ימיף כלרשת ל"ך בברכות לם שמוע תשמע: שם שמוע
קנ"ם
ומימך ברוך שבא בשם ר' בשם ר' לפני תיבות
שבי שם ממון: וירבה ברוך שוא ושפרי לאותו
לים שבא תפר שם שלמד שבר שלש
שלם:

ולילך לומד קורס ומשכים • ודרשו ל"ך כל המאבד דבר ל' תלמודו מביא מיתה • והטעם ג
מזה לפ"ד שתורה קיל לקיבות ימיו של אדם כש"ם כי קיל מייך ונע"כן ולא מוסיף ימיף בלשון
מן העולם וכוה תוכל לדרוש הפסוק: ולא יליף שפבר בשם שפרץ שלמד לומד כל עיקר ל"ם כוה
קשלח מייב כמאמר ל"ל בפסחים פ"ג עם שפרץ
שם שמוע תשמע. ודרשו ל"ך שם שמע כיוצן
תשמע בקדש ושוא כשבראשו: שם שמוע
כיוצן שתשוור של לימוך קיוצן שה שלמדת
כבר תוכה לקיות ולשמור עוד לבריוס שקדם

שפרץ שלמד כבר תוכה לקיות ולשמור עוד לבריוס שקדם
הוות לים למיכקט נקדש כבר כגד שמא
ולא יליף ולשתמש כתבה חלף.
לע"ל כוכבת שתבא למה שפלבכו להקדמת
מיכורי הלא בלותן בכי לרם העושים לעצמם
כבשים גדולים כשבו
לוחי ומיכם לפילו כבר לוחי ודורשים ל
מתיים: וירבה שם שפלבכו כבר ר"ת
תשמעו ומתעטפים
כטלית שלהם שלפש

וביותר שהולכים ממליכה למליכה ומעיר
לעיר לדרוש לשם דבר שליהם שלו לשעת
הרכות כסף ושכר ושם עשו לבעל עליהם
לשון שתבא כגד שמים שהוכח לקדלות לת
עצמו כפני רב ם שהוא נבוך בתורה שן בעירו
או לאותן שהולכים למד ואין לפש מנוחה
כלוב לבד שמיש • ולשם מדבר בלותם שהולכי
מעיר לעיר פשהוא לבד שמיש כלרשת ל"ך ג"
כיוצן תשמע בקדש: ושבי פירושו ולא
מוסיף שליהם מוסיף וחוזר עליהם בכל
יום ויום ושבא לשון שלמד בבר: יסיף
שובל שני פירושים • ל"ל יסיף שלימודו
שהוא בלשף ומשכח לימודו • כ': כפי' רשב"
ל שהוא בלשף מן העולם: והטעם שמואל

ועובר על לימודו מיכל למחוק מהם: כ'. אין מלך מיחלוף ועבור כיצים ובשבים לצורת לו
תריכות ומוס:

או יוכל להיות כלים כתכמות מ'ויקרא כל הכורח אין הסדרים הסדר רוצה לחניך ולקיים
ממשה ושמול. וכל פרוסף לחר הסדרים הסדרים כורחת ממנו ולקיים אין לכיצלך בן
ירובעל: עיין עליו סס. וכן דרשו ל' כל מיחק לת הסעם וכו': ולחר התנא כנד סמס
פרוכה לכנוף סמיה לעלות למעלם להנביה לת עבמו כוס לדרכם מכל סמיה כמעשה לכיצלך:
ולכלי מיסיף מ"ם יהו כוכם להיות יוסף לעבמו ת"ו גדולה כמו משה ושמול. ומסיף לו הקב"ה
גדולה כמו משה ושמול: ולכלי יליף וכו'. שכיו ריבוי בלם מוף מלומן שלימים יכולים
ללמוד כתורה ודרך חתר ככוף קטלה מחיה בשביל שלימים לחוי לשום כבוד וזכ לו מה שכתוב
הקדוש כרוך הוא לפיות סר ומטן כתוך כיתי לה ית סודי כתוך כיתו ומבקש עוד להשתדר על
כל ה'כולם קדושים. לפיות דיין ושופט ועל כיוצא בו לחי' כל הממכש דיין שלימים מנוף
וכו'. ולשתשים כתנת חלף. כדרשת ל' כל פרשם מתנחלת על שכיבור ומטולל לימיה יתורם
על הכיבור וכו': מדכר על כל התיכות שבעם ס' לשתכפל יפה עם שכיבור כמשה ודוד וכיוצא
בהם שהיו מוכלים עליהם כדרשת ל' כני ם'כבים וטרחנים ע"מ כן שתקבלו עליכם. משל"כ
מלולם ולשתשים כתנת קיל תנא לעם ה' שהיה תנא של הק"ב ומפסיע עליהם ומטולל לימיה
יתירה ומיכם עליכם כלי משק חלף מן העו"ם:

דרך שכשתר כח להזקיר להיות כל חדם זה ווכשר ולח ויכיח מפיו סס שתים לכטל וכיוצר
חלח יפשע הפולו שכועה של חמת ויסח ומכר תעיד כחלף עיירות שהיו ליכלי סמלך
כשר סמלך וכולם נחרבו על ידי שכיעות לחת וריבים כשבלים כדוריכו כפו"ם וכשבעים של חל
תרין ונעשה להם כקיסר ומוכם גדול מכשוף כמפורש כשע"י תורם כמס עילמות סוף מרעים
ולח שכקבלו פתום לשלם לו כמפעלו כמפורש שם. לשם כנד שמח שהוח כוכר ומוסך כשם
כשם שסוף שכתב כלי משק לכל שמים כשתי עילמות: ולכלי יומיף וכו'. כדרשת ל' לכוון
כעכיית לתן שלח לעכות לתן ותוסף שהעוכם לתן ותוסף עוכשו מפורש כרלם ת' מכמם כשעכר
כירתם כלא רק מ"ת: ובקרא לתן ותוסף שלימו יודע על מס' הוח עוכה לתן לחר לתו כרכם
ורמז ל' כי כדרשת הלחיכו כי שם ס' לקרא הנו גדול לגלהיכו כשלקרא ולוכיר שם ס' שתם שנו
גדול לגלהיכו וכרכו שמו מכלן שעונים כשכת"ל לחר כרכם שכתקדש: וכל"ם שיתן כ"ו כתב
מוה"ם כשעיף ל' וכשתשיף יתגדל זה ועתה יגדל וכו' ולכלי מוסיף שהוח מכוון לעשות למס
שלומי לתן כלי לשוחים עליו לומר כיון שלכתו עיכים כרוך הוח וכ"ם זו ועתה יגדל כח וכו'
וכיוצא כזה כמו שכוהגים הספרדים שבתקום שלא שכמרי לומרי ועתה יגדל וכו' לומרים הספרדים
לתן חמה נ"כ מוספים כידוע ל ודעי ון ש"מן הוח היחוד משלם והמיכור הפלם שהוח מכרך שכי
משמות שלה ולהכי"ת ויהו סוד גדול הכוכה לתן יותר מלהמכרן והכן: ולכלי יליף וכו'.
ומוף על המשים המפורשים נתותכו הקדוסה יהים מכיר לת כוריכו כ"ף הק"כ סוכל עולמו
ובורא הכל. כתנא מתוך הלימוד יוכל משים לידע ולהכין כמי הוא מלת"ן: לכן לחר ולכלי
יליף שלימו לומד התורם זו לא וכל לקכיר לת כורלו וכמעט ס' סוף מכוונ כלימה כלימה כלר ולו

קטלפ

קטלם מויב. ודלמתמן בתנא. וירנם לומם פכוחכוים קמיעות ועוסים פסכעות על
סמות הקדוסים פלף מין העולם. כמפורש ככפר חסידים סף נ' סימן ת"פע. וכמוסף
בלך סימן קע"ג ומס לפנינו מכל מקום רוב פיוסקים כוה לינן כפטרים נפס נפלוף על כן
שומר נפשך ורחק מפס.

אם מין למי לי מי
לי כלומר לם
לך לקדיש לקי מת
פמנות מה מקיים
לומם כפפלי וכפלכי
לעצמי כי לף כפלכי
פולך ועוסק פיכי עוסק כפי פוכתי פמוטלת
עלי. ופס לף לעצמי לימתי פכל
בע"פ יש לו פס יפכל כפפת לפכל מי פלף טרת
פס יפכל.
עפק

הלא כ"ס פוף פס
כפלכי לעצמי
פס לפכי ק"ו מי לי ול"ל
פוף ליס לתכף לקכר
כמילין פפלף מיותר
הוף מין לפכי לי מי לי
ל"ל כוונת התכף ופוף הלל לומל לפיטתף
כפי"פ על כפוכח ס"ם על המלמר לפרש
עליו על פלל הזקן כפקיש פמת פמת כיח
פפולפכ פיש לומ"ם לפי כלן כפל כלמ"ם
מין לפי כלן מי כלן. פי' רפ"ז ל"ל פיש דורש
לרבי פלף יפטלו ולף כפמו על הקב"ס לפי לפכי

כלן פלכי פפן נכיח פזה ופכיכתי פרויה לו יפף כנוף כיים ויכולו פכל כלן. ולפ תפטלו
ותעלם פכיכתי מי יבף כלן: ויש פירוסף דפתניתין פפיש הוף הלל לף לפ תרכף לומר לימ תכף
פיכי פיש פוכיח כן לכבי זורו לילפ הא פפ פכפך ופכורף להיות ירפמו על הב"ס עליפס וכן
ישמעו פקדושת לפרין: ולמר כפמו על הקב"ס פס מין לפי לי בעצמי וכפכוד פכיכתי כביח פוס
מי לי מי יבף לביח הזה מפ"ל וכפלכי לעצמי פרוי כביח פזה לילפ מה לפו פפכל כיים
ומקלפים לפכי ופוסיל וכך הוף פכפל תלוי כי לפר התכף כפמו על הקב"ס ולפ לף עכשיו לקויים
לפיות עליכם ימימתי וירחתי בפמים: ונקוי כמי דכרי התכף על הזמן הזה כדלמרנו לעיל:
והוף כדרפת ל"ל עצמו לפכי כביה והוף בעוה"ז פפמו פתולל כין העמים. ולמר התכף כפמו על
ב"ס פס מין לפי לי ר"ל כמו פלמר הכתוב פעיה ס"ג ופכ טו ולפין עוזר ופפתוה' נפין פומף ופוסף
לי זרועו ופמתי היא פתכתכי. וכלפלפי לעצמי ר"ל כפקפדפ כביכול לעצמי זו פס לפי פס עולם
למפפר פפס על הוף"ס עם הקטלם כוף ס"ג נלמ זוך ק"ל. וירנם סימיס פפס פלפ ופכפל פלפ
כדרפת ל"ל כי ול על כם יס. וכן הפס ר"ו עולם למפפר פלפים נפוף כמליפו עולם ס"ג יעכפין
כפתפכתם פס ס"ל לף עולם לפו כמפפר פלפים כמ"פ כ"ופר עיין עליו פה פכפקתי כפקדפ זו
על כם יס ופתפל פרנוף לנפפך פס כהנ"ל. והפתפ יפמר לנו ל"ע פיתפהפה לפילן לפי פכפ
לו זהו פמפיים פפל יפפל פכן פלפ ולפ לף עכפיו יבף פפיה לרפתי לדורף ופכפ לו.

או יוכל להיות כדרפת ל"ל בקידושין ס"ע ת"ר לעולם ירפה פלפ עצמו כילו פת"ל קויי ומצין וכלון
וכו' ר"ת כר"ס לפי פפפולפם כידון לפר לונו וסיפין כידוד לפר רוכו עפס פנוס ס' לפלי
פפכריע לת עצמו ולת כל עולם לכף וכוות. וזו פלפר פס מין לפי לי לעפות פצות פכיכה לפיות

מכרתיך לעבדי מי לי כלומר מי יוכל למכרך לי והוא כסותי כשאני חוטף הרי נפ לחתיים אני נורם להיותם לכף חובה כיוצא : ואם כן מי הוא מכריחני לי ה' גואל וכולם רשעים : משל כ וכשאני לעבדי מה אני כאן מה לי לחתיים גרמתי לה יות מלא ם זכות . מה אני מכ"ם שהכרעתי לעבדי לכף זכות . ואם לא עכשיו אימתי . כדרשת אל כשנת פכ"ג תנן התם ר"ן לחמר שוב יו לפני מיתתך . שאלו תלמידיו את ר"ן וכי יודע בעצמו היום יום זעות אמר להם מכ"ם ושוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה וכו' . זו כוונת פתגם קונגל וכריך אכן לחם לחלוג ולהשוב שמא ימות למחר ונם כריך להיות שיחים תכי' וכלי ותכי' תייב ושעולם כיתון לחר ורוכו . ואם כן אם לא עכשיו יעשה לחם מנוה שהלך ממנו ואיה מחייב עצמו ולכל העולם ושכריעם לכף חובה .

או יוכל להיות כיומא ס"ג לחדון עליו על שלא הזקין שבכל יום ויום שיה משתכר בשריעיק חכיו כתן לשומר כ"ה ותכוו ברכתו וברכם לחבי כיתו וכו' בעם ר' לא מצא להשתכר וכו' פחצא עליו רם ג' לחות שלא . ואמר שלא משכח זו שכל עצמו : למען יעשון למודון לעשות שבחים לחרין : או ליזוק תכף שיה מלמד כן לבני לוכי שיקראו רחיות לעצמן מהלל . ושכי קתני : אם אין אני לי שעמלתי ושרחתי בעצמי לעצמי מלאכה כדי להשתכר ליתן תגיים לשומר ותגייה שכייה לפרנסתי ואפשי ביתי מי לי כלומר מי והיה טורח כשאלי . ושאלו לעצמי שהייתי טורח רלו מה אני שבאתי לכל הבבוד סוף לחיות כשיה כשרואל ואם לא עכשיו וכו' ואין שלרשו גירוש ליכוקא מתקיים ביותר לכן אומר ואם לא עכשיו כימי חורפי חייתי לומר התורם לימתי חיותי יכול ללמוד לחתו וממנו ילמדו כל בני חוש לעשות כמוהו .

מלת קבע לפי שהכתוב בשפי דרכי' חוכי' מוכני' לפי' ראשון יתכן שיעשה תורם עוקר ואין קשה לפכין מלת קבע לפי שמלת קבע מינה משמע כן . קבע משמע כפירוש שפכי ר"ן פ' פרקים ולא כל היום ולפי שפכי קשה לשיף וכי ה"ל לכתוב לומר לעשו' מלאכתו עיקר ושלא ילמוד כ"ל ר' פרקים ואחר כך יש כם למלאכתו ואם כן תהיה מלאכתו עיקר וכפל כרשיוכי דכר לומר כוונת התכא במסכה זו כמובר בעירוכין פ"ק ה"ב כבי יהודה גמרי מחד דכא כתקיימם תורתם כולם . זאת כוונת התכא כלומרו עשה תורתך

עשה תורתך קבע

טו שמאי אומר עשה תורתך קבע	
אומר מעט ועשה הרבה	
והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות .	

ר"ג

תורתך קבע חומה לומר שיעסק קבע ולעולם אפלו הם לתך כרכי ונודה ולא ולעולם חיום בכלן ולמחר אפלו אחר פלוגתי לא יתקיים תורתו כבני בניל. ולא"כ הוה סדבר שיתקיים הגירסא כשלמוד אפלו הם ל כשכיל שלקי אבר הם בעזרו כלישה הרם שעושה תפילתו קבע שלקי אכרסא כעזרו. וכרגשת אל בברכות לוקא ס׳שעדי נעון וכו׳ הפכיכה שורה בר׳ אמות של הלכם רב לא פיה מתפלל וכו׳ ופתפילה צריך לקביעות מקום ויקיר תפילה היא בפיה סתדרש לכן ישפה תורתו קבע כדרשה שלמד אפלו הר אחד ואל ויקבע מקום גם כן לתפילתו. (הג"ה זה כוונת הפפוש בלמדו מעיר אכן משמש תורה גם תפילתו תועפה פירוש התעיר אזכו משמוש תורה מרגע פסיה לו שלא ומקדש הזמה לשלחך ס׳כבאות והולך שמכו לרב אחר גם תפילתו תועפה לפי שלין לו קביעת מקום לתפילתו כי עיקר התפילה הוא בבית המדרש כדפרשה). ולאחר מעט ועפה סרכה כדרשת אל בשירובין גם שלא יעשה תורתו מכילת שבילות. לגלא מעט ר"ל לאחר מעט שלמוד מעט מעט ואל ועשה הרבה תפפה לתורה סרכה כדרשת אל גם קונן על ירכו.

או יוכל לפיות לאחר מעט ועשה סרכה לעולם יאמר שלמד מעט תורה לפילו שלמד כל פתורה כולה. כלאפפה אל גם למדת תורה הרבה אל תחוק טובה לעצמך. והוי מקבל את כל אדם בסבים ושות ירגש שלמוד אפל כל אדם. כל שכן מדות המלך ע"ה שלאחר מכל פלמדו הפכלתי.

או יוכל לפיות לפי שלמדת תורה הרבה אל תתגאה בעצמך אלא והוי מקבל את כל אדם בסבר פנים יפות בלותו מעשה דר"ח בן עדת בתענית עיין עלין גם. ומפיק גם בלותו מעשה ואלל ודרש לעולם יהא אדם ירך בקנה ואל יהי קשה כארז.

ר"ג לומר והו ר"ג בה שכין רב
פני של הלל יי רבן גמליאל אומר עשה לך והסתלק מן
תעשה לך רב תרשתי רב והסתלק מן הספק ואל הספק לפדני וכן
למעלה. והסתלק מן תרבה לעשר אומרות: בלומרו אל תרבה
הספק שלא תלמוד שמעון לעשר. מעט סרי ואל
מעבירך ירבו לך הרבה: כוונת פתוח
פסיקות: ר"ל אלא תרבה קונה מעבירך לרבה לע"ב כדרך שעשה דוד ע"ה. כברכות
הלכה ועומד לבטח אלא אם לאו כפירוש תפיד לפי וכו׳ אלא עוד כל מה שלא עושה לפי
הוא לפיבעוניות לפי לשמוע קפי רבים ביבאות ס׳ כתלך בתפיבונות רבי ואומר לו תפיבונות רבי
ב"ש: ואל תרבה לעשר אומרות אלא תפיבים יפה רבתי יפה זכיתי. אפה עשה לך רב ואל
עשרות ך מלומד לפי שעשים אלא אפה להתלפד מן שעשה עתוכל לשמוע ל
מכוין יפה כלל הזה אל יאמר מן שפתותיו כל שפיקות חיוקים לך. ואל תרבה לעשר
ר"ם בתוך שיעור כתעשר ח"מן י׳ לפיכך לומדות ירבה אם אתה נותן תעשריתך בפ
צריך שיהא לפיכך לכל כתרומה לא כתיב שיעור אלא אומדכה לו אל תרבה בבבסיך אפה ואל תרבה
דרגה לפיכך הוא בעולה מלומד. נבו. ואל תזיכני הלא דרשו אל כתעבית

לין כרכה מכוים שלא כדבר שמעמי מן העין ומ"ש לשה לחמה התכת שלא לעשר בשומלכא זה לשיכת קשיא דשלחי מעשר שהברכ' משום לעשר שתספיר ותחכם כדרשת ול כשבת ושם כותבים מתברכים שכתוב הכיקו לת כל התעשר ונו'. וכשכיל זה כתוב במעשר ובחכוכי כת ונו'הוציל וכריך למספר. שלא ותכוה הכתן מעשר שלא יחכת ברכה בכרי הוציל וכריך למדוד: אמ"כ כתרומה. ובדקש בכתלי בדעת הכותן ויהיו כריך למדידה ולמספר לי יכן כריך לומר ובחכוכי כת בזלת ונו' הוציל והוא שתוי מהעין:

או יוכל להיות כוונת התכת כדרשת זל במניעה. מ"ל כי שפתי כהן וכו'וכן כתולין פ"ק על הפסוק כי תשב לנחום לת מוסל כין תבין לת אשר לפניך ושית שכין נפשוך שם בעל ככם לתה. והוא שילמה כן לדם ללמוד שכל רב פנון: נלא עשה לך רב ולשיהם רב לתרתי לך כותו רב ושתלק מן השפק שיוכל לומר לך כל שפיקות שיהיה לך: ולל תרכש לעשר לומדות מלחר שהזהיר שילמוד שכל רב הנון כת להזסיר שלא יעשה תורתו תכילות תכילות והכי פרושו ולל תרכה כתורה שלא ילמוד הלכה כפעם לחת לבא לתר כך לעשר היא שתורה הכקיבות מעשר כשאתר לתר כך לומדות ושפיקות: ומלמה שתורה למעשר. ע"כ שדרשו ז"ל עשר תעשר כשכיל שתתעשר. ולין לך עושר כ"א שלושך תוליס כלחרת שר החשלים משלי כ"ב עשיר ורש כפגשו ונו'שכי רשל לל עשיר הוא כשל תורה וכו'.

או יוכל להיות עשה לך רב פרשתי למעלה כמשנה ו' עיין שלין: ולין תעשה שתהיה כשל ירלת שמים. נלא והשתלק מן השפק שם יבא לידך שפק עבירה לו השתלק ממנה לפי שפשק נריך יותר תשובה מעבירה וזלילת כמפורש טעמו כפ"ח סימן תר"כ כתם סרב שם כפנ"ם שהוא יותר מתחרט כשיודע שעשה משלימו יודע וכו'. ולל תרכה לעשר לומדות

ירכה שלא יתן מעשרו לכהן ל' דוקל כדרשת זל כעירובין פ' הדר לחר רכה כר כפשל כל המשנר מתכותיו לכהן ל' מכוח רעב לעולם שכתוב ונם עירת הלילי כהן לדוד וכי לדוד הוא להוה כהן לכולי עלמא לל הוא כהן שלא שהיה מעשר לו כל מתנותיו וכתיב ויסי רעב כימי דוד שלשה שכים ולתר הלשון לומדכא שהוא קולך תמיך לחר קוע' דעתו ולומר כהן זה נריך יותר מלכהן זה ולם כן מרי לתן כל מעשרותי לאותו כהן והיות כן מרי עבירה כיצד מה שכותן כל מתנותיו לכהן ל': והוא סובר כדעתו שעשה שתכוה כתיקוכה ושכר מלדכה להיפוכו: נתכת שיעשר מה שכותן כקי ל מלכו שפק עבירה סוחיל ולתיכו יודע שעבירה כידו ולתיכו מתחרט עליה לשוב עליה

הנ"ם

כוה יוכן מ"ש מ"ח לתיכה נריך שתרלה שתגנות כעשה לו כוזכות. הלא קשה לה כן חוטא כשכר מי שלתיכו לומד כל עיקר הוא יותר טוב מת"ח. ומשל"כ כתה שתרשתו שפשק עבירה נריך יותר תשובה וכו'כתכת כעשה נת"ח כשוגג כודון. ולו מלדכה שת"ח כשכר.

וכי השתיקה תלוי'			אלא שתיקה שגם
כנוף שלא	יו שמעון	בנו אומר כל ימי גדלתי	לוהל מחריש
לדיכור כתלה כנשמת		בין החכמים ולא	תכם יפשר וכן חילוף
שתלמיד		בנצאתי	שלם

סלם מרכם דברים עם נכי סלם ולכל דבר מקדים עצמו להסיב לפילו הגם שכם לוקל יהסכ. על כן ליץ טוב כסתיקם על סתרסה. ולא המדרש עיקר ולא המעשה ונדול המעשה ויתר מן הנאמר הוא העיקר אא המעשה וכל הנאמר עושה דברים מביא חטא: רשב"ג

מצאתי לנו שוב משתיק ולא המרר, כעובל עגל בקידושין פ"ב עולא מיקלק לפומבדיתא לכי הכ יהודה וכו אמר מ"ע לא קנסיב ליה מך

לימתא לבריה אל מי ידעבא מסיכא מכסיכא וכו' אל היכי נעבד א"ל זיל כתר סתיקתא כי סלי דבדקי נכי מערבא. כי מכבו כי תרי נסדי בלדי מזי לים מייניהו דקדים וסתיק לאחרי הלי מיומא עסיי אמר רב סתיקתא דבבל הוכן ויזומא: בלא כל ימי נדלתי כין החכמים ולמדתי מסם כל דבר ולא מצאתי לנוף סירסם ליסא מסם הנקדת טוב כדרסתם כיכמת כל הסורה בלא מסם סורם בלא טובה וכו'. מסתיקה סיבוק לחבירים כ"א מסתיקה כדרך סעסו נכי מערבא: ומוסיף ידולך ולא המדרש הוא סעיקר וכו'. טעמא כדרסת אל כפסחים פ"ג לעולם יסכור אדם מס סים לו ויסא כת ת"ם סלם מת לן נולם מובטח לו סכניו ת"ח לזא ולא המדרש הוא העיקר אלא המעשה: ירבה לפעמים אל תסתון ותדרוש אחר כת ת"ם ואדרבה תתרחק ממנו. כלומר סיבה מילול הסם על ידו כאבוקר כיומא פ"ב היכי דמי מילול הסם רבי יצחק בר אבדימי אמר כל סמכיריו בנזים מסמוטתו: וכו': ומכבי פירושו. לן אמת סתלך אחר מסתיקם כדאמרן: ואל תאמר ליסא דווקא כת ת"ם הוא ואמרו לעולם יאמר אדם מס סים לן ויסא כת ת"ם לפעמים תדע אלא המדרש הוא סעיקר אלא המעשה דווקא כת"ם סהוא מוסלם כזם אמרו לעולם ומכור וכו': וכל המרבה דברים מביא חטא וקלו אל קיסא מה סלמר אלא מכאתי לנוף טוב מסתיקם

הג"ה

כוח יוכן זכר יסן כוסן סעולם מקסים המאמרים לקדני. בפסחים לומר לעולם ומכור וכו' ויסא כת ת"ם: וביכמות אמר כאות דרנא מסמע לפילו סליכו ת"ם. ולא סם כיכמות מדבר אם הוא ת"ם סחבירין כוסים ממכו לו יחות דרנא ולא יסא כת אל לומו ת"ם וכן מתוץ כאי מה סלמר בפסחים לא מכא כת ת"ם יסא כת נדולי דור וכו' וכי לפסר אלא יסא כמכא כעולם כת ת"ם לו מכא כת נדולי הדור כמה סלמר סם לא מכא כת נדולי סדור וכו':

וקול מה שפרטנו והכי פירושו וכל המרבה דברים ומדבר בבריות ורוצה להטיל מוס על כל ס' ואחר בידוע שמביא חטא: פי' מביא חטא על עצמו שהוא בעל ריב ומדון וקונטי ומבוכי דבה הוא בפיל ואינו ראוי להדבק בו כדרסת אל בקידושין כל הפוסל כמומו פוסל לאותו

[סקלא לבבי אדם עבדים פיין עלוי:

או יוכל להיות בעירובין פ"ב כרוזים מסכשיה לסהוא תלמידא דסוף נהים אלא שם בעשה בוש ואמרה ליה לאו הכי כתי עדוכא בכל ומסורם אם עדוכא במקתים

ולא לנכרים ושמונה ליכרים של לחם שעורה בלא וכו'. אלא כלפרסנו מדבר בלחם לא מצא את ת"ח שמתכבד בשורש שחשקו ומתנו יפה עם הכריות: ובן לא מצא את גדולי הדור ובן כותם:

תכף תלמוד ת"ש: לן לר"ח בן יעקב שהיה טוען כלחם לפחד שלשה שכיח בכח תלמודו: ובכח התורה בקרקע טוב שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם וגו': לגלג כל ימי גדלתי בין

שחכמים ולא מכחתי לגוף טוב התורה הקרקע טוב שמורים בתוך שנוף מסתיקה כשילמוד כלחשה כמעשה שהיה בקותנו תלמיד של ר"ח בן יעקב ובכרורית לפותנו תלמיד. ולא שמדרש הוא העיקר מפ שסוכך לכרית מדרשו ולנאר מרכז אלא שמעשה אסר יעשה ויקוור כלימודו תמיד, ואז פס שומע כיסן ישמע מקדש.

או יוכל לפירוש כדרשת זל מין בן דוד כף עד שיכלו כל שבשמות שבגוף פדרשי זל שדר ת"ש פשמו גוף ודרשו זל ג' לבריס בשין שהיה שלשת ואחר משלשה הוא משיח: לגלג שתכח לא מכחתי לגוף טוב ירבה לפשדר שבקרקע גוף מסתיקה שלא ילכר בו ולא יפא ווכר כו תמיד כדי שיהיה בשיעת שלשת ובכח משיחנו כמקרא לעין: וש שמעתי מחוכחי סר"ר כתן כמ"ר יוחנן פיקבלי כפיותי כמחיכתו בק"ק גורניצ"ל ולמלכות לבריו כחתי לשוטיף לגלג ולא שמדרש וכו' אלא שמעשה שהן כוולתי כשמוש זל זכו לשוטכה. לכן מפיהם וכל שמכה לבריס מכיא חט' ופירוש להלן שפא לשון מפרון כמו ושלשם בני שלשים פי' שמדבר בריחים ומדברתיהם בלותו גוף שעבד שם ושלוש שלישים שלישים:

או ירבה אלא שמעשה פילמוד בכל רמ"ח פיכלין כלרך שאמרה בירושלים כלחם שיעשה שעשה בריך ליגע בכל כחו. וכל שמדבר לבריס וכו' כדרשת זל בפירוקין ס"ם אמר רבה שמור רב שחורה אמר רב הונא מ"ד שון מהכל יתעב וגו' שם משיס אלא שת תגיעתן שכילות שכילות שמשעשת ושם קיבץ על יל וכו'. ואחר שכתה שלרתי לפריך שידור בלימוד. אחכם לפיות לימודך עגלה יפה לפיות שמור ושמון שכלך אלא שכתה תלא כל שמדבה לבריס ודוקא לעשות תורתו שכילות שכילות שכיח שכח: פירוש לשון שכח: כמו שקלא כשין אלא יחשה כשופטים כ': ופירוש לשון שכלין: ושוח כדרשת זל שון שכל יתעב:

או יוכל לפיות בברכות שלשה לבריס שכירים עוכותיו של שלם וש שאלו שלשה הוא עיון תפילה: ואחרים שם שטעם שמשעיין כתוך שפילתו ויאמר וכי אין לכי לאוי שהקב"ס שאלא לבוכו וש בקשו למשלא שמוחה לרחוק שם קול שנון ורצוי ושה שעשיו. אלא לא שכלתי לגוף טוב כשיתפלל לפ שמסתיק שיסתוק וזל יבכר גבוה גבוה כלפרשנו כדי שלא יבא לזכירת עוכותיו. ולא שמדרש הוא העיקר אלא שמעשה כדאמר בשבת לעי"ש ואין תורה לחוד ומע שם לא לחוד: זהם אלא שמעשה שבריך לעשות שפילתו בכוונה. ואוש ילמדו שכחורין שיתפללו ולא יקילו ראשם וילעגו כי שם כל אלה יבא אלהים כמשפט: וכל שמדבה לבריס קאם על עיון תפילה שפרשנו ולכה שמדבה לבריס ומעיין כתפילתו שבית שעת לעשות שבוקשו שתוחה למעלה ומקשיב שחרית כוודאי ימצאו רוב עוכותיו של אדם:

היאך כרמז בפסוק זה מה שמבטיח לבריות שבשלשה דברים העולם לעתיד לבוא כנגדן שלשה דברים הללו ותקיים העולם לעתיד לבוא כנגדן שלשה דברים הללו ירושלים שלא שלטו בה שני תורים ושלא השתעבדו לה שלשה מלכיות שמשעבדין לה דיכיסה על דין תורס ושלא עבדו לפני מסורת הדין. ובמדרש רבה פרשת בראשית שמשל נחמת בשבשו וכו'

שפטו בשעריכם וכמוך לו גולי יחכן וגו'. וכמשמה טבריונית לין שם עסוק. דכרי

יח רשב"ג אומר על שלשה דברי' העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם: רחב"ע

מה עשה בכ"ם שלנו אמת מלכם: עיין מדרש זה בפרק זה במשנה זו שבראשונה כמשלש מקוור' מדרש זה קושט ע"ב. כמנהג שבקדוש ברוך הוא

שלנו אמת מלכם ושקשה שיהא יוכל לעמוד על דין אמת שלנו חגי"ב

כאן יובן המאמר בשבת פ"ק בל הדן אמת לאמיתו מעלה עלוי הכתוב כאלו כעשה שותף לקדוש ברוך הוא המעשה בראשית שעשם הוא לפי שכמעשה בראשית שלנו שקדוש ברוך הוא אמת מלכו בשבול שאתה אל יגרע ואינה כחורבן העולם לכן בל דיין כדן דין אמת לאמיתו של הקדוש ברוך הוא כדרך שעשה הק"כ שהיה משלים שלנו מלכם ואין אותו דיין יתפרנס מה הוא קיומו העולם ושלא לא מלכם ירושלים שלא שהעמידו בכריסה על דין תורס הוא אמת ע"ל אמת קנה ואל תמכור:

שפטו בשעריכם וכן אמר בשלש מקומות שלום שפטו וכן אמר בשלש אמת ומשפט שלום שפטו לומר שיהא בשלש אמת ומשפט שלום שפטו סדייכים כין אמת ושלום כדרך שהיה הק"כ שעשה ושיה שופט בין אמת ושלום והשלך אמת מלכם ושלא שלום כך יעשה הכן לדם לשפוט כין אמת ושלום ושלך אמת מלכם ושלא יעמיד דכרין הכל על דין תורס כדי שלא יהא מלכם בעולם. לכן מסיים שלום שפטו בשעריכם ירמו שישפטו כך להיות כשאר שלום בשעריכם ושלא שלמת כדכרמז כדי להיות שותף לקדוש ברוך הוא כמעשה כראשית שמשלים אמת מלכם ושלום השאיר במדותיו

דברי הרב רבינו שלמה זל לכתוב כעזה בשיום שכבתי זו. דכרי

רח"בע אומר רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות שנאמר ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר.

לפי שיש להקשות שואל ומין לדיין שלא מה שעיניו רואות ולא יעמוד דינו על דין תורה כלשאלתכם כמשכם שיום פרק זה כראשית כרובו מגדו מגדות שכבודם. ואם כן למה כתיב שקר"ש שלא זמנות ושמחות ומשפטים לכן אמר שמכל

רבה להקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל • והוא כדרשת אל נעץ פ' לומדים לומות העולם לפני
הקדוש ברוך הוא ב"ע ישראל שקבלו היכן' ק' יומוב • לומר להם הקדוש ברוך הוא לכי מעיד
בישראל וכו' ויהיה פירושו רבה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לעתיד לבא שכשם יוכלים
זכאי' לכן סדרכם לכם תורה ומצות • לפי שאם היו ישראל שוים כשאר לומות לא היה קשה וכי
מצא אביס יש כלבר מה נשתנו אלו מאלו • ולדרכם ישראל שקבלו היכן קיימוס : מצא"כ
עכשיו תשובתם בנגד מי יוכל לעמוד ולשמור כל אלה מצות מכיון תרלג • מצא"כ אתם
לומות לא קבלתם כ"ם שבע מצות לשם לא קיימתם ו ישראל קיימו וקבלו יותר מן שבע ושלשים
ומאם מצות זש שלמר פ' הפסוק ס' יתן למעז נדקו ישראל לעתיד לבא לכן ינדיל לסס
התורה ויאדיר: סיאדיר לעתיד על כל חומה ולטון •

או יוכל להיות שאם לאות העולם מקיימים כל כך לפני הקדוש ברוך לשם לא כתן וכוה לסס
סתורה והמצות כ"ש לאברהם כתן המילה ולישמעאל ניל הכשר וכו' לכן לשר רבה
הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך סרבה תורה ומצות • ואם קשה לא כתן לאלות העולם
לזה מביא הפסוק פ' יתן למעז נדקו ישראל כשהקדוש ב"ה וכל הפעבים לא יכלו כפ • ורוכה לומר
לזה יתן מה שכתן הקדוש ברוך הוא לישראל • הוא למעז נדקו רבה לומר

כשכיל נדיקי שעולם והמה אלות נזכותם קבלו התורה :
וזכותם יגדיל תורה לישרל כדי ויאדיר לפיותם כקרנים
אדיר ואין אדיר' כ"ש מלך כדרשת אל כניעין פ"ש :
ויוץ לפיותם כקרנים לני מלכים וזה
שלמר כל ישראל בני מלכים שם
לעכין מיכה כשבת וכל
כשכיל שקבלו התורה
שלמר כי
מלכים
ומלוכו • וזהו שדרשו מלן מלכי רבנן הכל
מטעם זה כשכיל התורה
שנקראת אדיר
כלפרשנו ;

נשלם משת קיבל דורה! בעזרת האל יוצר האורה

בהיות שפרשנו משנה זו כהלכתה יבאתי כפעם פעם בענין לפרש לותה לחיות כתומר להסמיך על המסכה שבתחילת פרק שני · ועלה כיוצא להקשות · יסודין וצור לקרוא מי לא ירחין לחיות ליפרעל המזוכה בכל יסורים כעפר שלא יפיה לו חלק טוב לעולם הבא עד שהוכיח להכיח רחיים מהפסוק ועמך כולם צדיקים · לע"כ כוונת התנא כ' דרש ר' יוחנן בברכות משום ר' יוסי

דברי הימים ראשון טז יז — ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר · ד"א

כתבתי כמשה כפל לחזון: סיכור

ג' דברים כיוצא מפי הקדוש ברוך הוא כיצד להודיעו לרכיו חל שקבל ונתן לו שלמה כוחיעני כה את דרכיך · למד

לבניו רבים"ע מפני מה יש נדיק ועוה לו ויש נדיק ורע לו · ג"ל מפני נדיק ועוה לו נדיק כן נדיק · נדיק ורע לו נדיק כן רשע · רשע ועוה לו רשע כן נדיק · רשע ורע לו רשע כן רשע · בסכיל זה סרך להבין ולא לו לייחס דפסיעת סיס לכל יפרעל חלה"ב כמשורש כתוספות פוף מנינה וכן בח פרק הזהב הכל יודעים ועולים חנן מן שלשה ואפילו שלשה חלה יהיו תוספות שם בחנינה שים לשם כפרה · והרי מוכח שים לשם שלשה"ב הוציא ויש לשם כפרה · כדי שלא יתקשה לכל נכי ילדם מה שים מתקשה למשה רבע"ה מפני מה יש נדיק וכו' · לזה מביא הפסוק וסכי קאמר כל יפרעל יש לשם חלק לעולם שכולו טוב · אינו ר"ל שקאי על העולם שכולו טוב · שלא מלכר בעולם הפעל · והכי קאמר - כל יפרעל יש לשם חלק לחיות בחלק לעולם הפעל שבא עליה כיום לילדו מלמו להחיות את נפש פעמל ואפילו מי שיש לו לוחות בקיים · ומוציל וכך הוא קשה עכשיו · בפיות לכל לחד ולחד חלק בעולה כדפרשנו · ואם כן למה יש נדיק ועוה לו וכו' · בוחל ונוכה לפתי שלחות · ויש נדיק שיכו מוכל לפוכות בפעו שפולו · וכן יש רבים מכחוכים לרשע בעולה · ויש רשע לחתר עליו ולפחתם מה זו עושה · לכן מכיא הפסוק שנחתר ועמך כולם נדיקים לעולם ירשו ארץ · פי' כפעמך כולם נדיקים כלוכן שהחה נדיק כן נדיק · ואף רשע כן נדיק החה ירשו ארץ פעתיל חעת"כ להיפוך · ואפ"ה אחר הכן אחם על אחכה שברו של לותו נדיק כן רשע שוחיל והפוו כעולה עם רשע כן רשע · כך ועלה עולו לפעלם כשלמת לחל נדיק כן נדיק · לרשע כן נדיק · יש פרש נחול · והוא הלשון לא יפעב עיכו וכל לשון לפכיו ולא יפעב כסף וכוחן עיכו כמיון שליכו שלו כמכת כל ומיו שרי חוץ כמכלוה בנעור חעת"כ הנדיק כן נדיק שחה כשלמו כדרשת זלליוחנן שעיר וכו' · כחיב כשם שים פרש כיכם כעולה · כך יש הפרש לחעלה כיכם · חעת"כ נדיק כן רשע · ורשע כן רשע · יש ח"ו מקום לטעות כדפרשנו · לזה אחר כשר מיט יש חוץ הנן שכן פרוש חעת"כ כ"ש ויטע שלשה גם כאברהם מוכן ויחזק לנדיקים חעת"כ שיהיו נדיקים כן · רשעים לו חלק שם בחוץ והוא כעמו נדיק והשם הנדיקים מעשה ידי כפי ר"ל ל"ל כשכוחות פרק ח' שקורין מעשה שלשם מעשה ידיו של שקלה: יפ"ל חוץ כשר מעשי שוק הנ"ע מעשה ידיו שם מה הנדיקי להשתבח כהוכין להתפאר כתוכו

אם הכרירה תלויה בדעת ובשכל לתוספ' יכיר האדם שלא ממנו נתן תפארת לו ושלא מצות שיהיו לנגד עיניו כענין כבוד אב ואם כדכתיב על שכיבת לקיים עד שיכלימו אותו וכתב כאן כמנו שלמדנו יהבו ולו יעכבו ואמרינן בגיטין ובן למה לך לחמר ושני מחשב שכר מצוה כנגד שפעלה כאן שלמד בני עכירה ושכר עבירה כנגד הפעלה.

ונם לדברות בלחודיהו הסתכל בשלשה דברים הללו הכל דבר לחמר הוא שקול על שקו"ם. לפיכך דבר הכתוב בדבר שכן לעיל בשכל"ל לחמר משם רבינו ע"ם להקו"ם משכי מם יש בדיק ושוב לו וכו'. עיין לעיל המחמר כולו שלם: ובכם כלי לחחזיק לא בבדיק כן רשם כל יחמר שכן חלוחי בשביל תכח שם כן לחקזה לכבי: מושב לילך נם לחכי כלחוחו דרך שהלך לחכח להיות במוסן פחעבד. ויפין לו נם בן דעות ובדות בכות משינו לחתי הוציל ולחפיס כשב כן רשב: מכל מקום יפיה לי

שיבור שיבורים כל שהיה חפלחת לעוסים שפוח לו ולכלם ונם בכי חדם נוחין שחיבו. ב"ש לעוסים לחי שעוסים לוחה: חומפות בליון כל שהיה חפלחי לכוחה כל דרך שהיה נוחה וחפלחת למי שעוסים לוחם לעוחו הדין יכרוך חלם לבי שב יזוב שו פדיך שהיה כולם לעוסים ופלחת לו אן חלל

א ד"א איזה היא דרך ישרה שיכור לו האדם כל שהיא תפארת לו לעושיה ותפארת לו מן האדם והוי זהיר בקלה כבחמורה שאין את יודע מתן שכרן של מצות והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה דע מה למעלה ממך עין רואה ואזן שומעת וכל מעשיך בספר בכתבים:

רבן

שכל פעולם היה ישרם חשוך לך דבר עבירה שיעשו חדם שלא יתחרט בו ויחמר וזה עשיתי ויש לו בושת מבני חדם* חכל נוחן לו מקום ודרך ישרם ויקיימכם חוי שמע בעוחר עליהם ונם כבני חדם מתפלחים ומשבחים לוחנו? מחון שחה. וודע מתן שכרן של מצות:

מלמ"ד למלך שחחר לו עבדים שלא בשכירים כך ודך ושכנתו לפרדם וחלשנ"ו ותקנו בו כל כחכיו: וכפרדם היו בו לוכנות טובות ורעות. וחלו היה לומר לנקם חילן זה טוב הוח וחילן זה רע הוח ותקחו בזה יותר מזה היו סולבים כולם לכל חעוב בבי לפרדנות שכרן

כחב

סכרן וכמנח לילנות רעות כמתיירן שלח כתקנו לכן למר כמתם. כך עס ה' ק'כ שלח גילה סכר סמכות שלח ירלה לדם מנוס סמכרס מרוכה יותר מהכרתה ויקזור לקריס. והוי מסמר הכסל מנוה מה שלחה מפסיל מסחורתך כ'טע' שלח'עוסק כמנות ש' תתעצב על לותו הכסל: שלח הוי מסמנו כנגד הסכר שתקבל עליה לעתיד ולם תכח עוד מנוס לידך קיימכם לעפ"ו שתדע סים לך נה הכסל ממון שסכר סמכות הרבה סוף: וסכר עכירה שלחה כסכם כה הוי מסמר כנגד הכסלס שלחה עתיל לכסכיל כה. ולם תכח עכירה לידך לל תעשכה. לעפ"ו שתדע שתהכה ממכם כי יהכסל שעתיל לכח עליך הרבה סוף. מס למעלה ממך סהיל רוחה ושומעת וכתוב כספר.

לס הלכות טובים ויסרים: לז יניח הכלרת לכניס: וכל מי שלין לו כניס לינו לדם וכקרל מת וכבול: כס"ס הכה לי לנים ולם לין מיה לכבי: וכן כתיב שכלתי: וכן לדל עם המלם כני' לל"ס לרמז כסים לדם ולד לז כקרל לדם. וכן זלוד בני' הלדם: למור מי שמולדו לו כניס זה כקרל הלדם. לגל ותכלרת לו מן הלדם כשניל הכניס הכקרלים לדם כדברסמו: ועתה נא לומר היזך יוכל לנח שכן לדם להמנות כתוך הנדיקים להיות כמותם. לגל והוי יסיר כמנוה קלה וכו'. וכיוצא כתכח כדלמר כן עזלי נפ"ל מנוס נוגרת מנוס וכו' וסוף שלח ילמר הכן לדם העשה מנוס זו הוקיל והיה ממיה כוולדי סכרס מרנסף ולל לעשה מנוס קלס שכוולדי שכרה קל ונכתב שכתוב כמנות ס"ו ולל לתה יודע מפן שכרן שלל שסכר מנוס נוגרת מנוס. ולם כן כשוות שלחה עושה הדומים לך לינו שהיה קלה נוגרת לכח לך למנוס המוגה. וסכר הנוה לין סוף וסכלית לעושים פושעל ונוגרת מנוס זו לזו: וכזה תכין ותשמע המכוה הם וסלוה ניהוה כלה לז עכירה כילו ועכירה נוגרת עכירה. וזו כל ימיו הוף בעכירה. לכן מזהיר שתהא וסו זהיר כמנוה קלה כשמוגה: וסוף כדברסמו: מכח הקלה תכח לידי מנוה חמורה: וכן תלינה הם לף תעשה המנוה קלה לז עכירה כידך ולעולם לתהי כעכירה: לכן למר הוי מסמר הסכל מנוה כנגד שכלה. וסכר עכירה כנגד הכסלה: וסכי כירושו: והוי מסמר הכסל מנוה זו הקלה כעכירה לעשותה שכשכלת כוליס נגד שכרס הם יהיה מקויימה מה גילל היה שככתוב והוף שסכר מנוה מנוס. כמנח תשים צדיק כל ימיו. מפ"ל לכיצוד לז תהיה רשע כל ימי היזך הוקיל וסכר עכירה עכילה. לגל

וזכר עבדים כנגד הפסלה: פי' הגאון ואתם מכוח לתשובה הקלה בעוניך: כמנח עבדים
ביד ואז עבדיה נורית עבדים עד עולם: אם לא תעשה לחד כך אין מכוח הכלח ליד'
לכן אמר וזכר עבדיה מה סיפים לך עבדים לא כמוה כנגד שבעד מה שפסדת לנוח מכוח: כך
יהנוה סרוכה לה וח נדיק כל ימיו: ועכשיו כח התכל ללמד סיולך לעשות סיתחיל במכוח כדי
ם נח למכוח לקרית מכת נדיקים: לזה אמר הפתכל בפלשה דכרים ואז לתת נח לו די
עבידים דע מה למעלה וכו' רוצה לומר אלו שלשה דברים שהם למעלה מבני אדם ושולטים עליהם
בעל כרחם שלא מרצונם עון רוצח: ירמה העין רוצח בע"כ של בני אדם דבר עבירה שלף על
פי שאינו חומר ונוטף על אותו דבר העין של בן אדם רוצח. לבן רמה מה תעשה לפעניך
עיניהם מרמות שוא' כל"מ אם תעבור על יד היולר לף אלא תשמע שוא מכות קורכם מפכו נפשם
עכשו עיניך בן ואולי אחת מהכשים שם' וכיוצא בזה יפחוד תמיד פלשה כוודאי תהרגנ ועשה
לאחר כך עבדי. ותוכל לפעשלה לאחר כך מדבר עכשיו וכיש לא ימטי לך' בדרך שלשה רוצח
מוליכין לוחו: והגאון העין עיקר מבני תרי פרפורי שלש אין העין רוצח אז אין הלב חומר'
לבן שופיר על העין כאן עין רוצח: ואל תפיכני מהכיו שלא רמו קור כל ימיה ורוצחי: שתי תכונת
בדבר: אחת לא דבר פתנא בתים. כגון בני אדם מדבר' שנית שהומת אינו מכוון ואם
כן אם יעבור אינו כ"כ בעונש כמו קרוצח. וכן שמעון של בני אדם שומעת בע"כ שיר בשים
וקול בשאם ערוה וכיוצא בזה רוב וקטנה. אז ורנה שכן אדם לכוף אליה לאון אזנו שהיל
והיא נכנעת תחילה כדאשת של בפתוכות פ"ל. וכשתעשה ואת אז אתם כיכול מדבר ערוה.
ונח לפשוך בשון והוא שתמנא יש עבירה גדולה בשמיעה קול כדאשת של יעל בקולה. וכל
מעשיך בספר כפתנין: הוא בע"כ של בני אדם כדאשת של בתענית פ"ק בשעת פטירתו וכו'
ואומרת לו לאתם וחותם שבאמר ביד כל אדם ואתם. ואמרו אל שמרנא מעות לאשם כדי
להפתכל ביש פ לא יבקה רע שבאמר יד ליד לא יבקש רע לכן בא לכן לומר כל מעשיך בספר
כבתנים קלי על בני אדם כדאדשתו' ואז כוכוך המעשים אז יכול מעבירה. ודרשו אל מי שבא
עבירה לידו וכיכל ממנה כשאם לו כוכיות שם בקידושין. כמנח לא שמכוח לשר יעשל נורית מכוח
לאחרת ואז תקיים בדיק כל הימים'

או יוכל לפיות ביומף ב"ב תבו דבין עבי ועשיר ורשע בלי לדין וכו'. ימשיך שם כמנח
שלא מחייב עבירם: ר"ל כן פרפוס מחייב את פעשירים: ומסף שבדיק מחייב את פרשעים

קנ"ם

שמעתי בזה יפן בוגן על הפסוק דכתי מחסכו'
כלב לים ועבת ס' בזה תקוס: ול"ל פזה
שוא ר"ת ה"ל זוסף לשלשור: ומכי פירוסו
דכות מפסכות כלב לים להכיל עבמו
בעונות כמוכר שם בגמ' לפטור בפטו מדינו
של גפיכם: לפנח ועבת ס' בזה: שוא
ה"ל זוסף לשלשור תקוס. על ולי ותתייבו
כולם:

לוקחים לותו למטה • ועכשיו מפרש והולך מקנת מעשיהם כדרך כלל מה שהיו עושים שלש שלש: למען יעשו סדורות סכלים למריבה. ומתחיל קוי זקיר בתנוס קלס כתחלוקם לפי שלין לתה ירוע וכו׳ • הוא מעשה בלל סוקן הכוכר בשכת פ״כ בהקוץ שהיו רוצה להקניטנו והיה לומר מי כמוך שלל וכו׳ • ועשה כזה כמה פעמים כדי להכעיסו ושיה סולך שלל לקילתו בשטיפת טליתו: והיה מסיה לו על שלונותיו שהיו סדיה וקלים: כשהסורה. כשלו היה סוללו קשיות נדולות ועכומות ומגורות • ושכל עשה למענן לש יכשילו לשתיר לכש: שלש ידעה לו כאשר לך: או לש יסוב שלין בשיוף הכר שעמוד: ושני מחשה הקשר מנוף כנד שכרש • זשן מעשה ר״ש בן חרסוס: לעשו שהיה לו כל כך עמון כשכופר שם בשותו אשתר שכ״ל: לש היה רוצה לילך להשעשע לעשות עשה ומתן עיקר: ושלף ושכר מעור לעיר ללמוד תורה והוא שהיה חושב שכשה מכוה שמה שיסשיל השכוה בשם ילך לשר עשלו ומתכו: כנד שכרו מה שיעלם לו שהמוש ללמוד בורות ס כשיעשה לותה תשיל. ושכר עכירת כנד שכשלש סוף מעשה יוסף בנדיק • שהיה חושב שכר ע כירה. מה שהיתה רוצה ליתן לו כשיעשה עמה כשכופר שם שאשר שכ״ל שלף ככר כמף שיתפל רוצה ליתן לו לשיות עמה לשכב שלה. כנד שכשלש • וזש שיעמוד על שכיבה זו: כדרשת ל׳ כשנוצה בל בותה שש כותה דיוקני של שכין וכרחת לו כחלון ואשר לו יוסף יוסף בתידין שחיך שיכתבו על לחבי לשוו ושתה כיהיה דכוך שיהה שמך כיהיה ותקרל רוצה זונות שכלשר ורוצה זונות יהבר סון חיל ושתה בשה קשה וכו׳ ושעתה סולך ושפרש שתבל כותר מעשיהם של שלש שכוכרים שם שהיו עושים כדי לשעשתן לזונות: לכן אשר שכשכל כשלש דכרים שם שהיו עושים שלש שכ״ל כדי לשלש שלותו דין: דע שם למעלה שמך • סוף שם מעשה שלש כדרשת ל׳ שם כיומא פ״ג בעשה לחת לש תבא להשתבר ולל שהיה סוכיח סומר כ״ש ליכנס ושלש ונשלש וזש ע״ש לרוצה כדי שישתע דכדי שלשים חיים שפו שתיים ושכשלין וכו׳ שהיה עיהיה דמות שרש בשרוצה עלו ושנלו שלין רוש שלשה לחות שלג. ושם דע שם מעשה סוף שלש כשהיה למעלה שמך כב״ש שהיה מהכש לשכו שרוקל שתיים ושכשלין כימי משלג • שו ירבה לומר דע שם שהיו עושה שלש שהיה למעלה ממך כשהיות קולס שהיה לש לשותו נדולה עין רוצה: זו מעשה יוסף שנדיק כדרשת ל׳ שלי עין שהיה וכו׳. ולש היה רוצה ליתן שמה שהיה שלו. ושתן שותת זה מעשה ר״ש בן חרסוס שהיה שותה כשתי תזיני שהיו שכלין כשכתים כתיר ר״ש בן חרסוס לש היה רוצה לגלות שנשו שלש שהוא תלוכה ורכה ונתן לשם ממון רב כשכופר שכל בשותו תשתר הב״ל שכל בתריכות תשלו שלשה שהיושה כלוף • ושו כשהעשה כשותה שו שתלה כל שמעשיך בשפר שנדיקים יהיו

כשתוב לשלתר לשיים:

בנו של רבי ישועל	ב רבן נמליאל בנו של ר׳ יהודה		תלה תניח כלשה
שנשיא הוא	הנשיא אומר יפה ת״ת		תניא. היה
רבינו שקדוש. שיניעת	עם דרך ארץ שיגיעת שניהם		לו לומר יפה ירך שלן
שכיפה משכחת עון	משכחת עון וכל תורה שאין עמה		עשה ת״ת: וכל שלשכה
שמתוך שסוף לומר	ס נ מלאכה ס	ב	שלין עמה תורה ת שפ
ועופף			כשלש

כטלם: וכן אם בל יש וכל העמלים עם מס
סכתוב לפכי זה. לע"ל כתוב מה שדרשו כב"כ
פ"ק ושמעתי שיש אומרים שפרו מי שכתב לכתן
ולמודו כידו: כיומק פ"ק סמל ככי מתיח
את ל"ק כ"ע כרומי
שמעת וכו' לכל מי
שיש מילול הסס כידו
אין כך לא כתסוכם
לתלו' ולא כזה לכפר
ולא כייסורין לאדם
שלא כולם תולין ומית'
ממרקת שכאתר לם
יכופר העון הזה לכם עד תמותון: ובינתים
עלה אמר רבא בזבח ומנחה אינו מתכפר לכל
מתכפר אוף בלת: כמכת מיתה ותת מכפרים
לכן אמר הכתב יפס ית"ת ביום הזה לעה"כ
מסו דרך ארץ יפה כשאוף שולך לאות
בדרך כל ארץ: כ"ם והיסע וכן דוד שאלך
ע"ה שכה לאכזי הולך בדרך כל הארץ. ובלותה
שעה היו מתים. למה אמרת לך שיש ופה

מלאכה סופה בטלה וגוררת עון
וכל העמלים עם הצבור יהיו עמלים
לש"ש שזכות אבותם מסייעתם
וצדקתם עומדת לעד ואתם הועלה
אני עליכם שכר כאלו עשיתם:
הוי

ועוסק בתורה ובמצות לפתפרכם לאיכו
קומד וגוזל ממון לאחרים לסוף. כטלא לגרור
עין כן כתיב כאשכה לפי שא"ל לו כלא מזוכות
והולך וטורח ומלפטם את הבריות ואשכה את
לימולו וכן שעמלים
עם סציבור יהיו
עמלים עמהם לש"ש
שלא על פי שאין
עמולים עמהם זכות
אבותם מסייעתן:
ואתם מעלה עלי
עליכם שכר כאלו
עשיתם כאלו בעשה בדבר בשבולם הולין
ועסקתם לש"ש. כ"ל יהיו עוסקים עמהם לש"ש
כלומר ככל מלאתי כאם וכלבד שיהיה לבם
לשמים כ"ל כאלו עשיתם אפילו אין לתם
גומלים את המעשה מעלה אני עליכם כאלו
גמרתם לומו.

כסיעת

אם

ולא מכל מקום אין הבן חייב מיתה בידי שמים אלא על עבירה שיש בה כרת ולא על לאו הבא מכלל עשה. ואפילו בעשה שאין בה כרת כגון סוכה ולולב בשבעת ימים וציצית בטלית של שלשים יום ומילה בשמיני אין בית דין ממיתין אותו. ואפילו על עבירה שיש בה כרת כגון שבת ויום הכפורים אם עבר בשוגג אין בית דין ממיתין אותו עד שיתרו בו שיאמרו לו עבירה היא שאתה עובר ועונשה כרת ואפילו אחר שהתרו בו אם אמר לא ידעתי שהתרו בי או שהיה סבור שהוא מותר אף על פי שהיה חייב חטאת הרי זה מביא חטאת קלה שהיא של עוף. ואם עבר בזדון אחר שהתרו בו הרי זה מביא חטאת גדולה שהיא של בהמה. ואם היה חייב סקילה או שריפה אין נהרגין עד שיהיו עדים שראוהו בשעת העבירה שהתרו בו סמוך לעבירה ואמר להם הריני עושה ואני יודע שעבירה זו חייבין עליה מיתת בית דין ואחר כך עשה ואפילו עשה כל שאר העבירות בהתראה זו אין נהרגין עליה אלא אחת בלבד. כיצד עבד עבודת כוכבים ביום הכפורים ואכל חלב ובירך ברכת המזון ואכל חלב ובירך ברכת המזון ואכל חלב ובירך ברכת המזון ואכל חלב ובירך ברכת המזון ואכל חלב ובירך ברכת המזון הרי זה מביא חמש חטאות. ואם אכל חלב ונזר ועבד עבודת כוכבים ביום הכפורים ובירך ברכת המזון ואכל חלב ונזר ועבד עבודת כוכבים ביום הכפורים ובירך ברכת המזון ואכל חלב ונזר ועבד עבודת כוכבים ביום הכפורים ובירך ברכת המזון ואכל חלב ונזר ועבד עבודת כוכבים ביום הכפורים ובירך ברכת המזון ואכל חלב ונזר ועבד עבודת כוכבים ביום הכפורים ובירך ברכת המזון הרי זה מביא חמש חטאות. ואם א

אם חמות יפריל בין קדשמיות וכין כשמעתא שאר חלק לן אלהים. ואז לימי צריך לשום דבר לפני שבד הקדמה והנחכיות אם שייך צריך שימור והנה הלך לן ובשארה הכשמה. והכשמה לוקמ צריכ' שום שימור: ואז קוץ מפני מסתורם לפי שלוכן צריך שימור ואגין קוד לא כיון שהתורם הלכה ומשתלקם מיתה לן יוכל לה לשבנו ולייסרו: ומכה זה זוכה לכל לכבוד שכרו מאם שהיה

הג"ם

ועם זה תכין אם שלמדו לל לפרי מי שכה לכלן ותלמודו כידו ר"ל סוגיל שמיתה שנפר' עון: ואם כן לימי צריך לתורם שיכפר עליו ונשע"כ ותלמודו כידו שלומד תורם. כתנ עגוסם יותר לכן לומר בלשון לפרי שגיל ובוסם לפרוכות. מש"ה אם שלימי לומר תורם לל לכרו כשוטים: די לן כמה שמיתה מכפרת עליו ושכרו אם שקוץ כוגל קוץ בחטלת ס'. משל"ה ס"ת נקרלים לכירי לכ שרוקים מנדקם ומתברכסים כוגוע בשביל תורתם לכן לומר לפרי מי שכה וכו'. או יוכל לפרי לפרי וכו' ותלמודו כידו רונם לומר שלם קים גוזל כל ימיו בפטוים אם שלמדו לפרים ולל סים רונם לפתעטק בעלות שלימה שלם. לפשם כוס לומר לפרי וכו' בשביל ותלמודו כידו ולל ליזוד לקרי אם"ה לקיפוך לוי לבשם סכנת, יקים מי סיסים לפילו כפיל ונ"ל כמסמע ימיו עמלים עמהם לם"ם ולל יתנהו עליהם: ולמה קוץ שמלא שכוחת לכוחם מסייעתן מה שכון לשמוע ולקבל סתורם מכם ומה כן למה מתנהן בחיכם עליכם רק ולמה שתלמדו להם מעלה לפי עליכם שכר כילו לתם עשיתם לקיים סגירסם כתוכם לכן אין שרלוי שלם תפסיעו על עם קודם.

או יוכל לפיות כווכת המכת במסכת זו כדפרינן במסכת שלבעי זו שיעשה שלום ומי בשם לעולם שכולו חיים הדרך שעשה שלם ושייעתו הנזכרים כחותו מפער. ומתחיל וחוזר יפה תורם עם דרך לרן כמו שסיים עוסם ר"ל כן חרסום שסיים סולך מעיר לעיר ללמוד תורם כלדרפו כיומל פ"נ: ושכי פירושו יפה ללמוד תורם עם דרך לרן לילך בדרך מעיר לעיר מלרן זו לרן לחרת לפי סינועת שכיוסם מסכתת עון: התורם מכפרת עון: כלדרפו כיומל פוסם בזכות לימי מתכפר שם בתורם מתכפר. וגלות מכפרת עון לכן שכיוסם טוכים. ומעשם בשלמוד בכוימו כמכת התורם מכפר' עליו: ואם כן בקוות שקוץ גם כן יכך מעיר לעיר ללמוד

לו לומר נלות מכפר עון ואם כן יכול לקבל שכר מהקב"ה על התורה שסיים לומד. ואף על פי שמקבל שכר על מה שילמוד כביתו: מכל מקום גדול שכר שמלמד על ידי נלות שיין עליו מה פירשתי בפ"ד מסכת זבחים לפיכך לומר ואף תורה: וכל תורה שלין עמה מלאכה סופה בטלה. הוא כמו שעשה הלל מלאכה בכל יום ויום מבואר שם מיומא פ"ג ומכי סיים בותן לשמור כ"ה ומכי שכחו היה מפרכם לפלפלי ביתו ויר נה לומר לכו שלח ונראה על הביכור כ"ש יעשה היום מלאכה הכלה לידו כמו שסיים בלל עושה. ולא יאמר כהיום לחר. לכן לומר וכל תורה שלין עמה מלאכה ורולי שופה בטלה סופו שיגול ולא יסיים לו שם לאכול ואם לין קמח לין תורה ולו גורלת עון לפי שהתורה מבטלין לזכר ואף כן כשהיה כשופו התורה בטלה לו לבסוף שלכר ויכול לפתותו לסוף וגורלת עון. וכל העמלים עם הביכור יהיו חמלים לש"ם. והו כנגד מעשה יוסף הצדיק שהיה עמל עם הביכור לש"ם כש"ה ויכלכל יוסף לת לחיו. וכן לומר עוד ועתה אל תיראו אכלכל אתכם ולת טפכם ויכחם לותם ולא רלה להקשה מהם במכת בכורות שהיו עמלו לש"ם. ולו תדעו שכוחות לבותם עסייעתן ונלקשה ע ומת לעד ולתם מעלה לכי עליכם שכר כלנו עשיתם: ור"ל על מה שילכלו כשהלו יהיה מוכות לבותם שהיה כפיונן: ונלקשה מה שעשו המה שהיה עומדת לעד לדורי דורות שבלים לחריבם: ולתם מה שעשיתם מעלה לכי עליכם כעולם שכל כלנו עשיתם עכשיו ולא יכוכה משכירכם שום שכר.

מי יוכל לכא לאחרי המלך בלשם סוף נוזר מי יפר ומתת מלך מלאך המות ומם כן שילך יוכל לפזסר ברשות מלא כע"כ של בן אדם נריך לבא לפניו כשם שקראו חלוין. וכן כאמרו כרלין כאוהבים וכו' כלי שום מרלם שלשכם נריך לעמוד לפניו: לע"ל כדרשם אל ומוף רבי יסושע כמלכם רוח: וזה לשונו ותאמר לם שמותם לישם לקטת היום תכי נשם רבי יסושע יותר מתת שכבל תכות עושה עם העכי: העכי עושה עם בעל הבית שכן לאמר רות לפעמי שם שלים לאחר עשיתי עתו שיום ולא לאמר לאחר עשה עמי חלק אחר עשיתי עתו ואם שוי שהיו כרשות כ"ל כרשים ולוים. ככוחם לשקול על ללחות כתיכה: לפי שלין מקריבין לו לאדם שלא לכורך עבת"כ לאמר כ"יהושע ויותר מתת שכב"ה עוש"ם שעכי עושה עם בעל הבית. והכי קאמר שתבת העבריים ולוים אין מקריבים לו לאדם שלא לכורך עבתי של בעל הבית שכותן לו בדקה. והוילו וכך הוא. מדרלה לא ישמע קרע נערה: לכן לאחר על הכותן לריתן לעכי מה שיתן כאהבה כפנים יפות. שהם נדלים כאוהבים קלי על שכותן להדלות לו פנים יפות ושוחקות ולאהבה נעשית שכאלו תן כשמחה ויתן בדקה לאוהב עכי. ואוהבים לעכי שלא ועבור לעכי לותו שהיה רגיל ליתן לו: ועכשיו אין ידו משגת ליתן לו:

לוה

לוס אמר ואין עומדים וכו׳: וכיכה סעכויים לא יעמודו לו לאדם לאותו אדם שאמרנו בשעת
דוחקו של שנתן כדי שלא לכייש: כמבואר בכיכה פ׳ ראשה כיח׳ שהיה עשיר גדול ונתן נדקה
ואחר ימיה לא היה לו כשמע שכאו חכמים לגבות נדקה לא היה יכול מכיות ושלש׳ ימים וכו׳ מעכי
זה וכיוכח כו לא יכולו להרשות לככיו בשעה שהיו לוחצין.

או יוכל להיות דכרי הכתב להזהיר לאותן בכי אדם שמוכלים בשוכע כשש ומרכים שמשם
בכל יום ויום ושמחים בשוב לבב אחר כמות ברב בקר ושמוח בלן ועליהם כאמר על הבית
בכית מרזח: זשו שאחר הוי זהירים ברשות וירכם בשעודת הרשות שיהיה של מנוה. והשם
שעודת מריעים לשוקר רבל מכית ריעו שלין מקרבים וכו׳. כיל להזהיר לבעל שכית שרגיל בזה
שיש בכי אדם בשביל שכילא קיומה הוא שקרב לו ונראה פו להיות תמיד מפקרוחים לאכול:
ולותם בכי אדם עושים ומפיתים להרבות בשעודות כי אחר כמות אם יהיה אחר כך לכן אמר שלין
מקרבים אותם הברית מכפי לשון לשעושם שעודתו תמיד אלא לבייך שנתן למתן למלאות
כרשון העבה. כרחים כאוכלין בשעת שכילתן. ואמכם שלין עומדים לו לאדם בשעת
דוחקו וירכם שאם כלם ממנו אינם בלים אלין והוא דבר ברגש ואין בריך לראייה:

הוא היה אומר ר׳ הוא היה אומר עשרה רצונו כבר עשה בידנו
עשה רצונו כרצונך שיעשה כרצונך כרי שיעשה לעתיד לבוא
שתעשה שתכך תעשה רצונך כרצונו בטל רצונך כפני שלא עתידין לעשות
לנו שיעשה רצונך כרצונו כדי שיעשה רצונו כרי שיבטל רצון אחרים כפני שכולן עושין רצונך
משמי׳ טוכה בעין יפה רצונך. כדי שיתנו לך
וכטל רצונך מפני רצונו שתחשוב הפסד מנוף כנגד שכרה.
שיכטל רצון אחרים מקומם עליך לרעה.
ומם שפרים שולת שפלכה כתוכה כפ׳ כן
ומפ.

הלל

לריעך כמוך זהו כלל גדול כתורה. ואמר
עשה רצונו של חכירך כאהכתך ונחוכה כרצונך
כשתעשה רצונך הלא ינעשה הלה שלם כך עשה
רצונו של חכירך כדי שיעשה גם חכירך רצונך
כמאמר של המוסלים כמים שפנים לפנים
כן לב האדם לאדם. כטל רצונך וכו׳ כשבת
ואפילו עשה מלות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות כיבול שכאמר לם
ים עליו מלאך מלין לאחד מכי מלף להניד עליו יושרו. ודרשו ל׳ כיומא כר׳ ובמיכלא פ׳ כ כל
שמעכיר על מדותיו מעכירים לו על כל עסקיו שכאמר יוסף כון עוכר על עשה למי שהוא עוכר על עשה:
לוח כטל רצונך כנד חכירך שתעכור על מידתך מפני רצונו של
מקום שהקב״ה חפץ כבן אדם שיעכור על מידותיו. כדי שיכטל הקב״ה רצון אחרים מפני רצונך שיעשה רצונך
ואחרים מפניו רצון אחרים מקרקפים אחרים כמו אלמים אחרים מפני רצונך שיעשה. מעכיר רצונך
ומדותיו, וכל המעכיר על מידותיו וכו׳.

בני יודע לך לאחר מותו לסיכן מולכין
לותו. ול"כ מה זה בידו בשמרו ולא
תשמן בעצמך עד יום מותך. לעבד כוונת
התכת בנדכות רבי לחלי כר תכיכת לחר
ההכת הן לל כבוד לך
יחלם וכתיב פדה
בשבו כפסי מקרב ליכי
בלכים ויש עמדי.
וכבי פירוש של תפרוש
מן הציבור כשהציבור
מתפללין שלא יגיו מתפלל
יגאים: למה לחרתי
לך. בשביל ולא תשמן
בעצמך שלא תיכל לשמרן בעצמך יגל יוס
מותך מתו תמות שכבי לדם ויכלים כלנים
הללו: ולא יהיו לותך מיום המיתה בשביל
הן של כבוד לך ימלם וכתיב פדה בשלום נפשי.
במקח תפילת הרבים עזרתם לו. וכדי שכח
להחר המשכח כולה כוונת התכת במשכח
ו בקידושין פ"ק העולם כיהון לחר דוכו עשה
מכוה לחת לשניו שהבריע לת עצמן ולת כל
עולם כולו לכף זכות וכן הפיוך עיין עליו
שם: לזה לחר לל תפרוש מן הציבור לה ות
תמיד עמהם ולל יפרוש עצמו מכל דבר מכוה
בשביל הציבור זה שלחר מן הציבור לומר
שהוח מכריע גם לת העולם כולו: ולל
תשמן בעצמך עד יום מותך ר"ל לף שלחה
עושק במכוה כל ימיה לל תשמן וכו' והוח
שמח מביך היו עושק במצוה והולך בגורם
רעה ויכריע לותך לכף חובה לכן לל תשמן
בעצמך שהבריח מכות ומעשים טובים שלח
ותרוכם ליטב בשביל שהבר השלמת
מעשים טובים: ללל תדאוג שמח מעשה
מביך יגרמו לשהריעך לכף חובה לבן תהה
בקום

הלל אומר זה הלל הזקן שלחר למעלה
כפ' ג'. לשתפרוש מן הציבור של
שהתרף עמהם בעבות' כדי שתשמע עמהם
כשהם שיהו לחת משום כל שמתלכלים
עליה כל מי שלהיו
משתתף עם הציבור
ליהו רואה שכשהם ניכור
ולא יהיו ם מן הרבה
לעולם כפ' לחרון
דתענית. לל תשמן
בעצמך שהרי יוחנן כ"ג
שימש בכהונה גדולה
פ' שביס שלבשוף בעשה

ה הלל אומר אל תפרוש מן הציבור ואל תאמן בעצמך עד יום מותך ואל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו ואל תאמר דבר שא"א לשמוע שסופו להשמע ואל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה:

הוא

נאוקי. על שתניע למקומו שיכל כמו כן לידך
ותגבל ממנו. וכן מניהו בירושלמי בשעה שבכה
שלמה כ"ף ושלשים שלחו שניה משתחות תחת
מרלשותיו כלי שיהיכים לשחרת להקריב תמיד
של שחר כוחו מה עשתה בת פרעה הכניסה לו
על מיטתו כעין רקיע של כחום ומולו וכוכבים
מבויירים בו כדי להתעוותו בלילה ולישבות
מנופו של לותו הגדיק ועברו עליו ד' שעות
כיום שלל עמד ולל קרא תמיד של שחר ושל
לות' שעה שביה בשערת ירושלמי של תמיד של
שחר שקרב בל' שעות מה עשה ירבעם בקן כל
שבטו של לפרים ושהיים להשתחוה של שלשה
להרמיעו על זולת יכתם בל' ול"ל רשע לחת
מחייהו על הסונג ולשם כדבר לפרים דתת וגו'.
כשבחתם לפרים ונד על התמיד שהיה.
ולל תלמר דבר כלומר לל תלמר על דבר של
תורה שלת' יכול לשהו' עבשיו שתשמע לבסוף
שלל לשלתר הם לוכיך לשמוע: ג"ש ולל
תלמר דבר כלומר לל תלמר דבר סוד שלשמר
לשמוע לשלחרים שלם תלמרו סופו לישמע
בעולם שלתה גלית לו לת הסוד.

בקום עשה תמיד. והוסיף וכן הוא לכן תמר ואל תדין את תכירך עד שתגיע למקומו
שלא תאמר זה עובר עבירה: זה לא תדין את תכירך שמא לו ולאי יעשה תשובה כ״ש עד שתגיע
למקומו ר״ל שתירם את חלקו כנ״ע והוא חלקו שתמרו אל וכה כועל חלקו וחלק תכירו:
(עיין לקמן כפ״ל מסכת ע״ו) לו תדין לאותו בשוג רשע לכל לא מקודש והטעם כדפרשתו שמא לו
ולאי יעשה תשובה.

או יוכל להיות ואל תאמן בעצמך על יום מותך ר׳ נחך לומר לעצך שתהיה מהוכה כיושבים
על תפרוס מעשים היטיאס מן סיכנור כלפרשתו. ואל תאמן לאוד שכרך מן׳ כ״ל
ואל תאמן בסילוס שכר בהאי עלמא שלא עד יום מותך שם תתנה שכרך הרבה מאד: כדרשת
אל קיוס לעשותן ומחר ליטול שכרן: ואל תדין את תכירך: שכי פירושו שלא יסטא הוא
ויכריע את עצמו לכף חובה ואו מכריע נם לכל העולם לכף חובה כמלא עוסק שנם תכיריו ידונו על
ידו לכן ה זסר ואל תדין וכו׳ כלומר אל תגרום להיות בשכילך תכירך כדין לעה״כ: והוא שלין
לך הכלה בשעות כשלם. הוסיל עד שתגיע נס לאתם למקומו בשותו מקום שיהיה שם תכ ירך
כידון ושם כן למה תרתח ותחטא: ואל תאמר דבר שלא לשמוע שלבי שמא יעשה בשתר
ירחם עוזי הלא בשדרי חדרים שכי ואל לשמוע שלבר הוא שם שלבי עושה בשתרי לזה אל
תאמר כלבריס שלש שהרי שאני שיחם קלה שבין לית לאשתו נלוי וידוע לפני מקדוש ברוך הוא שאם
שמוסו לשמוע כאשר יגיע עסוק לאדם שיעות לו קיבוי הדברי לשמוע מה שלא יפרון בו שמלין לו
שכל מתוך שכתב ובכתיבת ידו שם שעבר ועשה כל ימיו כש״ה וכיד בל הלאם יתחוס. לו בשעה
שמוציאין לאדם מביתו לבית הקברות שברוח יוכח לבני המטה ומודיע מעשיו שם פעל כל ימיו
לשרי שלים לשר שלך בדרך בדיקים לאם שאומר לשמוע רוצה לומר על דרך לותו מכריז ישמעו
שדברים ואל תאמר לבשלבה לשכא וכו׳ כלומר לל כיומא הלומר לחטוף ולשוב ולא מכפר
לין יום כיפור מכפר לחטוף ולשוב לין מפקיקין כידו לעשות תשובה ובקידושין עבר עבירה ושכח
שם וכו׳ כעשה לו כאילו. לוה לומר התכת ואל תאמר דבר לכשלבה ר״ל שלהים פנוי
מעבירה שיתעול לו מקדוש ברוך הוא לשכח לאותו עבירה פעם אחרת, כוה אל תאמר שמא ולאי לא
תעבה כלומרם לין מפקיקין כידו לעשות תשובה. ובירושל דשמא במשנה זו כדרשת אל
שמא עשה תשובה, שמא ח״ל שלא ולאי וכו׳. כך הל נגמור שכא כמתניתין שמא לא תעבה
ולאי לא תעבה.

או יוכל להיות אל תפרוס מן הכבוד כדרשת אל עמו אכבי בברה: כ״א שנלו שכיכה
עמהם: ומה שכיכה נלמ׳ עמהו מכאן כוהר פרשת התוכחה: והבי אל בעל
רחמים מכאם כשער להכם דף קלב בו ומוף כדי סיולו לשבול הגלות ושמור את עמו שלא יפוו
כלים בתוך האומות. בתוך שפרוש עצמו מן הציבור אל יהי מקדוש ברוך הוא מסתרו
הוסיל והוכיח את עצמו מן הכלל: ואל תאמן בעצמך עד יום מותך כא לומר מיחסוב:
הבן שלם שהשכיכה כבדו תמיד כמו שאמר דוד שויתי ה׳ לנגדי תמיד שהקדוש ברוך הוא לתו עמו
וכל לבבי מאכרין של אדם היה תתום כשמו של הקב״ה והתוגם כ״ל מלכירין שנתם בשתו שם

מקום כו: זהו שאמר ואל תלון בעצמך שלקח בעצמך לכך ואין מסכיכה עמך רק עד יום קותך הסכיכה לתך עמך ומקום כל כריך. וביום שמיתת לו הסכיכה כלפף ממך ואיל בשמת ס שסיה כו ואל פוח לדומן על פני השדה. ואל תלין לת מכירך לומר שלתה טוב ממכו: לוליל עד שלתה מניע גם כן למקומו וילכ שהולך גם לתיו למקום שילך הוא הגוף יחזור מעפר כשהיה: וכשתו אלין יהלוף למקום מהכשתה: ואל תאמר דכר שא"ל לשמוע וילכ לשמוע בתורתכו הקדושה כמו דברים שתומין כמו כגמ' תיקו לו תיוכשא לו קשיא אלו דכרים ועולם יהיו כך ושיש כן שלם לא יוכל לשמוע ולהכיכם לזה לאמר שמוסו בעקבות המשים להשמע: ואל תאמר לכשאכל מככה וכו' וילכ שלא יכעט בתורתכו שקדוש לעשות יצרלי ס"ו כי אם יעשה לא עיקר:

בור רק מכל דכר כמו שדא כול ונרוע סוף מעשאלרן שלילו כטוב משא ומתן לילו יודע: ולא עם אלרן חשיד ילא שלח שאר לשכר להוס מתוך שהוף מתעשק כשהוף: ולא כהיישן

בור ריק אין בו מים והוא אומר אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ולא הביישן למד ולא הקפדן מלמד ולא כל המרבה בסחורה מחכים ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש.

אף

מלמד לפי שכאמר אם כללת כהתבשל ואם זמות יד לפה וש הפטוק פירשו על כבכות אם מכבל עצמו כל"ת שופו לשתבשל אבל אם הוא שותק שליכו שוחל כשלכות וכשאר עכיכים יפים ידו לפיו כלומר שלא ידע כלום: ולא כל המרבה וכו' ואפר מדתי מחכים כתורה וכן הוא לומר לא כשמים הוא לא תמא תורה לא למגדים ולא כפקרכים שפורסים מן סיבשת לים. כ"א הולם פרוש להתבשם ברוך שיעשוק ככל עכיכים של ישוב העולם כין כשהורה כין כשאר חכמות דשכתי עולם לשיות מכין מכל. ע"כ. השתדל ותעשוק כנרכי כיהוי: אבל כמקום שים לים לתק תעשוק כתורתך.

שטוף לימנו יודע לפלוגי בטיב משא ומתן שטוף מותר לבחרו כלומר והיינו כלומר מכ״ש עם סחורה זהוב יודע לבוד בפנים ולדמשות בכי לדם שמותר לבחרו הוחיל ויש כו דעת הרי הוא מכוון למרוד: מכ״ש עכשיו כשלמר עם הסחורה מותר לבחרו יש לומר עוד לסבור לבחרו וכן כולם מה שחסר שם וכלא בוד ויתר גדוע מעט הסחורה. לכן לומר לכי כוד הוא מי שהיה יודע מתחילה ללמוד ושכח ממנה ועכל לים כוה כופל לטון בוד שהיה מלא ושתה נתרוקן ממנו ממה שהיה בתנו קטן שהה בוד שני לרש׳ל כמשנה ז: ולים כוה יותר גדוע מעט הסחורה כלשמרו שם כשמים גדול שכשלש שהיכולים לתכו ויותר מ״ש וכו׳: ויותר מי שפוגים ענמו מל״ת. והוחיל וכך הוא משמעות הכור שפוגים ענמו מל״ת לכן לומר לין כור ירא חטא. והוא שלמר שפטוק רשמות הכתוב ירא ת׳ ודרשו ז״ל כמשכתא א כל שיראת חטא קודמתו לחכמתו חכמתו מתקיימת: וזה הוחיל ונתרוקנה חכמתו ממנו גר ך להיות שלא היה כו ירא חטא: שם היה כו מאחילם ירא חטא שיהא חכמתו מתקיימת. לכן לומר לין כור ירא חטא: ומכ״ש שהוא לא מציל הוחיל והוא גדוע ויתר מעט הסחורה כשרשמו. ולא עם הסחורה שציל דרשו ז״ל בפולין לתת בקרן שתת חכידים שעושה חכידות עם חברותיה כמוכנות. והוא נרשם ז״ל פרשת שמיני ועט סחורה מרוב גסות הומרית שכו לימו מסיג כשכלו לעשות חסר עם חכירו כשהיו חכידים: עד שדרשו ז״ל אמור לשלוחת עמך הדרך: והוא שפילו יעל חיו לא כו חם וסיוק ויקום על חכירו: זהם לין עם הסחורה מציל. מכ״ש ירא׳ת מה יכול לחיות כו מיכת ללמוד לאחר כך דמ״לב לין לדבר סוף שלא כריך לשיות פיכת תפילה: ולא הכיסן ללמד והוא לאחר לכרמו לכל הכור ישכשיו לכלר כך שיטב כאר שיטב כדרשת ז״ל בכדרים פ״ב תכיל ובשבור תחיה ירא׳תו על פכיכם לכלמי תפטו לו מלמד שמכושה מכיל לילי ירא׳ת מה מכלן לאחרו שיתן ופה לשם שטוף כיתן וזהו כווכת מתנת ולא שפיתן רופא לומר שאיכו כיתן לימו יכול ללמוד: ומלת לא יורד נם כן למלת למד. כלומר היה כתב ולא הכיתן לא למד. וזהכ לומר הוחיל ולין כו נושם לו לין כו ירא׳ת ומשפן כו ירא׳ת לו לין תלמודו מתקיימת. כלשמרם ז״ל כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת משל״כ כשיעורו: ולם כן הוחיל ולין כושם לו ע״כ בריך לתת לומר שלין כו ירא׳ת. ולזה כן מציכו רוח חכמה וריח תורה. ולא הקפדן תלמד הוא מ״ש רבא בב״ב פ״ב הני תרי מקרי דרדקי וכו׳ ובא מכהדעי לומר מותבינן שהוא דריש ולא גרים מ״ט שכשתא כיון דעל על וכן מסיק בלד שימן רמ״ב: זהם ולא הקפדן ירבה שלימו מקציר ומדייק בלימודו שיהא לעשה שיודע לגרום התורה כלימו לחיי לחיי תלמד הוחיל ושכשת כיון דעל על או יוכל לחיות ולא הקפדן תלמד. כעיוכין פ״ב דכי פריש הוא ליה הוא תלמיד דשוא תכי ליה ד׳ מאות ומכי וכו׳ ל״ל שחידא מ״ש וכו׳. ומסיק שם לתר ליה שה דעתך דשיתכי לך תרבע מאות ויתני לחריבי ונתר וכשיק. זהם ולא הקפדן ירבה שלימו מקציר עם תורה וילמוד עמו כר׳ פריש שלא היה מקציר בלימודו ובלון כתר מתן ללא קציר לא קפדי כהדי כתו. זה שם יבא׳ ב״ק וכו׳ ולא כתותם שקובעים ללמוד שעה לו תני שעה. לתכם מה יעשו הרבה ש שהיכם עוכים הוא ומה כתעל שרשמן וחבריהם ירבו הרבים העושים כן. כי לא כתוכה עוש ם כתלכת הסחים. לעשי שיכתרו ורובים הכשלי בת ים כוה. לא ילכו שמה

ילכו לחרי הכל פיהם ויעשו כמעשה רבי פרידא ואז יבלבול. לו יוכל להיות ולא הקפדן מלמד
דוכא לומר ולא הקפדן שאינו בעל כעס ודגון זה יוכל להיות מלמד. ולא כל המרכס בתורה
מחכים: קלי על התורה יסד כאומרה עליה מצלי ג׳כי טוב מחרה מקחר כסף ונו׳ ופירושו כדרשו
בעירובין כל העוסק תורתו תגולות חכמות לזה׳ מתקומ׳כיון כדרשת זל על סון מסבל ומיגע.
לכן לאר כל המרכס כסחורה סיל סתורה פפרשבו מחכים יוכל לחכים לפי שאינו מקויים כידו
לך נדק בדיך לילך כאמון. קוכן על יד ירכה: וכמקום שאין לנשים וכו׳ כדדרשו כברכות
פ״ט א״ל חרב לל סבדים וכלבן חרב על סוגלים של ת״ח סיושבים בל כל ועוסקים בתורה:
והוגיל וכך ואמר מ׳כיון שאסור ללמוד מדם לחלל כהו אב שאזרו זל עליו חרב לל לבדים לש
כן יסב כחל סוגיל ואין שבי עמו כחלאכה. לזה אמר ובמקום שאין לנשים. אמר לנשים
דוב מיעוט שנים מי׳שתת לבדך שם ואין לאר עמך לדגלו כאסנה עמך שסתלל להיות לוש ולמוד
לימודך: לא לאמרו חרב לל סבדים אלא כוזן שבני ת״ח בעיר ל׳כאמיוק שם משל״כ שם אין
לאר עמך בריך לאת לללמוד לבדך.

או. יוכל להיות לאר כוך ירא חטא. שעת זכור סוף שבשם שקיימוכי חוף שעטן והוף
הזסר כדרשת זל יוכל נאסטין ושולה ואקטרג ואל״כ נוטל כאחתו. והכי פירושו כל
מי שאוף כוך לוכן ירא מלוותו רשע יעטן שבשם הבקרב חטא. כדרשת זל מי כתיב חקשלים וכו׳
לפי שסשטן לוכן מתגרה כמי שסוף כוך כשביל שבבקל יוכל לבא לאים כוך להדיחן מהצולם.
לך דעת השטן להכשיל מי שהוא גדול כתורה וזסו שדרשו זל כל שגדול מחבירו יצרו גדול ממנו
ויטעם של לוזתו דבר לא״כ כך הוא לפי שס״ת העוסק כתורת ה׳ כל הימים לוכות הלילות
שסיש תבלין לזקר שלא יוכל הזסר לגשת אליו וכשיות כן בריך שלוסר תחבולות גדולות להשלין
שם ושלוש ואלמלא שקדוש בריך הוא עוזרו: ואז בריך הזסר לבניא לא״כ הרשעים רעים גדולים
ובעונים כדי לטורדו ממחשבות שמורח ולא יוכל לו: כשעות מעשה אבל רב עמרם בקידושין
וכיוכא בזה תאבא בכל שם. והוגיל וכך שוף בריך שת״ח לילמא תיזיל שלא יאבא מ׳ עונו
לשבעה. ומש״כ מי שהוא כוך לוו הזסר יוכל לבא לו בכל שעה שיוכה שוגיל ואין התורה מגינה
ויבלש לתו. לוכן בריך לשבוב בדברים והקרוכים רבים הוגיל וזכר קל שוף שבלו לוכן
מנוי אבל הכור בשבוב אחר מי ירדוף. והוגיל וכך שוף לבן אין הכור ירא חטא בדפרשבו.
לבן אמר לאר לך ואל עשה הלרן שמיד כיוסו: חוגיל ואין הזסר רוכה לשכשילו כמו לת״ח.
כשלמא בת״ח עומד השטן לימינו לשכשילו והת״ח מתגבר עליו ומקיים שאמרו שפיר
כך׳שמיד מש״כ שעה שלרן: ולפי פירוש זה יהיה כוך ועשה הלרן מין ר׳ומש שבקש שבשם
הוא עכ״פ יש קצת הפרש כיכיסם שת גרוע יותר: ולפי מה שפתרתי לך למעלה שכוך הוא
יותר גרוע תוכל לפרש כפי׳ה לא זו אף זו קתני. לבן אמר גם כן ואל שקדן מלמד והוא
כדפרשבו הוגיל מלמד תורה שהוא תבלין לזקר לבן אין מלמד קפדן ודגון כשביל שבשבשה כחיק
כמילים זכות ואל כעול כבדוקים וקפדנות ורגזנות שמא מעשה לזסר כדדרשו כשב׳ קלי מלן דשכור
כלי בחעתו כאלו עעל וכך מעשה של זסר היום אמר לו עשה כך וכו׳. והכיות כן לבן לרשו
זל בתעבות הלי טובות לדרבן לדתא לוכייתא קל מרתתא ליה. כשלומר שאין זה מעשיו של

הזכר שלא שתבלין שבלו שלא שם שטוח רבתי פוח מכל התורם הקדושים ויונגו נח מטלם על
וכבוד קונם : ויוסיל וכך קוח לכן לאמר ולא כל שאתכם כשתורם הוח את ש"ת שליכו מרכה
כשתורה מחכים לכן קוח מחכים : זהו קרוב לאלי שפרשנו תחילה כדרך הכנלם . ושטעם
קוח למקי שדרשו זל וכסה טוב מלר זה שהם לא היה הלהר לא היה לחם כוכם כות וכו' :
כאכל כל שלו שלכרים אם שלחם עושם בחת הטמא הוח מכל הלהר . לכן לאמר ולא כל שאתכם
כשתורם קוח את ש"ת שליכו עושם בחורה מחכים ביותר כלרשת זל סוף פוקנין ת"ח שמוקיכים
מכחם ניקוף עמהם וכו' ושיכוכו לכל עם שלרץ : וכמקום שלין מכנסים שתחלל לשוח קוח
בא לכרם עכשיו ואם שכרו של לחותו ת"ח לחר יכרו מתקדש שלין בקבל יום יום ויחלחלו שקדוש
ערוך עזרו היה יכול לו : ואם כיון לו בעל גדול ואם שכרו לחותו שיכרו גדול חחכו וקוח
שתנכר עליו ומקיים מכות כורלו . שכשו לומר לך במקום שלין שם אכנים כל שלחכי מעלה
מעלה משרתי עליון שם שתחלל לכיות לים רוקה לומר קוח מוכן לשחות בשתר כבתיו תקח כשל
שכבוד זה היה בשכרו . ואמר לשון השתחלל כדרשת זל במקום שסנהדיקים נשופים עושרים וכו'
לין מלחכי שרת יכולים לשמוד . ודרשו זל ועיין שליו בדרש ו"ל פרשת בלק כיצד יאמר ליעקב
ונו' מה פעל לחל שיהו לפנים ממלחכי השרת . ואם ושחלו לשם מה פעל לחל וירחם שסנהדיקים
יהיו מתחללים למלחכי השרת לעשות לכם לכן לאמר השכחל לפיות היה לף שתהיה חוש ולא מלחך
תהיה השתחלן למלחכי מעלה :

אף קוח הלל היה לומר על לשטפת קטיף על שזיות מלשטש לא הכריות ומכיפן בכתר הכיפוך וככתר : ושוף מעטיפך יטופון פותם שסניפוך והיו גם כן מתים נחות מיתה שסם היו חייבים מיתה לחל שהכרגו על ידי זה מפני שקיש שקוש דרך קוח שעיד לגבות מידו כך קוח לומר מרשעים יבא רשע היה מקומות שלך בהגן לומר זאת השלכה : מרכה

זאת הוא ראה גלגולת אחת שצפה
על פני המים אמר
לה על ראשת אטפך וסוף מטיפיך
יטופון :
הוא

ויבי דרך תעבא
שיכפה שעבא
על המים ומפשר כונ'
המכת שסיה מוכה
בתוך מרון של בין
כדרך השתים ושיה
מניף כך שרון על
שמים ואמר עליו משל על לשטפת וכו' .
למכם לע"ל כיוכת המכת מה שלמרו בעירובין
ס"ם כרוניה לשכחים לשוח שלמודך דשוח
גרם כלשיבא כעבה היה ואמרה לים לחו שכי
כתיב ערוכה ככל ושמורה וכו' תכת חלמיך
היה לו לה"ק בן יעקב שהיה שוכה בלשם
לאחר ג' ימים שכח חלמודו לוה אמר לף
שוף רחה גלגולת לחת : ירגיש בן חלם לחר : ואמר בלשון הכתוב בתורתכו כל זכר לגלגולתם
שעבה על מכי המים : הוא התורה הנקראת מים כאמרם ז"ל בסוכה שם נשף הסכקו מים .
ואמר שעבה שהיה נודם בלשיבא והיה כופה ומכיבו על פני הספר וה"ה מעיין בו ולא היה מדכר
מוכה : ויהיה הוא הלל בכעם עליו ונועד לותו לטובתו כדי שלא תשתכח תורתו אם חלמד

ויהי

לעולם שכולו לטוב: והלימוד שתורה וכגל מלאותו רמז הוא הנסך שהיה מלבין להגדן
כדדרשו בבבא בתרא זקר בראתי תבלין התורה: מרכה יסיבה מרכה תכמה וכבה לפי שדרש ר'
אלעזר בר יעקב שית' שבעים שוורים וכולים לישראל מפרקים לרב הוכח לכל מלכך דקויימי בשפעלי
החכמה תהיה את בעלים. והוא שלא יאמר אם לי לפרנות היסיבה מלאכי שים שבכה בדבר
כמעשה שהיה נאותן שבעים: לכן שים שקדוש ברוך הוא מרכה תכמה כדי לפתיות את בעלים
כמו שהיה עיסה ר' אלעזר ואף שהיה באותן שבעים נם כן תכמה לא היה תכמתם כ"כ נדולה כמו ר'
אלעזר בר יעקב. והזהיכו אם שאמר מרכה בכבים שמרכה לשלם ואז מכה לשלם יובל לצא לידי
שעות מן לאכ בתורתן כי שמואל' יכמתן בתוספת: מרכה עבה מרכה תבוכה. שלא
יאמר ר' אם לי לתת עבה ובוכה לאבותי כדי שידע הוא אם לעשו שאל יבא לאחר כך לידי מעשה
זה ואז לא לוכל לעשותו שוחל ויודע הוא שמעשה יזכור ההלכה. לכן אמר שקדוש ברוך הוא
מרכה תבוכה שתובל עוד לסבין דבר מתוך דבר. או יובל להיות עבה בקרי התורה שלאחר לי
עבה וגו' לפי שהם תלמוד תורתך לאחרים תהיה בבר זה שתלמידין ממנו כמה בירות והוא לא יחסר
לדברה בלותו רגע בשיעה ר' לשלוש מבר עולם אי שלהבתו למעלה יותר בשיר וזה דבר בראש
לעניים ואין צריך לבראש בך תהיה אתה שתלמד לאחרים או תלמוד אתה ביותר כאחרים
על ומתלמידי יותר מכולם: וזהו נגד אם שאמר מרכה לעיל מרכה בסים: מרוב תבוכה שיהיה לך
תיבול מהכתפים כלפרשנו לעיל. מרכה נדקה מרכה שלום: הקדוש ברוך הוא מרכה
נדקה שיתן הבן שלום נדקה לעבי עמו: ואל יאמר ר' אלכה כל ממון שאניחו לי לאחיתי בבתיכת
נדקה זו. לפי מרכה שלום יהיה הקדוש ברוך הוא שמו שלום הוא מחר ומרכה להמתין נדקה
והוא מרכה שיהיה ממונו שלם ולא יחסר ממונו כלום שלרבה מלא ממון חסר: או חסר כדדרשו
על בבתובות: ואין יובל מלותו זה יחסר כדפרנבו בשבועל שהנדקה מבלת מנהיגים כדדרש על כ"ב
כ"ת נדקות בלבו למה אחת שמבלת מדיבה על נהיגים ואחת שמבלת ממיתה משוכה: קבה
שם טוב הוא התורה הקדושת שם טוב קבה לעצמו והוא בשבילה מאריך ימים ושנים ולא זו בלבד
אלא קבה לו ד"ת ולא עוד אלא שקבה לו חיי עולם שבא. זהו נגד מה שפרשנו מרכה נזל והוא
כלימוד שתורה אין בה בתותן גזלנים לחשוב ולגזול:

נשמע מלבני
סיבה
שלם למל תורה לינו
רשאי לקחוק טובה
לעצמו: לא בעשיות
מצות שרבה יקוק
טובה לעצמו וזה
כיוצא אין סוף שלם
לשוי לעשות הושיל ואם עשה חטאים שרבה
ואין צריך שום בן שלם לשקוק בעצמו שקוק
נדיק

ט רבי יוחנן בן זכאי קבל מהלל
ומשמאי הוא היה אומר
אם למדת תורה הרבה אל
תחזיק טובה לעצמך כי לכך
נוצרת:

חמשה

אל תמיק טובה
לעצמך לומר
כך וכך למדתי ולפי
שסוף כיה בעולם לא
עשיה ולא שקרא שלא
למד לכן שים לומר
כן כי לכך נוצרת שם
כך יצרת לעניין העולם

כלכתיב ויסי ערב ויסי בוקר יום הששי מלמד
שסתנם שקדוש ברוך הוא עד שעשה ברקעות

שלם

שאם אין מקבלין ישראל את התורה יחזור העולם לתוהו ובוהו כמנהג שהיה נוהג עליו ולא בטובה הוא עושה:

נדון ונפרש כי לכך נזכר הקדש לעצות מבות ג' לפי שהן היה לו לעתוק מכולם. או ליתני נמ כן מבות שרצה לפי סיום תלוק ללמוד תורה או לעוזה מבות כי עשיית מבוק סייך לומר לוקי על מי שמוכן עושה בתורה לכן קיים לן למיתני תרוייהו לע"כ ז"ל

לפיטת ר' אחאי כדדרש ג יכמות פו' אחל ר"ל לעולם שמעתתא כי מדרשא ולא לאחר מסיים דר' ווחנן ורקיש ומסיים שם מפי שמעתי קפיד ואלי הלי לעולם לא יסוד רב יסוד ובו' דא"ר ווחנן משום ר"ש בן יוקדק כל ת"ח שלומדים תכר מועט מפיו בעשן שפתותיו דוכתיה בקבר ואם לא למדת תורה הרבה אל תמעיט בטוה לעשיר. רוצה לומר התורה שנקראת טוב אל תמעיט לותה לעשיר כ"ל אוי מלמד לתלמיד. למה אמרתי לך כן. כי לכך נוכרת רוצה לומר שכל שמתיך שמש שבעים שנה ממכין לכ"ך. ולאחר כך אין לך עוד קיים בעבל כש"ה ימי שנותינו בהם לכן תלמד לתלמיד כדי לחזות ספרותיך דוכתות בקבר ותסיים נר בשתי עולמות:

או יוכל להיות כל התנא לפרש שלומד תורה לא ילמד על מנת לקבל פרס ובקבר אלא ואין מתשבחו לשם שמים לובות הרבים כלימודו בחיבור קהילות למעלה למשכיל אסר כשכיל זה ירד שפע ברכה ושפלה לכל הדברים במדור שתתנון. וזהו שאמר שם למדת תורה הרבה אל תמעיט ע כה לעשיר אל תשוב מתשבחך לזכות על ידך הרבים כדפרשנו: כי לכך נברת כדי לזכות ולשכרתא על ידך הרבים כדרשת אל בקידושין העולם כיון אחר רובו ובל המזכה את הרבים אין חטא בא לידו וכו':

הוא היה אומר	חמשה תלמידים היה לו	הוא אבא שאול
שכחן בן	לרבן יוחנן בן זכאי ואלו הן	אומר משום
בן זכאי ואלו	ר' אלעזר בן ערך ורבי יוסי	אלעזר המודעי
הן תלמידים	הכהן ורבי שמעון בן נתנאל	אומר משום
היו קורין	ורבי אלעזר בן ערך הוא היה	רבי אלעזר
אותם בשעת	אומר הרי אלעזר בן חורקנוס	המודעי ואומר
אליעזר יהושע	אליעזר בן חורקנוס בור סיד	משום רבי
וכו' בור סיד	שאינו מאבד טיפה: יהושע	יהושע ואומר
שאינו מאבד	בן חנניא אשרי יולדתו: יוסי	משום רבי
טיפה: בור	הכהן חסיד שמעון בן נתנאל	יוסי הכהן
סיד למיומו	ירא חטא אלעזר בן ערך	ואומר משום
כסקיר כיר	מעיין המתנבר: הוא היה	רבי שמעון
מ מיו לפי	אומר אם יהיו כל חכמי	ואומר משום
שטח כפיר	ישראל בכף מאזנים ואלעזר	רבי אלעזר
כל מכיהו:	בן הורקנוס בכף שנייה מכריע	המודעי ואומר
ואין בכלעין	את כולם: אבא שאול אומר	משום רבי
מיו: כך הוא	משמו אם יהיו כל חכמי	יוסי הכהן
לא יסבה דב'	ישראל בכף מאזנים	ואומר משום
תלמודו	8	1
משרי יולדתו		
בקל דבר ויעץ		
נקוב		

לשיות

להיות שכחתיו דוגמת נקבר לכן אמר ס׳ תלמידים היו לו לו כן זכאי וכו׳ ששים מעמיד תלמידים שכתב ומשכחן ללמד שהיו זהיר ככתוב תלמידו: ועוד לחכמת כל ללמד לבו לפרקות עם מי כוח לומר תורתו שלא למד לפרנסים למרקולים שיעמיד תלמידים כמו ששים מעמיד רבי יוחנן שהיו תוכן ככרן: ובלי ליתן את החמור בזה שהיו שוין בדעתן. במלאכם בקומת שהיו אנשי מעשה: לכן היה לבעל שהול מהכך ממש שהיה לומר רבי יוחנן"

מאונים ואליעזר בן הורקנוס אף עכחם ואלעזר בן ערך בכף שנייה מכריע את כולם:

אמר שמעתתיך מרוקדל ומחולד יותר מדאי:

ולכי שמעתי לפי ששים נראים לו שיהיה חכם שכל פיקים שמכירתו אמו היתה תחזרת ככל יום על פל כתי מדרשות שהיו נשוי ואומר לשם שנקשה מכם בקשו רחמים על שעוכר פזה שיהיה חכם. בגמרא ירושלמי מעיד

לכל לא היה חריף כמוהו שיני ועוקר הרים בכי עדיף:

שכן

ללמד שהיו שקולים ומה ששים ר׳ משכח לר׳ כם" ולא לרשב"ע. זה לימו קשיא שלם שיהא לפיפוך היית מקשה גם כן למה לא היה משכח לרשב"ע: לך למה רבי יוחנן ומכח שהול שכיחה קיו משכחים לאלו שכח ר"ש: בזה אומר לפי שכאלו שלמה רבי יהושע בן חנניה ורבי יוסי הכהן" ורבי שמעון בן כתנאל: תמכח לכל כח׳ ומ׳ שכח טוב יותר מלכל ש׳ ו שכי ר"ש. והוא לכל ר׳ לומר לפרי יולדתו הוא ל ואומר לכלו שלמון לפרי יולדתו ש"כ כריך לתת שלא לומר יבא חילול ששם מה שת ירו לעולם ושם כן הוא לין לך בדיק ומשיב כמוהו כדרכו כיוצ"ב ביוצ"ב חיכי היינו חילול ששם ומשיק שם לכלי לומר כתחכיח ונחבבת לת ה׳ אלהיך שיהא ש"ם מתשמש על ידיך שיהא לשם קדיל ושוה ומשתש ת"ש וכבודו בנחת עם הבריות וכו׳ מה הבריות אומרים על ו לפרי למד שלומדו תורה וכו׳. לכן ה׳ חיל ו ימ׳ אבל רבי יהושע לפרי יולדתו כולדתי כיו כו כל אלו מדות מה שמשש שם כיוצא" כאבל בדיק ומשיב כל ימיו. יוסי הכהן אמיר לומר בפי לאבל ששים אשוד. שמעון בן כתנאל ירא חטא" לומר בפירוש שהוא ירא חטא" כאבל בשלשת אלו לומר בפי לאבל שהוא אבשי מעשה ושפודי לרבים. משמ"כ כאלו שכי ר"ש יבא ל לשעות ולומר שקיו שם ושלום רומז ם לאותו גזבר לאחר רבי הונא בשבת ס"ב שמשרו לו מפתחות הפניות ם ומפתחות הלשכות לת אשרו לכן היה רש משכח לר"ש כ"ק: ואבא שאול לרשב"ע" והיו לומרים אבל כ"ש שלמון מכריע את כולם לשוניע שהיו בדיקים והיו מכריעים את כל עולם לכף זכות: כדרשת זל בק דושין ד"ש כל לומר לכי שהעולם כיון לאחד רובו ועשה אחד לפרנו שהכריע את עבמו נחת כל העולם לכף זכות. ואומרו אבלם שלמון מכריע כ ו שכלכר שם כנאמר" והוא לכל והיה רש כשבמו משכח לרשב"ע לכן היה אבא שאול לומר והיה כולל גם רשב"ע עשהם: ורשב"ע בכף שניים מכריע את כולם. להרשות ששים רשב"ע במשנה לכן הנהיל אותו לשמעלם אשלו על רת"כה קולל ושכחו אותו רש רבן שבמו: ושואל וכך הוא לכן משנה הלשון אבל

שכן טוב יתר
מחבר טוב:
שבכמו רוחה כל שעם
כיוס וכלילם ולומל
ממעשיו: ל'אפילו הלו'
מן המקוס מלמד
שעתיד המקוס לפרוע
לו לעולה שכלמר מוכן
ומוחן: כ"ל ונדיק
מוכן אה כ"כס שפוע
כדיק מוכן ומוחן לו
לעולס ומהכזיב שמו
של הקדוש ברוך הוא
נבוי בלילה מכלל
דמסיב כאלו לוס
מן המקוס: המקוס
הוא מקומו של עולס.
וכן הוא לומר מתחת
זמרוחת עולס: לכל
שעולם לא יכילכו שכלמר שמים וחמי שמים
ושמי השמים לא יכלכלוך: לב טוב יהא
בן בכל דבר ולא יבא לידי תקלה לע"ולם:
ק"ג

יא אמר צאו וראו איזהו דרך
טובה שידבק בה
האדם: ראי"א עין טוב. רי"א חבר
טוב. רי"א שכן טוב רש"א הרואה
את הנולד ראב"ע אומר לב טוב א"ל
רואה אני את דברי ראב"ע כדבריכ'
שבכלל דבריו דבריכם א"ל צאו
וראו איזהו דרך רעה שיתרחק ממנו
האדם: ראי"א עין רעה: ר'יהושע
אומר חבר רע רי"א שכן רע. רש"א
הלוה ואינו משלם א' הלוה מן
האדם כלוה מן המקוס: שנאמר
לוה רשע ולא ישלם וצדיק חונן
ונותן: ראי"א לב רע: א"ל רואה
אני את דברי ראב"ע כדבריכם
שבכלל דבריו דבריכם:

מה

מאחר שהמכיס
רז לדבדי
רלב"ע שאומר לב
טוב. אם כן תו
למה סיה אומר לסס
לסיה לך דעת הלא
מכלל כן תשתא שלא
והכי דעת סתכל
להשמיט מעלות
תלמידיו לף מסיו
שומעים שכא סהיו
משכח רז לרלב"ע.
לף סיו רוצים לאמר כך
לומר דכר שיפוכו מס
שהיס יאמר רלב"ע:
וכף לגלם לדורו שכאלו
לחייו לעשות כאוס
שלא יעכבו ויכתבו
לומר דכר כשכיל

עצמו מה שעשה מחכירו: כוונתי שעושה
כאלה אל ירחק בעיניות ה'. והרכה פעמים
כאמרתי בספר אלעס. ומי'מסכת זו יעלה
לרבנין לספרי'ס כשיגמרו זה. ל"ל עין טוב
כלדרכו אל כי'וסלמי עיבא ולבא תרי סרסורי
לחלם וסוציל וזכל תלוי כרלות סעין לא סלין העין רואה אין הלב חומל לכן לאמר
עין טוב הוא שילמד החלם לרלות כטוב ויסיר עיבו מרלות אוא כמכואר בב"ע פ' כ"ל כלי
להתרחק מעבירה: ועיין לעיל כהתחלת פרק זה מה שפרשתי על עין רוחס.

רבי יסושע אומר מכר טוב. הוא סיה רלסה וס כוונתי מכר טוב
ולעולס מכ מיכו אל מס שלמרו כמכירתא ולא פשילתא. ולו יכול מלסת זכוים מכל רע לפי
שמכלת אוחו מן סשעת רבי יוסי אומר מכן טוב יכיכ שילכן ב"ת. לף שהוא כוקס ליוצר

כנפש ולא בעם הארץ שאוכל שכן רע כדדרשו כסב"ו ולא תי' כוקס וכוטר כנפש הוא מגרהו על
מתניך לא עם הארץ הוא לא תדור בשכונתו: כמלא עם הארץ שכן רע במס שתמר לא
תדור בשכונתו: ומכלל לאו תשמע הן ואז כשמתחבר לשכן טוב הוא כת"ח אז ילמוד ממעשיו
ויסריס וככל מכל רע בלי שום פפק. רס"ג ברואה את הכולל ירבה שילמד להיות תמיד כיום
שכולל בו שיש בדיק בלותו ווה כך ושם תמיד שתהא יגיעתו כביאתו. ר"ל לומר לב טוב
ירבה שילמוד שתור שיש תבלין לאותו רשע ויכוח לו כדדרשו כב"ב פ"ב גרליתי ילה בראתי תורה
שיהא תבלין לו וכן דרשו בברכות אי לילל מוטב ואם לאו יעסוק בתורה. ולומר לב טוב
התורה בקרקע לב שתחיל עם ה' ויסיים בלמ"ד שיש טוב לאותו רשע שלא יוכל להקיא אותו:
ק"ל דוקא אני את דברי ר"ש בב וכו' ושעשע הוא שתלמוד תורה כנר כולם. ואעפ"ל שיהיה
כשמע הלאו מכלל הן חוב ושלל לחורות מעלות תלמידיו כדפרשו לעיל בשתלת משכה זו:
ר"ל עין רעה היפוכו ממש לעיל: וכוסף לומר שהולך לאחר הזקן הנקרא רע. ק' משמותיו
שנדרשים בשוכח פ"ם ז' שמות יש לזקן הק"כ קילו רע וכו'. וכי וכוסף לומר אחר רע היא
שלא מדבים כלשת קרח ודוגמתם. וכי יוסי לומר שכן רע הוא שמלכן בעם הארץ הנקרא
שכן רע כדפרשכו. ואו ילמוד ממעשיו ושולך לאחריו לשיות כמוהו. רס"ג שלוח ואיכו משלם
היפוכו מן שם שתמר לעיל. וכוסף לומר שלם הלוח בשתתו משקים כקדוש ובשהרים בביאתו
לאחדיו בכתן לאו שתתת בשל הכבוד משקום קדוש משעת שמוכר ונשיכבל ליל כשת שלם שלוח
ישלוף: כמלא משרתו להחזירם לשקדוש כדרך שוא כאו שכתן וחלוף לו ושוא ליכו משלם
לשקדוש כדרך שוא כאו שלוח לו. לכן לומר לאחר כך ק' שלוח מן שלם כלוח מן השקום פירוש
שלם ק' שלוח מן שכירו שלף וכוכים בשעבד לאחד והשכח עם שכירו לשחזירו ושלמו דוגמא כשוכר
שעבד שקרים בלעז לשוסשבאנט שלא בדיך לקיימו השכיר כך שוא כלוח מן שמקום בדיך להחזירן
כאו שלוח לו כאותו שכיר ושוא כשכוכר כבוכד לומרים לו שוי בדיך ומביא שלמון לוח רשע
ונ' שלם הוא שלו על הלוחות שלם שכשכירו הוא כשלוח: ולדבריהם פירושו כך הוא שלם הוא
ליכו משאר וישלם כשתתו לשקדוש כדרך שוא כאו שלוח לו כוודאי כקרא רשע: לפי לוח רשע
וליכו משלם. ובדיק שוא שקכ"ם לשעב"ם חוכן ונותן לו הן לשעתיו בשעות השתים. או בכל
לילה שהכשתם עולה לשעלה הן שקדוש בדיך הוא חוכן ונותן לו והוא שתא יחזור בשעוכה וזה
ליכו כאותה כ"ו שלם הוא יודע שליכו משלמו שם וכן לילו שכשכים ם שמייכים שלין הוא לוחום
וליכו שחזירן. ר"ש"ע לומר לב רע רוכה זה הלוחך תורה שכוקרת לב כדפרשכו ושולך לאחר רע
הוא כוכר שלא ואל יכח חילול השם שתחת ידו כדדרשו כוחת חילול השם וכו': לאחר לשם
רוחה לכי את דברי ר"ש"ע שדבריכם שכשלל דבריו דבריכם וזוא שלין לן לכר שעומד שבני חילול
השם עד שלמרו לין חולקין ככוד שלילו לרב שכשקום שיש חילול השם: ומה שיש לכי וחכן שכשה
לר"ש"ע תרוחה כלחריתך לקמן בשכשה עז.

דבר והגלוי שיש	יב חם אשרו שלשה דברים ר'אא	ה'ג שם לאמרו ג'
בני לדם		דכרים כל ק'
שהשם נותי לכעוס	יהי כבור חבירך חביב	מלמד התלמידים יפו
ושעש"כ ככבוד שכירים	עליך כשלך ואל תהי נוח לבעום	כבוד שכירך שכיב
בכיב	ושוב	עלך

וכשלך לומתי בזמן שלא תהא טוח לכעוס טוב לא לפני מיתתך סרי סכיס כלומר בכל יום ויום עשה תשובה דשמא למחר לאתה מת. ושלשס הוי מתחשס כנגד לורן שתשמע לדכריסס והני וקיר שלא תכוס שלא תעכס עליס לא תעכור על לכריסס השוצל הזה סיגיו דקו'ועקומו' וקשה כסיכתו מסלר כסיכה: ונקלה מטיל לדס העוקן. וכמס שרף טורק כפיו כלעג שלשלוך כדרך שעוזי' לאויש בללן זה לזה: ושורף הלשס כלרש שלו כלומר ככל עניו הס מזיקים לעובר על לכריסס וכל לכריסס לף קלות שבקלות כי פורע נדר של חכמים כגון ויסוד של פמויס שסתס לשס נדה היא שלאתר תשוב בבדיקה עד שתהא כתים וחכמים גזרו לף לא טבלס שהרי נזרו על ייסוד פמויס לא שבח טשולס ולא שבח טחלה:

ושוב יום אחר לפני מיתתך ורחוי מתחשס כנגד אורן של חכטים והוי זריר בנחלתן שלא ארבורה שנשיכתן נשיכת שועל ועקיצתן עקיצת עקרב ולחישתן לחישת שרף וכל דבריהם כגחלי אש:

רבי חביב עליסס וכן לסיפוך: ולא כן כריאה פי' רש"י זל כמעט דחוק: לע"ד כריאה לכרי התכת המס יותר מן שלשה להריס וא"ם שלשה לכלים יהיה נגד השלש חביבי' ויהיה רש"י אלא לדכריס. וכן כ"ל וא"מלו תלמידים כפי' רש"י זל. וכולס יהיו' אומרים כנגד מי שלמר חביבו במשה שלכבי זה ויש מודים זה לזה והכל להודיע רו' מעלתס כלפרשה שהיו שוים ושקולים והיו אומרים כ"ל על אלו שלשה לכריס בלופן זה ראב"ס היס אומר כנגד אלו שלשה: רבי יהושע: ורבי יוסי. ורבי שמעון שיהיס הוא לכריסס: ר' יוסוע יסדר לכליו כנד אלו שלשה: דאב"ס ורבי יוסי זל"ס וכן תדין עכול לך כ"ל מהס יהא משבח מלכבי חביבו ויהיה מקדים זה מוה כדי לשמוחס שיהיו דומים זה לזה: וכולס לא יאמרו ככנד דאב"ס. ואס יהיה הקורא להכין לאה לא אמרו על ר' עקיבא תמיה טוב טעם לקטן בחשבה על ואס שלשתן בפיוסי

וזה יש בו במשנה זו ר"ל אומר יסי ככוד חביבך חביב עלי כשלך והו כנד מה שהיה אומר ר' יהושע חבר טוב. והוא כדרשת זל בקידושין פ"ל העושה כיהן לחבר הרבה עשה מכוח לחת לשמיו שיהיה מכריע לותו ולת כל עולם לכף זכות. ופירושו יהא ככוד חביבך חביב עליך כשלך שתתרלה כעבורך חבי זכלי וחבי חויב וכשלתה עושה מכוח לחת לו תכריע לת עבורך ושכירך ואס כן אין לך ככוד גדול ממך שלתה מוכה לת חביבך. ועס זה שוא מולה להבדי רבי יהושע מה שהיה לו לעשות חבר טוב. ופרשו שיקח לשה טוכה שתלמדה לו לעשות טוב ולא יהיה מוכה לאחביו. ושיקר תעשה לבא לל ככוד חביבך לכן אחר ולל תהיה כוח לכעוס פירושו שלא תקנה כוח לכעוס להקב"ה ולא תאחר לעשות תשוב לפניו וכשתעשה זה לו כוודאי יהיה ככוד חביבך חביב עליך כשלך. ושוב יום אחד לפני מיתתך וזו כנד מה שהיה אומר רבי שמעון הרוחק לת שכולך ושיהיה לעולם שיראה לשיות יביאתו כטיאתו לעולם: אמר רבי שמעון ושוב אחד לפני מיתתך

כדי שיזכור הענוים ליוצרם כמו שאנו לו מן הקדוש ברוך הוא׳ כמנהג עובדי כוכבים למה שהיו מורין ר״ש לגויל. ואני מתחיל כנגד חורין של ת״ת: כדרשת זל בשבת פ״ו אם לקיית ת״ת שכוסה ונוטר בכתם תדור בשכוכיתו כדי שתלמד מתעצין היטיבים. זהו כנגד מה שאמר בו לגויל שכן טוב כמנהג שהוא מודם להבריו ואמר עוד ואני זאוי בנאלתן שלא תכוה רוצה לומר כדי בשתהיה זאוי בנאלתן לו לא תכוה בנחלת בל גם כמו בנאלתי רחמים שכשיכתן בשיר שועל במדרש תהיה אחזו לכו שעלים קטנים אלו תרפא מלכיות שכאמר תרכבו הם קטני ת״ק מתבלים כדמים אלו ישראל שכאמר כי כרם ה׳ בבית ישראל. לזה אמר שכשיכתן מה שכושכין ומהדקין בשיכוסה התורה כזה נוכבים שסובל אלו תרפא מלכיות שלא ישלטו בכו. כדרשת זל שקול קול יעקב בו שקול קול של יעקב מבפנים אין ידיש ידי עשו סולטות ועקיבתן בלימודם עקיבת עקיבה מה שהם הפלומות מלמדים לבחשים ועקיבים׳ ואם אחר כך ולאחו שתן וכו׳ ירבה בהם שהם לוחשים בתורתו עם זה אלחשים את שבחם שקר וכל הברייתם בנאלתי לית ירבה הוחיל והבריתם הם לבן הזהר כם: אז הלם הזה בא ויסיף להכדמה לקח וזוח כדאמרינן הקול קול יעקב וכו׳: כמנהג רבינו מסכת סדר שמשכה: וסעמיד לרבי שמעון קודם רבי יוסי כדי לומר שסיו כולם שקולים לבן מקדים פעמים זה לזה וכזה יעבוד כ״ש מכבי חכם תלמידים:

הללא שלש שלש		ושנאת הבריות
מעשה סיבר	יג רבי יהושע אומר עין הרע	שכלת
הרע שהם לשם שלם	ויצר הרע ושנאת הבריות	הכם וכו׳:
חותן למסבר שלשה	מוציאים את האדם מן	עולכם
הוי ליה למיתבי	העולם:	
בקברם ואבר מוציא את	רבי	
האדם מן העולם.		

וזוח כדאמרינן שכל אחד מהבי שהשה אומר כנגד מה שאמר בו לגויל לבן תכה כל אחד ואחד בשבתי כשהיה: והבי פירושו כנגד מה שאמר ר״ש לגויל סרוזה את שבולה וזוח כדפרשנו שאת אומר שיהא יכולת בן אדם בכניתו לעולם אמר ר׳ יהושע בכהן עין הרע ופי שהם לו רע עין וחיבו רוצה לשחזיר הבשהה להקב״ה כמו שהלווה לו בקדושה וכשהרה ונגד מ״ש רבי יוסי לגויל שכן טוב ופרשנו שידבק בת״ח ולא לבעל שם ן׳ אמר בבהן ואבר טוב שהולך אחריו ואיבה רוצה לשדבק בת״ח לשהוא אלהי לילך אחר זש׳ וכנגד מה שאמר רשב״ח עין טוב ופירשנו שיעבד עיבו אחרות כרע ויתרחק מעבודה: אמר בבהן ובאת שכריות שהין לך שובל גדול מזה ש זוטל ובחטלו הוא מחטיא רב ש עמו לפי שהעולם מילון אחר רובו ואו מכריע לעבמו ולבל עולם כולו לכף חובה. כמנהג שלותו ראוי לקדימתו טובה כל זמן שהם אוהב לבריות סיה מכריע חותם בכף זכות מוציאין את האדם מן העולם וכנגד מן שבש״ב העושה אחת מהלה: וה״ק המלך והקדים לרשעון לר״ש. ואחר כך רש׳: ואח״ב לר״ש הנה כדפרשנו ליתן לשמור בזה לזה שהיו שוין כדעתן:

כלמיוש

באמירה לחת סיס יכול לומר כמה שלמר וכל מעשיך יהיו לש"ם כמאן דאמר בכל נפשך אפי' למה פרט ממון ותורה: ודוחק כדלמרינן שבת רב במסכה זו לרבות גדולת ומשפחה מלמד שמדרש שהיו שוויס בקלסתר פניהם והיו לאים אחד: וקודם שבילוך לטיל להקורת בין שלו מה שדרשו במדרש תנחומא בפרשת קדושים ובריבה במדרש חזית על שפתוני ופכותי לך ליקח את לבי ונר'

שאינה לך אלא תלמוד תורה שאינו מכשיל אלא מקיים כמו כן כלי שרת שמקדשין את הגוף ואת הכלים שבתוכו כגירסי' וכו' עכ"ל

ירושה יד רבי יוסי אמר אהא ממון חבירך חביב עליך כשלך ודחתקן עצמות הוי עכשיו נאלין שבילי דשכיחי ונמי אד שבת קאים מבל מטוכים למוכבד

בשיין לון זכות לכיל מבשון שהם מודעם לי לסוף יומין מבדין תלמיד ושלם וקם על תרע פלטין ומסיק שם אמר לדריכום בקשו עבשיו קלוכין לבל דמתבבו' סדין קרטלין ותמלון ויתיב ליה דיכרין וכו': לימתיתים דמנרש לומרם לבשלם בר קבילני חמי דהדר מלבל רשומי תלמין ואפרנל בדיכרין: מה עבד מלי מרפילים תלמידים וקם קס פלטין: ומסיק שם אמר קלוכין לבל דתקומן יתיס קשם תרע פלטין וכל מלן דעייל ונפיק יפה עיניה על לאים בלסתא דאשה בבון יתיס ואזיל לביתיה אמר לאבתתיה כל סדין יקרא לבל שלים לך עיין עלון שם סמדרש כולו שם כמבל מה שהלך לאר עבת לשמו בשביל שסיסם מקבלה קבלת ממון מבירושיך עלת' לך זסו כוונת התבל במסבה זו. ודוחק בגד רבי יהושע שלמר לציל מבר טוב ופרשבו סיבה מסה טובה שלמלמדתו בדרך הטוב לאר בבלין יפה ממון שבירך חביב עליך כשלך ואל תקבה בממון שבירך בשלך שהם היה שלך לא סיית מקבה כוונתי בעבמך בך אל תקבה בשבירך ואל תלך בדרך הקבלים בשהיה אסה ודוחק שפרשבו שהוא מדבר בגד רבי יהושע האומר שבר טוב ופרשבו סוכה אסה טובה: ובגד רשב"ם האומר לציל עין טובה ופרשבו שיעבם עיבו מרלות ברע אמר בבלין ושתקן עבמך בלמוד תורה זסו שבלין לאותו דבר: ואל תדע שאין ירושה לך הנשיכה: אף השטן אינו יודע לך שתניע לאלקו: ובגד ר"ם שהיס אומר רואה את הכולל ופרשבו להוות. יציאתו מן העולם בביאתו. אמר בבלין ואל תעשיך יהיו לשם שמים ואל כוונתי שיהם יציאתו מן שעולם בביאתו. בשבח שבת מבשך בשבח זו לרשון שבר בגד רבי יהושע: ואמר בך בגד רשב"ם: ואמר בך בגד ר"ם: ודוחק בשפרשבו בשביל זה שבלים זה לזה לפרלות שהיו שוויס בשדע ושבבל:

או יוכל להיות פי' שבשך זו בדרשת אל בבח קשה: ורשז"ל שבית בשבלי פי"ג בפסוק אל תשבע טוב שבעלין בשיות לאל יד לעשות שם רלית שבירך שבן להיטב לעבייס אל תשבעשו בשיות לאל יד להשלילי. ורבים שהוא בפוך תשתין: ובבתובות דלשו שלא ממון חבר לן שבר בשבח שעושה בשבה עתרבם ממון שלו: לבן אמר יהא ממון שבירך חביב עליך בשלך ורוצה לומר שיעזרוהו שיהן שבירו בשבה בדי שיתרבה ממונו וזהו שהייס בשלך בשו ממון

שלך

טלך מלתם תכן ליתן נדקה כדי שיתיכם ממון טלך כך תעשם לאכיך ואל תמנע סטוב מה שלין ואף סהוא כפוף תתתיך: משל"ל לם לתם סנון ורעוי ותוכל ללמוד תורה אל תאמר הכה לעשה זאת ואהייה לאכיהי שילמוד תורה ואשב כטל · אלא ושתקן עצמך ללמוד תורה כשביל שיאכו ירוצה לך שתוכל ללמוד מלים אחר: משל"כ ממון שתוכל לירש מלים אחר אף כשתשב כטל ואל תתן נדקה לתכם ככל אלא אן כשדקה אן כלימוד התורה אל תעשה אותה לשם יוהרא אלא וכל מעשיך יהיו לש"ם ואז תשכיל:

או יוכל לסיות כוונת הכתוב אלא יאמר לעשר בדרך משל כלומר אף אם אין לך ממון לתת לעניים אל תתעצל ללמוד ולהשתדל בספרים לשמוע תכמתו ואז יקרא שמו לבדו ע"ש שהוא תכוב בעיני הכריות לתכם ונלשים ויקר לכל לכוב. סיכה שילול לש"ם שתתת ידו: עז כח שתכל לשון יפה ממון תכיכך תכיב עליך כשלך כלא פוף אלא תפזר ממונו כדי שתוכל להשתדל בהלמדים כהוגן שהלוה לך: ויפה משל ומתן שלך יפה עם הכריות ואז ושתקן עצמך ללמוד תורה לפי שילול לש"ם שתתת ידך כשדרש בישמ שלימה לך ירבה ממון הגזול שתתת ידך לא יעשר כיון שתוכל להוליכו לכיכך לש"ם שלימה ירוצה לך: רק וכל מעשיך יהיו לש"ם כשתרבה ללמוד תורה כ"כ שלא ושל שילול שתתת ידך.

וכי כשכיל שהקב"ה ירוצה ויהיו יעשה תפילתו ורחמים ותתנונים ממה שמבית בספרים שנאמר כי חנון ורחום הוא וכו' · אלא מביו שהקדוש כרוך הוא כמשל לאדי כש"ם שאם כאדי ובאתר שיתעצל בן אדם בקול רם כשאינת תריה: וכבר שמעתם הלכות רבותיו מפני קדוש דשכח שלא ישמיע קולו כשעת התפלה · והוא שהרשוו ר"ם כך לומר נגד שלא תבינהו ודרשו על תפילת רבים תוכח כשלא" והיא מרוצה לפני הקדוש ברוך הוא כדרשת זל הן אל כבור לא ימאס ועל זה לאמרו שיתפלל יחיד כשעה שהציבור שתפללין. יכן דרשו זל כל מי שיש ב"ש בשירו ויהיו ככבים שם להתפלל בקול שכן רע ודרשו זל לחזקו עם הקהל כל שלהיכו קורא ק"ש שחרית.

שו"ת שא הוי זהיר בק"ש ובתפילה
ובשאתה מתפלל אל
תעש תפילתך קבע אלא רחמים
ותתנונים לפני המקום שנאמר
כי חנון ורחום הוא ארך אפים ורב
חסר ונחם על הרעה ואל תהי רשע
בפני עצמך:

ראא

הוי זהיר בק"ש לקיימה כ
כשעתה ובתפילה
ובתפילין לא נרמי:
כ"ל ק"ש ותפילה קדם
מילתא היא שאל תעשם
תפלתך קבע כלומר
שלא יהי כדבי קבע
ומוטל עליו חוכו
כך וכך אבי אמיב מתי
לפרוק מעלי עול זה שלא בתחכונים שתהא
מכוון לשתך: כי חנון ורחום הוא מכלן שרוצה
בתחכונים ומרחם עיל". ואל תקל בעיכך
כשני עצמך כלומר אל תעשה דבר שהיום
אן לאחר תעשה אלא עצמך רשע ותלמד
לא עשיתי רשע זס.

ודא

שחרית וערבית. לה אמר הוי זהיר בקריאת שמע ותפילה כנגד רבי יוסי שהיה אומר לעולם יהא אדם טוב ופרסמו שילבוק בת"ח הנקרא שכן טוב זאת יקרא ק"ש שחרית ועבודת ותפלה עם שכיבור כב"ש שבעירו. וכשתתה מתפלל אל תעש תפילתך קבע אמר זס כנגד ר"ג שאומר לעולם עשה טובה וילבה שיעשה תפילתו בקבור כלי שלא יבא לבחר בה ואל כשהוא מקבר ושואלה בוודאי בקשי שעתה יוכל לעצמו עיכין מרחוק ברע: ומביא הפסוק כי חנון ורחום וגו כדרשו בברכות פ"ק ורחמתי את אשר ארחם וחמלתי את אשר אחמול עליו פי שהיו הגון כך הכן שלא יעשה בתפילתו קף שלין הקדוש ב"ה ישמע תפילתו תכף ומיד יקום שלא כדרשו אל חזק ויאמץ לבך ויקוה אל ה': אחר לפיס ואל יפסיד הרי תפילתי חינה מקובלת לפני ה' לכן אמר אחר לפיס שהקדוש ברוך הוא מאריך לפני לרשע כלי שיסוב כדרשו בב"ק פ"ק ורב חסדו וכתיב להרעות ולריב בתפילתו שלזו. ואז וינחם הקדוש ברוך הוא על הרעה מן שהיה רוצה להביאו. אז קראי שלפני הכן שלא יסוב את עצמו ואל יפסק על הרעה מן שכבר עשה: וכנגד מה אמר לו לעיל מכר טוב ופרסמו שיקח אדם טובה בעשרים כלי להתלמיד בחנות ס' לחיות תמיד בחנות ס' שלא יבטיח לחברים: אמר בכאן ואל תהי רשע בפני עצמך יראה כזה בשלין אחר רשע בפני עצמך והוא ס"ס ומעשיך הטובים מרובים מן תבריע לעצמך ולכל העולם לכך זכות כדרשו בקידושין פ"ק בחבא ר"ש מבלר לרשעון דברי רבי יוסי ואמ"כ לר"ש ואחר כך לרבי יהושע:

ורוח לפורות שהיה כפ' וא' שקול ודומה לחביריו:

ורע לפני מי	.	ובי כל כך זכר
אתה עמל	ורא"א הוי שקוד ללמוד תורה	גדול הוא
ומי סוף כאל	ורע מה שתשיב לאפיקורוס	להשיב לאפיקורוס
מלאכתך הרי	ורע לפני מי אתה עמל ונאבן	על שהשיר התבת
שלשה:	הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר	עליו הלא דרשו אל
היום	פעולתך.	כשהלדין פ"ל כ"מ
	רבי	שהקדו שמיני תשובתן
		בגילו: וא"כ מה

לימוד גדיך להשיבן. וא"ת לאפיקורוס ישראל מדבר שלא אמר לו שם שנו שלא לאפיקורוס גוי לאל לאפיקורוס ישראל כ"ש שהקר טפי. והכה כשאר בילוש: להודיע מקבת שבאו של ר"ש מה שהיה משובח בכך ואמר במשנה ו' כל מה שהיו לומדים מכאיזו בת ו' במשנתו וכלל כולם בבבא לחת כלי להרחות שהיו שוים במעלתם כשהר לשרש. ומזלך לאמר שיטתו. כמו שהיה לומר לעיל לב טוב ופרסמו שהיה לומר זה על שתורה ועז שיש רבי ינחן רבו משבחו בלומרו רוזח אני את דברי רלב"ע מוכריכם וכו'. ורוח את"ת בנגד כולם. אמר בכאן שיהו שקול ללמוד תורה ופירושו שלא שקול כמו לשקול על ללמוד, יוסי לם ות בלשבחתם שונה תמיד כלי לידע מה שהשיב לאפיקורוס הוא לזכר הבא לשרייחך ולשאת תורתך אין לך לאפיקורוס גדול מזה ואז שהשקול ללמוד תורה אז תוכל לעמוד בנגדו שהיה מבלין לו בהשאילו ואז שאמר הוי שקול ללמוד תורה בשביל העושר תולתו לומנותו אין בת בחותו לאפיקורוס: לחבשילו ואז שאמר הוי שקול ללמוד תורה

שתדע מה שתשיב לאפיקורס ומזה למדנו כל הפרשה: ואמר לבני זה כנגד כל תכונין והמה רמ"ח.
וז"ל: ורש"י, מה היה אומר רמ"ח לבנו לעולם: עיין טובה ופרשנו שיעשם עיקר מלאת
בדעת לומר שיי שקוד ללמוד תורה ולו תצטרך הן למכר הקדש רש"י פרק ג' משמעותן כאבנך בסורת
ס"פ: וכנגד רבי יהושע אומר מכר טוב: ובלשון שקר אמר שלמוד מכות ומעשים
טובים ממכר: לומר שיי שקוד ללמוד תורה: לפי שאמר כמשלח לתורך כדרשי בראשית כשם
שנתן לאדם שנתן שפתורה כשלחן כך: ולומר מורה לבנו משמעת לתרין לאבי שיזכה
אדם ולו יפיון כל ואין בלי מטות. ולו יהיה יודע מה שיש לאותו לאפיקורס: שמיל היה
מלמד תן בחטאת: וכנגד רבי יוסי שלומר לעיל מכן טוב ופרשנו שיזכה בת"ח אף על פי שאין
מקיף ובזאת בכתם: לומר שיי שקוד ללמוד תורה לרון לאבל ת"ח ללמוד תורה לאלו כדי לידע
מה שישיב לאותו לאפיקורס: ולרש"י שלומר רוקח את הבושל ופרשנו לשורת יבואתו תן העולם
בביאתו לעולם: לומר שיי שקוד ללמוד תורה ולו יהיה בביאתו לעולם: כדדרש בבלק פ"ג
דרש רבי שמלאכי ומסיק שם ומלאדים לאותו כל שתורה כולה וכיון שבא לאויר העולם בא שמלאך
ומטרו על פיו ומסכיתו כל התורה כולה. לכן לומר שיי שקוד ללמוד תורה כדי לבא
לאה שהיא משכח ביום ביאתו לעולם: ושלום תרגם לפיש רוקח את המלך בשטוטו: תין לך
רוקח את הבושל גדול מזה שילמוד תורת ת' תמיד. ובושל ושיל תפלת דיבן של לדם בשבהדרין
פוטר איש רשעית מדון כדי לידע מה שתשיב לאפיקורס שדברינו בו שלא יוכל לשלות ולקטרג
כאפיקורס יורד ומסתיין ועולם ומקטרג וכו'. כתבו ר"ש לומר לבר ת' וכל דברי סבירין כל לשים
כתובו: לזה שיי רז משכחו וחזר מדברין הראשונים כמה שהיה משכח לרש"כ: והוא
רש"כ שלומר לבר ת' על כולם הוא שהורה לבריה שהם לתיתים וכלל כולם ונחליו בלבורת לסורות
שהיו שוי חלין וסיו כולם בשבת ת' ומה שהקשים לבי יוחנן דבן זה לזה אין בזה שום בחת וחזרון
לזה מוקדם ומאוחר בתורה. ודע לבני מי שתה עמל פירושו לקח שהזהרתי לך לשקוד ללמוד
תורה שהיא מקדם לבני מי שתה עמל. וידוע לבני שזה רב שתלמוד לאלו שיהיה הנון כדרשו בתענית
בכן בחולין ת"ל כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו שם דומיו שרב למלאך ה' בבחות
יבקשו מפיהו. ושם לזה לא יבקשו מפיהו שהם ודע לבני מי שתה עמל. ואמר לבר זה נם
כן כנגד כל תכונין: כנגד ר"ש שלומר לעיל מן טוב: ופרשנו שיעשה פיעין מלאת בדעת
לומר בכתוב לבני מי שתה עמל שיעשה פיעין מדרש דומיו למלאך ה' בבחות: ויכפר
שלו רב הנון. לבקש תורה מפיהו ולו לא יבקשו בשום דבר. וכנגד רבי יהושע שלומר מכר
טוב ופירשנו שיקח לאדם טוב: לומר לבני מי שתה עמל בתורה שלא תמות לאדם בעולם
כלשמרון בשבת פ"ב בשים יוכיח שלין ללמוד תורה ולמה אתים בלותם מיתה. ומתרץ
שמאבלות את בעליהן שהם לבני מי שתה עמל שלא תמות לאדם מכר טוב: ולרש"י
שלומר שכן טוב ופרשנו שיזכר ענמו לת"ח ולא לעשה שלרון שמיל לומר לבני מי שתה עמל
בפסחים פ"ג תנא רבי שיבא בל שעוסק בתורה לבני עם שלרון כאלו נוטל לרוסתו בבני מי רש"י
זל שם לבני שקוד מביאיו לשם לבני מי שתה עמל בתורה שלא תמות לאדם בבני שם
שלרון שמיל שלמד תורה ופרשנו לשון יבואתו בבני מי

דע לפני מי אתה עומד פי' כל מה שאתה עושה הוא לך לכתך תשא ולא לאיש אחר לכן ראוי שתהא יראתך כמיותך לעולם: וכלל כולם בדיבור אחד כדפרשנו לעיל: ואת שכפיל דכר ומשכתם שתי פעמים: אחת כלשונו סוי שקוד ללמוד תורה • ושכוח כלשונו דע לפני מי עומד בתורה • סוף שכתיל שסיק דני יתקן דכן סוגיא לפס לעיל שני דברים אחד בלו ורחו לוחם היה לך טוכה שיהכה כה פלפס: וכ"ש ואחד מאס שסיב תשוכתו • ולא כ"ש סיק מסוב לב טוב והוץ כלפרשנו: ומסכית סיק סוגל אחר כך כלו ולא לוחם לך שיסרחק מחכה הלפס • ויהיו נם כן כ"ו מקס מסיב תשוכתו כאכוחר כמשכם ג"ו כ"ש זס: ובאלטא היה מסיב לב רע: ושכרוכים היה רבי יוחנן מסכת לראלטא שכללו לכרוי. דכריכם לכן אחר הוץ לראלטא נם בן שני לכריס וכלל אשר ואחר היס מסכת לפכיריו לראלות שהיו דומים אלין לוץ על פי שהיס משכתו רבי יוחנן לו לכדו: ואחר שכני לכריס כלאן בנד אק שהיס מסוכת על ידס אס שהיס חומר לראלטון לב טוב היל שתורה אחר עכשיו הוי שקוד ללמוד תורה: ועל אק שהיס חומר אחר כך לב רע ושוץ כלפרשנו לעיל אחר עכשיו ודע לפני מי אתה עומד אלא תלך כשרירות לבך: ובאלטן כעל מלאכתך שיהא לך שכר פעולתך בא ללאו אלא יאחר אחר שהיר לכו לשקוד ללמוד תורה תמיד ונם נאמרו לפני מי אתה עומד ירא ויכיר אחר רב הגון הדומה למלאך ס': ואס כן פוגיל ואכי מבוזה כל ממון אס שגזו אבותי וכל מה שערשת יכסס מלאכתי אתי כעצות • לכן אחר ובאלטן כעל מלאכתך שיהא לך שכר פעולתך והוץ מה שרשו בברכות פ"ל ואפשת דגנך וכו"כ ורלה מה בין דורו הראלטוכי לדורו שראלטוכי הראלטוני שעשו תורתן קבע ומלאכתן ערלי זה זה נתקיים בידם. דורות אחרונים שעשו מלאכתן קבע ותורתן ערלי זה זה נתקיים בידם: ואס ובאלטן כעל מלאכתך שיהא לך שכר פעולתך כשאתה עומד בתורה ותעשה אותה קבע • נאמר אס אתה מכירו אומרים כ"ק ור' כפני עצמו הוץ כולל אותם ראלטא כדבור אחר כדי לאחרות שהיו שוויס לו זה לזה ולא לומר קוגיל וכך אסדר אותם רבם זה אחר זה כך היתה מעלתם • קוגיל וכך הוץ לכן שהיו מרבא לא קבעו שכחן של ראלטא שלא היה צריך לשום ק' אס • הוגיל וכנד שכחוהו רז ואבא סאול. רז כאמרו רוצה אני את דברי ראלטא וכו'. אבא שאול בשאומרו וראלטא בכף שהיה מכריע את כולם. ואל תסיכני אלא כבר משוכח הוץ ראלטא בשאומרו רז אלו כל מקאי ושרלל וכו'. וראלטא בכף שהיה מכריע את כולם ואס כן למה כריכין לשכחו: הוץ כשכיל שכח אחר כך אחת שאול והיה משכחו לראלטא ובאותו שכח היה כועס לראלטא: משלא ראלטא עשאו לא כאר לא היה צריך לשנס אחר אחת: ר' יוחנן אס הוץ ראלטא משכחו לכל ק' ור': ובאמת לפי קירוסו אס שהיה רז משכחו לראלטא נוס היה כוזה לכולם. ואס שאחר הוץ אחר את דברי ראלטא וכו' הוגיל והיה שתורתן כסדר המשנה והיה סוגר ומתחיל עד שסייעו כולם ושכח לכולם כאחרו שכללו לכריו דכריכם ואס כן הוגיל וכללים כתוך דבריו כלאן הוץ משכח לאותו דבר אק שהיה אומר ראלטא הוץ משכח נם לדכריכם לכן היה ראלטא ושמעון ושרלה כוזה אס שהיה אומר רבו נהלין דבריו וכו' היה משכח לכולם:

הלא יש מקום לטעות בלמידות רבי טרפון ורשז׳ל לכן הפועלים עבדים פסוקים בלבבם אלא כלומר יכולת לגמור המלאכה נדולה כזו כמוך יכולו לידי עבדות. וכן מ״ש ולא תתה בן חורין הוא לו לומר ולא תתה ליבטל מהכה. לע״ד כוונת הפתוב כדרכה של כרכה פרשת בראשית ולהיות אבלו לממן התורה אית׳ כלי לומתה על הקדוש ברוך הוא. וכן התכה ללמוד לפרש ותלמידו לוין יתבטלו ונם זה: ומתחיל ואומר סיום קצר הוא התחיל לפי׳ דרש על כאשכה זו העשו ומלאכה זו התורה פשיטה עם הקב״ה במלאכתו. מרוב כדרכו בעיקוכין לכל תכלה רחיתי קץ רחבה מצותיך מאד לרוכם מתרגם מדה רחבה מכויים וכו׳. והפועלים עבדים פשט המלמדים לתלמידים. ור״ל אף פיום יכלו תלמיד ת״ח אלמי ללמוד יותר קוח מובב כר מתנו. ולמה יבוטים בשכיל השכר הרבה כדי שילמוד אבלו זמן רב ויקבל ממנו שכר לימודו כמה וכמה עידן ועדנין: ולא ובטל מבית דוחק ירבה בעשותם כאלה מלבית זמנים כרמיז לו פוח בכלל קרנר ולו הוא דוחק ודוחק לנבי הפכיכים פהוא קלוש וכריך ולין כריך מלכך בלחוד. ודוח מה פדרשו על בברכות מ״ר לוהב ס׳ פעדי בין מכל מפכנות יעקב פלין פפכיכים פורם לנלח בבתי מדרפים. במכח הק״ב מפדם פכיכתו אב״ם והוא עופה מלאכתו רמיפ דוחק לבטל הבית פל עולם:

או יוכל להיות בעל פבית דוחק קלו על פקדום ברוך הוא פלא כנפרפו פוחל ובריך לפתיון ולי׳ת מכם על מכם בפכר לימוד ולו יבא לידי דוחק:

או יוכל להיות בעל פבית דוחק קלו על פקדום ברוך הוא פס פדרפו בכיפה הכל קבוצין מר״ם לר״ם חוץ מהוכלות פכתות וימים טובים והוכלות בבד לת״ת אם פיחת פוחתין לו אם חוף מ פיפין לו נחכח ם קדום ברוך הוא בריך להקדיר מחוכו פל זה אה פהיה מוכיח לת״ת ולו בב יכול בעל הבית פל עולם דוחק: ע״כ דברי הרב: ומכאן ואילך דברי הפלמוד:

או על לכי הבן פלומד תורה: לא עליך פמלאכה לגמור אתה לא תוכה להיות פמלאכה היא התורה פפרפו לעיל. לגמור והוא מלפון גמור בכל לבבך בפכיל פתובות מיון פרבה לו תדבק ולא תתה בן חורין ליבטל מפכה. בפדרש רבה פרפת פלח לך וכן הוא אומר והפיחה מכתב אלקים קוח חרות אלי חרות רבי יהודה אומר ס ת״ת מין הייאכיות: ורבי נחמיה אומר

יז טרפון אומר היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים והשכר הרבה ובעל הבית דוחק הוא היה אומר לא עליך הכ לאבה לנטור ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה אם למדת תורה הרבה נותנים לך שכר הרבה ונאמן הוא בעל בלאכתך שישלם לך שכר פעולתך ודע מתן שברקשל צדיקים לעתיד לבא:

רבי היום קצר המעשה ובעל מבית דוחק הקב״ה מבית, בו והנית בו יומם ולילה. לא עליך המלאכה לגמור את כולה ולא תתה בן חורין ליבטל מכל וכל לכך לם תעשה הרבה מקבל שכר.

רבי

מקום מלאך המות: ולא מן היסורים: ום מכם מלא הזידונים. והכי פירוש: ולא עליך
המלאכים לגמור כדפרסנו: לו תדע ולא לתת כן תורין מלו בשלשה: לבטל ממכה כשלשה
כוחך בטל לו כשאין לתת מחזיק ידי לומדי תורה אז אין לתת כן תורין מהשלשה הנזכרים וזהו
שדרשו הקול קול יעקב וכו'. ולמדנה שם למדת תורה הרבה: ויהיו מעוז ממוך נותנים
לך מסיעים שכר הרבה לעולם הבא ולא זו בלבד אלא אף זו שפירות תקבל מתק"ם בעה"ז שם
ובמתן שוה נשל מלאכתך הוא בטל מלאכתך הוא בשביל של התורה הנקראת מלאכה כדפרסנו
שיעלם לך שכר פעולתך. דומה לומר השכר מה שהתת לפועל לרב שלך. שק"ם יחזיר ויתן
לך כלאחרים אל שם פומיף מיסיפים לו. ודע מתן שכרן של נדיקים לעתיד לבא. פי' הנם
אמרתי לך שתתן שכר לימוד. למצם כדי שילמוד שרב עמך כתיקון והלכה תן לו משכר לחר
כלות חודם בחדסנו או לחר כלות הומן כאחרים אין השכירות משתלמת אלא לבסוף. כדי שילמד
ולאלם שלם חיבו ילמד כהלכם או ינרע מעבדו מה שהניח לו ליתן: ומכי פירושו ודע מתן
שכרן של כדיקים בשביל שילמוד יסיק לעתיד לבא כדפרסנו ולא יתן לו מקולם.

אי יכול להיות שתבא בחשבון זה ולומר שלא יעלה על לב לדם לומר קוראל ושתורה עמוקה
ורקבה מכיים לא לעשה דבר נשבה לכל הרב ללמוד ימים ולילות וכפרט משכרם מרובה
ואז כזה וכי כזה לינו יכול לעמוד כאחרים של כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטילה ובא
התכה לשמעבנו עבם עוכה שילך יבול שילם לעשות ומתבול ואומר של תשוב בלבבך לאמור
כי גם קבץ חייות בן לדם קוף קבר כדפרסנו ומלאכה היא התורם מרובה
כדפרסנו לעיכה מכי יש: ומשעולים המה שלומדים עבלים: בשביל שיאחרו
לימתי בכל לשלים כל אלה קוראל התורה מרובה מאדן מדה מים שאין לשם סוף. ומשכר שכרם
מי שילמדם: ובשביל הבית דומק הוא קרב בשביל שבל לתק ילבה לשמוך בתורה ואז דומקים זה
לזה בי זיששו שמוכה בלתת לתת וזה לינו יכול לעמוד ובודאי סופה בטלה. לכן אמר
לך עליך המלאכה לגמור שתרבה בלתת לתת בתורה כולה ולא תשלים אחר סוף מחיה: כי יפה
ת"ל עם דרך ארץ: למכם ולא אמר כן תורין לבטל ממכה לילך אחר משל מתן שכר ובטל מל"ת
לך כזה כיולת ויפה לעשות שתעשה תורתך עיקר ואז זה יתקיים כיוך כדדרשו בברכות פ"ל
מה בין דורות לשמים ובין עיין כתשבה על כפ"ם אמר כולו: לזה אמר אם למדת תורה
שרבה יופה לומר שהרבית עם תולדך ויתר תשלר מכניס שעשית לות' עיקר לו כותבים
לך שכר הרבה על אם שלמדת תורה ואה שהנרבת לשוכית ממוך ליתן לפועלים כשכר שלמדת
תורה אמר ובאן בשל מלאכתך הוא שקדוש ברוך הוא ע"י שלם לך שכר פעולתך. אם שכחת
להפועלים והוא שפירות שלדם לוכל בעולם הזה למתם ודע מתן שכרן של נדיקים וכו' ירבה
לך שהקדוש ברוך הוא יתן לשם שכר בעולם הזה לא יבוקה משכרם המוחזן לשם לעתיד
לבא:

אן יכול להיות כח להסתיענו על כעלי תשובה וזהו שאחר היום קבר ר"ל יומן של הקב"ה
שהיה מתחיל לשלח שכר היה הקב"ה מקבר על שבעים שנה כש"ם ימי שבותיהו שבעים שנה
ושלמלאכה מרובה בעבירות מה שהבן לשם עושה בימים שעשועים הללו המה מרובים משערות
ראשו:

הגהה

ואפשר מטעם לפי זה כתב ר"ת לדוד הע"ה כי אם שבעים שנה ולא יותר כשביל שהיה עדיין שלשתיו ליקר יומו של הקדוש ברוך הוא נגד בני דורו שהיו על ע' שנים. ולמה שכל דוקק על ע' שנים ולא יותר הוקיל ויש להקדוש ברוך הוא שבעים שנות כמכוער בשביל טורים הרשעות בפרשת בהעלותך על פסוק אמר ד' כי שבעים איש וכתב אלו שבעים שנות קדושים יש ליישב שבעים שנות כמכוער שם ע' שהיה מתחילת הבריאה לשנות כנגד אלהים כפ"ם ואלי אמרתי אלהים אתם וגו' ועל שפלכו אחר מעשה בתם משפטכם אחר שבעים שנה לשנות עמד ולא הלכו אחר הקדוש ברוך הוא שיש לו שבעים שנות ויהיו משפטיהם. ובאחרו בשבת משפטיהם לכן שם יפטרם ולא יהיו כ"ל שבעים שנה ולא יותר. ושפלכל אחר שעמדו כסדר מיכי ופקקה לותה שהמה זכו לישראלים שפשית משקדש בתוכו שיש לו לישראלים גם כן שבעים שנות כמכוער שם בשבעל טורים עליו זל. עיין עליו.

ולשבעים שהלרין:

תורה קרבה ולא חיית חוטח כל היומים מותנים לך שכר הרבה. וכפי תשיב מן לאחרי לב שליהם בשוכים בפרקה כ"ל בזרוע: וכלשון הוא בשבל מלאכתך וגו' ורבה שלש תרומה בשבון ר' קונשיית המתורגמן זל תחזוה משפחה זרה כמו אחר. אלא וכלשון בשבל מלאכתך וכו' ודע מתן שכרן של נדיקים לעתיד לבא בפרשת זל לשונם שמולו לרוך וכמו' רשז זל בשפחה זו.

או יוכל להיות בא לומר על הגאולם כלומר שיום אם בקולו תשמעו וכן לאחיכם:

ולרשז זל יהיו ימיהם ושנותיהם שלשים יקיימו על הגאולם שבקרפת יום ולא לילה. לכן לומר שיום קבר בלילה שיש לומר פגאולם קברה לבה בכל יום ויום ושבה טיל. לך והמלאכם ממוכה מה שבריכים לשבות: והוא שלרשז אם בקולו תשמעו: לאחיכם ושבועלים המשלחים לנשמו כני שיש שבועלים מתבשל ם בשעשיכם. ובשבל שבית דוקק קוח הקדוש ברוך הוא בחבו לזכו שב יכול לדקק כלרשז זל עמו לשמו בבחי שבשביל שבשביל שב יכול עשכו בשרה.

ולומד עוד התנא לא עליך המלאכה לגמור אלא שלא תהא נוהג עצמך מלאכה
שמועה ולא לגמור לו תדע ואין לתלמיד בכבוד מהכבוד הזה: אלא למדת תורה
הרבה כתיבים לך שכר הרבה הוחיל ואתה מקרב הגאולה: ובלמען הוא בעל מלאכתך הוא
שקדוש ברוך הוא משלם לך שכר פעולתך הוחיל כשביבך יאמר לנביא לא עצמו כח יכול
וכפרט ודע מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבא כדאיתא בזוהר בסוף הצדיקים יהיו מהלכים בתמרים
על תוכלים ומזמרים ומשלים ושבעים ורעבים וכו': לכן עשה ואת למחר פגאלה:

דברי הסה מכתוב רבי חנניה בן עקשיא אומר רצה הלא תסוכה היא
לך בעל הקדוש ברוך הוא להכות את סמגו בעבור
היטב בעגין זה ישראל לפיכך הרב להם תורה ומצות ולפי כן למה לא למה
בסיום מסכתא שנאמר ה' חפץ למען צדקו יגדיל או מכוש להגדה אל
זה: תורה ויאדיר. תורה לקודש: ופוף
דברי כל סלכתי לך מסכת זו
יעלה בקרנון מסכת

סלפים. ובא התנא בסיום מסכת זו להודיע מלא לעומת שלם ירצה לומר שם הקדוש ברוך הוא
מבקש שילמדו בני תיש תורתו למה לא עשה כ"ח ולא לא ינטרכו זה לזה ויוכל ללמוד כ"ח בפני
עצמו. לזה אמר רבי הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל וכו'. והוא כדדרשו בכתובות פ"ב
אמר ליה רבי חייא לבני עבדו ללמד מסכתא תורה מוסרא וכו' ומתניתא מיתא בילדי לשיתא ינוקא
לבי חד ותד אמרי ליה מתני בילך לתניך והייכו דאמר ר' כמה גדולי מעשה חייא: וכן
בתענית אמרו הרבה למדתי מרבותי ומתלמידי יותר מכולם לזה אמר רבי הקדוש ברוך הוא
לזכות את ישראל להיות זוכים זה עם זה להרבות מעשה לרבי חייא: לפיכך הרבה לשם תורה
ומצות: והכי פירושו לזה תורה ולזה המצות המה המקוימים לומדי תורה כדאיתא בסוף זבחים שמה זכולן
בגלותך ויעסכר כיהליך: לכן כתן לזה שילמוד תורה ולזה כתן לעשות שיוכל ללמוד תורתו

וכן בסכיל זה לא גילה הקדוש ברוך הוא לכל אחד שיוכל ללמוד: כדי שילמדו זה מכל
זה לשיעות מחדשים יקנין הרב לתלמידו ותתלמיד לרבו כאמרם ותתלמיד
אתר מכולם. ומכיון שסמוק שמאמר ר' חנן וכו' שיבחיב
שתורה נכתבי מדרשות לכן לא גילה וכל אחד תורתו: זה
שאמר למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר
שיהא מגדיר ומגדיל
תורתו נכתבי
מדרשות

גשלם רבי אומר: בעזרת גוזר ואומר

כה שלמר במסכת זו יש להם חלק: היה יכול לומר יש להם לעולם הבא חלק למה לי וכן מה שלמר כולם צדיקים וכי כולם צדיקים כתיב והיה חלבנה למאת כל דור ודור והוי לומר כולם צדיקים כך למדנו מסכת זו במסכת דרכות פרק זה בוכות אבי רבינו זל בפי׳ פסוקים על הפסוק למי ושנה ולמי עד פקדום כחוך שנוי נזר למי ונחלקו עד שלמרכי ולהיסב לי עכ״ל. במצא שם״ט

כלל חלק לזה שלמר	כל ישראל יש להם לעולם הבא	דברי	סיב
כי יש להם חלק פי׳	שנאמר ועמך כולם צדיקים	פרשת י	
מתחילים מה׳ שהוא	לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה	בפסוק ויעמן במסכת	
לחד הנקרא חלק ומין	ידי להתפאר׳	זו בלר סיטב׳	
להם שם שיתוף	עקיבא	מלין	

בשמים ממעל ובארץ מתחת אין עוד עמהם שם אלוה לכן לעולם הבא זוכים לעולם הבא. ולמה זוכים ישראל למלה זו יותר מכל שבע מ לומות לזה מביא הכתוב שנאמר ועמך כולם צדיקים ירכה הוקיל בלים מהדבר הטעור מתחת כמה כבודו מבדיל חי עולמים לכן הענף כ טעם לפר שיעיקר למקום שבחנים מהו: לכן לעולם הוא העולם הבא ירמז אלו מרן שיש מארץ עילאה בשביל שמשם ישראל בלן בכר מטעי כלרכתנו מהדבר הטעון. והוקיל ושם מעשה ידי לכן רמויים להתפאר בכל מיני תפארת לעולם שכולו טוב:

או יוכל להיות בעירובין פ״ק שסוף דמחייכי דיבא דבריכם חדא שעתא ומתי מחכהם ומקבל להסוף ומסיק לסוף לבר מישראל הבא על נויה ומוסך בערלתו ולא מבקשי ליה עיין עליו שם בתוספות וכסוף מנינם דמלבד ליה עורלתים שיהוה בנוי ורבים התבא לומר כל ישראל יש להם חלק רוצה לומר לחלק ולהבדיל עכשו מפעמים ולא יפקפו בילדי בכרים. ואלו לעולם הבא יהי להם עה״כ לבי שלברהם מבשקר ליה. ומביא הפסוק שנאמר ועמך כולם צדיקים ורבים שוקיל ועמך כולם צדיקים ולא היו סולכים לחרי ילדי בכרים לכן לעה״כ יהם לעולם הוא העולם שבעתי ירמז לרץ שחיים עם כיל בכר מטעי פי׳ כתן נוכר חסד ומפרש שתרגום טרי. ורוצה לומר בכר מטעי שקיו בכר ומשמרים מטעי שלי ולא היו מקלקלים הבטיעם שלי כלשון שרשתן שהיה קוצן בלותה בטיעם ודרשו זל שהיה מוסך ערלתו והוא בכר ומ מר לותה בט שם לכן רמוי לעולם הבבחי בשביל מעשה ידי מבא שמור לת כעשו בקדושם וטהרה לו הוא מעשה ידי ורמוי שוא לשתפאר בעולם שבשחי:

או יוכל להיות כדרשת זל עם ישראל בלגודם לחת ושלום ביניהם לו נוטעים כש״ה מטוך ענבים מפרים ונו כלמקטן כירושלמי מפני שם לודו של שלוש שהיו כולם צדיקים ובלו למלחמה וכובלים ולדו של לחלק שהיו רשעים יובלים למלחמה וכובשים ואתרן שם היו דילטורין ושכח לת היו והת רחייה עובדים שהיה מפרשם מלם בכחי לחת ולא היה שום ס׳ מנוד לותו לבר למלך עיין עליו לשון המחמר היולך הוא: לזה אמר כי ובכן כשהמה כל ישראל בלגודם לחת לו ם להם חלק לעולם הבא: לפי כשסם בלגודם לחת לו כוולתו שריך לשיות צדיקים: ולהבין

זלת

זאת צריך ליתן טעם למנחם: וכך הוא כשיסרגל בקנודה אחת ואין כיוצא שם שכלה ותחרוץ
לשולט המה עצמן ים למס תקומה: והוא שם שם כלנודה אחת ושומעים זה לזה יוכל להיות
שיחזור ל׳ מסס למיטב ולחתו ל׳ דבר על לב העם ו חורו גם המס כתובה שלומם להקדוש כרוך
הוא כשכיל שלם ותרבמון עליו כתם הוא מכונת לוקם: משל״כ לסיוך כשלוכם כלנודה אחת
לשולט שם כולם בדוקים לון למס תקומה: בשכיל זו ושבח זה רשאי לכך וכבו של זה כתם ל׳ לך
לאחר מלחמת שיבין לון השני דמלי להובישו מפני שלון מקבל לכבי מכובו ולדרכה הוא עושה
היה עתה בחוקה לכן לון למס תקומה כדרכו ל׳ כל הכותב כלשון עצמו: לזה מכוון הפסוק
ושמך כולם בדוקים הוחיל והמה בלנודה אחת כולן בדוקים המה לכן לעולם הוא העולם
סבל ורבו לרון רוסס לומר לרון עולם ורוח ככר מעשי הנן עדן לסתפקר הנ ושל והמס
כלנודה אחת:

מאין ולאין לפני		השלש רשות
מי כולהו	א עקביא בן מהללאל אומר	הלל
דרכו כבותיכו מתקבל	הסתכל בשלשה	וכשלו מלילה לכבי
חקור כוריך זה	דברים ואי אתה בא לידי עבירה	לשם כפי הכילה לומר
מקדוש כרוך הוא	דע מאין באת ולאן אתה הולך	הוליך כחטא ומחתכי
שתתן דין וחשבון	לפני מי אתה עתיד	למי ומקום הוא
לכבוד ברוך הוא לפניו	לירתן דין וחשבון מאין באת	ממקום הרוחה ושתלה
שתזכור תקוך מלין	מטפה סרוחה ולאן אתה הולך	לחטא תמיד: לכן
כחא מחשבה הרוחה	למקום עפר ותולעה ולפני מי	יותר טוב היה לו
של שכחת זשם וקרי	אתה עתיד לירתן דין וחשבון לפני	לזוחר לחטא ולפני מי
היה כורך	מלך מלכי המלכים הקב״ה:	מלך עתיד ליתן דין
את קניך שלחתם	רבי	וחשבון וכו׳ ואז לא
הולך שם למקום		יחטא מלחר שהקדוש
עפר רמה ותולעה:		ברוך הוא סוף הדיין והוא העד כלומר רבי
סנן		יוחנן כחניגה פ״ק עבד שרבו מעיד עליו היאך
		יש לו תקנה:

כלריכות לכרין לסדוש מקום מחשבתו של בן אדם מלא סוף כלכל מקום שלכת כשם
כבודו כדברתו לפני יה כמסכת כל ים־אל וכיון שיצא מקום מחשבתו אין יכול לו לחזור
תמיד תמים עם ה׳ אלסין והוא שלמר שלשלכל כשלשה דברים ואין לחלק בין לילי עבודת זר מלין
כלת וכו׳ מעשה שרוסס: ירושה שהקדוש ברוך הוא היה כורך אותו מכל סיג להיות כלכל מן
העשה שרוסס וברך אותו מתקום קדוש ועשהו והיה שני לרבי ל׳ כמסכת פ״ט כשעשה מטין לשולטת
וכו׳ לזוס שלשלשי שכתי לך מפרשת שכתב זלש וכו׳ לקלוט ולהיות ולא נוכר הימנה. כמכת
שלכריכו שלקל מעשה שרוסס בשתרו שכתי לך מפרשת ונתני לקלוט ולשיות שולל נוכר

הימכם ומוח לפי שמטפס מרוחק לוכן יכול לבוא שוס ולא נאמל תשיבני מהלומות שלא כהמות יכיח עם הדומה לחמור ונם הסס מולידים כזאת שרצים ומשים: ומוקיל שתתם כאכל ממקום קדוש כין נרפה שלא תחטא כדי שתוכל לחזור למקום מחבואך: לכן אמר לאחר כך ולאן אתם הולך וכו' שתדע שתלך למקום מחבואך שלא למקום קדוש תחת כסא הכבודו של הקדוש ברוך הוא זה שאמר למקום עפר רמה ותולעת: כשלש לשונות הללו מרמז לשלשת עולם: עפר הוא לחברים שנאמר בו לחכרי עפר ואפר: רמה הוא יעקב שנאמר בו כי חיך יעקב במרמה ולקח את ברכתיך וכאן רמה שוכח מאכו יעקב שהחליש בחכמתו לשלי רשע: במרמה מתרגם בתרגום בחכמה עיין בלילו שם נם בפי' רש"ל. ותולעה הוא יעקב שנאמר תולעת יעקב. לכן הזכיר שלש לשונות הללו: ולפני מי אתה עתיד ליתן דין ומשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא סיולך מכאן כשנגדי נוחים לכן בשאתה הולך ליתן דין ומשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא

או יוכל לומר אמת הוא על יכטייחך יכיך שהשלום בית מצוי לך והקדוש ברוך הוא מיכו יודע מקום שכתך ונכה תדע שחטיבך לו כאומר זה שאמר דע מאין באת פי' בקדוש ברוך הוא הוא דע מאין באת שם מן המצוה: לו מעשיית עכירה שעשית בחדרי חדרים. וכן ולאן אתה הולך: שקב"ה יודע מחבואך שם תלך בעבור שיהו מצוה לו להיפוך: ולפני מי אתה עתיד ליתן דין ומשבון וכו' וזוה שתדע שהקדוש ברוך הוא יודע מסתריך. ולפני תבא למשפט ולא תוכל לרמותו כשכיל שזוה העד וזוה הדיין ע"כ פירשתי לריסק: ועכשיו אכאר לך בהיפך: מאין באת מטפס מרוחק. פי' לא יכטייחך יכיך פרש לך לך להכאתך בסרירות לבך ואחר שכלי שוא: הלא רצה מאין באת מטפס מרוחק. וכי ירחוק הקדוש ברוך הוא מאדיך שהוא קדוש וטהור ומשרתיו טהורים. וכן רצה ולאן אתם הולך למקום עפר רמה ותולעת הלא לא שאול תרד מקום טמא והקב"ה שידוך מאדיך לכוא ושתה וייטב לכך ושים כוש יום אחר. לוש אמר התבא על תשמש לו: כי דע ולפני מי אתה עתיד ליתן דין ומשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא:

הלא דבר מפורסם סוף אף שהמלכים מתגדלים זה כוש אין לים אלא רעשו חיים כולעי' וזש"ק אף לרשע: לע"ל כשהקב"ה כשרשו התבא כשרשו על כהשוף מיכא אמן עוכדים מכם: והשיב לו ר"ג שלא תדעו מה לעשות

ב רבי חנינא סגן הכהנים אומר הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו רבי חנינא בן תרדיון אומר שנים שיושבים ואין ביניהם ד"ת הרי זה מושב לצים שנאמר ובמושב לצים לא ישב אבל ב' שיושבים ויש ביניהם ד"ת שכינה שרויה ביניהם שנאמר אז נדברו

סגן כ' כלומר ממונה שכל לכאן: כשלומה של מלכות שפולי כש"ה שכן מכינו שפיו כוזרים כשכות כיוסיל וכמו שמכינו כש' פרים שפיו ישראל מכיאים כאן על ר"ה חיים כלעו כ"ן וק'

וז"ל אף אנכירון לים אל רעשו פרי כאן טעים כמוף מסנת ר' אלפיתף מנאתי כתוב כפי רשז"ל ואל לא מכינו כמשכם כתוב וידום אלכל מכתנו רגלים לומר וידום כמו כאשר דמותי כלומר שכוף משכב כלברי תורם כי כטל עליו שכך אל לאותו שעשק: כטל כלומר יטול ואמרי לא כטל לשון אכך כמו וסכו' אל סלעין ומתרגם ומטיל ע"כ.

נרברו יראי ה' איש א רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו אין לי אלא שנים מנין שאף לו אחר שיושב ועוסק בתורה שהקדוש ברוך הוא קובע לו שכר שנאמר ישב בדד וידום כי נטל עליו:

רש"א

ולא אכלם לכן הנו מתפללו וכו' כלפי שמו' ולפי שהתורם היא מבלין לסכותים כלרשו אל הקול קול יעקב כל זמן שעקול קול יעקב וכו' לכן כל רבי שכינה שנים הכהנים שנים שיושבים ואין כיכים לברכי תורה שיכים עוסקים בתורה ומכ"ש יותר משנים הרי זה מוסב לנים. פי' הרי זה עוסק שיהיה מוסב לל' שם שמים ה"ל וזה לשון לעשות לכן מכיא הפסוק שנאמר ובמוסב לנים לא יסב ופירושו כלדרם רבי יצחק במדרש מגילה בשעת שמלך ה"ל אין לחם יושבים שנאמר כשעת שמלך ושו לברי שהכל בכאן הוחיל ואיכו עוסק בתורה עוסק מוסב ללנים וכתיב במוסב לנים לא יסב ואם כן היאך אלו שנים עוסים לשם יושבים: אלא שנים שיושבים ויש כיניהם ל"ת השכינה שרויה ביניהם הוחיל ונרשו לאותן לנים אז תוכל השכינה לבא שוחיל ואין עכשיו הלנים שנאים מכל העומלה וקליפה יושבים אז הקדוש ברוך הוא ואין ל"ת אל רעשו: רעהו סוף הקדוש הוא כש"ם שכי אם ערבת אל ריעך משלי ז' קלי על הקדוש ברוך הוא ופירושו כשנשתלקו אותן רשעים שהיו לשם יושבים אז בלברו אים אל רעשו לשון קה: ויקשב ס' פירושו כלדרשו לשעתיל יוסב הקדוש ברוך הוא עם הצדיקים וילמד עמהם עיין כל כרשז"ל אל הפרשת כלך אל הפסוק מה שעל אל. לוה אמר ויקשב ס' כל מה שיקללו וישמע לצדיקים. ויכתוב לופם בספר זכרון לפניו לאותם שיהיו לעד כש"ם כל הכתוב לחיים כירושלים ושעים ל' קלי על צדיקים. לוה אמר בכאן לירלה ה' ירבה למי יהיה כל זה שאמרנו לירלי ה' שהמה נזרשים שהיו לא"ם יושבה ומקשב היו לי אלא שנים מנין אפילו א' שיוסב ועוסק בתורה שהקדוש ברוך הוא קובע לו שכר כשהיל פיש שכבה כלבר אם ה' ילמד לבדו כשאמרם מרב אל שכחים. לכן מקשב מנין שאפילו א' וכו'. אלא ואמר א' קוחיל היש שכבה כלבר מוטב ליהיה כעל לכן מקשב מנין אפילו א' לא ו אלא יהיה לו שכבה אלא שיקבל שכרו מאת ה': ואתרגם שאל יסב כלד וידום כי נטל עליו מי' לם יסב כלד וידום ו'. ולפי שלמוד קוחיל והיו שני עתו כשהיל העוסק תרב אל שכחים:

לכן מקשה מינן מתניתין וכו׳ מלא יאמר ר׳ יוחנן ויש מכבש בדבר מועט ליישב לכן מקשה מינן תפי׳ לא ז׳ מלא יהיה לו מכבש מלא סיקו כל שהוא מלא ה׳ ואתיין מכח׳ יש כלי וילוש כי נטל על ידי שלש יש בלי וילוש ולא ירבה ללמוד הואיל ומין שניהם בשבת מרבו על הכלים דע תועה מקשה כך: לדברים כי נטל עליו: רוצה לומר ישוב שכר עליו שלא ללמוד לכל לא תמרו מרה על הכלים כ׳ בזמן שיש שני עמו כמפורש התם שכי ת׳ כאיר אחת ואיכם נוקוש זה עם זה בהלכה וכן מצא׳ לא לקח לכדו כאיר מוכל עליו לעשות וילמוד ושוטל שכר בוכה אחת

ד״א ר׳ המלך כריכו על כן סיכוי יפטר מלת בלמדו וכו׳. לעיל בא לומר על שלש ונם על ר׳ יהודה על בברכות פ״ט ג׳ לכך פ׳ מלריכי יהיו של לחם. ולחד מהשלשה הוא שמלריך על שלחנו: שלמא

ס״ל. לעסק כי נטל עליו:

ג רש״א ג׳ שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו ר״ת כאלו אכלו מזבחי מתים שנאמר כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום אבל ג׳ שאכלו על שלחן א׳ ואמרו עליו ר״ת כאלו אכלו משלחנו של מקום שנאמר וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה׳. רבי

ולא אמרו עליו ר״ת ולגלגן כגון לחם. לפטור עצמן בברכת המזון קיל טובא דכר מלום הוא לכלי מקום כלי שמוכיחין שמו של מקום שם וכתי מתים ו עבודת זרה: סבבר

לתני עבי ויביב ליש ויפתח וכו׳ ור״ת דלמרי תרויהו בזמן שכ״ש קיים מזבח מכפר על ישראל: ונעסיו שלחנו של לחם מכפר עליו: ע״כ בריך לחם לומר כן כלאים כפשוטו דוקא על שלחן אחד הלא מבואר בפ״ק דמ׳ ק׳ ג׳ סעיף ה׳ שלש שבלו מסלש קבורו׳ של שלש׳ בני לחם וכתבו שלו בשלשה מיני ולא לך ומכו עליה במקומו׳ חייבים לזמן ואיכם רשאים לחלק: כתב אשכחן לף מג׳ שלחנות ובלי ולאיים דבר זה מפורש בירושלמי לשש שלשה או לרבוע בעלי בת ה׳ ברים בחדר ר׳ כמו כעיריכו ק׳ קרקפ׳ וכיוצא בזה במקומות לא יש לף סיס לבל ר׳ שלחן בשני עגלון סדי מזמנים זה עם זה: לכן בלע״ז כוונת התב׳ כזה לומר שלשה שבלו על שלחן. לף לבל שלשה על שלחנו ולא אמרו עליו ר״ת שלשלו שלשה מזמני מיים בי׳ הוא

ליה דבר הלכה או מדרש ואגדה ויקיב
ליה רבותא ירבם שיעיב לו על שלמתו והתגרה
בקבלת רבותא ע"ם לחמי בלחמי. אין כוונתו
מלכיך ימים ושכים סנחיל נחיל ענוק כתורת
ס' שבאתר כי היא חייך ואורך ימיך וחכו תם
שאתר לאחר כך רל"ו כזמן שכות ממקדש קיי'
מוכח מכאן על ישראל שעכשיו שלמתו מכפר
דונש לומר בשביל שלמול בשלמתו יש לו
כפרה ואפי' יותר מזבח ומכפר כדרשו ביכמות
בזבח ומכפר לאיבו מתכפר הוא בל"ת. ונהו
ע"כ כוונת הפסוק אולת אם שדרשו אל על
שתפילה ובשלמים פרים שפשיבו ורבים מה שבו'
מדבר בתורה: ולא כל המבא להורות על
לומם שלוכלים לרבשים שאף נוחלות בהיצלם
לאחר: ואם כן מה יעשה אם ישלום חוקיק
ומייעתו: אלא שלוכלה הוא שתנוק
בדפרשנו.

מפוכין בס כאלו בהנה מזיו הפשיכם שבאתר וידבר ה' זה השלמן לאמר לבני ס'.

או יוכל להיות לאחר שלאף שלוכלו מפשיע שבבר ה' אלו והוא בדדרשו בת עבות לין מפוין
בפעודם שאת יקדוש קבה"ל ושכתוב בא"ת סיפן קע"ל ולאחר בשאף לו ולא לאחר
עלינו ל"ת ואו לינו סייך שאת יקדוש ומפיפים שאר דברי בל פים בשבא בתנוים בל לבילתם
לביבוס בוודאי בלאו לבלי מוכחי מתים: אף שלא שהו בתוך פסעודה מתפשבת במעיהם
אם ושלום לא לברכה: ומניח הפסוק והוא פשוט למכן. מפ"ש שלאף לוכלים ולומרים
עלינו ל"ת עוסים לבילתן לבילת מצו'ת לבילתן מתברכת ולא יוצאו בוילו ופיל מבות שלבים
ויזו בל לבילתן לשם שמים בדי שיהיו בתבלית השלימות לעבודת הקדוש ברוך הוא להיות בה לוים
וחוקים בפ"ה וזו בשם.

הני עור	יהידי	ד רבי חנינא בן חבינאי אומר	אלו מהוכי
ומקשב		הניעור בלילה והמהלך	קריעת
בלבו דברי	הבאי	בדרך יחידי והמפנה לבו לבטלה	סומרי מומן שבעוריס
בטלה להבטל מדברי		הרי זה מתחייב בנפשו.	בלילה ומהלכים יחיד
תורה.		רבי	בבל מבוזות ורבוזות
לא			ובדי בס ברוקים
			וחוקים. לא"ב

כוונת סתם כמשנה זו כדרבן בפירוקין פ"ג כל בית שאין ד"ת נשמעין בו בלילה אף אכלתו. כל בית שנשמעים בו ד"ת שוב אינו נחרב: ומכלל שן בשאב שלהו ונפוטם פ"ט כל מי שאין לו לויים מה יעשה יעסוק בתורה שנאמר כי לויתי הן וכו': וסכה לפירושיו משמש לבו לבטלה יגך על הכיעור בלילה: ואל הכולך בדרך יחידי. והכי קתני כיעור בלילה ואינו עוסק בתורה שהוא משמש לבו לבטלה כמנהג מתחייב בנפשו בשביל בית שאין נשמעין ד"ת בלילה אף לכלתו ומופו ליחרב וכן ומהלך בדרך יחידי ואין לו לויים. תקנתו שיעסוק בתורה ואוהב משמש לבו לבטלה כמנהג מתחייב בנפשו שהיא והוא מלכד את עצמו בדעת.

או יוכל להיות הכיעור בלילה: ר"ל מי שהוא כיעור בגלות שהוא בלילה ואוהב אלהי תהלות נפשו. והמהלך בדרך יחידי שוא בחנתו דרך שאמרנו שהיו רוצה ללמוד ד"ת כ"ש לילך תמיד בחנתו דרך שיזר תעבונים והמשמש לבו מל"ת והיו רוצה ללמוד: ואף זו שהוא היו רוצה ללמוד. אלא אף זו. לבטלה רוצה לומר לבטל גם כן לאחרים כמשמש אחר כמנהג סתים מבטל לסתיכות הרי זה מתחייב בנפשו שהוא חבר לאיש עשיר ומלכד העולם בכתפו.

אם עול מלכות מעבירין מכל שכן שמעבירים ממנו עול דרך ארץ. לעלם כוונת התנא כדרס ר' כב"ב אין פורעניות בא לעולם אלא בשביל עם הארץ כי שהוא כלילה דמי כלילה דשדו לטבריה אתן לקמי דר' ל' ליתבנו רבנן אחר לסן לא וכו': עם כוכם שדויס לכוכם ערק כוכם פקע כלילה אחר ר' לויתיה שאין פורעניות בא לעולם אלא בשביל עם שא"ן. ואחר שתהא בכאן כל שמקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות כשהיה דמי כלילה. ועול דרך ארץ רוצה לומר משמים שעוכת ת"ח מלילה שכת לליל שבת: וזהו דבר טוב מאוד כמוהו בפ' שרוצה שהשמים מתי כחו של אדם: ואהבת לרעך שהתורה נקראת תושיה שתתים כחו של אדם: וכבוד תורה עדיף לכן כדאמר תשמים מפניה: ואל תשיבני מן שהמורים והמפניה ומוציאים שיש לפסן ואמרים הלכה מלך ויותר מלילה שבת ללילה שבת כדרשת ל' כתובות פ"ה ומוכח רשז"ל בפרשת וישלח: ואם כן מה יתרון לת"ח בהכר זה. זה ליהו קושיא. אלא את ת"ח עדיף מהם על סיחלו לפה דווקא יום קדש ועוכר. משל"ה לאותם הנזכרים ביום כוקם מחוייב עליו: ושאינו מה שבתנו חכמים לפה זמן להפסיקם וכו' שיעשם הוא הוקיל והולכים מהלך רב ואף כשהוא בכיתו לו הוא כשאר בני אדם משל"ה בת"ח אף שהוא בביתו והשגל יושבת אצלו בכתם לוקיר הוא בעור.

בתורו

לא מצאתי במשנה זו לברי סרב לביאור זה על כפין תלפתא

ת רבי נחוניא בן הקנה אומר כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ וכל הפורק ממנו עול תורה נותנים עליו עול מלכות ועול דרך ארץ.

רבי

חלפתא אמר מכאן סוף: בערת הרע ומין
עדם פקומם מעשרה שכינתא
עד מתי לעדה הרעה הזאת וגו' כתיב כמרגלים
אמרו אף זה יהושע וכלב כשלחו ו': ומנין
שאפילו מאמר
בקרב הלפיים ישפוט
ונגודתו על ארץ יסד'
ומנין לנגוד הלך בג'
שכן מצינו בג' מיכן
שכלולה שניו כחלבי
כ"ש ועוד תלן ולקחת
לגודת חוט כ' קלחים
וחרכב נרדומים.
ולך בקרב שני ישפוט
כנגד ג' דיוכים וכ'
כעלי דיוכים סרי ס'
כ"ש מכאן שאפילו ס'
וכו' שכאמר ונגודתו
וגו' מכנעות של
קדם ס'וכשיגדל ידיו לוכח לגד של ס'וכריסף
בקולא כתיב הכא כמה בשתים מעלותיו הקדוש
ברוך הוא כמה בשתים מעלותיו ומשר שכינתו
ונגודתו כשיש למטה לגודל שניל שלו דהייגו
ס בני אדם שעוסקים בתורתו על ארץ יסדה
ותקבה להשרותה כיון שלו ה' בקרב אלפים
לוכים כמתם דיוכים ג' ישפוט שמתם שמאכים
שמאכים עמתם כלכלי שמאכע וכן כתוב
אלפים ככב כלומר בקרב דיוכים שלוכח שלך
שלשה חוט שפוט: משר לוכיר כלומר
שלוכח דעת כלבך להזכיר את שמי לכח מם
לליך דמיינו יהיד ע"כ לוכיר את שמו
שמתם שלמד לאחרים שיהו מזכירים
את שמי.

באמרו עשרה שיושבים
למה לי כך היה לו לומר עשרה
שעוסקים בתורה שכינה שרויה
ביניהם שנאמר אלהים נצב בעדת
אל: ומנין אפילו ה' שנ' ואגודתו
על ארץ יסדה: ומנין אפילו שלשה
שנאמר בקרב אלהים ישפוט:
ומנין אפילו שנים שנאמר אז נדברו
יראי ה' איש אל רעהו ויקשב
ה' וישמע וגו' ומנין אפילו אחד
שנאמר בכ"מ אשר אזכיר את שמי
אבא אליך וברכתיך:

רא

ולמה ס"ג כ"ף: שלא כתב ף' ויללמדו שעשרה
מחלד מם ף' שכשיכה סורם מכ"ם עשרה זה
לוכח קטיל שלם לא היה כתב לכביכול ג"כ
היינו לומרים כדמכיכל כשבת פלא במבנין
שעשית שמם מבנין לוכח מכעיל למר כך
שמלל לוכח מחמת וכו': ומכו היינו
לומר לימתי שכשיכה סורם לכל ף' כג"כ כשם יו
מתחלף בשתחלת הלימוד עשרה ולכלו
ושתיירו שם אבג"ס: זה ף': זה כ':
זה ג': זה ס' - זה שכשיכה סורם לשתוקי
כשיהיה בתחלת שלימוד ף'. זה ה'.
זה ג'. זה ס'. לין שכשיכה סורם. לכן
למר שתכת כל המיפורים שו לומר בכל המקום
משר לוכיר את שמי לוכח שליך וברכתיך: ומפ
זש מתורגן שם מלנג ע"ם זך. ולא למר

מכין טחן והוא כדפרשמו אלו סיס לותר כן היינו לומרים דווקא ט' מן י' וכן כולם מסל"כ עכשיו הפסיק הפסיק שלש תלמר כן. וכן ספציק ל' כין ס' לנגעל כדי שלש תלמר נ' מן ס':

מה נריך לסכיף ריוים שהכל כל מקב"ס מי סוף זה סמכתים. ולר"ם מה זה נדרך דקלמר וכן לתם תמר בלשון יחיד רשו"ל אל מפרש בכאן בלשון לית בירוחי וכו': לע"ד כך הוא סדר המשנה כדדרש ר' לוי במדרש

ז ר"א איש ברתותא אומר רצון לו משלו שאתה ושלך שלו וכן ברור הוא אומר כי ממך הכל ומידך נתנו לך: רש"א חמרלך כורך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה ומה נאה גיר זה מעלה עליו הכתוב כאילו מתחיב בנפשו:

רבי

ברתותא שם א מקום סוף. וכן כדול סוף לומר כי הכל על לותו סמעשה סקיכן כסף חסר לנ"ם תמר דול לפסוק וז"ס. כ"ל תן לו מסל משל עצמו סמעשה כדקה וסתכלה מכבודי לעשיר סתתם וסלך

תכמותא פרשת דאם וזס לעשר. רבי לוי פתר קרא כזה סתיכו מוכה מעשרותיו כראוי וסיתם לו סדם ל' ויהיס עושה אלף מלות והיס מזניח מעשרותיו ממנה ק' מדות למעשר ומן המותר היה מפרנס הוא וזכריו ובני ביתו כל ימיו כשעת מיתתו קרא לבנו תמר גבי תן לעמך על סדם וו כך וכך מדות סיו עושה וכך לפי מזניח מעשר כל ימי הפסח לשמוח ארע הבן לותם ועשתה אלף מדות הוכיח ממנה אלף מדות מעשר: שנייה בכתם בו עין רעה וסיתה הוא עשרה ושתתה סוף מלה וכו' עד שעשתה אל מעשרותיו כשרלו קרובין לן תמדו לכשו בנדים לבני וכתעשפו לכבים ויכבסו מכלו: ר"ל למה כתתם: ובו"ל כתבו מלא לשמות עתיך לשעבר היית בעל הבית והקדוש ברוך הוא כאן: ועכשיו כעבית כאן שקדוש ברוך הוא בא"ם עכ"ל: לתם תן לו מעשרות להקדוש ברוך הוא מלו מלכו שהגיע: לפי שהס לא תתן שלתת תדע ושלך מה שהיס מתחילה שלך יהיס שלו. כהחוא מעשה לעיל. ואניות שפסוק כי ממך שפל וגו' בהיות שפסוק זה לתר דוד שמלך ע"ה כשכנה בית הכחירה. שלא ישעבד ג'לותר הוא יל שר"ה הזה הכסן ושכן אדם נקוד בעל שבית כדלמר שם בלותו מדרש לע"ל: לשון הק"ב ח"ו

בגרף הכל יוקיל וצריכים לתת לו׳ לזה מביא הסמוך וכן בדוד מנח לחמר ׳כי ממך הכל ומידך
כתינו לך שפוח הכעל הכותן והוא יוכר ובורא הכל ואין מקום לטענות ׳ רס״ג המהלך ושוכב
וכו׳ . כתרגו׳ על ׳ם׳ המהלכים בדרך ואין כיוצא בם ד׳ת ויאמרו ליעקב שכחמר והכה שם הולכים
וגו׳: כמנח שלמדנו משם שכים היהלכים בדרך מכין לומר לחד המהלך בדרך שאין לו לנו שבדיך
לעשות כל׳ת וש כא ל״ם לשמעני במשכתו המהלך בדרך דבר כלשון יחיד ומשמיע ממשכתו רבותא
קחני ל״ם שלא למד כלל בפירוש זה מתחייב בנפשו שלא לפי שהיה שוכח ומשמיע ממשכתו מעלה
עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו . ירבה לחוכו בשוכח שם בשכים שמהלכים בדרך ואין
ביכולם ד׳ת וכו׳ שכחמר והכה שם הולכים וגו׳ . והעמיד ר״ם דברים בפי פירושיו
לוחיל והשם שוויס בעניין זה כשם שבמעשר אין לתת רשאי להשליש עיניך במדידה שריך
לתת למדוד ולא לעשר כלחומרא כאמור לעיל במשכתא ו כא׳כ׳ כך פתורם לי לתת רשאי
להשליש עיניך ממנה לפילו בשעה שלתת הולך בדרך שריך הכן שלא לרחות היאך לעשות למען
לא יסב כעל מל״ת .

תקפה משכח כעל כרחו מפני שמחורם עליו. כל

ח רבי דוסתאי בר ר׳ינאי משום
ר׳ מאיר אומר כל השוכח
דבר אחד ממשנתו מעלה עליו
הכתוב כאלו מתחייב בנפשו שנאמר
רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן
תשכח את הדברים אשר ראו
עיניך יכול אפילו תקפה עליך
משנתו ת׳ל ופן יסורו מלבבך כל ימי
חייך הא אינו מתחייב בנפשו עד
שישב ויסרים מלבו :
רבי

אין לך כל דור
ודורשין שלין
משכח כעוה מתגברת
מרוב מקופים ולויים
ומה כן למה מעלה
עליו שכתוב כאלו
מתחייב בנפשו הלא
קושי השעבוד הוא
מהשלשה המעכירים
על דעת קונו כמנוע
כעילונין וגם לרבות
היכי דמי בשמוק כאלו
מתחייב בנפשו .

לע״ב כוונת התנא כדרך רבי יוחן בשם רבי יהודה במדרש חזית הנשים שמעמן ישראל לאבי ואל
יהיה לך כתקע תורה כלבם והיו לוחשים שלא סיו מסכמין כאן לעבל משם רע״ה ור״ל העשם את
מיוחין שלים כימיהיכן שכחמר דבר לאזן עמהו ישמעה ועתה למה כמות ומה כניים יש בחנילים
שלנו . חזרו להיות למדים ושוכחים ומי לחמרו שם משם כ׳ו שוכר שלא תלמודו עזבר מיד חזרו ובאו
להם שלא משם לחמרו לו משה רבינו לעולי יבלה לבו משם שכייב לעולי ישקיבי שבשיקות ביסו וכו׳.
רבי כחמיה לחמר בשעה שמעמן ישראל לא יהיה לך בשקר מלכם הוסר ולחמר הסמוך ולא לחתכם לבבי
לבי כורת ברית שלא לחת לחסר ישמו כה עמהן היום ולחת לחסר לחשכון ם עמהן היום . כחנא כלבם
היינו לומרים לישה רבינו ע״ה דבר לחת עמהן . ומשם כאחם השכחה וחזר הלהר לבלבו .
ושם כוונת שלנא במשנה זו שלא נרחמן בשעחמן השכחה לכן כל השוכח ד׳ת ממשנתו מעלה

עליו שכתוב כאלו מתחייב בנפשו: וקול אלוהו שכתוב מזר הזכר וקול שלוחך חיות מס שכתוב כעקר מלכם למטול בכני מלכם. לכן כ"ש מתחייב בנפשו קולו ומופו ליפול בלותו רשע: מכיון הכפוף הסמר לך ושמור כפשך מלך. במדרש רבה פרשת בראשית ובקהלת רבה מוב זה פלט: מלך זה הזכר: ויפים פירושו רק הסמר לך לעבמך רובה לומר פנוף. ושמור כפשך זו הנשמה מלך מן הזכר הבקרוב מלך. ורובה שתכה לומר במשכה ו לחזור בשכתוב כדי שלא יפול כיד לוחו רשע. בן תעשה לת ונו' הוא שהרשו מקרא זה בשיר עשירים שהיבור עצמו פיה מחזור על כל לחלל ולחר שלא יפבה מלחומדו מס שהיה מקבל בשר חיבו לפני שפייבו בלותו אעמר יכול לחילו תקפה עליו משכתו בשביל שהיה לומר הרבה לכן היה שוכה יהיה ג"כ מתחייב בנפשו: לזה לחר בן יחזור מלבבך כל ימי חייך שהוא מכיר מלבו בהבוהו שהוא שליבו מחזיל על לימודו תעיד: משל"כ לם משכה בשביל שלמד הרבה זה לחיבו חייב בנפשו לבן מהייב שלא לימודו תעיד: חייבו מתחייב בנפשו עד שזשה ויפידם מלבבו:

למד שכפל הקול שלא מס שכתוב בריש פלח כחי בשיפה. ובן בריש עבמה היה לו לומר כל שירת חטאת וכו': ויש"מ בשם שלמר לחר כך וכל שחבמתו קודמת וכו' ל"ל סוף מס שכתוב במדרש חזית ע"ס לריש שחבו

ט רבי חנינא בן דוסא אמר כל שיראת חטאו קודמת לחבמתו חבמתו מתקיימת: וכל שחבמתו קודמת ליראת חטאו אין חבמתו מתקיימת הוא היה אומר כל שמעשיו מרובים מחבמתו חבמתו מתקיימת וכל שחבמתו מרובה ממעשיו אין חבמתו מתקיימת.

הוא

כל שירת חטאת קודמת לחבמתו שמתחיל מן פלישתים ומן שחטאת כל שירת חטאת קודמת וכו שכל מעשיו וכל עיכיו מקדמת ירת חטאת וכאן לפניו שכוכר סוף עליו בכל לחר קול עוד חבמתו מתקיים מעשיו מתקיים כיצד ומבלים בכל לחר יפבה לכיון דירת שמים עומדת בעיבו כל שעה שיהו בבשל במעשיו וסו כירת חטאת: לין חבמתו עולה שלין בו מחם ובטל היה ע"כ חבמה ודעת בעיבן ירת ס' היה לומרו כדכתיב בקרא ושם לין ירת ס' לין חבמה שחבמתו מרובה ממעשיו שלמד הרבה ולא מקיים עוד לו שלא למד. כ"ש שמעשיו מרובים וכו' שהרבה בשקדה וכעשה מבות יותר ממה שלמד תורתו מתקיימת וכל שלומד ויהיו מקיים דומה לחשה שיולדת ושקורת ולפרס שוורש ויהיו קובר:

לוקח עבד כי שטוח בעל ירקה ימחר שלא לימודו תמיד כדרכו בשירזכין פ"ק כי לתת רב דימי אמר משל לבויד שכר בפרי"ם רשמן רשמן משכ"ת בכפוי מתקיימ' בידו ואם לאו אין מתקיימ' בידו לזה קל שאמצעיו מרובי' מסכמתו ומוק"מ שלא נו שטח תורתו תכילות שכילו"ת קוכן שלי יד: ושטוח משמיע מרובים שהוא מתיר שלא לימודו תמיד מפ שלמד כבר נוודעי חכמתו מתקיימת כדרכו אם שמוע תשמע וכו' משל"ל כל שחכמתו מרובה מעשיו הפיוך ספריכו אין חכמתו מתקיימת.

או יובל להיות כדרכו אל כשכח משל לגזבר שאמרו לו מפתח שכניתי ומיכון לא אמרו לא נפי עייל. ושוח שילבשו שילוש הוא השער הרשמן לכליכו: לכן אמר כל שירלת קטלו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימ' מנחיל ומסר לכלי מפתח שמיכון יובל לכל לשער שכניתי משל"ל כל שחכמתו קודמת לירלת חטא שרי שוח כשוח נוזר המוכר. ואם כן נפי עייל לכן לין חכמתו מתקיימת. ושכשיעו כח להשמיעו שילוש יוכל שכן לכם אם לכל אל שילוש כלי שחסח חכמתו מתקיימת. לזה אמר כל שאצטיו מרובים ירבה שטוחה מנות ובקה תמיד בוח יבה אל שילוש הוחיל הוח שלבה להשכחה למעלה הוא מעשה כרלסית ובקרוב כך שוחיל ושיח רלסית לשליכו מחטה למעלה או כשוטח אכילות האחרון ומחבה הוטבעו כל מעשה כרלסית אין חכמתו מתקיימת ומכלל שן תשמע שלמו שילוש יוכל לעייל לפני לפניט כאם לא זכה עוד לירלת ה' ואם לין יבלה שכחמה מלין:

כל שרוח שבריות כלומר כל מי שהוא לשוח למטה כיוצא שלוח לשוח למעלה. שיבה של שלוך ויין עד שיעבור ומק"ט: כ"ע עריכה לו לשכח וכחשך כש ומכשלתו מן התנחם. ויין של בחרים שאניתו לידי שכחה ושיחת פילדים כשורים שעוסקים בדברי לימות' ובני לשם דומים לשריטה ושיבת בחי בכשיות שמתבכשים ועוסקים בדברים בטלים וכמסבי שם בני לשם: הלל להנות בן לשם לשקדוש ברוך הוא שפיע מתחת

הוא היה או' כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו רבי דוסא בן הרכינס אומר שינת של שחרית ויין של צהרים ושיחת הילדים וישיבת בתי כנסיות של עמי הארץ מוציאין את האדם מן העולם:

ר"א

בהיות כפי רשי על סוס לים לאומר כל לשם שרוח שבריות נוחה הימנו רוח המקום שכתוב בישעיה ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר לפיכך אין ראוי לבזות את ישראל שהקב"ה מתפאר בהם אם שהוא לוחב להכניע רק מם שהוא לוחב להכניע כעוכו נשלקה לשכים ג' להכשם שלין תלויים בדבר וכל להכשם שהוא תלויים בדבר: ושלם להנהג אלא כאות אחד שהשלם הגמול כבן לשם כש זה רוח כשם. ושבח מהכשמה מתעורר מן הרוח מתעורר שהכה שלישי

בדבר כמו הדוח שהוא דבר שאינו מתעשה ואין בו ממש כך המלכה שתתעורר ממנו שום דבר אלין בו מעשה רק לכיוצא בשום דבר והתנוך שום למלכה שהוא תלוים בדבר לזוקק שיכנס בו שכלם דבר שמנוך כשכר כי לכן בטל סדבר בשלם לזוקק למלכה. זה כל שתכל לשניך במשכם זו לפי שיש שכי מיני למלכה שתלוי בדבר ולמלכה שאינו תלוי בדבר מיכן ואלו דברים אלו. ונאמר כל שרוח שכריות נוחה שיניהו לעשות אלין לשם שום שכלה למלו שכי נוחה שיהיו זה כל מבל שהוא רוח שמקום נוחה שיהיו כדפרשנו: לכן לזוקק למלכה לינה בטלם עולמית כדלמרנו לעיל הכל כל יכולות. וכל שאין רוח שכריות נוחה שיהיו עושה דבר זה כ"ש כו כל שכלם ואם לא היה לזוקו דבר לא היה עושה עושה טובה שהיא זהו אין רוח שמקום נוחה שיהיו ר"ל לזוקם לזוקה שכלה לזוקה שתהיה מבל שרוח כי אם מבל שכשם:

או יוכל להיות דברי התנא בענין זה וכזה יכלו דברי רבי לוזקו שפיר. למרו על כדרך שאלם רוצה מוליכין לזוקו: לזה למר כל שרוח שכריות נוחה שיהיו בלזוק דרך שרוצה מוליכין לזוקו: וכל שאין שכריות נוחה שיהיו גם רוח המקום לינה נוחה שיהיו שוה כדפרשנו לכן הא שתפה לזוקו על לילו דקתני שיכה של שחרית: לזוקו עליו מה שהיא לשלמה מה שניא לו בשביל לזוקו שיכה שהיה יין ל' שעות ביום ועל לזוקו שהיו שהיו תמיד של שחר וכו' ולו כעין גבריאל קבה ביום: ויין של בהיה רוצה לומר לזוקו יין של עשרת שבשעות כש"ה שו שעות בשוקי יין ודרשו ז"ל בשבת שחרית לשוקו שקשו לעשרת השבטים. ושיהת ילדים לשוקי מבטל פיו בפי רשז"ל בכלן ושוק שדרשו ז"ל כל המבטל פיו שלילו גורו עליו לטוכח על שבעים שכה חזרו עליו לרעה ולמילו שעושה לשוק כדרשו זבוח ס' יטול סם. ויושבת בתי בכנסיות של עם הארץ כדרשו ז"ל שיהיה לו רב שגון הדומה למלאך ס' בכלות ואם אין לו רב כזה שיהיו יכול לשסיה ולתרגן כל אלה לו לוזקו בכשיה שיה של עם הארץ. שיהיה לו רב הגון שיוכל לשדר משכתו לפניו: וכשעובר על זה לו מוכיחין לה שאלם מן העולם.

מה כוונו שיך לומר כמועדות שיה לו לומר שמלכה לה המועדות כיון שלומדים שכריות שמלכה שבתות וימים טובים: וכן למס נקט שמלכין וכו' ברבים למס לוזקו ברבים וכו' כיוצאות שרי ומותר למלכין פני' שכירו. וכן שם שלמר ושמגלה פנים בתורה שלא כהלכה שיה לו לומר ושמגלה פנים בתורה

יא ר"א המורעי אומר השמלה את הקרשים והמבזה את המועדות והמלבין פני חבירו ברבי והשפר בריתו של אברהם אבינו והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא: ריא

האי קרא קריש כי דכר ס בזה זה לשיכורו ואת מצותיו שפר זה שאפר ברית שכרת תכרת בעולם הזה ובעה"ב מכאן למר ר"ל המודעי שמלה הקדושים שלינן מסורין כשלכה ומחללן מקדושתן ושמבזה וכו' שחילל חול של מועד בעשיית מלאכה לו שנהג בהם מנהג חול בהילה ובשתיית דשוקול ואינם חמורים ביום

טוב לזיכו חוסך לשמרם · כל הלב נפקי מפי לבר ס' כזה שכוהב בשם מכהב בזיון והמפר וכו' שלזיכו רוכב לימול את בריתו הפר ומעגלה פנים בתורה וכו' הייבו לפיקורום כמנשה שהיה רוצם מגדות על דוכי למה לו למשם לכתוב ותמבע היתם פלגש זשו כי לבר ס'כזה · מלבין פני מביכו וכו' לא כתוב שתם במלמידים דרש"י בחלק ולא ילעבח היבו מפיק ליה מקרא · מלבין דקאזל מוחקא ואתי חיוורא אף על פי שיש בילו וכו' כך כתוב במשכח אין לו חלק לעה"ב כדרשבו לקרא שברת תברת .

פיו

מעושים ימי קול כימי שבתות וימות טובים : כרלשט ומתענגים לרוב טוב . ואם כן כשבת שבת ולא היכם יכולים לכבדו יותר ויתן הקדוש ברוך הוא לך כשיון גדול מזה מה שהוא מכבדים לשבת ומועד כרלוי ועל זה כתוב מרשיבם ומועדיכם שנאף בתשי הושיע והיכם מכבדים קודש ומשועד : ומלבין פני מביכו בדברים ש"מ קלמר כשמכוף קונהו כיבו לבתף עבמו בשיטה אין לו חלק לעולם הבא הושיע ואין עדיים בדבר זה היה מבזה לתהירו שיעבשוסו ס"ב שם שה אין לו בשרה עד שירבה עליו רעים · אלא לפיכך שהיה מלבין פני מביכו בדברים שיש עליהם בלבד לשעיד עליו בשבוי כ"ב וכ"ל ועבישזהו לפי המוביים ומתבויים שם"ם אין לו חל"ה עד שירבה עליו רעים וימחול לו כמבואר בח"מ כ"ב · ומפני בריתו של אברהם שהיבו לשון כ בוידוי קורם הקולבים ומשפיק ס עצמם בילוי נכרים ושוכבים בערלותם כמו שת הרמלים זה מפר בריתו של אברהם אבינו הוא מוסך בערלתו ואינם מבשקי לים : והמעגלה פנים בתורה שלא כהלבה ירבה בפשוטה שהוא תלמיד חבם כשורו ויודע לבעות עמוקות בתורתיבו הקדושה לך בעו"ם שאינו מתבקע עבמו בשורים וכהלבה כמו אחר וירבעם

והבירו · כלדרשן ז"ל שהבירו בוסים משמעתו שיבוא ס לוכל פשם מתחת זלו :

אך יוכל להיות ומעגלה פנים בתורה לתלמיד לחד שלא כהלבה שלין לותו תלמיד מתבשא עבמו בשורה וכהלבה שלין חוכו כבירו ואף"ה הוא בילו ורוצה שכן יילכו ורוצה שכן למרקולים כיודעו ומבירו שהוא כך ואף על פי כן הוא מלמדו מזה · כורוצה שכן למרקולים : ומה שאמר פם שכן ר"ל שפשה כ עבירות בלותם פשם שלא שבוטל התורה בהחלת לשכן ורוצה למרקולים ואז הוא עושה שתי רעות לחד שפוא בוטל שכן ורוצה למרקולים בהיא הוא עובר בילוים : ושבית מה שהוא בוטל שכן עובה ומלבדו שכן הקהל עצל לשמע בשם בילו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא קלי על כל שלו שפשה הוא עובר אחת מבל שלו אין לו חלק לעולם הבא .

ואל תשלחני היום יכול לא ת"ל תורה ומעשים טובים. תדע ב"מ המחלל את קדשים
כדפרישנא שהוא עיקר על מנת חכמים: לאכן מקיים שתורה כמשמעה הכתוב אף שלפי כן
אין לנו לקבל לעולם הבא. וכן סופר כריתו לאכפ שאר מצות שוא אף הם: המגלה פנים
בתורה וכו' כדבדרנו שוא שים כ"ו וכות התורה ומעשים טובים ומ"מ שהיה מלמד לתלמידים כמו
לאחר שים זכותו דרבי מליך בירדן שהרי על ר"מ בפסק שותו עשן מקברו [כאהנאחר שם בתענית.
ולפירוש הספרי מה שפרשנו שהוא מלמד לתלמיד שיהיו עשין שוא כפשוטו:

כי הוא עה לפר	חוף קל לראש
ימדה פיו גנד	יב רוא חגו קל לראש ונוח כתחולם ב
הסרים [עדן] ס ו:יך	לתשחורת [והוי מקבל כעוד שתתן כפול
לתפלת לתזהיר עליהם.	את כל האדם בשמחה: הוי קל נגד כולך
לע"ד כוונת התכלת	ר"ע לעשות רצונו ועם
כולרנו ודור הוא	נוקנות תשם נוח לו

הקטן שהיה מקטין את עצמו לפי כשהיה מלך
ביסראל הקטין את עצמו וכמ"ש למה את יוסף
קודם לחבו בשכל שכשל עשון ברכמות: לוח
לאחר הוי קל לראש לפירוש שתתחכה להיות לראש
ת"ח קל כעיניך והוי שפל בוח כדרך שעשה
דוד המלך ע"ה ואל תתכשל עצמך בהכנות
ולו תדע ונוח לתשחורת תזכה לזקנים כפי
רשו"ל תשחורת לשון זקנה ומ"ש מקבל את כל
האדם בשמחה לאחר שהוא בנו ש"מ ור"ל
שפילו לבניו בשוק תקבל אותו בשמחה כאחר רבי
ויחנן שהיה מקדים שלום לפילו לבניו בשוק:
ופירושו כ"כ תהא קל כעיניך עד שתקבל
בשמחה לפילו לשאדם כאחר שעשה ר"ש: וכן
דרשו ז"ל לתם קרויים לאדם וכו':

או יוכל להיות כדדרש ר' לוי שוף יושב
קטן כל היושב תכ"ם לבית המדרש
ומביא המדרש לב"ם ווכח ומקבל מבי שמיכים
שכל לבו מחיל ל' חול ירחה של אלהים כעיון וכן
הוא שוף ברכות: לוח לאחר הוי קל לראש
ורכם שיהיה קל לרוץ לב"ם להיות לראש העשר
ב"ם לשקוד על דלתות ה' להיות [מהראשונים
לא מהאחרונים. ולאחר ונוח לתשחורת ר"ל

מרגלין

תעכב ומיד תהא מוזג לכל"מ ללמוד תורה ומתר לשון תשמיש ד"א כעירובין פ"ב אמי
אתה מוכח סדרי תורה כאי שמשמור פסי עליהם כעורב וסס תזחורת: ואם תעשם כל אלם
על תתנהג עצמך בשכיל שם אלם סוי מקבל את כל אדם בשמחה כשהוא מעשה בתענית פ"ג כל
שעתון כן אלעזר שיים בא מבות רבו ויה זוכה על החמור וכו ואויה דעתו נסס עלוי שפוי שלמד
תורה סרכה כולמן לו אדם לאחד שיים מכובד כיותר מ"ל שלום עליך ר' אלא מחזר לו וכו' פי'
רש"ל ותוספות שם שיים לותו היום שכבוש ומשיק שם בגמ' סרבי חוזר לו ובלבד שלא יהא
רגיל לבטות כן מיד ככבס ר"ש כרבי שמעון דדרש לעולם יהא אדם יך בקנס ואל יהא קשה
כאהן. לכן אמר בכעס והוי מקבל וכו' ויכוה אפי' תעשם כל אלם תהא מקבל לכל אדם בשמחה
ואל תתנהג עצמך.

אן ויכל להיות כדדרשו בהוריות סדרה כתיב לך עבדות כתיב לך: לזה אמר הוי קל לראש
פי' כשרונים ליתן לך היזה סדרה לאחר ליתן לאחר רצוי להיות סר ומוכן שתהא אקל
שבקלי ויכל כדי שתוכל לברוח מן משרר שרבי שיש עבדו לראש בשכיל לאחרים ולאם תבטיחר על
יעולם שתיכו שלך: ומה לתשמורת הוא לשון שחרור כלומר בא להשמיע עבה טוכם כדאי לך
מהשרדה אלא נוח לך לתשמורת בשלמ"כן חוריקפי כשלמה כן חורין לו והוי מקבל את כל אדם
בשמחה: משל"כ כשתתמכם להיות סר וכניד לו תבטרך להטיל לאחה על הבריות ולו יתה
מלאם להם פנים שוחקות כאן שהוא רבינו הקודש לר"ג זרוק מרם בתלמידים והוא בשכיל שיים
כשיש כאנשי הדאש אין נדריך להראות פנים שוחקות לכל אדם כדי שיירצו מלפניו לכן מוטב להיות
תשמורת כדי שזכו מקבל אז את כל האדם בשמחה:

אן ויכל להיות הוי קל לראש להיות מסר ואים וקל ליתן כדקה לעניים להיות ירו קשוחה
ואפשר מלת קל לראש כן שכי פירוש: פי' אחד לומר קל לראש כאן שאחר שכתוב שמוקל
ע"ב שכי אכשים שיש בעיר אחת אחד עשיר ואחד ראש הוא כשהוא שיש קל לראש כשיבא שיש
עני ואם אלין למלא נפשו אלין ונתון תקן לו: או ואפשר ק"ל כני' יצבי וי"ל הוי שתשוב קל הוא
הענין כשיבא לראש: אפילו כשתתן לו בדקה אל תולול בו ותכבדהו כראש וכר הבא לבלך כשם
ואם לא ישמע נערה: ומה לשתשורת פי' רש"ל אל במשכה זו זה הנדה: ולפירושיהו קאי אל
שנזכר מתוכה על הבדקה ביום בא שעתי אכלו לא יוכל בדקה תן לו בבחת וזהו שאמר ובוא לתשורת
ולו כעשות כל אלם דע והוי מקבל את כל האדם בשמחה: ירצה הספיע מה שיש בלותו אדם
למעלם במשמע כל תגילות לומן סברכות הגמוזים בלותו שלמשיכותו על כלשך לכן אמר האדם
הם"ם ידיעה לרמז על שאדם למעלם למשכיל:

מרגילין מתשיכין	יג ר' אימר שחוק וקלות ראש	ובי אלו שכים מה
את האדם	מרגילים את האדם	תשב התבא
ליתי עכירה: תשורת	לערוה מסורת סיג לתורה בעשרו'	מרגילים לעבירה וכן
הגדולם סיג לתורה	סיגן לעושר נדר ר' סיג לפרישות	לאם לא אמר שתיקה
שגא שתסור ידעיכן	סיג לחכמה שתיקה.	סייג לחכמה.
בירור המקרות	הוא	וכן למה אמר
והלכותיו		מתורת

מעורת מעשרות כדרים כלשון רבים ולא לשון מעשר כדר כלשון יחיד לפי פשוטו כהונת התכת לומר שחוק וקלות השם רלפ"ש מתרגמים את הקלדם לערוה. לשכם תשכח ותר מספק לך מילו בשכים שם רלפ"ש מתרגמים את הקלדם לערוה וזה המפורסם אינו נריך לרלויים: וכדי לבא להיותו ממשכח כול' נריכין אנקטו למה שדרשו בכתובות פ"ן ת"ר המשמח את עניו ומשבח את נטעו וכו' אינו מת מן העולם עד שבא לידי כך. לשם לשון שחוק וקלות רלפ"ש מתרגמין את הקלדם כלומר מי שהוא רגיל לעשות בשוק וקלות רלפ"ש את בני הלדם יבא לבשוף לעבודה. רוצה לומר לשוכא עבודה שם שסיה מבקש בלותה בני הלדם בא הוא לידי כך ולפשר בקש הלשון שר"ם בשביל שהוא לותיות העור ושוא שם לשרי שם המשמח את עניו וכו' ובקש התכת הלדן שהבקש שם ודרך שתכת לקבר כדמביא הכ"כ בלמודא לשון תכת כרובלא. מפורת אינ לתודיע יראה מי שהוא מבקר בשבו לחמית עבמו על התורה הזה תשכח התורה כלדרשו אל הלדם כי יחנת כאוסל אין סיתורם מתקיים אלא כמי שחמית עבמו עליה: וזשו שאמר מפורת אינ לתורה ופירושו שמשור עליה תמיד ומבקר בשבו עליה ומבקר פעם ופעם כוח תשכח שתורה לכן לאמר מפורת בלשון רבים מעשרות אינ לעשר. כא ללמד היאך יתן כן הלדם מעשרו לוא לאמר מעשרות ויהוא שיתן מן תלק עשר ולו יתעשר זאו שאמר מעשרות: פי' קא מלוחות מעשרות מלוחות עושר. יסאל עוד ת"ס: לומר מן ת' מידות הן עומדים יהיה מה סיסים תתן ת' מדות ולא יהיה לך עושר זהו שאמר מעשרות אינ לעושר: כדרים אינ לפרישות: רוצה לומר הרוצה לבדור אינ עבמו לפרישות שיפרוש ויתן מה שבלר תכף ומיד ולא יאסר כדרו. קוהל ולשתן וכהנו של הבדר מתיס. כמבואר בשבת פ"ב: לוא לאמר כדרים: שהוא ל"ת בדר ופרים מיד: אינ לאמת שתיקה יראה בלאמרו שתם שאמתיק בלניבה קיס קיס קריית והבא הטעם הלזן בסיודע לשם הבר מקשה בתובו על שיאמר לאתו לאמרים להדיות נם סוף בתוך בבואים. מצא ב' תקשה לוכח רוצה בזה ושותף ואו בתוספ' תכמתו בקרבנו הוקיל ודוקא שטעה שטעה כדאת מבואר:

רמה לאמר לבל כל לאסר וא' הלשון מיבא יאמרם לעל"ב כוונת שתכת קלי מעכיו שלאמי ה מה שפרשנו שלא עשה בחוק תשוה כר

יר הוא היה אומר חביב אדם שנברא בצלם חיבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם שנאמר כי בצלם אלהים עשה את האדם חביבים ישראל שנקראו בנים למקום שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם חביבין

חביב לדם שנברא בצלם מובטל עליו לעשות רצון קונו. כ"ש חיבה יתירה נודעת לו. חיבה יתירה נכבו שנאמר בצלם עבמו

ושלבות זו אינ לעושר שנאמר עשר תעשר בשביל שתתעשר. אינ נדר ונדבה וכדרים אינ לפרישות כזאת שלדם מתבטל בפרישות ומתיירא והא מקבל עליו בלשון כדר שלא יעשה כך וכך וכענין זה כופה לת יבוא. אינ לאמת שתיקה יכול' שכתוב גם לויל מחשיב ונו' ולאמרינן יפה שתיקה לחכמים כל שכן לטפשים:

חכיב

עכמו שכתוב ונו' וכל שמפטיר ודרשו לפי לתוב בי בכלם וכו' כזרקא כו לפיקדומות:
עי' כלי תחדה שתורה כלי גדול ומשוב הוא שבו כשרין בכולם שכתוב ועשית לאהלו לחמך שתעשה לחי סיוע כלי מתכוונתו וכו' שכתוב כרקמת כרקמת ללמוס ולא רמסים שכתוב פקודי כרקמת בבכו

חביבין ישראל שניתן להם בלי המדה שבו נברא העולם שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו.

הבל

כר כם וכל שתכתב במשכה ו לומר לחם תמיד לך שלא תעשה בחוק מקום בכי לחם לפני שתביא לחם לפני הקדוש ברוך הוא בכלם. ומיכה יתירה כ דעת לן לחם שכבר לן בכלם ירבה מכח שסוף כ' תביא לפני הקדוש ברוך הוא נודעת לן לחם בחיוב בלם שסוף שכתוב שכתוב כי בכלם לחמים עשה לת תחת' משל' לחתר ברוח ס לא נודע להם לחיו

נוסף ובלם נתוחר יש לחם. והוציל וכן לחם שכתוב בכלם לחמים לכן לי לחם לשחול לחקל בו ולכלכל בלי לפי שכלכלוני לחם מחרף עוסקו. ונכל להזהיר שהקדים לחר לזהרם שלא לכעים בקרבן לכך ישראל בשביל שחביבי ישראל שקרבים בים למקום וכל המביים לכן כלי מביים לו לא כדרשו בשכדרין על שסוחר לוקו על ישראל כשו סוחר לוקו על סכ"ס: חיכה יתירה נודעת להם שכקרבן כבים למקום ירבה לף שסחיר בכל הכביה ס בלם לחיים נודעת להם דוקא ולא לשחר לומות שכקרבן כבים למקום שכתוב בכים לף לחיים משל"כ סחר לומות בפי' על בפר' ותרו והניחם לי שנולד לוכר חביב וכו' ומים יש לי עוד שתם ח שחיכתם בכרת כי לי כל סחרן והם בעיני ולפני לבלום. ונכר מה ס לחר לשיל מסורת סיינל תורם ונלקו שיחיכתם בשחיטת עכתו עליה ועשוק בתורה: לחר בשסכת ו יביכים ישראל שניתן לשם כלי תחדה היל התורה שם בחחדה בחלחכים: וכדי שלא תקשה לחם כתן תורה לישראל דוקא ולא לשחר לומר: לזה לחר תיכה יתירה כודעת לשם שה שניתן להם כלי תחדה הוא בשביל שכו בכרת קשולם עם התורה בכרת העולם כדרשו על כרחשית בשביל התורה שכקרחת ראשית: וכן לדרשו בשביל ישראל בכרת העולם שכקרת ראשית תבואתה לבן בקש ליתן פתורים הקרחת ראשית ליטר לל הקרבים ראשית ובדי להבין ויתר לחר כתבה התורה ליטראל מוסיף והולך שכתוב כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו. לפי שכתוב בלי שידע כי כוונתי תורתי לל תעזובו והוא כלחתרכו שבשביל ישראל נברא העולם ודרשו על שם לל בריתי וכן חקות שמים וחרץ לל שמתי והוציל ובשבילכם העולם כברל נודעלי תקיימו את תורתי כדי שלא ילך לתחסון.

פנחס

עם זה יכון החחתר בשכת רבי עתידה תורם שתשתכח מישראל וכו' דשכל לומר שלא תחבח שלכם כרורה: והוא לפי שחיר הכתוב ומעיד כ"ט כו שמים כעשן ונלחו והחרן כבגד תבלם וכם כן כריך שתשתכח התורה כדי שיבטלו שמים וחרן. ועם זה תכון קחחתר בשכת חחר

ובו זכירת מעשה מרכבה תורה גם תפילתו תועבה ומוח לפי שכל שתפילה לשר לחכמי מתפללים לפני הקדוש ברוך הוא בעצמו הוא אל חי שמע ליתן לנו נשמים ועלגים ורוחות כשתם וכיוצא בזה. ודרשו אל מה לך בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שתי לו סתורה שמים וארץ כעלים: וכן דרשו אל בשכת תכלי תשכם שקדוש ברוך הוא שם ישראל מקבלים שתורה מוטב ואם לאו יחזרו לתוהו ובוהו. ובכיות כן שמים וארץ עומדים בשביל התורה ואם כן שתורה נתנה אין כאן שכר גם תפילתו תועבה אבקש שירדו גשמים וכו' משמים ותכמת לשמש בלא כוון שהוא מתפלל שתורה אז השמים וארץ כעלים:

קשיא להדדי

מתחלה אמר טו הכל צפוי והרשות נתונה
ובטוב העולם נידון והכל
ומסיים לאחר כך והכל לפי רוב המעשה.

הכל נפוי כל שם שלשם עוש' בשדרי חדרים נפוי וגלוי לפני הקדוש ברוך הוא והרשות בתונה כילו של אדם לעשות שכאחר רואה ניתני לשכך סיום את שמיים ואת הטוב ונומר ובטוב העולם נידון במדת הרחמי' והכל לפי רוב המעש' לפי מעשיו של אל"ף ועד כ"ן הוא כדון שם רוב זכו' וכשי רוב עוונות מייב: כ"ל אין ס"ם הולך אחר רוב מעשיהם של אדם שהן מושפין ומוטלים בכל יום אלא לעולם הוא דן את העולם שלא להחריבו ומכל מקום מעשיהם נבחנים ליום הדין:

הכל

כשכל ובטוב שבעולם נידון שיכתוב זכיות של ישראל כדי לכיות בטוב העולם נידון: ומה מוה מת: וזה נפגע. וזה יבא בשלום: וזה כשר בכל: הוא הכל לפי רוב המעשה שלא היו שווים במעשיהם זה היה עליף מחבירו:

אר יוכל להיות שקלי על מה שפרשנו לעיל משמרו' שייך לעשר כדדרשו מסוס רבי יהודה בר שלעלאי בא ורלה מה בין דורות שלאחרונים לדורות הראשונים. דורות הראשונים היו מכבשין פירותיהן דרך טרקמון לפייכם בשעה דורות שלאחרונים שכבשים פירותיהן דרך נגות דרך שטרות דרך קרפיפות כדי לשערן מן השעשר. לפיכך לא נתברכו פירותיהן לשחר רבי

ובפי׳ אין סמכל קיום במעשר עד שיוקח פני שכינה: שכתוב בערכין. שקדם מן שכינה. לוי
שתהא שכל נפוי את פני הכינה ירגיש שלם רוצים ליתן מעשרן בדיק להיות שכל נפוי את שכינה
וקדושת כתוכה כתדרש רשב"ג בספרי פ' שלכות שקדם תרומות ומעשרות הן נוכי תורם ומחשבי
לעשר הקרן פירש רשי ז"ל ופתמיכם תורה את כל השלם עליהם. לוי וקדושת כתוכה לכל שלם
שם יתן יתן מעשרו ושם לשון לשון לפי שפתמיכם תורה עליהם ונכתוב שעולם כי׳ ון בספרי פ' ושם
כותבים מתברכים שכתמר שכניהו את כל מעשר וכו׳ לוי וכתוב שעולם בילון כפיתנו מעשר
כרשוי: ושכל לפי רוב המעשה כדתמרו כמעשית עשר כספרי שתעשר ויכהקוש מעשה שהוכש

כתכתוכת פ׳ רשם דכתיבי כלילכות שמדבר כולו לעיל כמספרי ז׳ פ׳ וש.

הבל כתון בערכון שסכל ערכיו זה לו׳ כ׳ על כל מעש׳ יש לו ערב להקדוש ברוך הוא לשמתו של שלם ערב ככל לילריה וכו׳ וכתיב היא לא זכו לא וכתיב היא ונידוני: ומכולם פרושם שלינו יכולה לשמעת מיום שלישי ומיום שלישי שהכות פתוחה שכל מי שירצה לשתות יין יכנס לשם כך שלם שם יבא ליטמא פתחון לו ׳ומכולם מקיף יין כהקפה כתמיה לנבי שלם: כך הקדוש ברוך הוא לך לפיט לרשעים והפנקם פתוחה כל שעה לפני המכולם ויהיו כותבת כתוכתו פנקם שהשטן של כל אחד ואחד על כל פרוטה ופרוטה כמה חייב לו מיכא כך כותבין למעלה בספר פזכרונות על כל חטא וחטא שאדם עושה למטה. והנבלים של מכולם לנבות מכל אחד ואחד מעותיו כין מדעתו וכו׳. כ׳ל והנבלים מפיירים ככל יום לפיהן שהמכולם בא ונפנק חוב וכין כיקמדעתו כין שלא מדעתו: כך מן שמיים כותבים עלינו נפושים שאנו לכפוף: ויש להם על מה שיתכנו

יו הוא האומר הכל נתון בערבון ומצודה פרוסה על כל החיים החנו׳ פתוחה והחנוני מקיף והפנקס פתוחה זהיר כותבת וכל הרוצ׳ללות יבא וילוה והגבאים מחזרים תמיד בכל יום ונפרעין מן האד׳ מדעתו ושלא מדעתו ויש להם על מה שיסמוכו והדין רין אמת והכל מתוקן לסעודה:

ר׳ א

לפי פי׳ שרב׳ שם שפיכין נדיק כיף רשע מתוקן למתקסעודה. ול׳כ יתיכו מ׳ן מנשים מטעים ומפשר כוונת שרב כדדשו על מסכת חלק שסלשעים יש לשם חלק לעולם הכ׳ל מסנדיקים כופלי׳ תופש. ולנדיקים חלק בניהם ויורש לותו הרשע ואחר נדיק ואחר רשע יש להם חלק לעולם הכא: ולך ויק הכדיק יורש חלק סיטב כלל׳ארבו תוכם לדרכנו יעלם פי׳ מסכת זו שסוף קלי על סוף לכלי מסכת זב כפרק זה כדרים טיב לפרישות טיב לאכמם סתיקה. ואכאר מתחלה על כדרים שלח יפחר נדרו ונוסף כסכול שכניו אתים כשכם קטנים כדדשו כסכת פ׳ כהן דרשו ל׳ כעון כדרים לשתו של לשם מתם שכתוב לשם יקק מסכתך מתתתיך: לוש לשון כהל כתון כערכון ירגה סכנים והשם כתוכה כערכון ומכולה פרוסה על כל סחיים רוצה לומר מכולה זו של כדרים פרוסה על כל סחיים שלין העולם כוסר כהם: שכתוב פתוחה רוצה לומר כל

או שרוצה לכבוד חין מוסרין לו . והמבזה בו
שוה הקדוש ברוך הוא מקיף על שיעברו שלש
רגלים שליחא דמר כשדרין ואליבא דמ"ד שלש
רגלים שדרין כר"ש ב"ש פעמים שלש וכו' :
היד כותבת לגברין מי שליבו מגלם ומלמד
כדול: וכל שרוצה ללות מתי כדרו עד הזמן
שפרסמו ושוה לחבר שלש רגלים כשדרין או ל'
שלש כשדרין ולשלמיו לחבר כך "יכא ולוש חין
הקדוש ברוך הוא מקפיד עליו שיכול לעשות
שבועה שלא יבא ואם בא יעשה נדרו נדר:
שבועה שלא יבא ואם בא יעשה נדרו נדר:
שבועה שלא יבא ואם בא יעשה נדרו נדר:

אם אין תורה אין דרך כמו שאמר לעיל יפה לימוד תורה עם דרך ארץ דעת נמול מביא לבני אדם שמלים שלא לשם הבל והוא אומר כן יהוה ומלקה מקום נמוסין טעם להכים הוא דעת כלומר שהוא מרגל אלא לשולחני ואומר לו עשה וסוגיות לו אחר אחרך תיקו שלומה לו ומלקה לו ביאה שיודע לשכין לכל לימוד מרגלים טעם אם אין קיום אין תורה שאם אין לו מה יאכל היאך יעסוק בתורה. כל שחכמתו מרובה ממעשיו סרגנס ואינו מקיים: סרס ו אלו מעשים שלחמרכן לעיל: ולא המדרש מיעקר אלא מעשים ובוים

יז ר' בן עזריה אומר אם אין תורה אין דרך ארץ אם אין דרך ארץ אין תורה: אם אין חכמה אין יראה אם אין יראה אין חכמה אם אין בינה אין דעת אם אין דעת אין בינה אם אין קמח אין תורה: אם אין תורה אין קמח הוא היה אומר כל שחכמתו מרובה ממעשיו למה הוא דומה לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטים והרוח בא ועוקרתו והופכתו על פניו שנאמר והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבוא טוב ושכן חררים במדבר ארץ מלחה ולא תשב: אבל כל שמעשיו מרובין מחכמתו למה הוא דומה לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין שאפי' כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו שנאמר והיה בעץ שתול על פלגי מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חום והיה עליהו רענן ובשנת בצורת לא ידאג ולא יכוש מעשות פרי:

ר' א

והלא תמצא סרס כי טעין כהם דרך ארץ ויודעים תורתכם הקל ושם כן היאך אתה אם אין תורה דרך ארץ לע"כ כוונת התנא במשנה זו אם סדרתו על ידי ורצה על בפרשת שמות על הפסוק וכי תומרו את כבי ישראל ששלח אם זכות הם לישראל שיהו מתגדרים דבר גדול הם לו על קונם זו שהרי עתידים לקבל התורה על הר סיני לפיכך תלה הכתוב בזכות שקבלו התורה וכשהוא אומר לנו לשה אתה אם אין תורה אין ישראל מקבלים התורה אין דרך ארץ לא היו כשהוא לנו

לגז אין תורה לא סיה פקודין בכוך חוץ בכוותן
להם התורה והוא שברכם מבות תלוות בגז
מטעם זה היה מבקש משה רבינו עליו השלום
ליכנס לגז: אם אין מכאה אין ירפא וחוץ
שדברו אין עם פלוני תפיל לכן אמר אם אין
מכאיב בלבם תדע אין ירפא בלוותו בן חלם
וה"ה אם אין ירפא אין מכאיב לפי שאמר
הכתוב ורפוא ירפא ה" כמצח בריך
לפיות תחילה לירפא ואחר כך תמצא המכאיב
לכן אמר אם אין ירפא בכן אלם או אין מכאיב
לוכלו: אם אין כינה אין לעת:
בברכות פ"ק אמר רבי יוחנן משום רשב"ג מלמד
שיה פתחה בהכאיב וכו' כרבי כפני את ה' וחזל
תשבחי כל נשמה תשבח לה הללוים במקום
ביכה: מלי היא אמר רבי אבא שלא יפתכל
בעוות: רבי ויהודה לומר כדי שלא ייכף
מקום השכונתי: לוה אמר אם אין ביכה
שלא היה מקדוש כרוך הוא עושה הדדי במקו
ביכה להיות יוכיות בשלה בתוכה וחיה לא
סיה דעת בהו: ובשביל שהיה מקדוש ברוך
הוא בהו לפיות לבו דעת לכן ברא הקדוש
במקדוש ביכה: ואם אחר כך אם אין דעת אין
ביכה: אם אין קמח אין תורה וכו'. רחוי

לפזכיר דברי בהכם הגאון מוה"ר חיים זל ר"מ ז"ל דק"ק מוהל: ומה שתבקש לעלות
על סיכול ה' הגיד לי שתגיד בשבילו האחר דרש דרש בק"ק לובלין: וכך היה לומר.
אם אין קמח אין תורה אם לא היה אוהו קמח שבאחר בהברהם משרי שלש סאים קמח וגו' שהיו
המלאכים מוכלים אותן: אין תורה לא היה משה רבינו ע"ה יכול לעשות לקבל אותו דם שכתוב
בלבה פרשת ותיו קלבתר פנים של אברהם חקוק בכפו שבכתב והוא שלקבל למשה אחוז בכפו
ואחר לאם תשוכם ע"כ דברי הגאון בכל: וזכותו יעמוד לי ולזרעי בדית עולם.
והויל ראו המלאכים הפנים של אברהם לא היו יכולים לעבור ליושה שום דבר ולישה דברי
פרק הגאון הכותב לפי דבריו פילו המלאכים אין מכלל בגדיאל דפשל ואם לא היו רוצים שיתן
פקבה התורה למר"ע להכניס התורה לישראל. והוא שהמלאכים פילו עשו כל זה לעוכת ישראל
שהיו יודעים שלעתיד יעברו על התורה בעטיית העגל ואם לאחר כך בזכות המקדש עדיפלבו בגלות.
והקדוש ברוך הוא רוצה שיקבלו התורה כדי שיהיו מתיירלים ממנו ולא יסתבלו לשהשתורה

מבלין אלין. עם זה תבין מה שתמה היה שואל תורה היכן היא כתובה עם כשכת שהיה מפקד סיסרא ועמדו לכנדו בשכיל פתבלין ובשכיל זה אמר שב לף פמלאך שמות וכו׳ ולמה נתן מתנה ון למר׳ עם: והוא שכר גדול פתנוה וכו׳ ואם כן עכשיו כשאיכם מקיימין התורה עוכשם מרובה כך כל׳ עד. ואמי סרס וכבזה בעיני לפסות תחת כנפי השכינה לומר שלא׳ זכ כדרשו ז׳ל פתם זה ולן כנאתך ויפשכה כאהלך. וכבר קש׳ הגף לותנות מק׳ם. וכך התגך לומר עם אין קתם רוצה לומר מקח והוא זכולן ומיעצתו פתמוליכים ולי לומדי תורה אין תורה אין יוכל יפשכר ומייעצתו ללמוד תורה: ואיכונו עם אין תורה זכות לומדי תורה אין קתם לא יוכלו לעמוד

סמנחים פתלוחתנו.

אן כדרשת ז׳ל לא תיתן אלי לא כיומי דכיפן ולא כיומי דשמרי וכו׳: וכתב עם הטעם כדי שיוכלו ללמוד אחר כך כל פתא כלי יגיע. לזה אם אין תורה אין פתלמידים רוצים אחרי מוכחם כזאתם כבו׳ עם נגע אין תורה לא יוכלו ללמוד התורה אחר כך כשביל רציים כגאוות: וכן אם אין תורה לא קתם כדרשו כברכות פי דורות אחרונים שעשו פלאכתן עיקר ותורתן עראי זה וזה לא כתקיים כידם וכו׳ כמנא אם אין תורה שיעשו פתורה עיקר אז אין קתם לא תמנא כרכם כאכולם כל פתעשיו מרוכים פחכמתו וכו׳ פרשתי לעיל כפ׳ זה כמשכה ט׳ עיין עליו עם.

הלכות קיטן ופלכות יחר״א בן חסמא אומר קנין ופתחי נדה הן הן גופי ה״לכות תקופות וגמטריאות פרפראות לחכמה:

כל

כלם פתכלם ופת׳ וכריכם לעמוד על פתמוד לנפתם: כ״ם כדם פתכלם ופת׳ ולמתק עד ח׳ טתח דלתיתי ולריכה יוליעת אם ביתי נדם לו ניתי זוכם פתתם ז׳ד יום פתיכה פוזרת לפתתם עד ון יום כדמכורם כבדם. אן הן גופי כלומר אל ותיו קלות כעיניך שיש לכך עליהם כי קטורות אן יותר מכלי ותמנא בהם עוותק גדול. תקופות עכין פלוך פחזלות כ״ת עכין גדול פלך פתם ופפוך פלם כרכוב: ניתי׳ פשכון הלוחיות וכוטריקון. אין פקבלין עליהם שכר כשאר הלכות לפי שהיכם פלא פרשאות כלומר עכיכי פחכמה כמו פטר אתם הם פרת פלאחר פמזון. כ״ת פרשאות דקייכו מידי דגריר לכל פמכיאים לפני

פעודם

זשאר דברים אינם נופי הלכות לעכ״ל פשכם וו קבר פכמות ורם פאיכות. ופכם תכין פמשכם זו טעם טוב העכין פעבוד מכלים למם היה נריך ישראל פנם לירד פתה ולהיות עם ישראל ל׳ו שכים ולמה להקב״ה לפלברים לתיכו יכריח כין פכתרים לרכב פלחת שכה. ויכין עוד ק״ן שכה. וכשכיל זה סיו בריכים פכמיכו של לפנות לתלמי פלך: ולו דוקא כקב ולכן פה פשיכים זולת פה פרשו ז׳ל פתתלות פעבור היה פשכולל יכפל. ולמה להקב״ה דוקא לפברים תכיכו עכין פשבוד ולא היה פתתין על יכפל לו יעבוד לו קולם לפברים לבת שפרי תילו היה כדורו של פברים פכל שכן היה נדול. ולמ׳ ל פרורים לנגלגו יהי היה תכוך פשותלת ושאר בריכים

למם

למה לי לומר בקדש בדוך תגן לקס השעבוד
ולמה סכיון סקדוש כבוך על מכרים עשר
מכוסולס לים יוכל לפדות ישראל כמכס
לסת: כשתכין כל ילס לו תכין זכרי התכת
במסכה זו: וכריכים מכשנו למה סדבס רבי לתנו
בר חמכל בסכהדרין פ"ב זה שעות קוי סיום
וכן שעה סכיצית מזדוגת לו חוס זוס ידעכו
על ידי לומו זיווג: בת כתס על ידי שהיו עוסקים בתשמים כדרשה ר"ל לכך כשמכו פרשיות סללו
ולא יתבטלו והכתס היה עליהם עיון על דרשה ר"ל בפרשת בראשית: וכיון שלמי מסבת שמח
לדס הרחמן למו סל עולס הדא הוא לכתיב טוב דס לדס ונו' ונראמס לו חוס מיתה לשיכך כשהדים
מכות דלת לאדם: ויעשתי ומכלתי יחלון תפשתי בכל סנתיות בכל סתכיונים בכל סדפוסים
ומכלתי כתוא קיון וכיותר מכלתי קיכים: וכלל הכולה בין קיון: וכין קיכים עולה בקבס
לשל כשובכה דרין: למשפר דרין: והס לומרן דל נ"ב שהיו ישראל כשעבוד מצרים כדי
לכפר על לומרן חטא ועון עם שהיתה מכילה חוס לדדס הרחמן לרחם סל עולס ויהיה מטחת
לו בכילה ויהיה כריכה להכיל הקיון לכפרים מטוחת כידתה כמכוסר בפרשת תזריע בן סכתו
לעולה ובן היוכה לו תור לחטאת פתח לחל מועד חל סכפן: וישראל נקראים ככס ומכס ומוך
מפורסמת היכה נריכה לרחיים: לכן היו כלים ישראל למצרים לטהר עכמס מלומתם ומטמא
ולכפר על לומרן פיון ומת שיו התיכן שהכילה חוה ושיו שם ר"ל שכים כניו חלון חל סכפן
הוה הקדוש נרוך הוה שפוך פתן כרשעיל שלי קיסו לס שלכיכס בתן הוה תמלי עבל כנאו וכו'
ר"ל כתס: ואתה תכון כוונת התכת שלא יכא לדד שלוכי וידע לשחול לס עכשיו כאוסיכו חשב
בית תפלתאו ובטלו סרכבות וסקיון לשכיון: ולס כן תתעדר סחיללה בולשוללה תהת
הלשס כריכה לשמוד ימי כדתס כשס שפשוכים שלהביון הקיון כך יפל שכוכה משמרת יום כלתתו
לזה לדד התכת קיון ופתחי בדס מלגוזו שלכות: ונוכס לומר פתחי כדס מה שלשס
בריכה ליסד כפתחה מקור שלא ר' בקיים שכולו בשלא דלתה כ"ל כשיעית תחדל כמכוסר בלד
מיון קבע: וקיון מה שהיה מכילה חוזק כ"ש הן הן שהיו שכוכים שי"ש שלשה ושבת עכשיו
ר' בקיים הוה כנד לוזן קיון שהיתה מכילה בזמן הבית: ויל כתד שעשה למס היתה מכילה
לוזן קיון לרחוץ שם קיון שהיתה מכילה חוה על לוזן דס הלשס שבשבה ולוזן קיון
עד שלא שהו כשעבוד מצרים ר"ל שהיו כני קיון: לכן יוסבת פרשה כוזן הוה ר' בקיים ושוה
מוסבת כוזן חושבכה קיון: כך שם כני קיון: כלי שתהא הלשס זוכרת היסיכה זו שלא שבעה
בקיים כוזן לה שלא ידי לוזן: לכן לומרו מכמיכו שלא כלשוכס ר' בקיים ולא לומרו כ"ש שכתוב תשב
שלא ידי טורח ושוה כדרשה לברלות ובקיים הוה כנד לוזן קיון: ונראו לוזן שם בקיים ולא
פחות לו יותר שלוזן ושוה לוזן שהיה כלה לחוה בשעה שכיעית: ושלוזן שבשל כל זה מלוזו
כתס לכן לשמוד שלוזן ושוה לשכיון היו ישראל משועבדים למצרים הקדוש כתס שקלטון ר"ל
שכים לשוות בקיים מוסכמת שכתס וזס שלדבר שלל ישראל שעמדו שלי הר סיני פשקה שוהתתן ושוה

שבתורה הטומלא לעשות בהתם: ומטעם זה המצריכים שטעות בומם כדברהן על בקיאותן
עשרה קבין זכות וידע לעולם וכו'. ומה שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם בין הבתרים
ועבדו ועניו אותם ארבע מאות שנה: ולמה אמר לו אותו לאברהם. הוא שתדע כך שיהיה
בגורה בלשת לבני הקבלה רק לדם תרשתן חזר בתשובה כדברהן על ק"ל שנה פירש אשתתו.
ושבעים שנה היה מקבר אויבו ובתן לדוד. ושיש מקבר אויבו דווקא ע"שם שנאמר
בכל בשביל שכתב והוא שדברו ברהם פרשת בדרשת והלפעה לפ' שכיש מוליד והוא אין כתב
סופל ומזדווגין זה לזה כפי' רשי"ל בשבת אין עומדין אלמיו אבולה פי' כשבאין לפעמים
לזה והבה הוא לפעמים כלפי' בשתולת בכל קמל בבא זכר פי' כשבאין לפעמים ניח בבוגעים
מתרגמינן מיתר לפעמיה לכן היה מתסר משכותיו ע' שכיש לה פחות ולא יותר: ומה שכתן
לומן ע' שכיש לדוד לקי שהיו כתם כשלים שקיו רלויים לה ות בדיקים לשרלות שיעשה
בכל בשביל שכתב שמואל ומוא דוד בקרא בתב כס"ה משרש כתב וכל בבא ומדבר תם על דוד
סיב ממנו יהוקיהו: ואם כן בת ותסוב לומן"ק ל' שכיש ושבעים שנה מה שאיבר מסכותיו
יעלה למספר ר' שכיש: ואמר זה לאברהם כדברהן בתורת כהנים עשירים תלדם גדול
בעבקים רלוי היה להיות מבדשם לבניהן לדם הרלשון וכו': לכן פוליעז הקדוש ברוך לאברהם
כדי שיתקן לאברהם סעם של ק"ל: ובהיות כן למה היו ישראל בשעבוד ר' שכיש יותר בלא לדם
הרלשון עשה תשובה כ' מאות שכיש בשלמה כדאמרינן ק"ל שכיש ועוד ע' שכיש שכתן לדוד מאלף
עליו קשלים ושיה מקבר שכותיו. ואם כן לא היה לבם להיות בשעבוד כת"ל כ' מאות
שכיש הכותרי, אין ר' שכיש שהרלה הקדוש ברוך לאברהם לבניהן בין שבתרים. הטעם של לותן
עשר שכיש שהיו ישראל בשעבוד בשביל שלקחה ארון מלותו עון שהטיל לה ל"ח עשר קללות ולא
היתה ארון חייבת כלום רק הניחו חכמינו ל"ל משל לתרור' שדדים וכו'. עיין ערלין בפרשה ל"ל
פרשת כרלשית: לכן שפתעבדו עשרה שכיש יותר: ולכן שהיו ישראל בריכים להיות י'
שכיש יותר כנגד כל כדברהן. הניח הקדוש ברוך הוא על המצריים עשר מכות בשביל שהמית
הבתר ועל ידי הבתר בא בכל. ונם אם שכתקללה הארץ. ומה שטעם ימי שכותיכם
שבעים שנה לרמז שעל ידי הבתר מולידי לע' שכיש כדברהן לעיל לרמיי הגולד מן הבתר ושבה
בשבוקקין זה לזה וכו'. בתמצטו הסכיש זהו כוכת שתבת בתשבח כמשבח זו בלמרו קיקן ושתקי בדם
בן בן נ' שלכות כדברהן לעב"ל: תקופות ונו' שעם פרפרות לתכמה. כתב"ר בת"ק
סיון קעו"ב בריך על שפרפרת לך פטר לת בפת: וכן בכאן בת לומר שלא ילמוד סבן לדם
תקופות ונו' ולא ילמוד שתורה שסיה בפת כדברהן על לם רעב שולתיך שלקיבל לתם ושיה סיה פוח
פת הוא לתם בתכורים בקרא ושקקה פת לתם ושעדו לבבם כפרשת וירא: וכן בת ללמד גם
לת וש שלמד הבן לדם הפרפרות כדברהן בתבואר בת"ק סיון ע' שלף על פי שמותר לשבר
ס' רורין שלין בהם בזית מכל מקום קשה לעניות ושוא דמיון לתכמה זו גם כן בשם לעניות שהוא
עכו"ל ותו תכמה וביותר שהיה לעיני העדות כדברהן שמואל בשבת פי' ולל ואמר רבי
שמואל בר בתבי לזון תכמה וביבה שהיה לעיני העדות הוי לומר זו חסוב תקופות
ומולות: כזה יובן מה שבהיה רשי"ל על במשבה זו פטר לת הפרפרת שלקבר סיון:

סמון: והוס כלפרסנו לפכיך בלר סיטב. וגו' על ידי הניסטרוגוס מכיכים סתולב סמי
כלרסת לסכפים פנים לכן מזס ומזק לל תכס ידך:

בלום ס"ס סמר לס ס"ס לומר לפיכך כתן לכס תורס ומצות סרבה למס לי. מלא הוס
סדבר כוונת הכתב במסנס זו על מס שאתר בתבת במסנת מלבנין: סמקדוס

ברוך הוא כתן תורה לעמו ישראל מלא יקבס שכר למי שעוסקין בתורה ולא למי שאינו עוסק בתורה. כל דבר שבקדושה ובזמן שהוא גדול בהוא מקדוש. ולכן אמר הכתוב

רבי חנניא בן עקשיא אומר רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות שנאמר ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר:

כל דברי מזה ק"ו.

ברוך הוא נתן תורה לעמו ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות כפרטי' וכללים. ומה
קשה למה נתן הקדוש ברוך הוא הדברים בהומות עד שפירש הכתוב להדות מעצמו דרך הגי'
לכן אמרה הכתוב ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר פי' כשהוא אמת
לומר דורש כהלכתו. ניומטיות כך זוכה לדעת גי' לאריך כמכת
הלכה מרוצת והולכת מהל ק' ועש
מקד כלמדו זמן מלמד
יגדיל תורה
ויאדיר

נשלם עקביא בן מהללאל: בעזרת הראוי לשבח ולהלל

כדי לתת טוב עכשיו לאיש לכל בני חיל ויקחתי לשאול אם שאלה מתחילה לבני נפ"נ מלת חלק
מיותר הוא: ופוסק שתרגומו בתכלית כמשמעו זו כוונתו לומר במשנה לשמונה מפרק זה:
ומיהו שלח יתמה הרב מכי גדול בתכלית ה'ממשפחת סופרים מכבי תם לי לפטדים עכשיו ללמד
גם זה סלוגו מניע למתני ומכי מתרגמו ולמשלה נגוש מכל הטעם: וכן שלח יהא תלמיד גדול

דברי סרג רבינו
כתבתי לך במשנה
ולמנוך בפרק
ולמנן.
שמעון

כאן ז"ל כל ישראל יש להם חלק לעולם
הבא שנאמר ועמך כולם
צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי
מעשה ידי להתפאר:
בן

כעיכין לומר שרי מכי
כן נדולים מיוסכי
יעכין מכם כן מנכם
ולילך ללמוד למכם כן
פרם: ולו בכוזם יפכם
כה" וזם יפכם כה
תורתן עותי נינעלת

לכן נאמר כל ישראל וכו' ר"ל לכולם נתן הקדוש ברוך הוא התורה כולנו בלומדו מעמד הייכו כמ"ש
לת לסבר יסנו פה עמנו היום ולסבר לניכיכו פה עמנו היום. והוא"ל וכך הוא לכן ראוי ללמד זה
לזה זה מוה בסניל שכל לסבר ולסבר סוים לפני סקב"ס קטן ונדול שם סוא ללימוד סתורה ומוכסת
בקטן יוצית והרונה ליטול יכא ויטול ולסם יש לסם חלק הוא לסבר חלק ס לנו. ומלת חלק הוא

הנהה

תבין מ"ם יעקב לכיכו בזה ולכני חיים חלק ירב'
כדי לכי חיים חלק בעל תורה ולילך לוכיח סקב
מכי כשניל שסתלמיד חכם צריך לסיות מסתו
ומתנו יפה עם הכריות לסיות סן ולסן שלו
כלקן בלהכו ול במסכת יומא שלח יבא סילול ס'
מקטת ידו: וזה שמע ויהיתי כעיכיו בתתיתע
וגו'. שהוה מתיירא יעקב לכיכו מחילול
השם על שכשניהקו לו לסמו משום עת לעשות
לה' וגו' משמ"כ עשו היה חיים שעיר לראש עליו
ה וגו' מקבל התור כדרכו ול הופיע מהר פארן
משעיר למו: שלח היו מכקשים לקבל התורה
קדושה:

לותיות לקח וסה כדרכו ול כי לקח טוב
כתתי לכם תורתי ול תעזכו. ויהיה כי'
משכח זו בם'נתן זה כאומר: כל ישראל יש
להם סוק התורה כדפרשכו לכן ראוי ללמד
זה לכל זה וזה מזה. ולו כשיעשו כזה יהיו
זוכים לחיי העה"ב. שכאמת ובמך כולם
בדוק ה בשניל שלין עם הארץ שמיד ובעשין
שיהיה כ"א יודע שלבות עולם לו יהיו כולם
נדיקים לכן על ידי זה יהיו זוכים לבות לעולם
הוק העולם שכחה: ולשו אלין הוק העולם
שכל בשניל בבר מעשי שהתם טוענים ושומעים
מה שכתוב בתורה הקרקעות מעשי כמו
שלקחתו מהרביס בעת הקניה כעשה בתוכיכו
מעשה ידי להתפאר שתורה היא מעשה ידיו

של הקדוש ברוך הוא בדרשו ול בשכת פ"ר"ע שאים מוכח לשקדוק ברוך הוא שאים קוסר קשרים
להתפאר בלימודם שם כותבים פלא ויתפאר לויכוח ומרגילין זה לזה כשלבא ולו ויקבל ק"ושמע נגו'

שמעון בן זומא הלא
ושמעון בן א בן זומא אומר אי זה חכם
עזלי ושמעון התימני הלמד מכל אדם שנאמר מכל
לת סקדיכו יג ל 13 2 דכר

מכל מלמדי השכלתי איזה ניבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפי מגבור ומושל ברוחו מלוכד עיר איזה עשיר השמח בחלקו שנאמר יגיע כפיך כי תאכל אשריך ומוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא איזה מכובר דמכבד את הבר ות שנאמר כי מכבדי אכבר ובוזי יקלו.

בן

דכר כל ואת ותרא לך רמיים הכותבים שלא רצו לקבל התור ואעפ"כ כת מכת בעו"ה כמה חכמי ביניהם ומפ כן למה תלמ התחכמ בלימוד התורה: שכית שה רמיים מכוין מלוד מכל מלמדי משמע שיהו לו כמה רבנים שלא דוד לו יה לומר לו מפיכוסת רבו כאכונאר בברכות פ"ק ולא עוד שלא כל מה שלמדי עושה אני כמלך עם מפיכוס'רבי לעבל כוונת התכל במשנה זו מה שדרשו בשבת זכרים למד רבי יתכן לין הקדוש ברוך הוא משה שכיתתו שלא על ניבור תכם ועשיר ועני וכולם ממשה כך היה נירסת המתורגמן בברים: ובשבת למד כעל קומה וקטין להלדי. ויותר מזה יש להקשות שילך למד כעל קומה שלדי הקדוש ברוך הוא שכית העליונים ויהשרה שכיתתו על משנה ודרשו אל את רבם לפי את רבם. כדי שלא יערבו דרכיה לפרש המתרגם למד כך: ויפי' משנה זו לפילות לכל כני קיום מדת משה דכיון ע"ה כמו שהיה הוא משה מתנהג כל ימיו כך ילמדו לדורות: וילמדו וה עם זה כדפרשנו לעיל במשנת כ"ו קודם משנה זו: ומתחיל שתכת לויה תכם זה שלומד מכל שלם יהכה הוא מרע"ה שהיה מלמד התורה לכל ישראל כמכואר בעירובין פרק הלימוד וחוזיל וסוף עשה למד לישראל. כתכת הוא משה למד משה מכל שלם כדדרשו כתעבו' ומתלמודי יותר מכולם ומכיון לויה מדוד שמלך ע"ה מכל

שלריכו ימוש נקרא ע"ש שכיתה: כ"ף ושלש שלשה שלש כשתבו כלשמריכן בשכפדרין טיוסכים לעבי תכאים שמעון כן עוזי ושמעון כן זומע ושמעון פתאכי: שלומד מכל שלם לפילו שלריכו גדול מעמו בשכמה. שולך ולומד וזוקק וכשם בכל מקום שפה כני תורה ולריכו מתכייב. מכל מלמדי וכו' כל מי שבא ללמדכי הייתי משכיל שואב לשכרין ולא כושתי: הכושם את יכרו ולריכו הולך לפרין טוב לריך לפיס שלריכו כוח לבעוס שלא מתגבר על יכרו טוב כוח מגבור. ומושל ברוחו שכופה את רוחו. טוב מגבור מלוכד עיר. שפתח כחלקו שהקדוש ברוך הוא מזמן לו בין טוב בין רע בין רב בין מעט ולריכו מבשר לשתיר רוחך ולשוב לשבור ולקנות ויתר שמחלקו וח"ל לא היה שמח מיניע כפין שהוא לוכל ולא יחסרו לפילו עשיר שבעשירים ודוחק ובעב בחלקו הרי הוא כעני שבעניים שלא ודאי בחכלס כשמחס קלמר ומדקא מסכח ליה קרי שכי שלמיל עשיר קרא ליה: לשריך בעולם הזה שלא תבטיח לבריות: ולעולם שכח דמתוך שהוא כחכח מיניעו לא שכ לידי גזל ומחל שכי עולמות לשר שקב"ה כי מכבדי אכבד שם שתה סולך לשר דרכיו מפני שתה תקום ונו' גם לשה תשכח מכובד. כ"ף וכבד ולכבדך ולא תגבח כבוד

ותכו'

ואתי מכוכב׳ וכוי וקלי לא שמעי מקל אותם
אלא שם יקלו מעצמם לסוסיהם ולויכן מכבד
אלא מוקל אויבו מכובד כיוצים אלא וקל.
ס״ק כי מכבדי אכבד וגו׳ וז סיח מידה לחת של
מקום ואף אתה כח ולמד מתחנתו ותסיח
מכובד:

סוי

במועד קטן פ״ג מי מוסל כי כדיק שלכי גוזר גזרה וקוים מבטלה וים עשם רבינו ע״ם שסיח כך יכול
מוסל בקדוש ברוך הוא וסוים מבטל כחם גזרות וכפרט בעגל: והוא שלמה בכתובות פ״ק
ועתה סכיחה לי אמר ר״ל שלמה מקדש כתוב ס״ל לאמרו מלמד שתעם מסח להקב״ה ואמר לו לויכי
מכוחך על שתמחל לעוונותיהם של ושראל וכו׳. אמר רבי יוחנן מיון שהזר הב״ה ומודים לו
שנאמר ואמר סלחתי כדבריך: זהו שאמר לויה נבור שבוחם את יעבו: לויכו קאי על הלמד
אלא ביאור אחם שסוף כוחם לסיוגר עולו שסוף גוזר גזר ודדיק מוסל בו ומבטלה כחו מסח רבינו ע״ם
ומויכו הפסוק עוב לאך תכוים וגו׳ טוב סוף מקדוש ברוך הוא בלשון המצות פ״ם טוב ס׳ לכל
תורך תפים בב״ם אמר ר׳ יוסי ודויתיומ רבי שמוסל בר בחמני מ״ד לאך תפים בלא כתיב אלא לאך אף אאך
תפים לבדיקים ולרשעים מי שפסוק כך סוף מקדוש ברוך הוא מאריך אף כשביל מגבור
הוא בבדיק סיבא ויתגבר כחפילתו למחול על כבי דורו: ומוסל ברוחו מקדוש ברוך הוא רוצה
פיסא בבדיק מוסל ברוחו במס״ם מי מוסל כי: מלוכד מקדוש ברוך הוא סוף עיר שאם בבי לאם
הבקדוחים כ״ל וא׳ עיר בלרשע לל עיר קטנה וחכמים אם מעט וכו׳: כמו שעשם מסח רבינו ע״ה
סיח מרבה בתחבונים וסוים מבטל גזירות מקדוש ברוך הוא בחם וחנוים. לויה עשיר שמאם
בחלקו סוף מסח רבינו עם סיח שאם בחלקו: וסוא מוחם בעיות מבריח וחלך ושפחם בחטוח
בלרשו של יוסף: וכן מבריח לא אמרו בי לאם בעשיית מצות ס׳ בחם סיח הזרך אם מיוחד לעבות
בו בלרשו של יוסף מסח בחתבת חלקו וסוא מוחם בכל לבך ובכל ובכל חמך בחלקו
לאחר אלא לו לאלסים: ומביא שפסוק יגיע כפך וגו׳ ולכה שיעשו כל סדורות כיון שעשם הוא מסח
מסיח לוכל מיע כפך שסוא בעבותו סיח מיגע בלוחות ואת שפסולת העשוי בלרשו בבריס שפסול
לך וכו׳: ואם תעשה כיון שעשה מסח רבינו ע״ה לו תאריך וגו׳ לאריך בעשו שתעשה לעם
ס בדיך ישאר ושוא לך לעיב״ב שיהיו הם בג״ע ואת בג״ע: לויה מכובד ובוזהו בגד אבלה
רבינו את שהיה מסח רבינו ע״ם עבוי לין לך עבוה. גדול הוי אף שקדוש ברוך הוא אמר
למשה ועשה לוהך לגבי גדול היה מבטל כבודו מפבי כבודו של מקום ב״ה. ובשביל כבוד
ושראל בשביל שקדוש אלף שלא יאמרו הם כוחו בנקיבים אלא יוכל לעמוד מפבי ל״ם מלבים בלרשו
בברכות אלפי יכולת ה׳. ובשביל כבוד ושראל אלף יחזרו: לין לך עבוי גדול הוא לבן מכיח
שפסוק כל מבבדי אכבד וגו׳. רוצה לומר מסח שהיה מכבד להקב״ה ולושראל בלרשנבי.

רבו למעלה ודרשו על למעלה מהר סיני: ובוזין יקלו כמו קלח ועדתו שסיו מבנים להקדים ברוך
שוב ויסרעל: להקב"ה כדרשו בספרין כל המולך על רבו כאלו מולך על הקב"ה: ויסרעל
על שכבל על ידו עם רב כמו שפ"ח ויסיו סמחים במעמד לובש עשר מלך ובעבוע מלות מלבל
המחים על דבר קרח. לכן יקלו מלליהם לורד לבאר שחת. וכדי שלא יסיו המחעים להדדי
מה שחשב בכדרים גבור חכם יעשיר ועניו. ובשבת פ' המבכוע חשב גבור חכם יעשיר וכעל קומס
לא שקרא לו כעל קומס בשוטה שלא קרא לו כעל קומס כדפרשו כעניו: והוא עשיר מקים
כתפילתן לעם ס"ל היה רוצה שמא שקיים אומר לו הקדוש ברוך והחעשר לומך לגוי גדול.
לן ויכל לפיות לחמר בשבת כעל קומס. ושעשע סוגיל ומקשה שם כדרים בתלמוד על מה
שאמר גבור שכיבר ויפרוש לת פלוגל על שחשבן ולחמר רב מחה לרבינו ע"ה פרשו וכתיב עשר לחלות
לורך הקדש. ומקשה בתלמוד ולמה לדחיק ולקטן פי' רש"י על שם שברוך בקומה ולקטן ככה:
ושם כן מכח לן שהיה ניבור כך ברוך לתם לומר שם שכך הוא מסחעות שמקשה. ומעיין שלא
מבב לשלוק שהיה גבור מפלין קלע דכתיב ולתפוס בשבי בלוחות ונו': לבן בח שהבח לומר
בשבת בעל קומס שלא יאמר עניו: ולו שפיר קאמר ולא יובל להקשות מ"ל שהיה גבור דילמא
לדוך ולקטן כדפי' רש"י ולכלתי אותו לעיל שלא יאמר בשהיה בעל קומס ק"ל ולא התבח לפרש לבן
שיעשה כבן שלם כדרך שהיה עושה משה רבינו עליו השלום. ומה שלא קפץ לאחד בשבת עניו
הוא ולעיל עליו בתורה בעצמו ומשה מיה עניו מאד: ושם כן יהודה ועוד לקרא וכו' תניא
דמשויב לתורייתא ומה שחשב בכדרים עניו שלא מבעים בתורתו קדושה שחבח שכר לבדרשין
ולוח בשבת לא שהר כהקדוש דרשה מה שלדשין בזה מבן בכל.

אר יוכל להיות לפי שחשבין בכדרי חכמים כין הכתוב' כאן בעם ה'. לבן שולל היה שלא
חכמים ותי' טובים ללמוד משם חכמתם: ומשיב שלמד מכל שלם. פי' ללמוד ממי
שבקרא שלם בדרשו על לתם קדוש' שלם וכו' משם שלמדו המכמה שלא מן הכתוב' שלין חכמתם
חכמה: משל"כ חכמת עם ה' היא חכמה: ואמר מבל שלם. מכל הוא כמעט מיותר לפי
פיהוסכו שלא בח לסגיר עם שלת שכל שלא יאמר מה לי ללמוד אבל זה שלינו יודע יותר ממני
לבן לאמר מכל לרבות: ומביא הפסוק מכל מלמדי השכלתי רובה לומר כל לבר חכמה השכלתי
ולמדתי לחבם לא מבחתי טוב מחורתך זהו שחשבים כי עלומך שיחה לי שהיה למעלה מכל החכמה:
שיחה ניבור: לפי שיש ניבורים בכוחי' כגון סיחון ועוג וגבלית וכיוצא בהם: ויש ניבורים
בעם ה' כגון יעקב וזכיו שמשון דוד המלך וגיבוריו וכיוצא בהם שיחה אחם עדיף. לזה הבוכח
לת יפרוסמה ניבורי עם ה' שכוכבי' לת וכרם הלומה לפם כהר גדול והולכים ובושים מכות ה'
משל"כ שכוכבי' שהולכים לחר יכרם הרע ומורדי' כתשועת ה' ומחרים ידיהו פעל כל חלה.
ומביא הפסוק טוב לרך לפים וכו' דוגם לומר טוב החם עם ה' הבקרים טוב סיגיל קבלו שתורה
שבקרלת עוב: לרך לפים שעושים שהקדוש ברוך הוא מלריך לפים ומוסל ברוחו. פי' שיעלה
ברוחו שום מוסל על סוף הקדוש ברוך הוא ובשביל זה לוכם מוטלי' קנידר הבוא שתתרבו יותר
עוב הוא מלובר עזר מניבור שהוא לובר עיר: לוים עשיר: רוצה לומר לוים עושר הוא יותר
עוב שבחבת בעם ס"ו או לבל שבוחי': ומשיב שמחת בחלקו, שם עם ה' משל"כ שבוחי'

שלומדים אף הם ואינם לשם תשכר כשכר . משלם עושר עם ס' מונן ומתן לעבדי' ואח"כ עושר הבוא שומר לבעליו מרע :] ומכיון שפשוט יניח כפיך וגו' יבוא עם ס' בתים מיניב כפיהם ויהיו גזלנין ומומסי' מתון לחבירים : תסריך ועוד לך לתסריך בעולם הבא שיש להם שכלתו בלותו עושר קונין שהם שתתים במלקח : משל"כ שכותי' קונין לו יפכב כשכר אין להם מכוסף ושתחה : ועוד לך לעולם הבא בשביל הצדקה שעושים משלחך נדק שכותי' נתתי בה תשר לחומים חשלת שליכ' עזרי' לשם כתשמש כרים פירקה בדלי . לוחש מכונד לפי שמעשך כמה מכבדי' שכותי' וחק כן שיהם כבוד בקדק כבוד : לוח שתכבד הכרוזת שפה ס' המוזרים ועומדים על שכבוד כגון מפני שיהה תקום ונדרת עבי זקן כמשמע יהים מי שיהים . משלח הכותי' מכבדים לבעלי זרוע למי שיש לו ממון הרבה וכשרואים זקן לל אין מנדיחים פלוני : שם כן שכבוד שפוח שבל לשם יוסרף . מ"שלח שם פנולה שהוא לשם עשיר ולל לשם הוף : וזהו שאתר כל מכבדי וכו' כל לרבות שמכבדים לפל הזקנים כין עשיר ולל לוח שכבד נם לחבי : לו רואה לומר שכבד עם אותו כבוד שכבד נם לחבי פולוס ועושים הכל לשם שיהם . שתכם וכזוי יקלו . לותם שבוזים לעבייהם כלפרסכו יקלו מעליהם : לל נאם לבטיל כבוד לחבם כשם ס' שאתר בכוד שכמים יעבלו .

חוי כן למטה קלס שתתון כך תבא לידי מכו תמורם : לפי שמטה נזרות מטה זכך עבירם נזרת עבירה ותלקה על כולם : ב"ש למטה קלס שבירת קלס שיו כן ומקיימת : וכן שיו בורח מן העבירה קלס שמטה וכו' שסרי שבר מטה שזו תקיים מצות תרבה בוה ל ומחתת טיבה של זו תבא לידך מטה אחרת . וכיצד עבירה נורת עבירה דמתון עשייתם של זו תבטל לו אחרת ותקריבה לו שתים שבן ליך של יבר הרע מום ס' והולך להכשיל בעבירה כדי לטורדו מן העולם .

חייב אדם לומר בשלשה פרקים בכל יום שמא אזהר הוא או לא אזהר הא אזהרוהו בתורה ובנביאים ובכתובים הא לא אזהרוהו בתורה ובנביאים אזהרוהו בכתובים שמא צדיק הוא או לא צדיק הא עשה מעשים טובים כמעשה צדיקים הא לא עשה מעשים טובים כמעשה צדיקים שמא חכם הוא או לא חכם הא למד חכמה הרבה כמעשה חכמים הא לא למד חכמה הרבה כמעשה חכמים

בשלמה מתחבר לשטים שיש עבירה לבן תתחבר להוותר טוכוס מוך: אך יכבל להיות שוין למטה ו:] כלומר של מטה תבא לידך על מתמיכנה : לבן אתה הוא

רין למכוס לעשותה בלי ליסור ועיכוב שלא תחזיבנה: קלף כנחמוכה מכוס ליון מכוס שתפוס
רון לעשותה לפי כשעתה עושה כך לא תלע בוולקי וכורס מן האבירה שאבירה מצטירה: ומס
בכך למה לך יש שמכוס כלי לברוס מן העבירה: לזה אמר שמכוס גורלת מכוס ועבירה
גורלת עבירה ומס כשתעשם המכוס כלי לברוס מעבירה לא לין עבירה תבא עלין
לעולם: לפי שסכר מכוס מכוס וסכר עבירה עבירה. עיין לעיל כפ"ב מה פרשתי
כאותה משכח שם:

או יוכל להיות כל"מ שלא ל"רוסה שחבירו ירצה לעשות ליון עבירה ויודע בעצמו שלא
קוה יכה לאלן ויבויש המקו ואינו עושם לאותה עבירה לז מוכן מוטל עליו לרון שלוו
כלי לאר לויקו פלוניו ענן ונסרקקת שבירה מחבירו עושם שכי לבריס. לאר שהוה בעצמו
עושה מכוה שהריחוק מבירו מעון. וכ"שנב מבירו מקבל שכר מכוה כשהוא בלי בקידושין פ"ק
שלא מטלו בה לירו וכיבל ממקו נותנים לו שכר כעושה מכוה: כזה יוכן לשבי המבא במשכח א
פוי רן למכוס לעשות מכוה כשפרשכו לשהיוק לת מבירך מן החטא קלף כשתמוכים ורבה יפיה
לוה עבירה שיהיה שחבירך ירצה לעשותה רון להריחקו כלי ובשרת מבירך מן שבירה. לפי
שמכוה גורלת מכוה. פי' שמכוה שתעשה שחבירך יעשה גורלת מכוה שתעשה גם הוא
מכוה לו פי' לשיפוך. שמכוה מה שתעשה שתמכא שבירך מחטא. גורלת שכוה גם לחבירך
כשפרשכו שלא מטלו בה לירו וכיבל ממקו נותנים לו שכר כעושה מכוה: ועבירה שתתן לעשות
לחבירך גורלת עבירה הוחיל בירך לשעבירו. וכן תוכל לפרש לחירך גיסתי כשפרשכו לעיל.
ועכשיו מפרש וחולך להכין בדבר יותר: שסכר מכוה מה שאתה נוהג לחבירך לשבירה
שחטאו הוא מכוה שיש גם לך לעבמך וסכר עבירה שתתן לעשותו עבירה הוא לך הוחיל בירך
הוא למכוה ולסבול לוחו ולא שבלתו לאותו מלוחו עון.

או יוכל להיות כדרך זה. מה שידעכו שכר מכוה כשלי עלמך ליכה לוכב בירך כמה
נדול שכרו כדרשו ז"ל בירושלמי מעכת פיאה לורת חיים פן תפלם שלשל הקדוש כרוך
הוא מתן שכרן של מצות וכן מ"ש עושה מבירה בתורה אין כפקידה זו בתוך זו בסוף
זה כשריבם זה נכרת כשבוקר כל אחת ואחת בשקולה: וחולין וכך הוא ולכן לאר במכוה
בלשון רן ובעבירה לשון נוזר: ובפרשם שכין רן לבורה הוא לשון: סרן הוא בסולך נגד
לוחו דבר פכיס לפכיס. ופיפוכו שבירה שריקה שלין שעורך. לכן לאר במכוה שלא תדע
מה שכרה הוי רן למכוה יהיה קלה רן לעשותה כשתחוק שחוחל ואין אתה יודע מתן שכרה וכול
לזהות מה שיעלם בדעיך לומר שהיא קלה. שכרה כשתחוק. כשתעשה שהוא נותן
לאיש לטחון תחתיו בריחיים כשבוקר בירושלמי שהיה שכרו מסולע: לכן רון לנדל לעשותה
ובדף שבעבירה לף שאתה יודע את עוכשה לל תאמר לעשה זאת היא לעוכשה דבר קטן הא יהיה
באותו דבר הא העבור עליה לל תאמר כך לכן לאר ובורה שבירה שריחוק מעליך. והוא
יותר מן רן דפרשכו ועשה ומשמרת למשמרתי שלא תתן לך לעבור עליה לעשותה. לכן יפת
כורה ויכול שלא תלוה לאותה עבירה העורך ולא פכיס כדי שלא שתקלקל. למ"ד קוראיתי לך בלבד
לפי שמכוה גורלת מכוה וכשה שעושה מכוה כשלי עלמו לו מכוה שקיים מניסה ומצלה לוחו
לעולם

לעולם מכח ומשתלשלת לפניו בכ"ד של מעלה:

לעולם מכח ומיוחסו מאוחר בעלמא הלין נוחיות מכוח נוצרת עכשיו להיות עמו לעלמין לחתי כדדרסו על סליק מלוין לאדם לא כסף ולא זהב כ"ש תורה ומצות ומעשים טובים וכו' עיין שלו בפיוט מסכתא זו. והוי שלמד נוצרת מכוח שהמצוה נוצרת עמו ומלוין לעולם מכח ועכשיו נוצרת עכשיו כדרסו שמלפפתו וכורכתו עליו כדדרסו על כסותו לשכב לבלה ולהנות עמה. והוי שלמד ועכשיו שהוא עושה נוצרת עכשיו שלוקח עכשיו נוצרת עמו לעלמין דאחרי ואחרי לאותה כוסה והוי לאותו כלימוק מה שמניע לזה. ומיהיו שסכר מכוח מכוח כמו שסלדם עושה מכוח: שמכוח מלוה אותו לעלמין דאחרי: וסכר עכשיו מה שהוא עושה: שעכשיו מלפפתו ומקשרו עליו ככלה:

אל תהי בז לכל אדם כל תכוה שום אדם שבעולם ואל תהי מפליג לכל דבר שאתה שומע אדם שעכשיו אין לה לחיות עתיד הוא לחיות לאחר זמן. כ"ש אל תהי דומה לשמוע שום שכמה: שלא תאמר מה לי לשמוע אפשר לי לשמוע כל מעה שתרצה אלא מאחר שזכית לשמוע ס"ם לכך להביאו והיינו כמי שלא תאמר דבר שא"א לשמוע שכשמוע לשמע: מפליג כמו מפלינו בכבירים שתין לך לאדם קל שבעולם שתין לו טעם ס"ת שתרוץ לו לשום דבר ויפרע ממך לפיכך אל תהי בז לכל אדם: ותין לך דבר קטן של חכמה שתין לו מקום יבא מק"ם לדבר שתצטרך לו אם קיות יודעו לפיכך אל תהי מפליג לכל דבר:

ג הוא היה אומר אל תהי בז לכל אדם ואל תהי מפליג לכל דבר שאין לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום.

הדברים אלו מקויות שיש להם זה לזה הואיל ושכח הכתוב לומר בכבוד לומר לחתי: לעלך כמשה שיכתב במשנה זו כדרסו על המכרך את רעהו בקול גדול קללה יחסר לו: וכתבו סטעם שמתוך שכחו יבא לידי גמותו: זהו שלמד אל תהי בז לאדם כמה ואל תהא מפליג לכל דבר שתשיח מפליגו בפני רבים ותגרע על ידי לותה הפלגה ושכח יבא לידי כיוצ"ב שלמד אל תהי בז וכו': ולפי שלא יאמר בלבבו שמשכחתו כלומר לטוכה ויעשה בדרך המלות בשביל מי יודע אם לעקלות אם לקלקלות: לכן אמר התבת הלא תדע שתין לך לאדם שתין לו טעם ורפ"ש שתין לך לאדם בעולם סיכוי כיוצא לחותה טעה זו כלשמרו אל בשכח כ"ג וכי לאדם יודע ליום יום ושעה וכו': ותין לך דבר שאי אפשלא שתין לו מקום הוא הקדוש ברוך הוא שבקיש מקום שיכוי יודע בכל מחשבותיך חשוכה כחושך כנגדו. ואם כן למה שעלה בלבבך לחשוין לת בשרך הואיל ואדם כיוצא בלוט כיוצא בלוט והקב"ה הוא יודע בכל ואם כן מה תעשה בחשוכיתך:

או יוכל להיות אל תפי כו לכל' אלא שלא יבזה עצמו לגלך ויתחבר נרבעים מתגלים מעולם ובזה נעולמי סוף מבזה עצמו . ואף על פי שאמרתי לך שלא תתחבר לכל אדם מכל מקום ואל תפי מפליג לכל דבר ירבה בשם ושלום יבא מם על הביבור ל תהי מפליג ומפרים מסם כדאמרי ל על כל הכנרס עצמו מן הביבור אל ירא בבחמות הביבור וכן הוא בא"ח בימין תקע"ל סעי"ס : ומפרס עבסין על זיוה דבר שאמרתי לך שלא תבזה עצמך אלין . לזה אמר שלין לך אדם שלין לו שעם ירבה לומר לפרשע שלין השעם משחקת לו . לזה אל תבזה עצמך : משחק שהשעם משחקת לו שאני כדאמרי שתם שאני רשע שהשעם משחקת לו . ומה שאמרתי לך אל תהי מפליג לכל דבר הוא לפי שלין לך דבר מה שבא על הביבור שלין לו מקום סוף שקדום ברוך הוא הבקיע מקום בב יכול גם הוא בעוסק ברם בעריסה לו בר עמו לבבי בברם כ"ש שנאמר גלית' הסביבה עמסם וכו' ואם בן סילך תפרוש עצמך מסביבור אל תהי מפליג כשפרשנו .

היה לו לומר סמוך אמוס רמה : לומה אמר הבשלין תקות וכן כל היה לו לומר ר' שונג בחילול השם והי בשאר מב"ם מזיר : לע"ד כדדרש רבי כתן בב"ק פ"ק סדרו של אדם אמר ו' עבירות בשעה ושוף דלא ברש מודים . לזה אמר אלו שפל רוח רוצה לומר שישכיל בבריאת עולמי שד שברוח על לבו כלי זר בשיעור שבמיעו על לפי שתקו' אמוס רומה לו' כמו תקות עוש השני ופי' אותו קו מאמוס שומו לשיות רמה וכו' : ומה שוף שבחם אחר מותו . ולכי יתכן בא לשוטיף לא בשעת התפילה לבד יהיה הבן אדם שפל רוח אלא בכל דבר שלא ידחם רגלי השבבים כדי שלא יבא לידי חילול השם כאשר אפילו נהוף שדרשו על בחנות וס' אינה לידו ורשו על מבית בפרשת משפטים הבתוב מדבר בשני בני אדם הדג ר' שונג ור' הרג מזיד ולא היה בשם עריס שיעידו זה לא נהרג וזה גלא הקדום ברוך הוא מזמנ' לפוכלן אחת זה

רבי לויטס או' מאד מאד הוי שפל רוח שתקות אנוש רמה רז בן ברוקא אומר כל המחלל ש"ש בסתר נפרעים ממנו בגלוי אחד מזיד ואחר שוגג בחילול השם .

רבי באר התקן עצמך להיות שפל רוח כי תקות אנוש רמה ותולעה לפיכך מה לך לבל הגאות . כל המחלל שם בסתר שעובר בסתר נפרעין ממנו בגלוי . הקדוש ברוך הוא מגלה לכל תרפתו . שנאמר מבשר שבאה בשעתן תגלה רעתו בקהל . וכ"ש למה שלא יתחלל על שמים עד שלא ילמדו רשות פלוני שהוא חכם ועשה מעשים טובים ונעבו בו ברות כך וכך : לפיכך אחר עוסק בשגגה ר' עוסק במזיד בח"ל שהם הקדוש ברוך הוא מגלה לכל . ס"ג הקדוש ברוך הוא נפרע ממנו בגלוי שעוסק בו לבר שהוציא לבל שהוא עובר עליה ומגל' תרפתו ברבים כדכתיב כדוד כי שבני מקים עליך רעים כי אתה עשית בסתר ואני אעשה הדבר הזה נגד כל וגבד שמש . ר' שונג ור' מזיד עשית בשונג גוסס ממך בשין שנגם . כי שתי לתלמידין בעלמא מפני מה בתחייבין שלמל שלחותו הדור בלים מפני שהתחזו לבל על בבוכדבבר

וכי מפני מה בדבר שנתחדש לנו יהיו כלים לנמרי לחזור לכם לא עשו לנו לכים משום שכולכלנר לף הקדוש ברוך הוא לא עשם עמהם אלא לכים לבלותו עכשיו שחטאו פרע מהם היינו כעין שונג ואם עשם כמזיד נוכח ממנו כפרעון גמור כנלוי בחלול יום כנון תלמיד חכם להורות בפני רבו אלא למה דמתוך שהוא תלמיד חכם למדים בני אדם ממנו מעשיו ומחשבים לחברים וכמה פ׳ מחולל על ידו ואומרים זה שלמד תורה כמה מעשיו מקולקלין ופורשים ואין למדים ונקדש שם חילול שם מעל מפלת ואתם בני ישראל אתם נגלוי לפני את שם קדשי לא תחללו עוד.

שלומד

לשם לשונו ושמוד.

שלמד לשון שונג לא כך מזיד כלומר שלא כדרכו במזיד שהרג במזיד כמהו זה הרג שוה נולם.

הלובר ע״מ

ללמד לקבלתו רבי ס״ג לין מחסיקים בידו ללמוד וללמד כ״ל נדול הוא מבעל מכת ללמוד ללא המדרש הוא העיקר ללא מעשה אל תעשה לא תעשה ללא להתנדל בהם שלא ללמוד ע״מ ליטול שכרה ולא כקבלום שלהם עושה בו מלאכה. כ״ל לא כקבלום זה שלהם מפליל לחבירו וכיון לו פרועה בשכרו: ולחסתחם בתנך חלף אבר שכרו מחבו:

ה רבי ישמעאל אומר הלומד

ע״מ ללמד מספיקין בידו ללמוד וללמד: והלומד ע״מ לעשות מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות: רבי צדוק אומר אל תעשם עטרה להתנדל בהם ולא קרדום לחפור בהם וכך היה הלל אומר ודאשתמש ברתנא חלף ראה למדת כל הנהנה מדברי תורה נוטל חייו מן העולם. רבי

למתי מדכתני ומתלמודי יותר מכולם. ודין פירושו. הלומד לשם שמים שלומד מתוך כוונתו לשם שמים.

מה יתרון כלמדו

לשמור ולעשות היה לו לומר מספיקין בידו ללמוד וללמד וכי כדוק כמי שיש לו לומר אל תעשם עטרה: שלא יהא רגיל אל תעשם. לע״כ כוונת התנא לומר שלא מי שלומד ע״מ ללמד לשמים ושוב שלמד בתעניות שבכם תורה.

מספיקים בידו ללמד לתלמיד: וללמוד הוא מהם. והלומד לאחרים ע"מ לעשות יעשו סתמות שכתובים בתורה. כתב מנקד בקיום התורה הוא ויהיו רוכה ללמוד ולהתכ

סקר שם לאחרים כ"ל מיקבלו עליהן לעשותן לכן מספיק ין בידו שתים זוטא ללמוד ולמד כדפרשנו לעיל והאיל ולעתן עוד מיקיימו שתוכה לכן מספיקין בידו גם כן ללמוד סוף ללמוד עם שכתוב בתורה: ולעשות שתלמידיו יעשו המצות שכתובים בתורה כדי שלא יפול אחד מהם בגה כמ ואחד מהם כנ"ע וכל רבני כתוק לסופיק לומר שאיה הרב. זהיר בכבוד תלמידיו: דוקא מורא מורא עליהם כמו שהוא רבינו הקדוש לכנו. וכן התלמידים יכבדו לרבן.

לוה לאחר שלא תעשה עשרה בלשון רבים שהוא קלי על התלמידים ורוצה לומר שלא תעשה לתלמידי, עשרה להתגדל בהם כמעשלם ממך. וכן לא קודים לחבור בהם להתפלל עד שיהיו כולם שלא תעשה: אלא כדיך שתה להזהר בכבוד תלמידך. כתב לזה הרב. וכן הוא שלא יומר וכן יזהר להזהר לתלמידים שיהא מורא רבם עליהם כמורא שמים ואחר ודאי שתהא בתגלת שוה שתלמיד חלף מן העולם הוא לו שוה רוצה להשתתם כרבו. שלא למדת כל הקבלה. מ"ל מועל חיין מן העולם קלי על שכיחה. על הרב ותלמידים. שלא שיהם כוהרים זה על זה בכבודם כדפרשנו מועל חיין מן העולם לפי שגם בדיך להזהר בכבוד תלמידיו. ומה שפי' רש"י לא בתגלת ת"ה ג' אין מספיקים בידו זה קלי כשהיה רוצה ללמוד לאחרים כ"ל לקבל שכר מהם ויהיה על מנת ללמד מה שלמד ע"מ הוא שים דבר מספיק בידם והוא שבדפרשנו שהוא ללמוד לך שיהיו לו מעות כשכרו לו ע"מ לקדלתו דב וכבר.

או יוכל להיות כוונת התנא שלמד ע"מ ללמד וכו כפשוטו שהוא ללמד עם אחרים וללמד עמהם כ"כ לעצמו על שתקבל שכרו בשביל כתיבה דרבי יהודה אין כותב מספיקין בידו ללמוד וללמד בעולם שכל להיות זוכה בישיבה שלמעלה גם כן. וזהו כתיבה דרבי פרידא שוכה לשני עולמות כתיב ויהי' כת קולוכו וזלמיד שלא מכת לעשות רוכה לומר שהוא מדקדק אחר תלמידים שהוא מיעשו מצות ה' ויהיו רוכה ללמוד עם מי שלא כו הגון ורצוי זה מכה ללמוד וכו' כדפרשנו ולא עוד כ"ל מספיקין בידו ללמוד ולעשות. רוצה לומר שהוא זוכה לעשות מעשה למשמיעו כפי כל זה שאתר לשמור ולעשות שהוא עושה המצוה ולא המצוה עצמה כ"ל לפיכך זוכה לעשות מצוה לכל שעשה ואם כן לעולם לא יבא שום חטא לידו רבי ברוך אומר לא תעשה עשרה וכו רוצה לומר שעשה שכל הקהל עושה מקצה עכו"ם כדי לרחוק לרחוק עשה כדי שלא יבוא לכל שהוא עושה כך וכך לפי שהעושה כזה לא מבעיא שאין לו שכר כ"ש לפלקם יש לו עוכש לזה שאתר לא תעשה עשרה להתגדל כזה לעיבי שעשים: ולא קדושם לו מפני כהם. כי לא להוסיף לשלומד שלא יבוא עכשו ועם זה שלום שתכוש הפורש וכמו שתתן לו כמה וכמה חוסר ת תיקף כדי לזהר שתלמיד חכם שלא יקבל כבוד שלא יקבל כבוד שתוכו ויעשה שעולתו קבע ולא עראי ליקף בכל מקום ולא יסב בישיבת עם אחרון לזה תפיק וכך הוא הכל שלמד וכי ולשתתם בתגלת חלף ולכך סהוא מסתתם כתורה בין שהוא בוכה להרצות

תנאו שהוא כלים כדרכינו לוקחם ונלמד לעשות לכוונ' תנאו והן שלף מן העולם ואת שתמיים את למדת כל מכתב מל"ת וכו' כי שהוא בזכה כן לפרקות שהוא כדיק לו שהוא כשכר שהוא סולך בכתי משתלות לעשות משתם תמיד לים כוה כוטל חיין מן העולם: כמכולר בשתמיים פ"נ כל תלמיד חכם המכבד שעורתו וכו' ותלמודו משתכח מתנו לכן לתר בוטל חוין מן העולם: והיא התורה קוא לריכי'ים שם כן תדם וסו' משתכח התור' פ"ב אחיל לריו כיטלי "מתנו

המכבר את התור'

בסיפא הוי ליה למיכתב

שלימו ו רבי יוסי אומר כל המכבר את
מכיתם שלא במקום התורה גופו מכובר על
קדם ולא על הסתלל הבריות וכל המחלל את התורה
סיוסכים בו בני תדם גופו מחולל על הבריות:
וגם לא על נבי תורה
כ"ש וכל המכבר את רבי
התורה שלימו מלמדה לתלמיד שלימו שנוי
שכתלר יכוכו מעיכותיך מוכח לתלמיד קנון
ואין לורים אתך לתלמיד שלימו קנון
גופו ממולל מולין:
סנ'

תלמיד חכם לו גופו מכובד על הבריות כשלאחר שתם הוא גופו מכובד מלכנן ואי לאו גר הכי משתמעין מילי כשורתא מלכנן וכל המחלל את התורה יהיה לנאלו תורה כשפרשנו ונוח עכשיו היסוך שדבר לומד גופו מחולל על הבריות ונוח כשפרשנו.

אר יוכל להיות כל המכבד את התורה וכו' כשרשו ביותר תיה תולה! תשם כל שתבורין כוסים תם ובתו וכו'. זהו שלתר כל המכבד את התורה סיון תילה! קשם ובל שתתת ימו

שתשם ומתנו יהיה עם שכרית לו גופו מכובד על! שכריות: משתלל יוכל שתכול את שתורה שוכה תילה! תשם שתתת יהו גופו מחולל על שכריות.

ה"ג כ"ש כמו שכ"ת לא תומר כ"ש תינח לוכה כדעתי' לכי ישתכול שתוכך עצבו בן הדין פורק עם נר לא עכשו מן הדין שלימו אביה ובגל ושביעית שיא והנפש לבן רוכה ליפול כדיק כלא בתוראה שוטה רשע וגם רוח: לתולו. לכן כלא"ל שם כן מתפשרין זה הוא כוונת שתכוך לומר עה זה מנוקר ממנו אף כך עכשו יהיה

שלימו ו רבי יוסי אומר כל המכבר את
מכיתם שלא במקום התורה גופו מכובר על
קדם ולא על הסתלל הבריות וכל המחלל את התורה
סיוסכים בו בני תדם גופו מחולל על הבריות:
וגם לא על נבי תורה
כ"ש וכל המכבר את רבי
התורה שלימו מלמדה לתלמיד שלימו שנוי
שכתלר יכוכו מעיכותיך מוכח לתלמיד קנון
ואין לורים אתך לתלמיד שלימו קנון
גופו ממולל מולין:
סנ'

תלמיד חכם לו גופו מכובד על הבריות כשלאחר שתם הוא גופו מכובד מלכנן ואי לאו גר הכי משתמעין מילי כשורתא מלכנן וכל המחלל את התורה יהיה לנאלו תורה כשפרשנו ונוח עכשיו היסוך שדבר לומד גופו מחולל על הבריות ונוח כשפרשנו.

אר יוכל להיות כל המכבד את התורה וכו' כשרשו ביותר תיה תולה! תשם כל שתבורין כוסים תם ובתו וכו'. זהו שלתר כל המכבד את התורה סיון תילה! קשם ובל שתתת יהו

שתשם ומתנו יהיה עם שכרית לו גופו מכובד על! שכריות: משתלל יוכל שתכול את שתורה שוכה תילה! תשם שתתת יהו גופו מחולל על שכריות.

ה"ג כ"ש כמו שכ"ת לא תומר כ"ש תינח לוכה כדעתי' לכי ישתכול שתוכך עצבו בן הדין פורק עם נר לא עכשו מן הדין שלימו אביה ובגל ושביעית שיא והנפש לבן רוכה ליפול כדיק כלא בתוראה שוטה רשע וגם רוח: לתולו. לכן כלא"ל שם כן מתפשרין זה הוא כוונת שתכוך לומר עה זה מנוקר ממנו אף כך עכשו יהיה

שוע. לכבס וכבר שיבא לסוכה למעלה ולמטה וגזל שלא יבא גזל להקדוש ברוך הוא ולכבסיו ישראל כדדרשו בברכות כל הכהכה בלא ברכה גוזל מכיון ואמן. ושבועת שוא כדרשו אל כל פיהן אם ומים מכלה לומר שבועת שוא מכלה העושה כל מלה יכול מדיבו של מעלה: מסכ' ואפילו לבו בסורלה פי' שלא לוכבת ליה כהילולה של מעלה זהו שוטה רשע וגם רוע: שוטה כדרשו אל בשוטה לון אלם חוטף אף ככבם בו רוח שוטה. ושבש שוטה לבגד מה שאמר לעבי זה לבכה שיהא וחוטא לו הוא רע לשמים ולבריות וזו מביא הלבכה למעלה ולמטה עלין: רשע בגד מה שאמר לעבי זה גזל וגם רוח בגד מה שאמר למעלה שבועת שוא: ופירושו הוחיל ולבו גם עליו והולך בגילוח ומתגלה לו הוא כלגו כופר כעיקר ושבכיבה לוכבה משובה לבגדו ולו הוא מתחתם בתוך ובשבע בשוא. זה לימו פורק ממבו הדיין על מעלה.

או יובל להיות ע"פ הדין כ"אמ סימן י' בריך הדיין לשות מתון בדין. לזה אמר הפוסק עצמו מן הדין למלת מוסך ואמן וסוסך על פני תשוס: וילבה שהוא מבשיך עצמו ונוסה מעלה עד בוקר כדי להיות מתון בדין וכדי שיוכיח הדין לאמיתו זה פורק ממבו לוכבה וגזל ושבועת שוא. ושבש לוכבה הוא בשטוטה: וגזל שלא ידקדק אותו הבעלי דיבים גזלן שבועת שוא ואומן לשבוי. ושבועת שוא: הוא לפי שאין לדיין ללמד אם שבועה ידועות ושוא פוסק הדין לפי טענותיו ואומן לא' על אם שבועה שהבדין בן הוא ואותו שבועה יובל להיות שבועה לשקר כמבו שובש שבועה שלא על הדיין אם הוא לבו מתון בדין: מסכ' אם הוא מקטיך עבדו בדין כדדרשו אז הבעלי דיבים לומרים בוודאי פסק הדין שלבבתו ידוע והיה יושב כ"כ זמן והיה ידוע כל שהדיים ע"פ הדין הילך אמה אז אוהבים לאותו ואיבו כאשר בעיבים כגזלן וביבל משבועת שוא אם לדיין לעשות עוד התחת שהיה שוא אלא לעבי' אי יובל לעמוד בל שהדים

הלא אל תהי עין הרשע
ח הוא היה אומר אל תדיין
יחידי שאין דן יחידי אלא
אחר ואל תאמר קבלו דעתי שהן
רשאין ולא אתה:
רבי

טפל על פי שיושב מוסיף לבינו ניגוד מכל מקום אין תוקף עצמך לבעל בינו יחידי אלא כך שלשה הם בית דין ואל תהי לבעל הקדוש ברוך הוא שהוא ואל תאמר לבעל

סדין קבלו לעתי שמן רשאין לעשות כדברים
אם כן רואים ולא אתה רשאי להכריחם כע"כ
ע"פ אל תאמר קבלו לעתי אם הוא דיין לאחד
שיושב בין שני בעלי דינים אינו יכול לומר
אותו שדיין קבלו לעתי בעלי כריחם אף על
פי שאני אחד שמן רשאין בעלי דיינין לומר
לדין אי אתה רשאי לומר קבלו כמו
שאמר לשם קיימא לן דיני ממונות בשלשה .
כל

כ"פ קבלו לעתי לדון להם . משמ"כ הקדוש ברוך הוא שהוא מומחה לכל הוא ודין כע"כ לכל
בני מי : שהוא הדיין והוא שיוצר : לכן אמר שהם רשאים ולא אתה : רומז לומר הבעלי
דינים רשאים לבא לפניך לומר לך דון אותנו הוא"ל והאמ שכים ליכם בחיים לשום טענות שיאמרו
שאתה שותף למעלה כשכיל שאמה שכים שיהיו הפרס גדול כין הקדוש ברוך הוא וכין הדיין כשכיל
למעלה אינו ברוך לעשות לכגדו כל שפני לטענין שיו כשכיל שהכן אדם עכמו מע יר עליו וכיר
כל אדם ואתום מה שעשה מימיו . משמ"כ כשעלה שוש ברוך כל השכי לשרשר עליו : כלומי
זאת אין שום דיין יתן על לבו לעשות לאותו כן אדם אשר יבא קריב עליו : משמ"כ שדיין כשדיון
יאמר יאמר שקול שותף מאם למעלה ושם אינו לכן אל תהי כן יאמר : ואינו קשה היאך יוכל
לבא לאותו טענות שלא שני בעלי הדיונים עומדים לפניו : וידע גם הוא הספרים כמו הבעלי
דיונים יודעים כדפרשנו זה אינו קשיא כאותה כשנשני יעמדו לפניו ידע גם הוא שספרים כמו הבעלי
דיונים : רק לפעמים יש כאל דין אחד לו כל"מ שדרש כפה לן שבר אחת מהמנות שבתורה :
אז יוכל לבא לטענות נמור לפי שאדמדיין והבידון יושבו שניהם לכן לא שניו התבא . ואל תשאל כי
אף כשיהיה אחד כל אחרינו תמצא הפרס אלא כדיך לבא אחד לדיין קודם שיבא שבידון לפניו
שבשר על אחת מאלה הואיל וגם למעלה שרבה מקטרגים כידוע שמם שונים . לכן אמר שמן
רשאין ולא אתה ו

או יוכל להיות כדדרשו לא תשוית לאוהיה לדיין ואוסרים לבעלי דיונים : לזה אמר שתבא אל
תשי את הדיין כן יאמרו שדיין שהוא יחיד ויבוא שלא תהי
שומע לדברי יחיד קודם שיאת שניהם
לפניך כמנואר בת"כ שיהן לו אלא אחד שוא
פקדוש ברוך הוא לפי שהוא יודע תעלומות
בני אדם וכוחן כלות ולב ויודע מה יש לזה שם
שכירו אף שאינו בא לדין עמו ככר שלשים
יום לבב . משמ"כ ככן אדם שהוא יאלף

פנהם

ומה נוהגים בשדינו הפרנס אחד דן יחידי
הוא שם הפרס לפי מה שהוא ככר קטן דן
כעכמו וככר גדול מביא לפני כל אחד
כמבא שין מקום לטענות :

לעיניהם . ועכשיו אומר לזהיר לבעל דין שלא יאמרו שבעמו לפני שדיין ויסתלא דבריו
כשדין

כשאין מכוין עמהן. זהו שאמר ולא תאמר לתת הכעל דין להדיוטות קבלו דעתי כשאין עמך: שכן כשאין ולא לתת כי לפעמים תמכו שהדיוטות יכולים לשמוע לכהוך לף שאין מכוין עמך מש"כ לתת לא תוכל בשום פנים: וזהו שאמר מוסר ס בהג"ה כיון ש בש"מ ולא דוקא שיודע שאין מכוין כלבד אלא אם סתע טעמת הש" ואמר כך בתורה הסכי לדון לפניו מותר לשוות דין בלבד עם"ל: כמו לפעמים יוכל לשאין לפני דבר יחיד: מש"כ הכעלי דיוסס לוכל רשאים להסמיע קולם כשאין מכוין עמהן בשום פעם: שיש להזהר בן ואולי ותהנה לאחר כך מכוין על לשוות דין בלבד עם" ש"ב נמצא לפעמים שכל שלין לשמוע לבעל יחיד מש"כ שבעלי דיוסס לוכל רשאים לשמוע לבריסס כשאין מכוין עמהן לעולם כלבד כשאין מכוין זה שאמרו שכן בשאין ולא לתת:

התנא היה לו		כל המבטל את
לומר כל	ט רבי יונתן אומר כל המקיים	קונו מעושר
שלומד את התורה	את התורה מעוני סופו	מתוך עושר סופו
לשון אחר המקיים את	לקיימה מעושר וכל המבטל	אין לו פנאי
התורה: לעני	את התורה מעושר סופו לבטלה	לעשות:
כוונת התכל במשכה	מעוני.	אני
זו לף על עני ועשיר	רבי	
במיון קמיירי שלף		

בעני ועשיר בתורתו מדבר: כש"מ משלי "שלש עשה כף לשוש ויש תלמידים תעשיר: וכן הון עשיר קריה עז ומחיתת שלים רושש ואי"כ לש לא כמי שמוש לש ועשיר בתיכה. ומכאן פירושו כל המקיים את התורה מעושר יבוא שהוא מקיים מצות ס' לף שהוא עני כתורה כאשר שהוא יהא שלים ולאחר מכבר התכל בעשר החזין שאינו יודע מלומה לש לכרם התורה בשוטים לפי שאין עם שלין חסיד. שלף כל שהוא עני כתורה שאינו יודע שכבה הוא לו והוא מקיים המצות מעושר והוא יהא שלים ם בו לקיימם מעושר שיהיה בעל תורה כראשונה אל כל שירצה תעת קומת להיותו תכמתו מתקיימת. ובל המבטל את התורה מעושר פי שאומר שלף ככר ביתי קודמי למלתי סדכה ועתה בוקריתי לטייל בפתי ואלך בשדותיו לכי אחר תעמונות בני אדם. זהו שנאמר לבטלה מעושר שהכה כל לאחרו כראשונה בפסחים פ"ג ת"ר כל ת"ח שהכה בעודתו בש"מ לשוף מכויב כיתו ובו ותלמודו מסתכה מתכו:

או יוכל להיות כראשון אל הזהרו בני עניים שתהן ביתו התורה, לזה אמר כל המקיים את התורה מעושר פי' שהוא לומד תורה לבני עניים זוכה הוא שסופו לקיימה מעושר שיהיה עשיר ויהיה לו אחרית טוב כל הימים. ובל המבטל את התורה מעושר פי הוקיל והוא לש עשיר ואמר מש לי להטפל עם בן העמי ובו הם בבודו לאוש בש שכרן בוודאי סופו לבטלם מעושר שיהיה עני ויבא לידי כך:

או יוכל להיות כל המקיים את התורה מעושר פירושו כאן גלתה יבדה מעושר לוכה ס' ויהיה כתעשה דר"ל בר"ם בנכש מביעה כלומר תת אמר להו תהי ובעי קלו: כשהיה

אמר לסן אלו מפני ביטול תורס :ינמל סד סמעס לביתנו הוא אמר' ליס אס קל מייתית לכן עלוך כלי ממון של בית לקח לימרלת לזלף לבי כסס סליקו ואתו סכך סיתין ספוכלי עיולי ליס סיתין בי כפיטן סיתין לרכקי וכו' : זהו שאמר כל המקיים את התורס מעוטי מי' על ידי יבוזין במו ר"ל בר"ס סופג לקיימס מעוסר במעסס שהיו עיולי ליס סיתין לרכקי וכו' וכל שכנגדן את התורס מעניר פרוס בני ומזון נחילס לאחריתס לין לך עושר גדול מזה כשסכן אדם שלם בגופו וסוף מבטל את התורס ויכס בוגד ללמוד : כופג לבטלס מעוטי שיהנוס סיפורים ועוכרים קומן כ"ס דור המלך שלוס בסלוס בחלמתי דומים שסשתין מעוט וגו' כדרשו בברכות סיכוקו סיפורים ועוכרים קומן :

חוי מתעט בעסק תך מרן: אם בטלת מן התורס ים לך בעלים שרבים בשוק כנגדך ובמס שכרים תמצא יבלו לידך שתבטל מסס: כ"ל חוי מתעט בעסקך: ים לך בטלים מן הסמים יעמדו כנגדך מבטלין מליתן לך שכר:

רבי מאיר אומר חוי ממעט בעסק ועסוק בתורה והוי שפל רוח בפני כל אדם אם בטלת מן התורה יש לך בטלים הרבה כנגדך ואם עמלת בתורה יש שכר הרבה ליתן לך:

ר"א

פרקליט

על מס שפטוק שתבע בשמו זהו שפל רוח שהוא לומר הנני לעבל כוונת שתבע למס שדרשו כברכות פ"ו ת"ר ואספת דגנך וכו' תורס מה תסס עליה אלא בזמן שישראל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים שנאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם וכו' : זהו שאמר התבל שני מתעט בעסק ירבה כדמפ"ק שם בגמרא ועסוק בתורה לעשותה עיקר" והוי שפל רוח ללמוד שכל כל אדם : ואל תאמר בהיות שאני עוסק בתורה תמיד מלאכתי מתי נעשית : לזה אמר אם בטלת מעסק מן התורה פי' שלא בטלת מעסק מן התורה כשביל התורה שאמר יש לך בעלים הרבה כנגדך שיעזרו במלאכתך בדרך שעמדו זרים ורעו צאנכם וכו' ולא זו בלבד אלא ואס עמלת בתורה יש שכר הרבה ליתן לך משמים לע"ל שנאמר לוכל קבורות בעזה ונקרן קיומה לעס"כ :

אן יוכל להיות כדרשו בפסחים ת"ר משתכר בקנקנים וכקנקנים לוכא רואס מיתן ברכה לעולם מ"ט כיון דכתיב לפחוייהו בלעדי בית עינא כיסף : לזה אמר חוי מתעט בעסק ירבה שלא יתעסק בהרבה דברים בשוויכו רק בדבר שוכל הבן אדם לתת תמת בעיני כדי שלא יסלעט כיה עיכא כיסף : ועסוק בתורה לף על פי שאמרתי לך שתהיה מתעט בעסקך שלא יסלעט כיה עיכא כיסף : עכל לומר לך שלא תעשה אתר"כ ועסוק בתורס אין לך בתורס גדולה מזו ואין עין קרע שולטת כלותו עסק : והוי שפל רוח בפני כל אדם אל תתגאה בלימודך

דברים הללו מה שיכות יש להם להיות בענ"ל כוונת סתם כדרכו בקידושין פ"ק (ד' כ"ב) לעולם ילמד אדם עצמו כלומר חייב ואפילו עשה אומנות אחת לעצמו זכות ועוד שהעולם מזדמן לאדם הרבה עשיות ומכלאת ומשוכה לפני שהכביד את עצמו ואת כל העולם לכף זכות. עבר עבירה אחת וכו' וכל"ח פ"ק תכף לעני כי ישמעאל מעביר רשעון וכך סיון המהלומר רבה ועון עצמו ליכו כמקק לפי ליכה רובה עוכות מיחסך בהדייהו וכו' כמכף מסאת מהנמ"כ בסיות דוקק רובו עיכות אז מיחסך בהדייהו. מס"כ בסמסה מסכם על מחכה אז הקדום ברוך סוף מעביר רשעון לרשעון כפי רס"ג זל סס: זהו כוונת התכף סענסס מטס לתר קוכם לו פרקליט ל'לפי כסמכן לפי הוף מסכם על מחכם אז ליכו ברוך לכוכות לעכמו. פרקליט לתר כסכול סמוך לי מה סמקדום ברוך הוף מעביר לרשעון להכריע זכיותיו ונתן בן סיתך יעלה לומר סמוך יקכם עוד לעצמו פרקליט לתר: ועוד טעם לתר שילעגו כסהכן לדם עוסה מכוס לתר לתר אז מקסיגוה סעשס כברת מסכם מלאך לתר וכן לסיפוך כסעובר עכירה: ואם כן כסהוא מסכה על מסכם ליכו יכול לכוכות לעכמו פרקליט לתר לכי סיכת זה כגד זה הלא מסכם עוכות כידו ואין קוכם לעצמו קטיגוס כמך פרקליט ס כמכת אין כח לסטרקליט לסלין בשלו סיוכל והמקטרגים רמס כל כך כיון הפרקליטים ואיכם מכיח ס המקטרגים להלין שהרי מס"כ כמעשה מנוה יותי: על עוכות ו: כמכת יש לו מלאך לתר ויתר על המקטרגים ואין מלאך הסוף יוכל להלין בשלו מכי טעמים. לתת סלין סוס מקטרג ישמעאל לשנאו כסיתר המלאכים

ולא אמרתי לך שתעזוב כל מלאכתך ותלמוד תורה. אלא מעשים זה אם בטלת מן התורה ותעשה מלאכתך יש לך בטלים הרבה כנגדך כ"ל כוונתך ולא יהיה לך ירון עליהם מלא כיונך כך כתבתים בשונקים וברחובות: כמה יותר לא יכול בפוקק נאם כן מה לתה מעולה ואשוכה מכם: מס"כ ואם עמלת בתורה אל יש סכר שכר לתן לך בסכ"ל סיש פרעס סקיסים יכולים ללמוד ואתם עמל בתורם כתבע לתה בוטל שכר כולם מה שהיו המה מקבלים כשהיו למודים. במכת הפלם גדול בינך ובינם:

פרקליט ל'לין יועד שמשתדל לזכות: ועין פוך קומר אסל'ים עליו מלאך מלין לאדל מכי אלף. קטיגור מלשין כתיבים מגן לסגן עליו מפני לפרובעות. כל כגסיס כל קיבון כ"ג זמוס' להתקיים עתידה סתהיה הענה קיומת

יא ר' בן יעקב אומר העשרה מצוה א'קנה לו פרקליט א'והעובר עבירה א'קנה לו קטיגור אחד תשובה ומעשים טובים בפני הפורענות רבי יוחנן הסנדלר אומר כל כנסיה שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאינה לש"ש אין סופה להתקיים:

ר' א

ומכלאת ומשוכה לפס סמים עכס סלה כעלם כוף.

כבול

שיש כל ג' מקטרג לבנדו ולימו מכיון למחלין כלפרסכו . משל"ב וס הכל מן מכוס ופירש סוף
מופנה ולין סוס קטרוג לבנדו : וזכות כשעוסק מכוס לחר ופירש לו יוכלו כל פעלמכוס
למחלין בעדו הוחיל ושמה חלוכים שפרי כל עכירות נעשה לו כזכיות : זסו כוונת פיכך :
שעוסק מכוס לחת וכו' ירבה שעוסה מכוה לחת ופורה על המכוה זס קונס לעצמו פרקליט ג'
כלפרסכו כשכיל סיס לו פתחון פה למחלין הוחיל וה בריה לעצמו ולכל העולם כולו לכף זכות לו
יחמר סמלחך לפני סקדוש ברוך סוח רחם חלם זה מס מעשיו גדולים ויפים מלח רחוץ לכל
כבוד וגדולה ליתן לו לף שיהא כשעוסק מכוס בכל מכוס לחת מעכיר רחמין רחמין ותכחול
ותחלה לו שכך היה פיחלה ועכשו שעשה מכוה לחת ופירש בלי לפכריע נס כן לת כל העולם כולו
ואם כן וכי ימיו מן סרחוי לעשות לזה כל מה רחפשר כשתי עולמות : ולפיכך חם וגלוס יש
לפעוכר עכירה לחת מכלל לן תעשה הלחו . וכשיוה כעוסק עכירה ג' ופיר כלפרסכו לו
גריך תיקון גדול למחוק השון סהוח לכן לחר תזוכה ומעשים טובים כתרים כפני סקדוכה
יהיה שכיוך לוחו כן חלה לעשות תשובה על לוחו חטח מה שעשה ופיר . ולו כשעשה תשובה
על לוחו עון לו שרי שוח למכוס וכיות ומכוס עכרות ולו ומעשים טובים מה שכבר עשה המה
כתרים כפני הקדוכנות לפי שלו מקיימים גריך שוח מעכיר רחמין רחמין כלפרסכו : משל"ב קולה
שיעשה תשובה מוכה מושלים לו כמעשים טובים שעשה כבר . ובני שילא יהיה לחה שיוך
לעשות שיה וזכיתו מרובים על חעלותיו שיהיו לזה לחר רבי יעקב כל כבים
שיוך לחה חיים וכו' שיעשה מכותיו לחה חמים זה יכלים כמעשיו ויהיו סיכו להתקיים
רוכה לומר סיכה כשנכו מגות ופחר מחוניו וי"ת מכריע לת עכמו וכל העולם כולו
לכף זכות : וזהיכ לחה חמים יהיה כשעוסק העוסק לחה יוהיל לעכדיל עכמו זה היכו סוכו
להתקיים :

כבוד	מכיוך	היה לתכל למיכקב
במסמע	יב ר"א בן שמוע	יאומר ירחי כבוך לחת
שתעשה	כבוך	תלמידך חב ב כבוד מכיוך ומורך
לתלמידך : וכן לכבוד	עליך כשלך ובבוד	חכיוך כמוראי רבך כאוכת שמים :
מכיוך בכבוד למורך	רבך ומורא רבך כמוראי שמים :	לעל"ד כוונת פיכך
רבך . כ"ש וקל כבוד	רבי	מה שרחה כתעניות
תלמידך סוכב סוך		פרכה סוכה למחר
שלחתי מתת מרכו וקדי ככובו סיה כבודך		מרכוחי ומתלמודו ותר מכולם : לכן לתר
לפיכך דין הוח ש היה מכיב עליך כשלך		שאכלת יסך כבוד תלמידך חכיב עליך כשלך
ככבוד עכמך : לבל ככבוד מכיוך לך מבי		הוחיל ואתם לומר סרבה מתכן מתר מרכך
למחבי חכיב שסרי לין לו חלק בכבודו של		גריך לחת לפסוג בו כבוד . וכבוד מכיוך
מכירו ומה טובו של כבוד מכיוך לבל כבוד		רוכם לומר הספרים סיפת כוסה בבבודם כפני
הלו לפיכך חלה כבוד מכירו כמורך רבו :		רשל"ז בפ"ה רשל"ז במסכת ו' : ונקרחים הספרים
מורך רבך וכו' לין מורך בבבר לשל דבשיכן		מכיוך כפי' רשל"ז בפ"ק במסכת זו במסכת ו'
לת		טו ב 15 2 ונקנס

וקבל לך מבני ממני ליום מפריסי עכ"ל: ואמר
במורח רבך סוגיא כל מה שלמוד רבך עמך כך
מספרים לבן קוסו' אמורא לרבו:

אר יוכל לפטור לרבו אל כמה שפשלי
סבי ליכסי דקיימי קמי ס"ת ולא

את ס' אלהיך תירא לרבות תלמוד מכם וכ"ש
לרבו ואורא מפורש בקידושין לא יעמד במקומו
ולא ישתוה את לכבוד.

פני

קיימי קמי ת"ח כמכבד את ת"ח עליך מה ת"ל לכן לאמר וכבוד תביבך הוא מספר כדפרשנו וסף במורא
דבך סוגיא הכא עדיף מספר תלוי בכבוד ספר בריבו ואמר לטון תזכה כאמרו כאמרו דבך להרצות
בכבוד רב סוף עליך • ואמורא דבך יפה כאמורא שאול שאולו כאמר לו מדרים פניך אתה להתיירא
מקלקולם בכוך סוף. כך התיירא מרבך לצאולו בקלקול בציור אחרת כדרשנו אל כל שעורא היולדי
קיים לא בשם שלמה את פרעה ולא שאול שלמה מלך על כל התלמוד כולו ואמר שיה מתיירא ממנו
כאמורא שאול כך יפה אורא דבך כאמורא שאול:

אר יוכל להיות יפה כבוד תלמודך מכבוד עליך כשלך יבוא שרוצה הרבה שלא יבואו שתלמידים
בריב וקטטה זה עם זה ויהיו מכבדים זה לזה. ואפי שיהיו יפה כבוד תלמידך מכבוד
עליך אף שמכבדים זה לזה כשלך: ואפילו שלא אתה מהדר עליהם שיכבדון כך תהדר
בכבודם שיכבדו זה לזה, לפי שאתה לך כזה לפי שאתה שכבודך תלוי בכבודם • וכבוד
המקום תלוי בכבודך: ואפי שיהיו כשתעשה שיכבדו שתלמידים שלך זה לזה לו יפה אורא
דבם עליהם שיהיו ממך: ואפילו ממך לא יפה אורא שאים עליהם ואל מכח מה לתבוכו
בריבים שכחכו לעשות כבוד מכ"ם לריבוי • ואח לריבותיכו בריבים לכחכו לעשות כבוד
ולהתיירא מכ"ם אפי הקב"ם שבריבים שכחכו לבבכו ולהתיירא זה מזה ואל כבוד שבריב כאורא
דבך ואורא דבך כאורא שאים:

אר יוכל להיות יפה כבוד תלמידך חביב עליך כשלך: כל לומר שלא יתקנא הרב עם
שואים כבוד לתלמידו מעשה שמרן לא בכל יתקנאים חון שבבו ותלמידו ואם יקפיד הרב
בזה הוא מראה שזה חיבה תלמודו. ולא כך לשואיר שלא יהן דין תלא דין להתקוטט זה עם זה כ"ל
שלדבר שיבבדו זה את זה כדי שלא יבא לידי כעס שהכעס עלול לבוא לידי כלי ומשם שמעתא בריבי
עם רבי ישמעאל ובכולן שאים לומר וכי רבך אלהים הוא שקול רבי וכו' שאמר
רבך וכו':

אר יוכל להיות יפה כבוד תלמידך וכו שלא תהא לוקח לתלמידך כשתוילים כדי שלא יבא
על ידך לחוס קלקול וקיצוץ התורה' למעלה כתעשה שאים רק תהא היוצן מקרבת
וכבוד תביבך כמוכך רבך מה אורא רבך חן חלקין בכוד לרב כמקום שם חילול שם
כך יפה כבוד תביבך במקום חילול שם אל תחלוק לו כבוד: ואורא רבך יפה כאורא שאים
יבבה בתו שרבך יפה תשאים מפקדים ברוך הוא כך תהא מתיירא ממנו שם הוא יראת מבני
הקדוש ברוך הוא שסוף שהוא מסיר תפיירא ממנו ואם לאו סוכת חילול מיגעת ילדו על
מתיירא ממנו:

ומספט
עלין: וכן מלך מבקיע לת עבמו בכבק

הוי זהיר בלימוד לפלפל ולעקור דקדוקיו
שמגנת תלמוד עולה זרון שמתוך שתין
דקדוקין בלימוד מורין הוראה שלא כדין וכעין
כזהן לפי שת"ח שמגנות כעצמם לקם כזהונות
כ"ן פשם כבשלת נפ
לפילו כשונג חמוכה יג רבי יהודה אומר הוי זהיר
כמזיד שמיה לך בלימוד ששגגת תלמוד
לפקדק ולשמוע על עולה זרון: רשא שלשה כתרים
שמעו: שלשה כתרים הם כתר תורה וכתר כהונה
הם וכתר מלכות וכתר שם טוב עולה
לגבים לפי שתין שמני על גביהן:
שמים בכל לקם שת"ח רבי
לו לאדם להיות כהן
שלשה שם כן שמע שכשוכם וכן ג"ל לשיות
תלך אצלו שם כן רצוי לשלשות. ולכתר
תורה תשגר לו בכל מי שיעשוק בה כדאמר
מר יגיעתי ומצאתי תאמין לכך נגדלו בתורה של
תורה משכים שלנו וכתר שם טוב עולה
על נכיהן שמוץ משוכח מכולם מי שים לו ש"ט
ושעשים טובים כתלמיד זו שכשמר טוב שם
משמן טוב שם של תכשיט שיהל ושמיה
שמים כעלי מעשי עכשיו מבדה ותכשיטי שכ ושמו
כשמן המשחה שכרי שלנו כשרשו והלנו לא
כשרשו: כ"ן ומי לשלשת כתרים אלו שתרון
שכתיכים ושעשית לו זו וזכה שיגיע כתר תורה
זו שלקן שכתיב ושעשית זו ושכ זה כתר כהונה
שמכפרים ומכים ומוכלים שלשם שעליון. זו
מוכח שכתיב כים ושעשית לו זו שכ שיגיע למנע
לכתר מלכות שכל ישראל מסוערבים למוכח:
ומכים שיו להקריב קרבנות להוץ עכין מלוכח
שהכל נתון אלו וכתר שם טוב וכו כלומר על
סוף כח אם עוסק בתורה נשכח שם טוב
עליו וכן כהן ממוהר כעבודתו ושכח שם טוב
עליו: וכן מלך מבקיע לת עבמו בכבק

בהיות כן יסוד המוטל נשכר יכוכ
כלרבים ונעורלכשמי שמים. מי
שהיכו לומר כל עיקר ועלה זרוכו כשגגה:
וכן כלומרו שלשה כתרים שם ושלש המה ל'
קוסיו' זו רמז על מתכן
לותה: ולעבר ל' דכרי
שתכת כמסכת זו
כדלמרו שתם שקול
קול יעקב כ"ו שקול
קול יעקב מבשבשים
כנתי כנסיות ונכתי
מדרשות אין ה יכיס
של עשו מולטות כשם
והלומות כקרלים מים שלוכוס וכן דרשו על
עשו כלא זרון קלון עשו: לוז לתר שיו
זהיר כלות ל שתלמד התורה בשכיל שם שבת
שתלמוד כשלש תלמוד עולה זרון לותו זרון
שם שבו מיכים של עשו לית כין רבי שמעון
כלמרו שלשה כתרים וכו וכתר שם טוב עולה
על נכיהם פירוש קדמון שמשה מלמו שלשה
כתרים משוכח לכן לתר כתר שם טוב עולה
על נכיהן ונהגו פירוש לותו כתר שיו לו
שם שכקבה טוב היה התורה שכלומר כי לקח
טוב ונתן תורה העולה על נכיהן על לילו שכתי
כתר כהונה וכתר מלכות. שהו שלוש
כעצמים. כלימוד התורה לין ידי עשו
שולטים נאין תקכלו כ־יכים לאלך לבית ולבית
לבקיכו כתלמוד ללמוד כתוכיכו: ונם
לכ"ג שלבקש רחמים עליכו. שתתורה מגיכת
ומכלת:
או יוכל להיות להיות כוונת התכת לומר
רבה הכי תרי מקי דדקדקי תד נרים
ולא דייק ותד דייק ולא נרים מותכיכן שהוא
לנרים ולא דייק תלי טעמא שכשתת ממולא
נתקל

נפקא ליה דיתי מכשרדעת אמר מותבינן ההוא דדייק ולא נרים מ"ט שכשתא כיון דעל על דכתיב כי שפס תקשים ישב שם יוסף וכל ישראל וכו' עיין עליו שמואל בזלו נב"ב פ"ב וכן הלכה דמותבינן להסוא דדייק ולא נרים כמבואר בזד מיתן רמ"ה:

ומשפט ואות דמפרשי על נכוסין על כולם ולא כהילכ דמ"ב לחכמים כתבים שם מיכעי ליה:

רבי

זהו כוונת התכת סוי זסיר בלומד לילוך למוד בתלמידים שיהא דייק סדבר כלי שלא יסבם לפי שסנת תלמוד כשתתרגל בלימודו ולא מקדק סיטב עולם לאר כך זדון כמשמש שהיה ניזקב ושכשתא כיון דעל על. לזה נא רבי שתעון לומר שלמש כתבים שם כתב תורה וכתב כהונה וכתב מלכות תסוב לתזרה רשתון שואיל שהיא עיקר: ממכם וכתבי שם טוב סיה לו שם טוב כלימודו שהוא מדייק ולומד זק עולם על נביהן. ממ"ב תלמוד ולימוד מדייק זהו ככלל לרוב ולם כן הוא נרוש שכשתתים שכתב קסונה ומלכות עולים על נכיו. לפסוקי כשמדייק זה שאמר שכתב תורה עולם על נביהן של לילו הפנים כתב כסונה וכתב מלכות:

כולת סיה לסם לו לומר לך ואל תקשה שכתב לאחריך לעכ"ל כוונת שכתב לסם שכרשנו אל כיומם הלל מקייב שעכשיו ור"ל כן חרסום לעכשיו ויוסף הכליך הרסעים ואמר שכתב קוי גולה למקום תורה כדי שתוכל ללמוד תורה פי"ש שתהיה כגלות למוד תורה ואל תאמר סרי לסי בגלות וים לי כסה כ"ו ו' ושעבור עלי ואיך אלמוד. אל תאמר כלכרים הללש לפי שבריך אתה לידע תחילת היכן של אדם למעלש הוא שם עשקת כתורה כלרשנו פטר מיש רשסית מדון" ואז כשאין אתה לומד תורה אז תהא חייב אלא יועיל לך סוש תירון כשכיל שהיה שכח לאחריך ר"ל כל"ל ואסף אליעזר יכא לאחריך ומשייכים לומר ואל תוכל לומר טרוד ביקרי אז עכי אז מדוכם בכבם פ' שמיני כמבואר הכל בלומן מאמר שם עיין עליו: זסו שמקיים שאבריך יקיימו כיוך פי' שהב"ל של משלש משכיון לכבן

אלם הלא תראה שמכירך שילו בסנסה יקיימו בתורה לף שהוה מניח להם כאיך שפיר מצוה
לילך ואתה אל כיבתך אל תסתן לא היית רוכה להסתן ולסכות עכמך ללמוד.

או ויכל למיות ע"פ שאמרם רבה פרשת מי שרף וזה לכוכו: אמר רבי שימון כ"מ שנאמר
ויהי לאחרי מות העולם לאמורין ויהי לאחרי מות לכרשם מיד כל הכאירות וגו' ויתמוש
פלשתים לאחרי מות לכרשם: ויהי לאחרי מות משה עבד ס' מיד פסק סנאר ועבני כנוד וסיון
ויהי לאחרי מות ויהושע מיד בתגרו בשם ימיהות הארץ. ויהי לאחרי מות שאול ופלשתים בלאמים
ביסראל: וכו' לאמר רבי יוחן שלולי שהעמיד הקדוש ברוך הוא לאחים החתיפם כבר מזר
לאחוריו לכתיב ויהי לאחרי מות לכרשם וכתיב ויהי ויהי לאחרי מות משה עבד
ס' ולאמר ס' אל יהושע בן נון משרת משה לאמר וכתיב ויהי לאחרי מות יהושע ולאמר ה' יסוף
יעלה: כתיב ויהי לאחרי מות שאול ודוד סב מספות את סעמלקי ויסב דוד כניקלנ ימים וגו'
וכתיב למעלה מן העכין קודם מיתת שמואל ודוד בן לפרתי ע"כ: ומקשה הרב המחבר בספר
כלי יקר ה"ה זכותו יעמוד לנו מהר"ר שמואל לקכאילהו ולל פלעפ"ל לדקדק מסיכן ילין חזקת
סעולם לאמורין ואם סיה חזרם זו וכו' וסעולם נרמז כתיבת ויסי כתיב הכא ויסי וכתיב כבריאת
עולם ויהי ערב ויהי כוקר ויהו ויסי לאחרי מות שהעולם שאמר כן ויהי חזר לאחור לחזרת מות
לכרשם וכן בשאר המלוקות ויהי לאחרי למיכת משה וכו': העולם אין המקרש וכן מי שמקשר
שכתובת ויהי מרומז העולם: זה כוונת שתכת סוי נולם למקום תורה שלמוד התורם. ואל
תאמר היאך אלך ללמוד התורם: תכת לאמרך כשכיל שסיית תכת לאחריך כי שסיית
העולם שמרומז כתיבת היא: תכת לאמרך ופי תכת כמו וילך שם כיבת השמש וכיוצא בזה ופ"ל
שלם אין אתה לומד תורה יחזר העולם לתוהו ובהו שהרי אמרו אל שם לא כריתי יומם ולילה חוקות
שמים וארץ לא שמתי עוין עלין שם: כשביל שתורה העולם קיים לכן כא להזהיר ללמוד תמיד
שילך בנלות: ועכשיו כא שתכת לומר כדי שלא יוכל לפטים מה שאמר רבי יוחן למעלה
שהעמיד הקדוש ברוך הוא לפרים שתתיבם כבר חזר לאחוריו וכו' לם כן יאמר
הלא בלי לימודו העולם עומד כשביל הקדוש ברוך הוא שהעמיד נביאים ככל דור ודור שמקיימים
העולם ליה לאמר שתכיר יקיימוך כיכר וכן פירוש בתנחום אתה רואה שתכיר יקיימו בזכות ויל כמ
ויל תניה לך מתון למתכה כפרשת כי תבא: פי לשון מקום. והכי קאמר אתה רואה שתכיר
יקיימו כיכר שלקר מהעולם שאתה סורה שתורה ומ"ש: ואל כיכתך אל תסתן. פי אין לאתה
לפתן כיכר הוא שלקר מהעולם לא יסתן מכיכתך שאתה לומד זהו לימוד מן סניין כלאמר
אל על עיר תעזוב עמו שבריך כעל שהמעיר לעצות עמהם משל"כ כשאינו לימוד הוכח שם פעורים
כך תלמוד ככאן לכן בריך ס"ל ללמוד לאפילו לילך בנלות מהעשים סיקיים לכל הפחות
שלקר שם סיה לו כעולם:

אין כידיכו לא			בהיות כפי רשי
משלות רשעי	טו רבי יצא אומר אין בידינו		על שם שלא
ולא מייסורי הגר קיס	לא משלות הרשעים	כידיכו דקאמר הלא	
שלון הלכך ידוע	ואף לא מיום ויד הצדיקים: רבי	כגר לדשו רשע ויהוש	

מדוע כתיא לג

לו רשע בן צדיק: צדיק ורע לו רשע בן צדיק: ודוקא לומר שכבר התכה כליך מ"ל סדומים שלא נילה שקב"ה למשה דרכיו כדלמר כשכיתי לא נכנת וכו' זהו דוחק שלא לומר שם ופליגי מכלל דכלכה כמותו ופרוב סדבר להיות כדברי לבן פליג עליה דרבי לקבל ניהוך יום מסכת שלימים לבנדו * לענ"ל כווכת סתכת

במסכה זו לפורות לבו דבר מה ש"ל לשום בן לדם לנמוד עליו למה ועל מה יבא שדבר לפיות כסוקק ממם אסר אין דם לפסוק כיון שעשועל ונכרה שדומם * וקוף שיעבו אסר אין בדיק בארך שיעשה עוב ולא יחטא ושנוחל ושוף כך נריך שוף בדיק יהום מי סיסים למרך כפנו המנמרת כלותו כורף סמוקק הכסף לפיות כלול מכל סוג בך נריך הבדיק יסיה מי סיהים וכסיכ לדם * מוכח לעשר שפתו מלוחו עון ס אלוכלך בכנדו לכבכו כמי הטבריה סמרתיחים בלם

סמוכין כמוכחי שכת ליכר כניהכם כבי סוגן הקבוב לו יסיה מי סיסים וכוה לון סום ש"יכול לבכול כשבילו כ"ל הכן לדם עבמו * שפה שאסר סוף שפה סיתיר ולא לאחר וכוודאי כן הוא וסוף מסל מבוכפם ונלוי לכל. כ"מ אם לום לאחד יש ל כלחת הכוונת מ לאים כעיט וסיכר מים סרוחים ומלכלך עבמו כלוחו ט"ט ודכרים מלוסים שבתוכו. וכי לדם אחר יוכל להטהר בסביל לוחו שבשל סמה * סילקן סוף נוסו ולו ישאר לוחו שבשל שם: קלא זה לוכן. כ"ש בלים שבשל סמה בריך לילה לל המעיין לרמון כל נוסו ולו ישאר. כך שבשל סילך יפבול לדם אחר בשביל לוחו שאבר מבוזה וע"כ בריך לאת לומר שקבועה בעניני בריך לקבול. כבי חיכו בניסכם * ואם כן הוא קשה קשיא עצומה אם שלשו בתניא ול רשעים של תבדבי הוא מסבת שלקו שים לכל אחד אלף בנ"ע וכניהכם: ואם כן זה דבר להיפוך אם שאמרת ו. שהשבת ובשול מה שחטא הבדיק וכי אם ובלוש מסל עבים יש בדבר: שלא דבר זה תיתא גדולה בעין הקורא ושסומה ואין לברם אחר שיבשול הבדיק בניהכם על עבוחתו יקח קרשת אלקו של הבדיק בניהכם. בשיות בשבדיק שים כוכל אלקו: ואם כן לא בשלה לבדיק שום חלק ובחלש בניהכם

ואם כן אם יטול פרסא חלק בלוק בנפיכם : חלק ע"כ עשתא שהבליק לוכו וורד לנוכסם
כ"ף הרסא סוכל בסכילו ואם כן הדלק קשיא להוכחתא : לזה כוון התכל במה שאמר לון כידוכו לא
מצלות פרסאים ואף לא מיסורים סמניעים לבדיקים בניסכם זה לוכו כידוכו להבין למה סוף כך
וזה דבר ידוע הוא יהיה ליחם רסא סיהים לוכו בניסכם יותר מן זה חדש . ואם כן ממ"כ לון
לעשות על לוחתן דבר שאם הוא רסא נמור וצריך לסיות זה חדש מלאים בסכיל עוכות שעשה
הוא בעצמו . וכאשר יכלו לוחתן זה חדש . ע"כ צריך לאתה לומר ס בידוהו מניסכם ואם כן
שאתי יהיה סוכל בסכיל לוחתן בליק . ואת"ל סיסיה סוכל בסכיל עצמו ובסכיל הבליק גם כן
בלוחתן זה חדש . מכל מקום קשיא כסיפתר מפרין לאחי זה חדש להיכין מולוכן לוחתן ברסא שכבל
עוכדו המר עלין : קוחיל וכבר ורם לוחתן בליק שהניא לו בנ"ע : חלק כיון שכללה
לאוקי הוא וצריך ליתן לו שכרו על מה שעשה מהות בעולם הזה אין לך רסא חלק עשה מכוח לאחת
מכל התרלג מכות התמורות בתורתכו שקוסה : יגי לאתי סתכת אין בידוכו כלומר אין
להכניע לוחתן דבר למה ועל מה יסדבר הוא מצור להקדוש ברוך הוא בעצמו . והוחיל וכך הוא
שלא גילה לנו הקדוש ברוך הוא לכל הקב"ה הדבר הזה בא רבי מתיא בן חרש ועמד וקדש את עצמו לקיות בליק כל ימיו כלי סיכול לוחתן שלוש
בשלוש לכל לחם כי שכל לאחד ולאחד וקדש את עצמו לקיות בליק כל ימיו כלי סיכול לוחתן שלוש
שניא לכל לחם כנ"ע שיהם חלקו בזה ועשה ויקרים כ"ף שיהם חלק שכירו כנ"ע סיסיה הוא בליק
ויכחל שכי עולמות עולם שלו ועולם שכירו ואין יסין כולם בליקים ויכיחל כ"ף חלקו שמניא כנ"ע
ואם שאמר שתכת אין בידוכו כלפרשנו . בא הוא רבי מתיא לפרש ולסוליא דרבי ס'כאמרי הוי
זכה לאריות ואל ילתי לאם לשועלים . וזהו שרצה בסועלים וכמ"ש ובמדרש רבה . שיסר אל כמשלו
לאריות וזהו נור אריה יסוה לן כחש עלי לרך וכו' לכאוריה היה כתיה כתיב כיה אלא כתי'כיה לאמר
לכליה וגו' כאב' ישרל כמשלו לאריות . ובמדרש חזית לחזות למו שועלים ר'כרכים לומר שועלים קטנים
שו ל'מלכיות וכו'כאת שכוחיים כמשלו לשועלים : וסכי פי' . שוי זכה לאריות תדבק ישראל בלומת
ישראל שכאשלה לאריה : וכקט התכת אריה ה"ף שאר חיות : וכשכיל שהגדול שכשכטים כמשל
לאריה שסבל תלוי כו לבן בקט אריה : ורומס לומר אף אלא תפוי כאשר שחת לומס ישראלי
שכאשלה לאריה כלום : ותפוי רמז זאב הפוא שהוא לאחרון ובא ובכאם אחרון . אף על
פי כן תהא מאלו בחם : ואל תתא רחם לשועלים שאת שכ תיים אף פירוש לעצות לומך
לאריות רחם ושר ומושל אל תבחר בחם : והוא שיין לשם חלק ממעל ושם מאכת חלקו שאמרו
לפי שאתה אלה הקדוש ברוך הוא יתן ויאמין חלק כנ"ע אף לכוחיים ותדע שהוא כך רחם לא כן בר
שבעבור מי יתן לו מקום לשבת כנ"ע . חלק הוא שאמרו הקדוש ברוך הוא שתחילה בשבת
שכן חלם יהיה מי שיהיה הקדוש ברוך הוא מכיח לו מקום לשבתו כנ"ע אף לכוחיים בחם יהוה
ל שוב אל ס'להתנייר אז ישמח מקומו היכון לו מלו מעשה שהיה כוכר כמיתי לאמו : מפל"כ
כשעומד במדרגו ואינו רוצה לפכיר את כוחלו . זו הקדוש ברוך הוא עושה כך . לוחתן בליק
שהיה כולל כלוחתה שעשה וכלוחתו זמן שהיה כן גילו כוטל חלקו של לוחתן כוחי מה שהיא מגיע לו
בנ"ע . ולוחתן כוחי כן גילו של לוחתן בליק שהיה מגיע לאלוחתן בליק בגיהכם זאו מפכת
חלקו שאמרו זה מתורן כל מה שהקדוש ברוך הוא כתן הכשורה לכל הכו הא

יה יש מי שיהיה׃ וכשנאמר בדרך החיים לזיכוך חיים׃ ועשה זה תבין מה שדרשו בגילה
ושלמדים לותר כל התורה כולה וכו׳ וכיון שיכוך לאויר העולם כח שמלאך ומטרונו על פיו
ומשכח ממנו כל התורה כולה׃ ולכן יוכל משה עד שמשביעים אותו תשי כדיק ולא תהי משא
וכו׳ והני יודע שהקדוש ברוך הוא עשור ומשרתיו עהורים וכשמח שכתן כך עהורה׃ פוף
שתשע שהמאמר הזה כדרש כין על ישראל כין על הכותיים׃ לפי שתחילת יצירת כולה לוכן
תפן הקב״ה חם ושלום לגדל מחזירים ולף שסוף כוכר כתוב תיק שתח מה בכך הקב״ה עושה מעשיו
להיות כרוחים ועומדים׃ ושברירם כתוכם להככרע לילך כחסם דרך שסוף רוכם׃ ותדע
שדכרי כניס המס׃ הלא תכלה שרחמן ליכלן שיתחדש ב״לף שיהיה אכיו נדיק נמור׃ והולך פוף
לאחר מעשה תוהו׃ מי לכו גדול מחכרהם לכיכו ויצחק ולא היה מיעתן שליחם׃ ואת כחכרהם
היה הנורם הגר׃ והכה יצחק יוכיח שסיו שכיהם נדיקים נמורים ויכח שעשל יכבוד סוה׃ ע״כ
צריך לחתץ לומר שהמאמר הלז כדרש לפילו ככותיים ומלמדים אותו התורה כולה כדי שידע
תורת ה׳ תקוק כלבו ולאחר שיכוא שהעולם שמלאך שוטרו על פיו ומשכח ממנו כל התורה׃ כין
ישראל כין ככות יס׃ ושם לך לרלויים אותו שיהרא תמיה כין ישראל כין נכעכ״ם׃ והוא שהמלאך
עושה אות כזכיל שברירם הכתוכה כאדם׃ דא״כ שלא ישמש שהתורה תהא משתכחת מלכל יהיה
הברירם כתוכה כאדם׃ ומשכיעים אותו שהא נדוק שלי לפילו על כותי׃ והוי יודע שהקדוש
ברוך הוא יאמר ומשרתיו עהורים לכן צריך לחת לשוות ממשרתיו להיות עהור וכשמח שכתן לך
עהורים והוא שתדע מתחילה הכשמח שהיתה כלם לאותו נוף היתה עהורה׃ כדי להיות עהור
כל ימיו ולאחר כך אותה כשמח מתלכלכ כאותה הנוף טמא ואין צריך אותה כשמח להתגלגל פעם
אחרת לכותי לאחר וכן לעולם עד שתגעת לאחר שהוא מגייר את עצמו ואז אוכלת שכשמה מכוחה
כזה תדע מה שדרשו אל לחה הגרים מדוכחים ואמרו אל שואל ולא כלו עד בתה להסתגייר׃ עיין
עליו לטון המאמר כיכחות׃ אמכם לדרכיכו שרוכים מעשיכם ומוכחים כעיכם שוה שכניכם לחתן
לאותה כשמה לעשרה מלכלוכית שכה׃ וזה עכין הגרים שכאים לגייר עצמן כזמן שזה על
כי שמה רואים קושי השעכוד׃ כללו של דכר תחילת היצירה יהיה מי שיהיה יבוא שקדוש
ברוך הוא שיהיה נדיק׃ ואף כן צריך שלא כ״ה להכין לו מקומו בג״ע שמא הכן לאם יבאר לעשות
נדיק׃ ואף שהקדוש ברוך הוא יודע מה שיהיה לעיד ז׃ מכל מקום אלא ומכח לאותו
רשע לאחר כך פתחון פה לומר אם היתי צדיק אין לי מקומי בג״ע לכן הקדוש ברוך הוא
מכין לו מקום בג״ע ואם לאחר כך יבא רשע או הצדיק ושנו כן ניטו מתחלף עתי כדפרשנו לעיל
הכל כהלכות׃ ולכרר הדכרים כשתלה תרשי יכיטו עיטי סקורת כשכהדרין כחלק כשמח
כלמרם הוי שכוול אין לשם חלע״ם ושולו׳ שכלנם אין להם חלק לעולם הכא וכו׳ אכל אין
להם חלע״ם וכו׳ אפי׳ כח לשמועינן פרישת כשנאת מינגליס הוי שמדכר קרא שלאור שם הוא
קידוש שהם מישראל׃ משל״ל אלא שם שכי כח מסיכת תיתי ל מה עליהם שיש להם חלק לעולם
הכא וא״כ למה נקט לאלו הלא לכל שכי כח אין חלע״ם אלא כ׳ פרשנו מ׳ תחילה שקדוש ברוך הוא
נותן לכל אי חלקו מתעצל אם יסוב על ס׳ ורחמיו ותלקו מוחזן לפניו ואם לא יסוב ושוחה
כתורתו אזו מסית חלקו בדרשנו כפני זה לתעלה כעבו׳׃

אמנם אם אתה הופך לתרץ מה שאמרו מסכת חלקו מדבר ביושראל ליכא קשה אמר זב מדש כדלמרינן לעיל לסיכן מולידין אותו . סיוע לע״ד מלותיו דסבר נדרים לנ לנל עכשיו עד מתקן קילקולו ומה שהוא בונה בנשיכם עכשיו בוא בשכיל שהנליק לו ימצא מקומו בנ״ע : לו כלך בדרך זה ס׳ יהוא ס״ס נ״ע למעלה ויש נ״ע למעלה: וקודם כאן סנהדריקים בנ״ע למעט ואחר כך בניך אותו נדיק לשהר עצמו מהדש עד לא ימנא בו שום סיג ודהו מה שיכתל שסר מקריב בשעת הנדיקים כיהוא לידעי׳ן : ובהיות כן: שכני פירושו שהליק יקח חלק אותו דסבר בנ״ע למעלה כמנא אחר זב שהם שנים בונל גם בשכיל הנדיק שהיו מוא לאחר ב׳ חל שנשנה על ני חוא לנוזה . לו אותו הלים סולך אל מקומו בנ״ע חוא בשכיל בשהו ואו מתורץ כל הני קושיות דלעיל ושרי לפניך הפי ושיב אלו כרחם בשם ובחיות בם ים למנא מרנוע לבשכך :

אך ונכל לפרש שתבא בשבוע ו בא להוסיף על המשנה שלפניה ובא לומר לך זו בלבד המבטל מלימודו שבוכשו מחבל בתחילת דיבו כדפרשנו . אלא מקי זו שחיבן ניחול מלותו רבש אותן ימים כדרשו זל שהקול קול יעקב מבשהף וכו׳ ואו מקוים שלילה ברכתו חסר לקח והים כלשו תריל ונו׳ : לוש אמר אין בידיבו קבלת שתורה : לאו לשם שעריס זהו שאמר לא שבלות שרשעים שאין לבו שלוה מהרשעים שרודים מ״ן בבו. ומקי לא מיסורי בריקים הוא שרשינו ים בברכות פ״ק לריה יסורים של אהבה כל שאין בם ביטול תורה שכל׳ חשרי־נבר חסר תיסרנו ים ותתורתך שלמדנו: אחת בשאדם בלדם עושה בתורה ויסוריסבאים עליו בוודאי המה יסורים של אהבה וכדרשת בשפט לא תבא יהלא בב״ש טול דפר שעיבא בתורה ויסורים באים עליו בקרקע יסורים של אהבה לית לשר יהקב״ה ויבירו . משל״ב בשאין בידיבו תורה : ויסורים באים לו בוודאי שמה לא מיסורי שבלוקים לותם היסורים זהו שאמר ואף לא מייסורי הנדיקים ואחר שאמרנו עכשיו התורה : ואו אחר בך בריך הבן אדם ליך ושיב אל לב ל לקום מתוך שלבה פשוקה להתפלל בשבוקר בא״ר סיפין בש״ בן: לוש בא לרבי מתיא בן חרש לומר הוי מקדים בשלום וכו׳ לדדם רב בברכות פ״ב בל הבותן שלום לחבירו קודם שיתפלל כאלו עשאו בשה : שכאמר אלו לבם חן ת״ל שאר בשה בשה בלאו ונו׳ . שמואל אומר שה חסרת לוש ולא לאלוש : ובשדרש חוזת שאר לשלום למלך שבשלום שלו שבחוב מבחר והוא הקדוש ברוך הוא שבחו שלום : לוש אמר סוי מקדים בשלום לשקדוש ברוך הוא שלום לבל אדם בדי שלא יתפל מלותיו הבוכים בשה . ועם המדרש הבוכר שבחו של שקדוש ברוך הוא שלום : ובן בשה שדרש רב בל שבותן שלום לחבירו קודם שיתפלל בלאו בעשה בשה לפי שבחו של הקב״ה שלום והוא מקדים לותו שם לבן אדם בשמרו לו שלום בשבח עושה שם ושלום לאותו אדם בלאו הוא שלום הוליל והשלה שמו של הקדוש ברוך הוא עליו ואו הרי הוא בלאו בשעה בשה לשקדים לפני לותו בן אדם : משל״ב בשהתפלל בבר ובותן לאחר בך שלום לבני אדם אין בוה בלום שוליל ובבר שיבל עליו עול שלבות שמים : ויובן גם בן דברי שמואל שאמר בשה מסבת בוה ולא לשלום לדאו זל שברבות ובן הוא בשבחות ול : היה רבי מתיר אומר חייב אדם לברך שלה לברך שלה בבות בל יום שבאמר ועתה ישראל מה ס׳ שלסיך שואל מעמך פי׳ רש״י זל קרי היה שלה וכו׳ : ולמה שלה ברבות דיבו זל הוקש ע״ל דוד

לאקט לילו מלא ברכות בשבת שמים מלא בני אדם בכל יום ולמה היו מתים דווקא מלא
עלך פחות או יותר . תלא ר"ע לומר קוף זה שמו של הקדוש ברוך הוא : כמנין הכל מתורגן
בהיות הדור מבוא לא היו עוברים להקדוש ברוך הוא בלילו מלא ברכות מתרחים על ק'דוש שמו
של הקדוש ברוך הוא לכן כיון מתים בחטאם הגדול עד קום דור המלך ע"ה ותיקן לנסם תזכים
ושמעו על ידי מלא נא לסם . והיות כן זהו דברי שמואל במה חסבת לוה על תקרא במה חלק
במלא : וכבי פירושו במלא חסבת לוה תלא חסבת לוה במלא רוסם לומר להקדוש ברוך הוא
שמו הגדול עולה מלא . ולא לחלוה עי' הוא לא לחלוה לחיו חלוה ולחה חסבת לותו למלא
להקדוש ברוך הוא בקדושת סלוה לו : עם זה תבין מה שדרשו על לחם הרשון מסוף עולם ועד
סופו סיה כיון שבשעת ק'לחת לחם על ק'לחת לרמז שבשת בשמו הגדול העולם מלא :
הוי זכר לחריות ולחלסי רשע לסטעלים לחר שעשות מעשיך כשונן ושלבת לבית הכנסת
להתפלל לבבי הצבור : לו סוי זכר לחריות הוא שב"ה שלבו בקרא מקדם מעט ושכתוב לחר חני
לרוחל לרוחל ישעיה ק'בי ב"ש פי'רשז"ל שם סהיה בית המקדש עשוי כהרי רשה מלבניו וקנר
מלבחריו זהו שלמר הוי זכר לחריות . לומר שיהיו לחרון לבלות מן בתי כנסיות שבקרלים
לריות : ולל תסי רשע לסטעלים : פירושו כמו שי מדד בשטעלו מים וכן כמו שם ישפוך עפר
סומרון לסטעלים ופירושו לסטן בם שה : שם ולל תסי רשע לסטעלים שלח יהיה שרשון לבשוב
ולבלות מב"ם . שלח ישל מהרשסוכים לבכנס לב"ם לבי מבלל הן בשמע שלחו .
או יוכל להיות לין כיחיו מסלות פרשעים ושל ייסודי הבדיקים : ושוב שילענו מדת
הבדיקים נגוסים שייחוד שסלם למשלח למסבול ובהיות שהייחוד שסלם הוא למעלה.
לוה שבשע שטוב יורד למטה וכיוחים מהם על ידם כל שעולם : ושבדיקים בשבתם לין להם עם
מה לשתפרנם כשבם ובני ביתם כדרשו על שבל כיוחים כשבול תבינל ובשינל בבי די לו בקה
תרוחים מע"ם לב"ם . והרשעים שהם מבלי עולם ועל ידם בשבת התירוד ולין שברכה מצוי
בעולם ובל טוב בידם ומתפרנסים בריוח : ולל עוד שלל רוחים בשוחיהם . זה לין כיחיו
להבין לרה ועל מה קוח בח . לחר במעט שלילה תבוא תורם ולל יבח לבבח מעבט : וברשע
לביחים שהוח הפוך זהו שלמר לין כיחיו לרשיע לותו רבר לחם שבדיקים מעוחים ורשעים שלחלן
ושלין : לוה בח בבי מתיח לומר סוי מקרים בשלום בל שלם . פילל תתמה בשלו ם של
הרשעים ויסורי הבדיקים לבי שבל לחר שלקו מובח בעולם שבשבי שללו לוכלים וסותים מרוב
שמחה : והללו כוביח וגו' וסהו שלמר הוי מקרים בי' סיקרים שלם לעשות מבות בחזר הוח
עובדו בעולם שתחתון לטרות ב"עם בלי שיהבל בשבת להיות בשלום בל שלם הוח הבולם שבולו
חיים : וקטון וגדול שם הוח שבל חבשי מלבוניו ולבולם יש שם שלום : סוי זכר לחריות : יהבה
בדרשו שכר מבות בשבי עלמח ליבח חיום לעשותן ומתר ליטול שברן : והוח לעולם שבולו
לרוך שם תקבל שברך ותרשם לחריות טוב והו שלמר הוי זכר לחריות יהבה שיבשם לחחריתו
שטוב שיהיה לחחריתו טוב מרשון ולל תסי רשע לסטעלים שסוח מהשך רשסו לבבבו לרמז שלין
בראשיתו מלומה מוחל ולין לחחריתו יבח בטוב : ולמר הוי זכר לא רות יהבה שיבשה לחחריתו
לבשבל שברו מתת ס'בשמל לשליה בדרשו שוחב בשרו : ולל תסי רשע לסטעלים ושבח בסוטל

פומו על הקליפה וירכם לקץ שטוח ריקם כהלי עלמא לאתכם לעלמא דאתי סוף רומח מדתו מס ה"ש
לאסר ורד לשטולם הסובלים הסוכוכים הקליפות ום"ל ומ"ל יאכל כשר זרועו כרשותו הבדיקים
ושכנים ועטוכותיהם כרקשם :

פרוזדור פורטיקי התחיל ככל

בלעז ו רבי יעקב אומר הע"ז רומה ומיום
ערוזדור לשון יון סוף לפרוזדור בפני העולם נכתבת מתחיל פעמי
והוא כין הפשר לאכר הבא לפרוזדור עצמך בפרוזדור בדי דומה לפרוזדור בפני
קודם שיכנס לבני שתבנם לטרקלין . הע"ה ומפיים והתקן
המלך שהרוצה ליכנס הוא עצמך וכו' כדי שתכנס
לבני פלך מתקן לטרקלין היה לו לומר
לפני ופקנו ומכוון מלבושו לפני אבר הבית כדי שתבא כוונת שתבא לעשה
נריך כל אדם לתקן עצמו בפני כתפוסם לאדם עובדא הוא שכן
ובמעשים הטובים דמי שעתיד ע"ה יאכל עכשיו עולם שכל כשר עובר כעוף
בפשת ובלמה דמיו לכמלא שכלמה לך לך הפורש בלויה בין לילה ובין לילה אכל
כמלא עבל וגומר : מ"ש ב"ה בתקיעת שתים או יקוש אדם לילך
מכל כניסי ויסיר כמו שהוא רלוי לקיות בלדם
קבוצי תפילה בשעת סבריאה . זהו כוונת

פינוך העולם פוש : ילפנ שכן אדם פוש שהוא עכשיו דומה לפרוזדור כפי' רש"י על כאן:
לפני העולם פוש שכן אדם שכל כתפוי כתפוי כמבוזר כפוף ישני כי כתפ' השתי כתפוים ופלטן
התפוים תשר מני עושה עתידים לפני [כתפ ס' כן יעתיד זרעכם ושמכם . לכן אמר יתקן עצמך
פרוזדון . רוצה לומר עכשיו כעוד שפתה כמשל לפרוזדור כמנות ומעשים טובים כדי שתכנס
לטרקלין שתחי לע"ה ותזכה לאותם שתוים שתוים כאותו טרקלין : לכן לא אמר כדי שתכנס
לעולם שפת כשכיל שהעולם הבא יהיה לומר כשכן אדם שכל אחר כך כתקיית
שתוים .

או יוכל לפיות כפרשכו . הכן אדם נקיון עולם הקטן . והנה כל מעשה נבי אדם יניע
שהוא מינע כפשו כשכר עולכו הוא שהוא כשכיל נבי שכיתים אשריונ[יכו יודע לם יהיו נדיקים
או רשעים כמ"ש שומ"ע כקבלת ושכתי אבי את כל עמלי וגו' שאניחכו לאדם שיהיה אחרי ומי
יודע החכם יהיה או סכל וגו' גם זה סכל : והבי פירוש . העולם שזה שהוא שכן אדם דומה
לפרוזדור כפי' רש"י על פורטיקי כלעז . ופירוש כלתוכיכו בקדם שכר . כדרך הפשר שכל כני
אדם ככתם שם : כך הכן אדם עושה את עצמו לשכר ומיגע ויעלך כל ימיו [ומכיים לכניתו שם
היה אפשר להכניס כל מה שהוא כשתכל שיה מכניס . והכל כתבי העולם הזה הכן אדם הכל
לאחרים : לכניו כדפרשכו ואחר כך את ושולך מן שכל ואין כידו שום דבר ואתיה לכניך אבי אתה יודע שם חכמים יסיו
שמיגע ושם הן הוא שאין אתה כושע עמך שום דבר ואתיה לכניך אבי אתה יודע שם חכמים יסיו

לו מכלים: תחזק הנולדי כיוך ותניח הקפק. כתקן ענמיך כפרוזדור כעוד שלמה נקרא פרוזדור ועשה טוב עם ממון שלך כדי שתכנס אתה לטרקלין בנ"ע.

או יוכל להיות פרוזדור וטרקלין כ"ח הוא שתי מילין: כמו פרוז כול. וכן טרקלין: כמו טרק לין: ושכי פירוזו שעולם שוה לזמה לפרוזדור והוא שתי מילין. פרוזדור כמופרזות תשב. ורוכה לומר שסעולם הזה פרוז, ויכיו מסונר. והזהיל וכך הוא לכן לזר הולך וזור כא. כדרך העיר שלוכה מסונרת ושיהו כלי סיקף מחיכה ס וכל כל מי שירצה לילכם ולכא לזמת שירצה הזה ליהן שום דבר מעכבו. כך העולם הזה פרוז מרוח כפוכית מעשה שם לרשול מתחיל התורם עם היולת לכן לחד נכהן עולם הזה לומה לפרוזדור. ירכה הוזיל מהעולם הזה פרוז ולהן כו מחיל רביעי לכן זור רוכה לומר זור הולך וזור לא מתים וכולדים כו: לפי שמחיכה מעכבת שהוא פרוז מרוח לחת. משל"כ העולם שכל הוא טרקלין כלומר טרק לין פיו טרק נלין. ורוכה לומר טרק סנור לין לותו לין שסיה העולם הכה לומה ללילה לחת כשכיל שיעות הוא עכשיו טרק וסנור וכולו לור ולא לילה שום לילה: ופה"ת כן לכן התקן ענמיך כפרוזדור כעולם הזה תסנל מכות ועשיס טוכים תמיד כדי שתכנס שתוכה לכנסת לותו טרקלין.

או יוכל לסיות מכיכן כתלמוד פרוזדור הוא הקיס עתה: כלומריכן היה סיתה מקשה לילד זכר מש כ כילוד: מש"ה שלא הוכיח רשכן מן לפרוזדור: ויל"פ לום מה שאמר שתהא העה"ז הן כקסיטה. או על כן לשם הכקיש עולם לכפרשכן כמשכה ו". ומתר התכל העולם הזה שוה לומה לפרוזדור הוזיל וכיחתו דרך שם וכא מעיפה מרוחה ממקום טחא. כשכי שעולם הכא יכנס העולם הכן לשם שכבר שכל"ע וכא משפטו והוא מוקף מלכלוך עון כמכא הוא טיהור לכן לומה הכן שהם לאדי עזרכו מי לשכי לותו שעולם הזה שוה שכן לשם כפרוזדור והו שתתר שהע"ה וכשכה אכי את התיתים שכבר אתו ונו'ואם קיו על העולם אתם כשכיל שעשה מלאה רוחין כ"ו ושתיהן שניהן והקליפות מתלחמין כו: מש"כ כעולם שכל שתין לשום לילכוני חלק ונחלה שתם. לכן מלחמה לינולם הזה כשכי שע"ה לפרוזדור שהוא מקום טחא כשפרשכן. לכן התקן ענמיך כפרוזדור מלכלוך עון שניהך כדי שתכנס לטרקלין למקו שכשכנת משם לכן לתר כדי שתכנס לעולם הכא:

קשיא ויש לשיכת כרחשון מ משתע חיי עה"ז עליך ותתר כך לומר ויפה שעה אחת כתשובה ומעשים טובים כעולם הזה מכל חיי העולם הכא ויפה שעה אחת של קורת רוח כעולם הכא מכל חיי העולם הזה.

רשב"א

מבל חיי העולם הכא שכל חיי העה"ז לעומת כך לפי שכלותו הזהן לא יהיה כוהב תשובה ומעשים טובים שלין העה"ב אלא לשל שכר על מה שקיים כעולם הזה כ"א ושעה אחת ויפה

קוף לעולם הבא לנוך כך לקורת רוח וכנ"ל
מכל מיי העשן מכל קורת רוח של ע"ב לפי
שאין כו לאדם קורת רוח שלמעלה מפני גרות
ורעות הבלות עליו ׳ ומיום שמיתת
שמתי לא מצאו קורת רוח לעון נתקדר דעתו
שמת קללת ומתייסרת דעתו עליו מפני
שמתם ׳

אל

שמואל כן

אל תרגש לאיבו
מועיל לך
שאיבו מקבל רבוי
מתוך רחמנותו שלך
לפתח שבתקדר דעתו
כהשתוכך כנרכות
אין מרבין לו לאדם

בלום שים מפר
גם היש
תואר לו תרגש חבירך
וכן הוה לו לומר
בשעה שמתו מוטל
לפניו לעג"ל כוונת
הפנים שלמר שלהו

יח רשב"א א"אל תרצח את
חבירך בשעת
ואל תנחמנו בשעה שהרגו מושל
לפניו ואל תשאל לו בשעת נדרו
ואל תשתדל לראותו בשעת
קלקלתו ׳

שמואל

כמקום שכעלי תשובה שומדים אין נדיקים
נמורים יכולים לעמוד: ואומר שמתכל יפה שעה
אחד מנ"ל וכן לאדם מוכן ומזומן לכל שעה
לילך כדרך כל פגר ן ואינו יודע כאיזה שעה
שימות לכן יעשה ויתנהל עצמו ככל שעה
ושעה כי נשובה שעה ימות ויתעם כשעה
זו לכן אמר יפה שעה אחת בתשובה ומעשה
ומעשים טובים אף שים כידו מעשים טובים
ככר יעשה תשובה בעולם הזה מפשעה

שבתשובה כדי שיכנס מכל מקום לפחד מי שעל פני האדמה העולם הבא ומוח בשכיל שכבר מעשים טובי
בידו ומוח יעשה עוד תשובה ככל שעה ושעה לו קלן יותר לעשה"ב מכל הצדיק והוא בשכיל במקום
שבעלי תשובה עומדים נדיקים נמורים ליכנס
יכולים לעמוד ׳ ומפני שעה אחת של קורת
רוח בעולם הזה וכו׳: בברכות פ"ו שלשה
מיגין בעולם הבא ואלו הן שבת שתה ותפילין
ודרין בשלשה לשלשה תשמים המעיד על
מכשים כתיב ׳ אלא תשמים נקבים לזה אחר
יפה שעה אחת של קורת רוח שיש לבן לאדם
בעולם הזה שכל מן העולם הבא ׳ והוא
שאחר בעולם הבא שפוך יותר טוב מכל מיי
העולם הזה ׳

או יוכל לפיות כדרך פשוטה יפה שעה
אחת בתשובה ובמעשים טובים בעולם

מכל מיי העולם הבא בשכיל כל מיי כיפיך לך לעולם הבא ׳ ואף שתשים כנגד כל יומך
בעולם הזה לאחים תרוץ שפוך ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל מיי
העולם שזה שפיר לך לכן תעשה תשובה ומעשים טובים בעולם כדי שתעמוד לאחרית
טוב ׳

כן כרכאל לזיוף לב' וכשלשת ירעיו תרס לפו
על לשכר לח מנחו מעכה וירשיעו לת לזיוף :
ובסוף לזיוף ויהי לאמר דבר ה' לל סיכרים
החלה לל לזיוף ויאמר ה' ל לליפו התימני תרס
לפי כך וכשכי לעיך כי לל לכרתם עלי ככוכח
כעבדו לזיוף והנה נשמע מוה שלש יפיעו שש
לחד לסכירו בשעה שהקדוש ברוך הוא כועס
עליו ומיסרו לזה לאר פתים לל תרגם לעיך
לת עם תכיריך בשעת כעסו של הקדוש ברוך
הוא עליו. לך תרכה לעיך עם הקדוש
ברוך הוא שסוף לל לחת ולילין לחת ועביד
דיכך כריכא : ואל תבחתו בשעה שתתו
ומוטל לפניו כלדרסו לל בקיומין שלשם
שותפיו לל'וכו' ובשעת מיתה לאר הקדוש
ברוך הוא לכי כשלתי לת שלי סרי שלכם
לפניכם לכן לאר בשעה שתתו מוטל לפניו
שהוא חלקו. ומ"ם ואל תבחתו בשעה
שתתו מוטל לפניו : ורבים שהוא הבחוחת
דבכלאי דגדוגח הוא : פירוש רבי לל שם
כלפי מעלה. כלאתי מח לעשר למעבד לח
לעשר למעבד להן עבדי: כוש לל
תבחתו בשעה שתתו מוטל לפניו כדאמרינן
בב"ק פ"ל : ואל תשחל לו בשעת כלדו
כללו כוכח במח וסתקיימו כללו הקניה
עליה קבלן ומסיק שם בשעת ליסור שכחו'.
ושם כן הוחזל וזה הכודר הטף בשעת כלדו
עד כללו כוכח במח : ואם תשחל לתם לו
בשעת כלדו שישלם כלדו כמכח תהיה לתם
מקיים כלדו להכודר מח שכחר : ולח תהיה
כללו לתם הקרבת עולה. כמכח תהי
לתם הטוטח מח שתשחל לו בשעת כלדו
משל"כ כשעברו לימים ימים תוכל לבסוף של
כלדו שישלם כדי שלא לחעוות לת בשרו
ולא יקפר כלדו. ולא תסי לתם מקיים

כלדו

בשעת כעסו שכאמר שכי ילכו ושכחותי לך
לאר ליה הקדוש ברוך הוא המתן לי עד
שיעברו פניה זעומים. ה"ג לל תפחפסו בשעת
שתתו מוטל לפניו שתתוך שכרתו עומד כפניו
ליכו מקבל תכחומים. ולל תשחל לו בשעת
כלדו בשעת שהוא כודר לל תשחל לו ולומר
בני כוח וכוח לל תכור כדי שיתירו לך ומחנח
לך פתח לבדיך לפי שתתוך שכעבו לומר לך
כן ללא ככל ענין שבעולם לפי כודר ובשעת
שליכו בא לידי חרטה לעולם: ולא לל תשחל
לו בשעת כלדו בזמן שהוא כודר שום דבר
לעשות לל תשחל לו ללאלתר שלש לת כדיך
מיד שתא מתחרט מלותו שכדר שכשרואה
שלאה דוחקו לקיי שכדר הוא כועס ומתחרט
ואומר טוב היה לי לבתוך מלאר כדרתי
ומתחרט. כ"ש ואל תשחל לו לבתוך כדיך
בשעת כלדו כי שים עליו כדר מפני שלאה
מוכיח לו בערו ואל תשתדל לרלותו בשעת
קלקלתו לל תהי רגיל לרלותו לא לפי שהוא
מתכויש מכל לדם.

סקטן

שישלם מח שכדר: בשביל שהרגו הכודר

הנסח

לעב"ז שהוא תכחומים מח שלאר עולה לרב
שמואל כל יהודל שכוכר שם בגמ' כתו של ר'
לח כשרה שיש ורלוי שיה לבלת מקבל
דבר עוב על לתת כתו וכתו דהוה
שיה כוח לל ואמר עשעש שתתו מוטל לפניו
משום לוענ לרש שתמת שומע על שלשה
הגוללן. ומח שהיה עולה מכחש לרב שמואל
בר יהודל : זה שיה לומרו ולא כשיה
שתת מוטל לפניו : כל מסתע לעון הגזירה
שם רבי יהודל בר שמואל שכיוצ לי כרתיה

וכו'

כו׳ משמע מכמה ימים שכיפא ונח משתנ
וכבר נקברה.

כלומר שמא לעתיד לקיים את כדרו הוא ולא
היית לומר עליו תכף ומיד שישלם כדרו.

ולא תשתדל לרחותו כשעת קלקלתו. ידוע
על תשתדל למעלה למשפלה על מביאך לרחות והוא שלא ימכור דיקן של מכירו כדרכן
על כל סמוכי דין על מכירו הוא כעכם תחילה:

דקקשן מסתמא משמע

כמו שמפורש סוכה ד׳ק ואמרת שסיים לעיל שתשרף עליו שכינה כמ״ל לעיל לאמר כנפול לויך על עמים שכי מרגלא בפומיה שפיר קרי: ושסיים מעלין בקודש ממה ניחא עליך כ״ת תרון תם לא כתתר תלמ תמן מלמד שמוכלין לו עומתין לדין

יש שמואל הקטן אומר בנפול אויבך אל תשמח ובהכשלו אל יגל לבך פן יראה ה׳ ורע בעיניו והשיב מעליו אפו: אלישע

וכי לא ידעינן עד שתשרף מקרא זה סב׳ התכ״ל להסתיעבו לענין כותח שתכל כדדרסן בסוכה פ״ק ד׳ שמות יש לו לזוז סקדוש כרוך סוף קרקו רע וכו׳ שלמא קרקו סוכא שכתב לס רבינ סוגיתן וכו׳ וידעינן סמעלות דסדין סדרסן סהוא דסדין סוא סיס ר׳ הוא מלא שמות יורד ומסדין ושולם ומקטרג: ועוד לסרת עמן סיחלוק להכן לסס להיו עכירה מתוק כעיכיו כלכלוך ו׳ כדלמתי. סמסורר תהילים ס״ן כי סחלוק תלוי כעיכיו לאהוב עונו לסמוך: לסנס ולסזריתו דסדין סדרכי מות ומר כלעגם: והכא לכל זה כרך קדוש כרוך סוף תכלין ש סוף תורתכו הקדוש להסמיכו לב״ס לס פנש כהן לדש: וכתי שתפש להסתיעבו מלויס כד יסי כת לזהר לכת על כן לדש: ואמר כפעול לויכך הוא סלויס סזוכא מס שקרא לו שלמש מלויס לכך יוכל לכפול ולכת עליך. ומסיק כפעול לויכך. ומסיק על תשתח הוזיל ואין לתש לומל סתורס שכקרא שמחה. כמ״ש ולכך עוב יסמחו. וכן פקודי ה׳ יקרים משמחי לב שוזיל ולא תשמח שתלמול תורס זה עושס כך גזל לויכך יגלו: וכשכלו הוזיל וכ״ש נס כן כ וסל כלומר שס כשוכת אמר לפון מוסל על יגל לכך כשכיל שפוך עושר כעיכי לסיות שתיקרכם ותרבה לשונה כלכך כשתעשה קומן עון ע״ל אמר וכשכלו אל יגל לכך לפ שהוא עיכו כלכו כשתעשה קומן עון ע״ל אמר וכשכלו אל יגל לכך לפ רע כעיכיו ר״ל כעיכי לזהר למס רע. כעיכיו סיו שתעורת הלהר ושזיב שק״כ תעלינו מהכן לדש לפו: לכן הוא מחליק כעיכיך פצון ע״ישרף לך כדי להעלות לקטרג את פול כילו חמ״כ:

או וכלל להיות לכבו שתכה כשמוש. על שוכת כן לדש. כפעול לויכך אל תשמח.

למס פן ירחם ה׳ ורע כעיכיו מיכו ר״ל שהוא לשון רחות עין ס: אלא ירחה לס ון ירחה ס׳ ופירוש פן ירחם הוא עכשיו כיון שתתחיל לשמח אל ה׳ ככל לכב ויהיה ורחה ה׳: ורע כעיכיו המעשים רעים שכבר עשה ויהיו שכשיו כעיכיו רעים. והשיב שק״כ מעלין מפן ויחזור לכתו שיוה ויוכל להסמך ממך לכן אל יגל לך ככפול לויכך.

אם כדעת רבי אין לנו הרבה למדו תורה
כילדותם ומצאו והרבה למדו
בזקנותם וזכריה לעב"ד כזקנות התגלח ממכס
זו למ"ל כל כבדים ועיין במדרש קזית
וקוצץ ברפז על
בקהלת. טוב ילד
מקצן וחכם ממלך
זקן וכסיל ילד זה זה
שאינו כח לשמר על
גב מכס וכו' מלך זקן
וכסיל יש יבר הרבה
שנעל עליו על כל
פיברים זקן שמעבה
שבולב הגל כתן בו
שכאמר לפתח חטאת
רובץ וכו': וכן שאמר
התנא שלומר ילך פי'
שלומד עכשיו לילך
לאחר זמן הוא שנקרא ילך
למס הוא לומס לדין
כתוב על כייר שהם לפי שהיו דבר שהיה הולכל
מלוא כח לשמש כשהוא כן גם מכס כשבא זהו
דבר שהם מתחילה הלך לאחר הייבר הרבה ועכשיו
הולך לאחר זמן. והלומד זקן כל שלומד
עכשיו לילך לאחר הזקן מתרגם הוא סייבר הרבה
למס הוא לומד לדין כתוב על נייר מקום גם"ס
שלאחר מקום בלבנו מנעוריו. וכן רבי יוסי
בר יהודה לשושיף על רבני שלישע בן אבויה.
שלומד מן הקטנים וכן שאר קטנים בלשון
רבים לומר בזמן שמכירים קטנים קבן שהם
והשאר כדלקמן נשוכף פ"ק שאר רבי שאי זקר
בתחילה דומה כתוב על נוכיח ובשוף דומה
בעבותו' שעלה. לזה שאר שלומד בזמן
שמכירים קטנים קודם שמגיע לפיוס קיום

ד אלישע בן אבויה אומר שלומד
ילד למה הוא דומה
לדיו בתובה על נייר חדש והלומד
זקן למה הוא דומה לדיו ברתובה
על נייר מחוק רבי יוסי בר יהודה
איש כפר הבבלי אומר שלומד מן
הקטנים למה הוא דומה לאכול
ענבים קהות ושותה יין מגיתו
והלומד מן הזקנים למה הוא דומה
לאכול ענבים בשולות ושותה יין
ישן: ר' אל תסתכל בקנקן אלא
במה שיש בו יש קנקן חדש מלא
ישן וישן שאפילו חדש אין בו:

ר' א

לדין כתוב על כייר שהם שלנקף מס
יפס ואינו מחק לעולם כך שלומד
בילדותו אינו שוכח לעולם. כ"ל שלומד
ילד בשקוף קטן בילדותו לומס וכו' והלומד
זקן למס שמתחיל
בזקנותו שוכח שכל
ומשכח מסר כמו
כתיבה על הכייר
מחוק שאין הכתיבה
שעל שמחק לזוקק
ושומרת שלא שכמחק
ושלכת: קהות
ענבים שלא כתבשלו
כל צרכן לגריעתן
בלעז. כגון מאוכל
את שכוסר תקהיכם
שיכו. ושותה יין
מגיתו שמתמצה מן
הגת ואינו מתוק
שכל תוררין על
וקוצים שלומד היה כיין ישן שמשיר את הלב.
כ"א יין ישן אגיתו שנעשו שכה ממכו ואינו
מועיל כלומר שאין תורתם קבע שלומד
בטוב בענבים בשולות ויין ישן המשמחים
את הלב. זה לא כן הלבדים שיש בתוך
שתורתו שלימה מן הוקיים אלא תשתכל
בקנקן לומר זקן חכם אוכל מן שבתוב
כ"א אל תביט לקנות הלמס ולמרחקו
לו כבוד משום שנראה לעין כמה טוב הוא תן
עיניך ביין שבתוכו הם משוכח הוא שם לאו
כמו כוס תאני לו לקנקנו שם יש בו היה תורה
שם לאו לפי שיש למס לומד בתוך שלא יפן
שהוא מוכח למר תורה בפנים. ויפן שלומד
למס יפן בו מרוקן הכלי כך למס זקן בעל

יכולה שלפעמים יש שלא יהיו בו ולפ"ז ליין שלא
נדחוף אין היתן מכל מקום חסוך סוף מן סמים
לכבי מדמים להו תורם מועטת.
הקנאה

יכול היזק לאחרונה עד שיהרגו ע"כ מן מכשו"ן ולילך לחר מעשה ה' ולו שהרגל בעשה טבע
לא יוכל לו: משל"כ והלומד אין סוקי כיס ורבים מעשה שסכיסם זקיקים כיסים כימים ועשים כבן
קדם זה היזק מכשו"ן שכל וסולך תמיד לחר מעשה היה לו כעשה אכלו כעונת שעגלה למה הוא
דומה היזק לאכול עכבים כשולת שרעם סוקל וגיכו מרוץ לו כך: ועל שניהם כת ר"ש לומר לכרכום אין
נתקה לסלומר זקן לו מן סקטנים כדפרס: לגלג על תפעכל כקבן לגלג כמה סים כו כדרעו על
על תלמן כשכמך עד יום מותך: יש קבן שדם: ירבה שסוק בת עכעזי לעוב כימי וקבותו
כתשובה זכתיב בקרת שדם הוקל והיה כל ימיו רשע וכשכיבה הלך ושתה בת לעוב ותוסף על
פ' לשובות זכו שלמה אלא יש פי' שסוק ממלא עכעין ואחר כתשובה וכתיב' נשתרה לתקן האניהו'
סהים יש כוכן אכלו: ויש שפילן שדם אין כו פי' ויש אותו סהים שעשה מכות ומעשים טובים
כל ימיו שדם העבירות שהוא עשה עכשיו. אין כו ירבה לותן עבירות חדשים אין כו
שום קבול שכר מהמצות ישבים שכבר עשה. וזהו הוקל ותוסף על שלמצוות וזכה לבר כ'
ס' שמו מכ"ו קוק ומר קשוש כפי' תוספות:

לבה דוקא אלא
בא ר"א הקפר אבר דקנאה טלמד שקט
והתאות והכבוד מוציאין לעב"ל כך לומר
את האדם מן העולם: הקנאה סיה סהיה
דוא הבחה מקנא לאדם
בשביל חבה. שהיה

כלעתו להמית את אדם ולוקח אחר כך
את חבה בדברים אל. והתאוה שה שהיה
שכחה מתאוה לקחבל את חבה. מביה הנן נוה
כמעבה דוגמה לפי שהוא כמשבע ע
והכבוד שהיה הבחה אומר כי יודע אלהים
כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם ושייתם
כאלהים ודומה אל שהיה אומר חבה אכל
מקדש כרוך הוא והיה כונה את העולם:
ומתיר לך קוץ כשמתם מוכלים תלולן זה תהיו

כמ הן ותוכלו גם לתת לבוש עולם מחכם וזו כבוד שהיה מרגיש להם ש"ה כאלמים: אלא
משלמה מוכיחין את אדם מן העולם שכשהוא על אדם מרגיש פיות ולוחות הכתים לאחריו לכן
בא להזהיר כמי אדם מאלו שלמה שלמי יאמרו ויקבלו ויחיו ע"ז:

או יוכל להיות הקבלה ושתלוה שכבוד אלו שלמה כתיב מכח ס"ל הקבלה כמי שיקבל
לפיכך עבמותיו: ושתלוה כלדרשו לון אלו ז' את ובמי תלוותו כיון. ושכבוד
כל מציון למה את יוסף קולם לחיון: וכל טעמו של לותו רמז להעביר אדם מהעולם זו
שלמה מוכיחין את אדם מן העולם:

ולמה מדבר כאשכה
זו: שלא
בשכר: כך היה לו
ללמוד: היכוד יאות
ואו יבא כמי שיש מי
לידון למעלה ומהר
כך יהיה תקוות
מאתים כך הוא הקדר
שכבון: וכן השלם
לשמות למה שכיח
לותם ומה יש מכר
כאמרו לידע שכוח
שפורת: לעכ"ל
קונות שמא כמשכה
זו לעקור הזהר מלב
אדם ולשים לבות
מעשה פלא כמי לפני
זכלי בנזון לפני

הילודים לותם
שכבר
מולדו עתידים למות
ומתים ושכבר מתי
עתידין להחיות ושחיים
לותם שעתיד חיים
עתידין לידון ליום
דין כ"ף ושחיים
שעתידים להחיות
ליום ניכולים מיום
דין לידע ולהודיע
להודע יבא אדם
וכן ויודיע הוא לכל
שיהיו נם יודעים
שהוא יוכרם ונוראם
כ"ש לידע שלין כריה
כחכלת מיום דין
להודיע את אדם

כב הוא ה"ה אומר ה"הילודים
למות והמתים להחיות
וחחיים לידון לידע ולהודיע ולהורע
שהוא אל הוא היוצר הוא הבורא
הוא מבין הוא הער הוא הדין הוא
בעל דין והוא עתיד לדון בדבר הוא
שאין לפניו לאעולה ולא שכחה
ולא בשא פנים ולא מקח שוחד
שה"כל שלו ורע שה"כל בא לפי
ד"חשבון ואל יבטיחך יצרך שיש
בשאול בית מנו לך ש"ע"כ אתה"ה
נוצר ע"כ אתה נולד ע"כ אתה"ה חי
ע"כ אתה מת ע"פ אתה עתיד לזתן
דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים
הקדוש ברוך הוא.

דבי

כל

ויכין שהוא דיין לכל נפ יודעים שהוא
ומכיר ומכין כל מעשיהם וה"ה דיין
מוחה שכוי לנגף כפי המשפט: ונ"ל
במה יזככו הלא לון על סיעיד כמו הוא על
זה עכמו"ש כעל דין לנגוף עליהם
ולהכיאם כמשפט: הוא עתיד לדון לך
הוא מכפה לדון אתכם ולשלם גמולכם:
עולם שלא בדין ובמשפט הוא פורע: ולא
שכחה שלא תראה ככפך הוא שכחת קבת

מקוכות

מחוברות שפתי כולם כתוכים לפניו: ואל
תתמה סוף ושם פכים כי אין מפת פכים בלבו
ולא מקח סותר: שסכל שלו והוא יכן
למה יקבל סותר ודע שסכל בא לפי שהסכון
תמיד לתחת למטה חסכון פרוטה ופרוטה
מצטרפת לחסכון גדול. סיס בסחוך בית
מכום ועיר מקלט ותבטר מן סדין לפי שלא
שמיעבעך עוסין לך: שע"כ יתה ניבר
שכתלו מלאך המחוכה על הריון לכבל הפרעוד
שנ נשמות חקיקין ואומר לס לכי בתי עתי
וכבכתי כמני, שסה כלוכות ושילך אומר' לילך
במקום שטכוכת ואכיס מקום שטרס כוס:
מוד בא מלאך ומעלתה כע"כ ומכניסס למעי
סלמה. ועל כן אתס כולא כשעה שהניעו זמן
העובר לבילת ממעי אמו ואינו רוסס לבילת
מסס לפי שסוף כוסף מסוף העולם ועל פיו
כמו שכאמר בהלני סמו עלי רלשי מיל מוכיחין
לוסו בע"כ מסס. וע"כ אתה חי לפי שיס
לדם שהוף מדוכה ניסורים וכשעה שהוף יסן
בלילה ואין הכשמה רוכה לחזור מפני עול
סברות שהוף כולל אמר לו הקדוש ברוך הוא
סם ושלום לפי שכפור כאמונתי לעולם אלא
שלמה לו שקרקפן שסשק בלילי: וכן הוף
אומר כיכך אפקיד רוחי וע"כ רגילין לומר
אמת ואמונה כלילות: וע"כ אתה אמ וכו'
וכן לתה עתיד ליתן דין וחשכון בקבר
עד כאן:

לכרי

לעכיו לא עולה לשלמה שכר עוסה שעשה עולם.
שכחה לשלמה שכר עוה לעוסה עוה לעולם הזה. ולא מקח סותר לשלמה שכלה לעולם הבא שהרי שחתלו בעולם הזה. והוא שדרשו כשכת יפת הכעים שהקדוש ברוך הוא עתיד להכניס כעולם הזה יותר מכפי שהוא עתיד להכניס כעולם הבא: שסכל שלו ויכול לעשות מה שירצה כל אחד מהם לבדם לו כל' אחד מהם אומר אלי לא עזיתי מלאכה כמלאכת שם. מש"כ כשהנשמה בתוך הגוף שהקדוש ברוך הוא מדכיק ס גר על הבוחן לו אין להם סוס תיכון: זהו שלמה שהחיים לדון ושילוש הוא שהחיים נריכים לחזור לקיומן חיים כדי לדון לותם: לילד ולהודיע ולהוודע אמר שלמה לשוכות שלו כנד פיס הוה ויפיה: ומכי פירושו לילד שהוף שלהים מקדם ולהודיע שהוף שלהים עכשיו. ולשוודע שהוף יהיה שלהים לאחרון בוף היגר וכו' כה לומר שלא יכול הקדוש ברוך הוא לדון הכן אלא כך ולמה נרך לשוור בשמה לגוף. לוה אמר שהוף אל שתתכבד עם בריותיו כראשים ונעוסס כל שלא כדי להכניס עמו כשר שלא יהא שכשל להפיל כדדרסו על פיכה אכל אדם הראשון. וכן לו יכול אחיך עיין ע"י כרכה פרשת נרשית וקוכא כשם על כחותה פרשה: שסוף היוכר פירוש שקדוש ברוך היוכר. ואף שסוף הכורא: ואף שהוף שהיין לכל שפכרים כשקיים אחת. אף שהוף עד: וכן הוף הדיין הוא כעל דין אף שהוף הפל יהיו מי שהוסס כיכו עושה לפל שלא כדי שלא יכא כשרעות על כני חלפה: לבן ככתם כדכרים עם כל ה' שתחילה ואחר כך מחוך שכשמים לגוף כשפיתה והפל כדי שלא לפקפל מפכיו והוא עתיד לדון פיכוסו הראשון שקדוש ברוך הוא עתיד שסיחות הבן אדם לדון אחתו ב"ה שיהיו כעולם הכאתי ונחול ידיו ועשה לו. ולא מסת כניס לשלמה שכר עוה לעוסה עוה לעולם הזה: ולא מקח סותר לשלמה שכלה לעולם הבא שהרי שחתלו כעולם הזה יותר מכפי שהוא עתיד להכניס כעולם הבא: שסכל שלו ויכול לעשות מה

שיהיה מי ומתוך כידון כמו כ"ן שאים לן לחוש מעלים וממשלה על כני לחם ועשו כחפנו
מפלי"ב מידת הקדוש ברוך הוא לך שיכול לעלו ליכו מתכפר במידת דינו עלינו: ומוח שלוכו
מתת לחמיתו: אלא דע שפכול לפי פשוטן וכך הוא כה"ג אם זכיותיו מרובים לו
הקדוש ברוך הוא כוכס רחמין רחמין וכך הוא המלה. ועתה כי אם שתכח לשוחיר ואל
יבטיחך וכך מהשתול בית מכוס לך. לכן לאמר מה בכך לך שתכבור על מנות ס' מי ירדן
לותך כשכיל שפשתול שתרך שמש הוא בית
מנוס לך בשכיל שהמיתה מכפרת עון:
הנפש
הוחיל כף לויכו לימך מילתה כאמרו על יבטיחך והוא שכיוך לתך לידע שע"כ
זכך היה המלה: אלא כח לתרץ קושיה לתה כוכר כשפרשנו לעיל שכל והמתים
עכומה הלא לאמרו אל תמן לאמר רחמנא להחיות הקדוש ברוך הוא מחזיר הכשמה
ותרגו"ו. לוה אמר כך הוא המרם: על הגוף ושם שלמר ע"כ לתה כוכר לף שכן
מירוש לף על פי שהקדוש ברוך הוא כוכס לדם לימו חכן ויחותה יכירם: וע"כ לתה
וכו'. מכל מקום כך היה המלה: רוכה נוכלי מהלם שלמר שלומה יעון עכמו ליכו
לומר המלה היה שלומה יעון עכמו ליכו כמקן כ"ן כלמר שם כר"ה דוקא לם רוכן
שכיות: הדין מלמעלה לחותה מיתה לחיות כילון
כפי שיפסוקו הדין מלמעלה לירד לנהכים:
והוחיל וכך הוא שכע"כ לתה עתיד ליתן
דין וחשכון לפכי הקדוש ברוך הוא מח"ש

לכן אל תלכה לחמוע לחותו יעשו ולך כדרך הכליקים להיות עמהם כמיכאם עמת
כנפי השכיכה:

מה היה שפך		דברי הימים	אלהים
אם היה	רבי חנניא בן עקשיא אומר רצה		מכתוב
אומר רצה הקדוש	הקדוש ברוך הוא לזכות את	לך אלי היטב	
ברוך הוא את ישראל	ישראל לפיכך הרבה להם תורה	בפיוס	משכחת
לפיכך וכו' והוא	ומצות שנאמר ה' חפץ למען צדקו		זו:
שפרשנו כאן בעמים	יגדיל תורה ויאדיר:		לכני
פילוש משכח זו			
ומעלה כפי משכח	כל		
שלפני זו. שאל יבטיחך היכר הדע ואל ישמע לו כשפרשנו לעיל בפרשיות. ועל קלי			
רבי תכניא במשכח זו שאל ישאל משאל כיון שדרשו אל בשוכח פ"פ ל' הקדוש ברוך הוא			
מתארט עליהם. והיינו ר' מאלו משלשה: ואם כן למה נרא אותו הקדוש ברוך הוא אלא שכל			
גלוי לפניו ואלו אים אל ויכוד וכן לדם ויתכחם. לוה אמר רבא הקדוש ברוך הוא לזכות את			
את ישראל: לכן נרא הקדוש ברוך היכר הדע: למה לוה אמר. לפיכך בשאל שנרא היכר			
הדע לכן הרבה להם תורה ומצות: כשדרשנו כשכת בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי			
השרת מה לילוד לשם כיהכו לאמר ליה הקדוש ברוך הוא לקבל תורה וכו' אמר להן הקדוש ברוך			

קוֹף לְמַשׂ סְמוֹר לָהֶם תְּשׁוּבָה וְכוּ׳ מַאי כְּתִיב כִּיּוֹם לֵךְ תִּרְצָה וְכוּ׳ וְכֹל שְׂרֵעִים כִּיּוֹטְסִים וְכוּ׳
כְּמַה מַכַּת הַלָּהִבִים לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת זְכוּת לְכָל אֻמּוֹת. שֶׁכְּשֶׁמֵּת הַמֶּלֶךְ לְמַעְלָה נִדְלְקוּ כְּדַרְגּוֹ שֶׁל
כָּל מַשׂ סְקוּנּוֹס בְּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁסְּכִיכִים עֲלֵיהֶם וְהַשָּׂרִים שֶׁכִּיבְּתוּ בְּתַשְׁתּוּכִים וְכָל מַכַּת
הַתּוֹרָה כְּמַבּוֹאר בְּמִדְרָשׁ אֵצֶל לְמֶלֶךְ כֹּסֶר וְלֹא שִׂים לֵב בָּא יְחִזְקִיָּה וְכוּ׳ עֲשׂוּ לִי טַרְקְלִין אֶחָד וְכוּ׳ וְכֵן
סְקוּנּוֹס בְּרוּךְ הוּא וְכוּ׳ וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְכוּ׳. לָכֵן אָמַר יְחֶזְקֵאל תּוֹרַת וּמִקְדָּשׁ וְכוּ׳

אַךְ יוֹכֵל לִהְיוֹת בְּמִיכָאֵל וְנַעֲמִים וְלָמָּה יִפְעֹל סְקוּנּוֹס בְּרוּךְ הוּא עִם שַׂנְרִיךְ לְמַנְלָנוֹל כַּנִּלְנוֹל
אָמַר נַלְנוֹל נַלְנוֹל אָמַר הוּא כְּסִכּוּל קִיּוּם מִצְוֹת בְּהֵיוֹת כֵּן יֹאמַר לְאַחַר סוּסְרִיאֵל סַנְטַעְרוּס
יוֹתֵר מִן מַכּוֹתַיִם מֵאָה לָהֶם כ״ת׳ מִכּוֹת: לָזֶה אָמַר רַכֵּךְ סְקוּנּוֹס בְּרוּךְ הוּא לְהַכּוֹת לְעֵת יִשְׂרָאֵל
כְּנוֹסֵף הַמּוּקָּק כְּסִפּוֹ מִכָּל מִין לָכֵן הַרְבֵּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת יוֹתֵר מֵהַכּוֹתָם
כְּלִי שֶׁיִּשְׂרָאֵל כַּנִּלְנוֹלוֹ וְכָל טְעוּר כִּימֵי קֶדֶם. מַשְׂ״כ מַכּוֹתַיִם לֵךְ נֶאֱר
כְּשֶׁם סְקוּנּוֹס בְּרוּךְ הוּא וְאוֹי לַכְּפָקִים כִּי גָּמוֹל וְדֵם יַעֲשֶׂה לָהֶם מַיִן
לָהֶם מְכוּסֶה עוֹל מִי יַעַר וְלֹא יֵאוֹת אוֹר. מַשְׂ״כ יִשְׂרָאֵל
כְּכַפְרְסוֹ מַכַּנִּלְנוֹלָם סְמַכְטַעְרִים סְרַכָּם יַאֲצִיל
מְנוּסָּק לְעוֹלָם סְכוֹלוֹ עוֹד: וְכוּס
מְטַסְרִים כְּשֶׁם לְפִי סְקוּנּוֹס
בְּרוּךְ הוּא

גשלם בן זומא . בעורת מלכא דעלמא

הלא קשה הוא כהיות חלק לפולם הבא במשמע שיש לכל חלק כנ"ע ואם כן למה לו לומר כך כל ישראל יש להם חלק כנ"ע לעבר"ל כיוצא שתבא כדרכו של כל אלהים כשכל ישראל שבקלקלתן תכופלתן ונו': מכאן השולם נכנס בשכיל ישראל. לכן לומר כל ישראל להם חלק לעולם הוא שתתמון. סבא שהוא נכנס וכל שבשכילם נכנס העולם. וים לכל לומר חלק כנ"ל:

זהם כל ישראל יש להם	כל ישראל יש להם חלק לעולם	דברי הימים פ	
חלק בפרשה: ומכוון	הבא שנאמר ועמך כולם	כתבתי	
שפשוט לומר כך.	צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי	כאן היטב לפי	
לומר לחי שבשכילם	מעשה ידי להתפאר:	כפרק ראשון.	
נכנס כל לומר שגם	בן	בשמרה	
כהם כמלך שקדמם			

כדרך שהוא בשביל שבראתי כדרכו של כמי כמלך בצדיקים: זהו שאמר ועמך כולם צדיקים לעולם כשכל נכנס לעולם הוא שהם ועמך כולם צדיקים שבשבילם נמשל: והוא שהוא כך לכן ירשו ארץ נכר מטעי פיוח ארץ ישראל שהיה עיקר ומשובחת מכל הארצות שבכל העולם, מתאוים שהם ויהיה נבוקה מכל הארצות ויהיה כשאבד העולם. ושם שיהיה שבשביל שהוא, בזה בכילת מצוקתן. וכל הברכות תלוי ו' כם: ולמה ישראל כתבה על הוא בשכיל מעשה ידי להתפאר שבשבילו עמי לברכות העולם שהוא מעשה ידי ולא לאחר פעל עמי.

או יוכל להיות כדרכו של לם לא כריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי וישראל קבלו התורה כאלו בשביל שעולם עומד וקיים. לזה אמר כל ישראל יש לשם חלק לעולם כדאמרינן לע"ל: הבא שהיה נכנס ונא בשכיל התורה. כדרכו של תבלי שתבא שקדמם כדרך הוא שם ישראל שמקבלים שתורה מוטב ואם לאו יאמרו לתוהו ובוהו. וכדי לומר שגם בשבילם שעולם קיים לכן לומר לא"כ שבשמר ויצמך כולם צדיקים וכבר שהוא יסוד עולם. לומר ש ישראל שמם יסוד ועמוד שעולם: ובשבילם העולם קיים: והוא שבשבילם נכנס וקיים. לכן ירשו ארץ שיח לו. והוא שלא יאמרו שלא ליפטרם לתם שבשבילם ארץ ז' עממים: נכר מטעי היה לו ונקלפת לכך בשכיל שפרו קונכים כל תולבות טובות בשמעו שישראל יבלו מאכרים וכשמעו שהלכו לו שמכר שיו שבורים שגם יזדעו כמבואר שכל כאדרם הין מזונים ונוטעים שלבוות: לכן קרוי לזה נכר מטעי. מעשה ידי להתפאר נקרא לו כך מעשה ידי הוציל והקדוש ברוך הוא בעצמו מסקה לזה כדרכו זכרונם לברכה משל"ח לעשר תרומות הוא על ידי מלאך וכמי פירוש: עם לו שהיה מעשה ידי להתפאר ליפטרם והוא קיימם והעמדת ישראל.

דתנא מותיב		בעשרה תלתא
ומפרק	א בעשרה מאמרות נברא העולם	וכו'. ע
לעצמן. ועקיין כשלכר	ומה תלבוד לומ והלא	ויליף מן וכרפתים
כידיעו לבאת ידי	בבאמר אחר יבול להבראות אלא	כמו שלמר קול שבתיך
תקבותיכו	להפרע	בכבר

לעבד ה׳ שמים כעשו ומה תלמוד לומר מם סקדוש ברוך הוא נזקק לבן לתלין מתכו סקדוש ברוך הוא לכרת הסולם כו׳ כדאי׳ היה לכורתן כדיבור אחד אלא לכך עתיד כדי ליתן פרעון גדול להשתים שמאבדין את סעולם שעתיד סקדוש ברוך הוא לכורתו כעשרה מאמרות: וכדי ליתן שכר טוב ומרובה לצדיק: עשרה

להפרע מן הרשעים שמאבדים את העולם שנברא בעשרה מאמרות וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימים את העולם שנברא בעשרה מאמרות:

סוכותיהם לשמול ולתרץ לכך פל׳ סם ונשבעה בלא סם היה סעולם נכרא׳ כמאמר ק׳ ג׳ היה מידוש יתר גדול בעיני הנבראים לכך נאמר כאן סוף נכרא במאמר אחד וזאת לפי גדול סה׳ידוש כך הוסכר להמקיים לתת מידוש וכן להיפוך למחריבי העולם ליתן סע׳ב המאבדים לכך גדול כזה: כל׳מ למלך כשר ולפ ס ש לו ב׳ מרגליות. לחת קכה כפי טויה כל׳מ

בעשר ריבוא סהיתה רגוים לתת לך זה בעשר: ולחת קכה המלך בעבד מלך זהובים. וזהיתה שוים עשר ריבוא: והפקיד המלך סהיפה לסכי עבדיו כאחבי ביתו: לזה לחת ולזה לחת. וכפל הדבר שכאחד שתי מרגליות סהיפכי עבדים: והכה הנע יצמך ואמור עתה על מי רחוי לכעוס המלך ביותר לך על מי שאכל המרגלית שקכה המלך בשר מלך זהובים שפיתה שוים עשרה ריבוא. שהרי דבר מ׳ לוש: משל׳כ על שתי מרגליות שפיים מף שהוציא ממון שלכם אין מידוש ג׳כר. שלש ימות - ויתן כל כך ימות ומכת כמת וכאה כיובא כה. לאפוקי אותם מרגלית שפיתה שוה ריבוא ולקה לותה בשר מלך והזהובים לא בכל יום מתרמים ביחד. שאכל המלך כ עם יותר על לומן שבר שאכל המרגלית שקכה המלך בשר מלך זהובים יתר מעל העבד הפני: והקיף סלכר ולאמר עכשיו בשר ס שהיו מוכיחים הפתי מרגליות מלנו: שפלכו שכים ואחשו מידוש לאחר מידוש וינעו ומכלו. לת שת מרגלית ולת המלנו זה לחת וזה לחת. למי יהן המלך שכרו גדול מאביהו. לא לותן שאכל המרגלית שקכה בשר מלך זהובים שפיתה שוה עשר ריבוא: בשביל שמרגלית זו מביכה עלינו יותר מעשה שעשינו בהביכה לעיל. ולאם כן הוה לו לכך הוה המשל: מזה יכון הכמשל כלפי שקוראין לעגל שהיה יותר מידוש שם היה העולם נברא במאמר אחד: והכה לעיל מ׳ש שלאחר מעשה בעשרה מאמרות נברא העולם רוצה לומר בשביל עשרה ליברות שנתן לנו שקדוש ברוך הוא עם זה נברא העולם כנגדם לו ולאים לאבד לעתיד לבא. והוא שלרשו שם לא בריתי יומם ולילה וכו׳. והוא שלרשו תבלי שתגבה הקדוש ברוך הוא שם ישראל מקבלים התורה מוטב וכו׳: והוא שלרשו שבין כל ליבור וליבורה היו עומדים כל המנות והקדושין. עם זה מבואר המאמר כר׳ פ׳ד ובמיגלה פ׳ש שבי עשרה כנד מי: לאחר רבי יוחנן בשנה עשרה מאמרות שבהן נברא העולם וכי היכן מצינו שלאחר ברחשית שבי תשע כתיב ברחשית מי מאחר הני דכתיב בהר ה׳ שמים כעשו וברוח פיו כל צבאם וכו׳. ולא כן קשיא מתחיל בכל ומסיים בחכמה: לאחר ברחשית מי

מלמר. ומביא הפסוק כדכתי ס'ונו': ילמיד לפתור בלשון שאמר בדבר ס': ויש ספרים גדול בין דיבור לאמירה. אלא סוף הדבר שאמרנו מה שאמר בעשרה מאמרות ירצה בשכיל עשרה דיברות שבתורה שנתנו לנו. וכן הוא לשון דיבור במו דיבור הוא אמירה. לכן מביא הפסוק בדבר ס'שיש בינתו בשכיל שאמירה וד בור אחת היא. ולמה קרא התורה לעשרה דיברות בלשון אמירה. ולא אמר במעשה בעשרה דיברות שבתורה העולם הוא שעשם כללנו לא קול ס בכתי ונו' שבכתו לא נאמר אלא בכתי לפי כח של כ"ו ו' לוקן כפי כחו: ולשבור כפי כחו כמבואר בכל המדרש: לכן נאמר בעשרה מאמרות: בלשון אמירה שהיה בכח להבילות שהיה בשעת מתן תורה שדיבור יך אחד כ"ו אחד היה יכול לשמוע ולאותו דיבור לבך אמר בעשרה מאמרות שברא העולם: ומקשה מה תלמוד לומר הלא במאמר אחד היה יכול הקדוש ברוך הוא לברואת היה לו לומר לכבי ס'אלהיך ויסתום מאמרים ואז בשכבן לדם מתיירא מה' לן הוא לומו עושה הדיברות מאמרים שכזכריס אמר כך כנגד לא תרצח וכולי לא לימד דיבור שפוך מלא עשרה היה לו לכתוב. קושיא ודרשו מסומד לדבר אחד מסומד לכל התורה כולה: ואם כן למה לי שם בברא בעשרה לו בחסת. ומסיב כדי להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם וכו': וקוא שדרשו לין טוענין למפרע בהוות אלא לים בברא כ"ו מעשרה הבלולות: כדרך משל בתכבי ס'אלהיך לבד: לו בשהיה רשע אחד עובר על לא תרצח ושיב רוצה הקדוש ברוך הוא לעונשו היה לו לומר לבבי מה חטאתי כי אלקת אחרי ס'אלה לא בטוותי על רציחה: כ"ו אלהבי ס'ונומר. ולא יהיה לך בשאמרים הדיבור אחד. וכן תדין ותילף לכולם. לכן ברא הקדוש ברוך הוא בעשרה מאמרות כדי ליתן שכר לכל הצדיקים שבעולם שהיה עתידין לקבל שכרן לעתיד לבא. וזו יוכל הקדוש ברוך הוא לפרוע לאותו רשע שאבד את העולם שברא בעשרה מאמרות בשכיל שהיה רוצה כל העשרה לעמוד ובין דיבור לדיבור כל שאבות כולם. וזוא עבר עליהם. וכן ולימן שכר טוב לצדיקים שאבדים את העולם שברא בעשרה מאמרות שכך הוא תדעו של הקדוש ברוך הוא ליתן שכר טוב לצדיקים על כל דיבור כדדרשו קו כח את כבך את יחידך לשכר שכבת ונומ' כדי לשלם עליו את שאבות וליתן לו שכר על כל דיבור ודיבור. וכן לך לך מלרבך ונומר על הארן לשר תרלך כדי לשלם וכולי:

למה נאמר בשרשם	ב עשרה דורות מאדם ער נח	עשרה דורות
שבר כולם	להודיע כמה ארך אפים	וכולי כל
לעגל לכי פירושו.	לפניו שכל הדורות היו מבעיסים	וחסוב כפרשם לפוך ס
גבי כח לימו רוצה	ובאים ער שהביא עליהם את מי	כמה הוא לרך לעשים
לומר שבר כולם	המבול. ששרה דורות מנח ער	ספתתין לרשעים כל
בשכיל שהיה מקודם	אברהם להודיע כמה ארך אפים	כך ולא בשרם שכל
בח נם כן בדיק בדורו	לפניו שכל הדורות היו מבעיסים	ישכוו: שבר כולם לפי
והוא מתוספת שהלי	ובאים ער שבא אברהם אבינו וקבל	שעל פת' לא היה בדי
המתין הקדוש ברוך	שבר כלם.	בעולם כל כך שיכול
הוא בפי שאבוד כמה		חלקו וחלקם בעולם
שלם	עשרה	שבח

סבלי: כ״ל הסבר רצוי לכולם אלו מזרו בתסובה קבל מברהם מביהו של עבמו. ובבה לא בתוב עד סבלי בה וקבל עליו סבר כולם. לפי שלא היה בדיק בל בך שבתוב בנדיק היה בדורותיו ולא בדורות אחרים כ״ו וכל דב״ם שאם היה בדור בדיקים שסיה בדיק נמור.

עשרה

בדיק נמור לבן שפיר לומר לבלו״ם היה מקבל סבר כלום: ואלא תשיבני לפי פיבושי שלא היה סום בדיק בל הדורות עד שבא מברהם: מם פירש רש״י ז״ל במסבה זו סבר כולם לפי שעד שעתם לא היה בדיק בעולם בל בך מיבחל בלקן וחלקם בעולם הבא. ואם בן במותב שסיו בם בן בדיקים קודם מברהם רק שלא היו בל בך סיירסו מסבת חלקם בנ״ע: זה לוסו שבריך לסבין שלא רש״י ז״ל לא בתב שהקב״ה סיה לעבת רש״י ז״ל שהרי דרשו ז״ל אף סיה בא בדור של מברה״ם היה בשבר לבולם. וי״ב משמע שהיו דורו של מברהם בדיקים שתפילו בא לא סיה בשבר לבלום. ואם בן למה לתר התוא על שבא מברהם מביהו וקבל סבר כולם שלא מצאו בדיקים היו בב׳ עם מברהם: לוסר פי׳ רש״י ז״ל בשלא היו בדיקים לא היו בדיקים בל״ב שיבולו בל״א חלקו וחלקם בעולם הבא לדון להקשיב כ״ל חלקו: ומעתה קשה לרש״י ז״ל בעבמו והיאך שהיו דורו של מברהם בדיקים והיו בוטלים חלקם בגן עדן. דק מסבת חלקו דהיינו חלקם הרשעים לא היו יבולים לירש מה שייך לומר שקבל מברהם סבר כולם: שפירי הבדיקים היו בוטלים חלקם בגן עדן: לוסר מביא בי״ת שסבר שהיה רלוי לבולם אלו מזרו בולם בתשובה קבל מברהם מביהו עליו עבמו: שלא היו בולם מוזרים בתשובה לולא ירם מברהם בגן עדן.

אבנם: מה שדרשו ז״ל שם סיה בדור של מברהם זבו שלבה דמ״ד שלא היה בשבר בלום מבבר בגד מברהם מביהו שסוף סיה בל בך בדיק שלא היה בשבר בם לבלום ויהיו קלי עליו דורו של מברהם ולמ״ד בל שבן קילו סיה בדור של מברהם וב׳ רובה לומר שהיה בם לומר שסיה מברהם מביהו וסיה בדיק ביותר שהיה לו ממי ללמד בך עלם בלעתי קלושה ואם בן לסוב בלום:

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בבולם להודיע בבה חיבתו של אברהם אבינו: עשרה

עשרה בסיומת בתנסה מברהם בפרקי ר״א וכולם יפלם ר״ם הגדול בקרובן: ממרת ס׳ בבוסף תקולה ביוסף במדוד

ג עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בבולם להודיע בבה חיבתו של אברהם אבינו: עשרה

עדיין אין מבשר יודעים מי הוא המוכה אם הקדוש ברוך הוא מבבה למברהם אביהו בשהיתו בתם מיבתו של מברהם ג לו בינו

לחבירו: לו מברסם לכיכר מחכה להקדוש
ברוך הוא לעשות עמהם עקדוש ברוך הוא
מיסמו. לעב"ד כוונת התכת מה שדרשו על
עם לפסוק כי את אשר יהלך ה' יוכיח
ותמר התנת ע שהם נסיונות כתנסה אברהם
אבינו לשה דוקא לאברהם לעיכו. אלא
כדי להוד ע בשם שיכתב של הקדוש ברוך הוא
עשיה מוכיחו בכל אלו נסיונות:

או יוכל להיות שדרשו על נסיונה לשון על
פי שאירע מיתות בעלו דין לאברם
מיתות לא בעלו. לא יאמר לשון הנם ונות
שנתנסה לאברהם היה הם ושלום בהם עשיה
חייב בהם מדין לאברם מיתות כגון ביקש
לשורנו ונחנה בקשה. ולור שכבדים
ורעב עשיה עימו: היה בעל לאברם מיתות
הנה לשורנו הוא הרג בעשונה. ונחנה
בקשה. הוא בעל שקילה: שהיו מכשים
לוותו בשכיים: ולור הוא שיחם:
ורעב בעל חנה: אלו לאברם לא היו מסנסיונות:
לכן אמר התנת: עשרה נסיונות כתנסה
אברהם אבינו. עשיו כולם נסיונות ועמד
בכולם להודיע כמה חיבתו של אברהם לפניו
עשיה עומד בכולם מה שלא לקים אחר
לעמוד בשחת מהן:

ויהי בשפת למה לי
היה לו לומר
עשרה על עשים:
לעב"ד כוונת התכת
כדדרשו על כשם שלקו
במצרים כך בעתין
מכות עגמה לקו
על עשים והו שאמר
עשרה נסיים בעשו
לאבותינו

ד עשרה נסים נעשו לאבותינו
במצרים ועשרה על
הים: עשר מכות הביא הקדוש
ברוך הוא על המצריים במצרים
ועשרה על הים. עשרה נסיונות
נסו אבותינו את המקום במדבר
שנאמר וינסו אותי זה עשר פעמים
ולא שמעו בקולי.

עשרה

ובנגר עשרה
נסיונות
שנתנסה אברהם אבינו
ועמד בכולם כדי
עשה ליעקב עקדוש
ברוך הוא במצרים
עשרה נסיים ועשרה
על עשים ובנגדן כתן
לפניו עשר מכות:

ובשעה

ובשעה שעשו את העגל ונשתכרו שלושת
שעות כתוב כאן עשר לכרת עמהן להם
עשרה נסיונות שלא כ"ם הקדוש ברוך הוא
וכן הוא אומר וכור לתכרים ונומר שכשנגד
עשרת הדיברות שאמרו מהן הולך עשר
כסיות שכשבשה לתכרים לכרים. וכן הוא
אומר שהקדוש ברוך הוא החזיק לו טובה שלא
ואמר להשמידם לולי משה בחיריו ונומר. לם
שם קיבים מיתת שנו זכור ליבקע שבעקד
על נכי המובח: ואם שם קיבים
גלות זכור ליעקב שנלם על מכות לבני
ואתן. עשרה ניסים נעשו לאבותינו במצרים
ועשרה על ים לא כתפרשו לנו.

אש"לה זה מנאתי כתוב בתשתק יפן
מירוש רש"ל ולא השמטתיהו.
ולא ואני משה בר מתתיה מנאתי עשרה ניסים
נעשו לאבותינו על הים מפורשים בתורת דרבי
כתן וכן כתוב לשם כלו משה ואבותיכו ועמדו
על ים סוף: לאמר לו משה קומו ועברו
ואמרו לו אין לנו יכולים לעבור עד שיעשה
ים נקבים נקבים. נטל משה את מטהו
והטילו על ים ונעשה הים נקבים נקבים
שנאמר נקבת במטיו ראש פרזיו. אמר להם
משה קומו ועברו. ואמרו לו אין לנו יכולים
לעבור עד שיעשה ים גזרים גזרים. נטל
משה את מטהו והטילו על ים ונעשה הים
גזרים גזרים. שנאמר לגוזר ים סוף לגזרים
אמר להם משה קומו ועברו. ואמרו לו אין
לנו יכולים לעבור עד שיעשה הים בקיעות
בקיעות בקיעות שנאמר בקע ים ויעבירם:
אמר להם משה קומו ועברו: ואמרו לו אין
לנו יכולים לעבור עד שיעשה ים טיט.
נטל משה את מטהו והטילו על ים ונעשה

לאבותינו כאחים ואם היו לנתן ניסים. לנו
אמר ועשרה על ים. לנתן ניסים עשו
על ים אמה היו במצרים. ועתה בא לערך
מה היו שנים עשר מכות לנולי רוכלי
לנמר שכשיונות שלחו כ"ם הקדוש ברוך הוא
ואמר להשמידם לולי משה בחיריו ונומר. לם
שם קיבים מיתת שנו זכור ליבקע שבעקד
על נכי המובח: ואם שם קיבים
גלות זכור ליעקב שנלם על מכות לבני
ואתן. עשרה ניסים נעשו לאבותינו במצרים
ועשרה על ים לא כתפרשו לנו.

אש"לה זה מנאתי כתוב בתשתק יפן
מירוש רש"ל ולא השמטתיהו.
ולא ואני משה בר מתתיה מנאתי עשרה ניסים
נעשו לאבותינו על הים מפורשים בתורת דרבי
כתן וכן כתוב לשם כלו משה ואבותיכו ועמדו
על ים סוף: לאמר לו משה קומו ועברו
ואמרו לו אין לנו יכולים לעבור עד שיעשה
ים נקבים נקבים. נטל משה את מטהו
והטילו על ים ונעשה הים נקבים נקבים
שנאמר נקבת במטיו ראש פרזיו. אמר להם
משה קומו ועברו. ואמרו לו אין לנו יכולים
לעבור עד שיעשה ים גזרים גזרים. נטל
משה את מטהו והטילו על ים ונעשה הים
גזרים גזרים. שנאמר לגוזר ים סוף לגזרים
אמר להם משה קומו ועברו. ואמרו לו אין
לנו יכולים לעבור עד שיעשה הים בקיעות
בקיעות בקיעות שנאמר בקע ים ויעבירם:
אמר להם משה קומו ועברו: ואמרו לו אין
לנו יכולים לעבור עד שיעשה ים טיט.
נטל משה את מטהו והטילו על ים ונעשה

כיון דהפקד כמלכר. ומשם משפיל עכשיו
במלכר הוא שנתן לכהן שכל כהונתו ל"ל שניה
לומל לכלי עבר ולפר. ולא הרשה לחר הקדוש
ברוך הוא כפי לשון של ומשה ע"ה לא נועצתי וכן
בוכותו היה הקדוש ברוך הוא עושה כל קניניו
שלנו כפירוש רש"י על במשכה זו ולהיות
פרנו מלא ולמד במדרש רבה פרשת שמות
ולא ויכפו את שנאן לחר במלכר וכולי ל"ל
אמר הקדוש ברוך הוא למשה לחה עתיד
להעלות ישראל מצרים בוכות מי שהכרתי
עמו כין הכתרים וה שהרשה ואין מלכר אלא
לבור שכאמר ומלכרך כתוך עכ"ל. אם כן
אלא תרלה שכעשה ככל בוכות שהרשה שכיכו
ולכר עמו הענין במלכר למען כשהרשנו
במלכר כנימטריה שהרשה. ולא זו בלבד
שעשה הניסים שכללו כשכיל שהרשה אלא אף
כשעת הענל. עמל להם וכותו של שהרשה
שכיכו הוציל ועמל ככל העשר כשיכות לפני
הקדוש ברוך הוא כפירוש רש"י על במשכה זו:
וזו שאמר ויכפו לותי וכולי: פירוש ויכפו המה
עשר כשיכות לותי: במלכר נוכח שהרשה
עשר כעניים. שמם העשר כשיכות שאמרנו.
וזאת עמדה ליסראל כשעה ולא שמעו כקולי
שעשו שענל והיה עומד להם וכותו של
שהרשה כפי לשון ל"ל במשכה זו:

או יוכל לפרש כדרשו ז"ל אין שקה"ש מגיל
לומה על שיגיל שרו תחילה שכת' ויקוד
ה' על כפה שמרום כמרום ואח"כ ועלכי תלחם
כלחמה: ודרשו ז"ל ומכרים נוטע לחריהם
זהו מלאך של מכרים לפי שהכה עשרה
כיסים כעשו לאכותינו כמכרים רוצה לומר
שהוא שמלאך של מכרים. ו' ועל כיס רומז
לומר למכרים כעכמן. וכשה שיסים עשר
שלשה כלקה כרשה לחר ישראל כך לקו עשרה
כעול

שיש שכאמר לרכת כיס שום ך: אמר להם
משה קומו ועכרו אמרו לו אין לנו אמו יכולים
לעכור על שיעשה שום מהכרות מלכרו שכת'
מולים כתהומות כמים כמלכר לפי יכולו:
אמר להם משה קומו ועכרו. אמרו לו אין
אנו יכולים על שיעשה כיס כלעים כלעים.
כשל משה את מעשהו והטילו על כיס וכעשה
כיס כלעים כלעים שכאמר לחת רעכת רשפי
לוייתן שהרת רשפי תכיבים על המים. ל"ל
משה קומו ועכרו. אמרו לו אין אנו יכולין
לעכור עד שיעשה היס יכשס כשל משה את
מעשהו והטילו על כיס וכעשה יכשס שכאמר
וכני שרשל הלכו כיכשה כתוך כיס: ל"ל
משה קומו ועכרו אמרו לו אין אנו יכולי לעכור
עד שיעשה כיס חומות: כשל משה את מעשה
נסטילו על כיס וכעשה חומות. שכאמר
ומים להם מומך. אמר להם משה קומו
ועכרו. אמרו ליס אין אנו יכולים לעכור עד
שיעשה היס כודות. שכאמר ככבו כמו כך
כן זלים ומים שכין סנגלים ירדם עם מך הסמים
וליהטת' שכאמר כקדוש עם המים היס מעשה
עם: וכורות של עמן ורכם ירדו לתוך ביתם
של תיכוקות של יסרשל וחיו וזכקים שכת' ויבקעו
רבים מכלב ומתן מחלמים טוב: ולא מים היו
כלכד לבם מן השמים ומתין אפכו שמימי היס
מלוחים עם. ל"ל כן ויבקע אמר קפש להם
למעלה ועכרו כו ישרשל כדי שלא ובטערו:
ר"ל ור"ם לומרים מים עליונים ותחתונים היו
מקנלים את המכרים שכת' ויכער ס"ת את היס
כתוך היס. ע"כ כיסים שעשה לאכותינו
על מים שהיו כתוכים כתורה דר כתן עכ"ל:
עשר מכות שכיה הקדוש ברוך הוא על המכרים
כמכרים: וזה מומנם דכ"ך ע דם כחר"ב.
ו' על מים מלוחים כמכילתא והם כרכין

לסוכות מפלתן הכתוב בויקצ: למה כיס
ירק כיס · טבעו כיס סוף: תהומות
וכסיומו: וירדו כאבולית כמו לבן:
תסיום קמיך. ויכלמו כקש.
כשרמו
מים: נבבו כמו כד כזולים לין כד לסגן כפילה
לגלג מגילה כתוב שהמים כעשו פרימה וקבון
ועמלו כתו כד. כסמו יס נגלו כעופרת: קסי
י'כפולות כטית מיכך מבלעמו לרץ לא ככשוב
בחסבן מפלתן שו כיה טובתם סנתנו לקבוו'
כשכר שלמרו ה' הנדיק ונומר·
שפלטם הים ליבשה· להרואם לישרעל ולא
רבתם חיתן לשולעם שהרי קלל הקדוש ברוך
את חיתן על שקבלם דמי שכל מולד קין
שנאמר לא תומיף תת כחה לך: לפיכך
מיכה לקבל פללו שלא תתומיתת עצמם:
אלא הים טבעם: עד שבטח הקדוש ברוך
הוא ימיבו וכשבא שלא יתבונ ממכם את דמם
ובלעם הינשה. עשר נסיוכות כמו לבותיכו
את הקדוש ברוך הוא במדבר מפורשים שם
כמסכת עלכין כ"פ יש בערכין לשקל:
אלו הן כ'כים: ל' כיוידה שלחמה שמבלי
לין קבריש במצרים ול' בעלים שנאמר וימרו
על ים בסוף כשם שהמרו עולים מבד לאחד כך
מבריש עולים מבד לאחד מיד לאחר הקדוש ברוך
הוא לבר היס פלט לותם ליבשה וכו· וכ'מים: לאחד במיכה שנאמר ויבואו מידתם ונגאל
וילכו ולאחר כרפידים שנאמר ויהנו ברקידים ובתיב ויבא העם עם משה: וכ'כן לא תבלה
ובעלו· לא תותירו ויותירו: וכ'כשלו. רקסון כשבתנו על סיר הבשר: כשלו שנ
וקלסטף אשר בקרבו התלוו תלוה. ול' בענל · ול' במדבר פארן. ול' במרגלים שרי
עשרה. ושם נאמר במרגלים ויכשו לותי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי·

לא הפילה אשה מריח בשר מתאוות בשר שקודם

ה עשרה ניסי נעשו לאבותינו בב"ה
לא הפילה אשה מריח הקדש:

היה לו לומר ולא הריח כשר עולם למס לז

לן זכן למה לומר ולא כבו נשמים למה לי
לומר כבה מטר וכן לה נבחה היום: למס
ם ם ברין סעמן שלא ובכח לומרו סרוח: בשלמת
כל אלו הכוברים במשכן היה כסם טורך
למקדש מסל"כ סרוח
מה ברין היה בלומרו
עשן: וכן היה לו
לומר ולא ל"ש קרי
לב"נ כיו כיפוף בלשון
בלשון יחיד: ולא
כיפוים בלשון רבים
לע"ל כמלת סתכת
מם שמר ולא הריח
בשר הקדש ולא הריח בשר הקדש
מעולם: ולא נראה זבוב בבירת
המטבחים ולא אירע קרי לב"נ
ביהם ולא כבו נשמים אש של עצי
המערכת ולא נצחה הרוח את
עמוד הענן ולא נמצא פסול
בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים
עומדים צפופים ומשתחוים רווחים
ולא הריק נחש ועקרב בירושלים
מעולם ולא אמר אדם לחבירו צר
לי המקום שאלין בירושלים.

עשרת

בסר הקדש מעולם סוף סכית סמקדש סנקרת
עולם כפי רסז זל כחולין פ"ק לכן נקרלת
כ"ס עולם דמשמעו לה היה לקרין היתר
לשחר מקומות וכוכ לומר שלא יבא ריח בסר
קדש מעולם סוך לב"ס לכן לא הפילה לשם
כירושלים ובגבולים. כמו בסר קול שריחן
כודף וסוף שריח בסר קדש קול ליה כיחוס
לכאן לכן היתה קשם מתלוה לבסר קדש
וכשכול זה לא הפילה וכדי שלא תאמר אין לחמת
שלא היה יוכל הריח יוצן למקדש למכם שם
היתה דומקת וכשכשה קשם לעזרה אז
בשריפה בסר קדש היתה מפילה: לוא
לאמר ולא כריתה זכוב בבית המטבחיים כלומו
זכוב מה שלרשו זל זכובי מות יבוא שין רוקל
ולאמר תפילו בבית המטבחיים שהולכ"ם לא
היה לומן זכוב כריתה מסל"כ בשאר מטבחיים
סרוח

בקומבס

הקודש: ל"ג מריח לריחים של המכרכה.
סלנו הריח כאן ובאתם לטעום מכם אין
מומעים לא בסר הקדש ולא התליב: כ"ל
ולא הסריח כשלא היה לן פנאי להקטיר בלילה
כל הלריכו, שבתעבה
מבערב, מעלין לוחן
כראשו של מזבח
ושומדים שם ב' ימים
או שלשה על סיסיו
פנויין להקטירן שאין
ליכם מועלת בהן
כריחן של מזבח ונעשו
כהן. אף ולא היה
מריחין כי עבכתן
בבית שמטבחיים
שבעזרה במקום שהיו
שם שולחנות של שיש
שחדיחין עליהם את
שלמורים ולא היה יולד שם זבוב מפום מיתים
ללמדך שמסיבה שנרה בשם. ולא לריב
קרי לב"נ בלב דטומלה זו בולול ויכא מנוסן
דבר מנוכח הוא ומכוער מסאר טומלה:
ומה סהיו מתקנין בן כאן לאחר תחתיו מחמת
פיסול לאחר היה: בנון מחמת שיין שם
כיבורין של עם הארץ כתוב על בנדיו ולא קרי
היה. כתוב כמשכה לא בכו נשמים ולא
בכתה ארוכה וכמלומ"לי שהוא שבוש דשם בשרקק
קשל דיומא קרבי להן משם שגב נדרש ולא
קאבי כה שבי תרתי ומוחבינן להו בכריתת
ותשבוש ללא נדרשין להו במשכן והכך תלתא
עומר ושתי לחם ולחם הפנים בתלתה חשוב
להו ושוו להו כמו עשרה מעבי שהללא ג קרבן
בכור הן לכך לא כתבה פסול הכן ולא כתבה
פיסול בעומר לינע בו שין כיוצא העומר מן

בקומבס

אלא ניתן כח לכוהנים וכח נדול היה שלו כמלך
בו שום פיסול ידמה לנמרי ואין לו תשלומים
משרי ק"ל לקנירתו ולקיטתו אלא נכרי זן
כדמפרש במכילתין: ובשתי לחם דעבדת כמי לית
לירע פיסולן דשוב לית יהא תשלומים כדכר
מלתר משבר עלייהם ע"ז משרי כריך לאפותם
מכעוד יום שלין לפניית' דוחק שבת ולית ערב
יום טוב כדלמרינן בפסחים במלא שלן כדחים
לנמרי אם במלא בשם פיסול ולחם פסבים כמי
אם במלא בשם פיסול בשבת נדחים שם עד
שבת שכאמ רש"י לפדרן אלא בשבת דכתיב
ביום משבת יערכנו ולפי שאין לדכרים אלא
תשלומים היו מזקקין לשמירתם יותר מתלר
קרבנות כשסיה מתכפרין בעזרה כרגלים או
כשלר ימות משבה:עומדים בפופים ומשתחוים
ובו' עומדים בפופים דחוקים כשמירת' ובשעיו
משתחוים כלפי משכיכה לבקש ולשחול כ"ל
כפי גדרכיו היו ריוח כל כך שסיה בין ס' לאחד
לרבע לחות כדי שלא ישמע לחד תפילת
חבירו כך מבחי' בלמדה: כ"ל בפופים
דאתקים היו עד שהיו כמשכים זל לחם לחנורי
שכפורת. ולא סזיק לא כשך לחם ומת בר
לי כלומר דחוקה לי שעתי נכלן ואיני יכול
להתרכם שכל הדרים בתוכה היה הקדוש
ברוך הוא מברכם עד שלא כריך לחד מהם
לאכילה ולבצק מהם לחיות מעולבל כך
מבחי בלמדה ולא יותר.

כין

לחד חדא ולא תרתי. ומ"ש על שלחנו משם הוא מבוי הן מדרך שבשתר
משם הקלופה עומד שוהו שעשו חיה לפרוסים: או מבר בגלם כיון שהבן
לדם לוכל ושותה או לבו גם עליו ומכח שלולה סיה יכא לידי עבירה
או שרבור עבירה כדמעיין כריש יעולה שהיה מקריב עולה ככל פעם שעשו בניו
משתה לאחד שהסון שם ויהי כי סק כן ימי משתה ויעלח איוב ויקדש

שהוא חולין שם מקומו ליהב באקום שנופת.
לאפוקי במקום קדוש כאחד כל זר ונרול לא
יכא בתוכו כאכא לאפולי בבית שהבחיים לא
היה לוחו זכוב כרחב אכ"ם בשאר מקומות
שבני המקדש שלא היה לו מקום לבזות להכשיל
בני אדם. והוחיל וכך סוף שלא היה שאם
כאת לאותו רשע מטעם זה לאחר ולא לירע קרי
לכ"ג ביום הכיפורים אחר כלטון רבים לומר
על כל יום ויום של השבא בולה שהיו שבשים
כשבולתם לא לירע קרי לא' מפש: כלו
היחה תמיד כשר לשעות עבודת ס'. ומה
שאחר התבא כ"ג: לאו דווקא וס"ה כל כהן
שבשיל שהוא שרולל
נשא
כזה תבין אם שלשה
על כשרות פ"ל
ואחא ר' ל לישא אשה
אים אלהים קדוש
הוא אכא יהיה
כך ושמואל הר אחר
שלא רצאתם זכוב
עובר על שולחנו:
ואר לאחר שרין של
פשתן הבושה על
מעשהו ולא רצא' קרי
עלין: שוא כשפרשנו
שאחבר בחותו זכוב:
ושבשיל זש לא מבחי
קרי על ס"ריכו:
ואר לאחר אלא ואר
מבוי הן מדרך שבשתר
לו מבר בגלם כיון שהבן
לדם לוכל ושותה או לבו גם עליו ומכח שלולה סיה יכא לידי עבירה
או שרבור עבירה כדמעיין כריש יעולה שהיה מקריב עולה ככל פעם שעשו בניו
משתה לאחד שהסון שם ויהי כי סק כן ימי משתה ויעלח איוב ויקדש

עבי

עבי מערכם מכה לזון מסבתם זרם: ולא
כפחה הרוח את עמוד הענן. והבא רש"ל
במסבתם זו מפרש שזו שבשתם סיח. ולעל"ל
הכי פירושו כדלרשו ל"ל בב"ב פ"ט ל"ל רבי
לבא לרב אסי לגן לדרי: יפתח כר לכדימי מכדיני
מתניתן לה לתמר רב יפתח כר לכדימי מוכתי: ום טוב הראשון של חג הכל נופים לעשן המערכם
וכו' לזה אמר ולא נפחה סרוח את הענן. והוא שלא יהא כח לאותו רשע להתערב ולכלכל
העולם כדי להכשילם. והוא שתמר שם בנמר ל בשם כלפי כפון עבירם שתחים ובעלי נתים
עבירם מפני שנשתי שבח מרוב ם ופירות מרקיבים. בשם כלפי דרום עבירם עבבים ובעלי
נתים שתחים מפני שנשתי שבח מבישים ופירות משתמרין בשה כלפי מזרח הכל שתחים כלפי
מערב וכו'. ואם כך הוא לבן לא נפחה סרוח את עתוד הענן לפי שאם היתה סרוח נוכחת לו
היה לאותו רשע תכשיל רבים: כל"ת שאוה תן סרחוי לבטות שעשן לבצק ולא היו עבירם
שתחים: ובעבר שוא סיבטה לבל תדל שהכל שתחים: ואם יש"א תמר כך לפי שוך כתו שהוא
מהרהה לפירות לו שם ובלום היו תומרים שתין תתם בלבד זה וכך דרכו של זאב היום תומר עשה
כך וכו': לבן לא היה קרוח מנפח את עמוד הענן: ולא נתבא בפעול בעומר בדרשו בל"ם
דף ט יפי' רש"ל מכאן למדנו שהעומר דוחה את השבת. ואם כן בקושי מביא לזה פיסול היה
צריך להביא עומר תחר ויש צריך לחלל שבת בעשה שבית כדי להביאו בזמנו וכך בשתי
תילו היה תורש שום פיסול בשם היה דוחה את השבת. כתמוכח בשבת פ"ג דף קל"ו פי' רש"ל
של שם שתי לחם דשבת תובת שיש שן וכו' וכן ובלחם הפנים בשבול שהיו נרוכים לפירות שתי
מערכות שוות כדרשו ל על של הפסיק ויש בים הלקחו שיש חם בלקיחתו בשתיתן על
השלחן תמר לפני ה'. והטעם שוא בשבול שתמר שכחות יערכנו לפני ה' תמיד. ורוצה
לומר שיהיו לפני ה' בשלימות, ולא יחסר כו שום דבר לכלחו היה כח עבשיו לשתין על השלחן
צריך לפירות שלם בכל הדברים לך שם תוכח בשלחן צריך להיות שלם תפילו להיות נם כן שם
כיים שלקחו והוחיל וכן הוא לבן לא היה לחם הפנים מניח לאותם תערכה או היכה בקרקע
לפני תמיד: אי מטעם זה שהיתה צריכה לפירות כל תערכה תשבת לשבת תעת לעת: ואם
כן אם היה מניח פיסול למערכה כתו בשברם אן שתל ם פול אן לאותם לחירות שבחים עשם
תת הרחשונים לא יפין תעת לעת. שוחיל וצריך לעשות
אותם בתבת לא היו שוים בלותן שבשאר שבתות. ועוד טעם אחר לפי שאותו
שלחן היו תוכלים אותו בהקטר לבונה בשעת סילוקו היה תוקטר ותונח עליה: לבן לא היה
חירש כן פשוט: והוא תי"ב אם בפעל לחם הפנים תשבת שעבר שילך ויכל להקריב אותם
לבונה זכה הלא לחם הפנים אחר הוא עתה בבר וצא לפשוט: ואילך יעשה הבבנים לפירות
לאוכלם אחם לה' כפי' רש"ל בפרשת תמור שעל ידי זכרת לחמעלה הקטרן שהוא לאוכלינה אל אחם
ואם תערכה של עבשיו בשפלת אם בן הוא וכל לפשוט לבתשילה עתם הלבונה לאקריבה

אלא לא תיקם ויהי להעלות לפניו ולכן לא חייב עליו חטאת בלשם שמים: כלל מעלה
מדברינו אלא היה המעשן יכול להכשיל גם בדבר זה ׳ עומדים בפופים ומשתחוים רוחים
בברכות פ״ק אמר רבא אחי דוקא דהוי בכלה מיכויקו הוי פי׳ רבא אל תסמוך על שעמים שבני אדם יושבי
בירושלים כיום שבת שבתון למשוך שלכם ודומה לזה ביושבים רוקדים . לכן אמר בתכלת אלא
קאמר מיבויקו שום מה שהיו עומדים בפופים בבית המקדש ׳ אלא תרגם שהיו משתחוים
רוחים . אלא לפרושי משתחוים שהוא כמו שגדול שהיה המוציא מחזיק את המרובה : ואף על
פי כן בשהיו משתחוים היו רוחים גדול ביניהם כדי אלא ומשני אמר תפילת חכירו כפי בשביל
במשנה ז : ע״כ דיבר התכלת בעזרת לבדים מה שהיו כה״ג : לפי שעומד ושתי לשם
בלשם שמים אלא לבדים . ומכאן ואילך רובה לפרושי מעלות בית תפארתנו : לא ז אלא
אלא היבר הכא הוא שהיו עומדו אלא אף זו בירושלים לא היו שהיו כמשלידו לשכשיל
בשביל שהיו שקדום ברוך הוא מניין שלהם ושו שאמר ולא הזיק בהם ועקבה בירושלים רובם לומר
הוא שבהם הידוע שהיה מרעיש מילין כך דשו בפרקי לבות דרבי נתן ס״ת ומשמע לומו אחר כך
לעקרה שהוא יותר גדול מכאן שהיו מסופקין בתפילה בשביל שעקרה כאמור בה״ת פיוהן ק״ל
ושוב כדרשו אל בשוכה לבתפילה דומה לחוט של עכבים ולאחר כך דומה לעבות שעגלה לכן
מדמהו שתכלת בשמעה זו לשון לבשם ולאחר כך לעקרה . והכי פירושו : ולא הזיק בהם
ועקרה בירושלים . מעולם . בשביל זה שהקדש הקדוש העולם : כלפרשנו בהתכלת
משכח זו : כאמרו גם בירושלים לא הזיק בהם ועקרה הוא שטען כלפרשנו שם בגמ׳ דברים
שהיו כה״ם בהנזכרים למעלה שלא היה שם קטען יכול לקטרוג כאומר : ובגד תולעת משתחוים רוחים
כנגד : בזה תכין שם שדרשו אל כל חותמי ברכות לי תקום שלנו בירושלים והוא שהיה לכל
כה״ם הוו לו מן עולם ועד עולם . הוא שדרשו לקבל ידים כאו כה״ם עושדים בשוק ם
בתעבית ק״ל ירושלים וכו׳ כגד ירושלים של משתחוים רוחים :
מעלה : וברכה פרסת ונתת אחר דשבו לון
ה״ם של מעלה נבוה מה״ם של מטה רק זה מיל מ״ט וזה שער השמים כאמרן זה : כאמרו שהיו
המקדשים מכוונים זה כגד זה לכן חותמים ברכות שבמקדש מן העולם ועד העולם :
ובגם לומר בתפילה התפילה והשיר מן העולם הזה שבית המקדש של מטה ועד העולם סוף
ס״ם של מעלה :

בין השמשות	ו עשרת דברים נבראו בע״ש	אמר בדרך כלל
הלון ׳ שבשתה לת	בין השמשות ואילו הן	עשרה ל
פיו כאמי קרע לותו	פי הארץ פי הבאר ופי האתון וקשת	דברים ובשתמכם
בתת נברא בלרן	והמן והמטה והשמיר והכתב	ותפנוך תמכת יותר
בלותן מקום מל	והמכתב והלוחות ואף אף חמזיקים	מן זה דברים .
ימן	ימ כ פג ב וקבורתו	לעכ״ל כוונת התכת
		ב כמשכח

כאשכם זו לבאר כדרך כלל בקברם מלאכות למזרח ותולדותיהם. ועכ"ז מתורגם אם שתמר לבר בכרתן בע"ם כיון שמזרח ולמה לא היו שכם קודם לחברון. ועכ"ז תבין למה בכרון הכן לדם ע"ם דווקא: ולא כיוצא בזה. אלא אם שדרכו של לבטיחנלה לומרים לו יתוש קודמך ונקמים לפרס בכילת לדם למה היו כיוצ' הלא ידעת ואף שמעת. כיוצא בזה לא היה בכרון מעשה שלא יתמהו שתי רשויות יש: הלא לף כשהיו בכרון כיוצ' עשו המלאכים לומר שירה לפניו. מכ"ש כשהיו בכרון כיוצא בזה. ושאר ימים שלא היו בכרון היו בכרון שוה מעשה זה. שאם היו בכרון בליוזי יום שהוא קודם ע"ם אלו היו רוצה ל' לעשות מלאכתו עם אותם כשאף לו עוף יקיז אם שהוא גדול וקוף לדם בכרון קודם לאותו דבר וכוף גדול ממנו: וכן את כשהיו עושה מלאכתו עם אותו בכרון אף יום ל' קודם שכבת אלו היו רוצה לעבוד עימו ג"ב בשבת עצמו ולא היו רוצה להכניל ממני שהיו אלו שכח יוס"מיומים לא אתמול סייתי עושה מלאכתי עמו: גם היום אעשה מלאכתי אל ידו. ואלו היו קשה להפריש מיסורי שבת מפ"ב כשהיו בכרון אחר כל שכרונים ב"ש שדרכו לבילו יתוש בכרון קודמו: ואז כל הכבדים ג. ולים ממנו היו יעלה על דעתו להשתמש בהם. ואל תתמה על שפרשתי שהוגל והכבדים גדולי ממנו לא יכל להשתמש בהם. שלא מכינן כאם מה שדרכו של היום ויבוא מה לאה: לאה שסכיכה. שהיו

לאחר

וקבורתו של מ"ר ואילו של אברהם אבינו ויש אומרים אף צבת בצבת עשויה.

שבעה

ימי כרלשית לאה שמכופה שפתם מלמעלה על לחותו זמן. פי הכלר של מרים שכבל ע הפתח כשלא שדיך שם יכל שהיו כמדבר וכשסכך משם שפלא פתח שפלא לא היו שכבדים בו שקלים:

כ"ל פי שכלר שפתח פיו ואמר שרש שכל' שלי כלר עמו לא פי הלחון משמש ימי כרלשית גנור על

על לחתוכו של כלאם שתפתח! פיש לחתוכת עמו- ושקשת שכבדים כשכן כיוש הנשם לף על פי שלא כרלשי עד ימי כת כובר ועומד פיש שקלים: והמן שירד כמדבר מלו פיש מובלע למעלה. ואעפ של משם שכו משם שמפורש שקוק מובא ועומד עד שכתבו לשם ולא זש אלא שהן לפסל כת"ב ואת שם לאהרן תכתוב על אלה לוי ו"ל שכתוב בו שם לאהרן.

והשתיר שהכיל בכיוצ כן יוודע לתקן בו שבכי הבית מלו בכרון. ושכשב נוף שלותיות בכרון משמש ימי כרלשית ולף על פי שהמזרח קודם לעולם שלשים שכם לא היו כה נוף הלותיות: שלא כע"ב היתה עומדת: ושמכתב עע שמפר נרופף בלעז שכו שקוק עשר הדברות על לוחות שכיתנו לשרע"ם לותו עע בכרון שקדם ונם שלוחות הרלשונות מלו בכרון ומובטעות שיו שכלי עד לותם שעם לכל לוחות שכיות שבלן משם עצמו. וקברו של משם חלל שקבר שבקבר בו משם רבינו ע"ם בכרון בארץ שקדם והלול שמשתו בשקום יבחק מלו בכרון. רל לומר לף בכת שלנו פי שלקשים לא בעשם שלא בכבת עשויה ושתוקנת משמש ימי כרלשית שידלף אין שמשים שא"ל לנו לבשם להכניס ידו משם

ולקח

ולישקו הכהנים אם לתקן ד"ה הכתב לפ"כ לומר מאחר שיש לכהני גדול ממך ולפ שיש רוצים לקרב לכבוד מפק עד שסביים שקדוש כרוך סוף ילון על לחמית כילו : כגולפס יד מפק ולא רלה ככוד השכיבה ויכום . כמכך שהוא כדכרכו הוחיל וכברך כל מי לפ"י על פני הלדמה קודם לכלם הרלטון. לז לכו עולפ בדעתו לפשתמש עמפס ושוחיל ולפ יעשה עמפס מלאכתו כשבת ז"ל שיש שבת ברלטות . כשבת שבת סכי : לו לוקדים לו פלו כשבת שפברך לפ עשות מלאכתך כיפס . גם כשבת ז"ל פרוש עצמך מהם לוש לומר שתהא עסיק לכרים כברלו בע"פ כין הפשתות כלפרשכו . לפי שהלו סין הלו סדכרים שלאחרים כמשכש ז"ל כברך לף שעה לאת קודם השבת לו שיש רוצה לעשות מלאכתו עמהם כשכיל שהוא גדול מהם : ושיש לו קפס לפרוש לומו מפס . כשסיש ככנס השבת הוחיל והתחיל עמפס לעשות מלאכתו עמפס קודם השבת . לכן ברך הקדוש ברוך הוא לומו כין הפשתות ולו לף שיש לו שעה שכוכר לעשות שום מלאכה עמפס ולפ שיש לכו גם עמהם לו לף יכף לקולפל השבת : ולפל תעשלכי כקיום כך היולך קיים עשה לדם עכודתו לפ"כ עשפס כשלר ימי השכוע : שלף היו גדולים ממכו כלפרשכו : זה לאיכו קשיל ושוא שדרשו כשולין מסייע ליה לרכי פוסע ב"ל לומר לולכל כל מעשה ברשי"ז קומתן כברלו כלעתן ברלו כבכויכים ברלו שכל"ו כלו בשמים והלרן וכל כלהם לל תקרי כלף כלים כלוף גכויכים וכן קוף בשבת ע"ף וכע"ף ושוף שתלע מה שפידשו זל שסיש הקב"ה לומר ברלשוכ"לחמור ולכאל תלע כך תסיש עכודתך תרכש לשברלות והיש מפיב טן : וכן כ"ף ולא"מ ברלשוכים ולו סיש גוף טן הלרן . כתף שכתחילם סיש הקב"ה מודיע לכל שברלוים סיכין משוכדים לככי לדם : ולפ כן קוף לף היו מונעים לדם לעשות עכולתו עמפס . שהרי כשכילו ברלו: לשכוקי כדי להפריש הדם מלאיורי שבת שלף תהא דעתו נם כפס קודם השבת : שלף יעשה מלאכתו עמפס כשבת לשן שיש ברלף בע"פ ושלברים הכזכרים כמשכה ז"ל כין פשתות כלפרשכו . ולל תשיכני הלף סיש יכול פקב"ה לברלות הלו שלברים מס שסיש כורף בע"פ כין פשתות כשלר ימים . זה לינו קושים מכד מה שפלשו רלל שלמוד הכן לדם מהקדוש ברוך קוף לפרוש עצמו כשיכא שבת : לשכם לעכ"ל לתן טעם לשכח : כלפרשכו לעיל שתכא דוקא לפרש המשכה ז"ל עם שלברים הלף לכות שמלאכות וחולדותיהן כדרך שברים לכן סיש הקדוש ברוך קוף כורף לילו שלברים הכזכרים המשכה ז"ל קודם כיף הפשתות של ע"פ כדי שילע לדם שרלטון שיש לכר שלסור לו לעשות: ועשה פקף עיניך ותרלף שלברים שכתבתי כיל ק"עלי לאורתם . ולשר התכא לברין כלשון שברך התלים . כמובר כחלוכות עולם שער ב' וזה לשונו כאריכה מקומות מניש הנף שמשכה ומוסיף כש לברים כלומרים חסורי מסברל ושכי קתני . וכן התכא לשר לברין שברים לשכין כל ל"ט מלאכות הלסורות לנו לעשותן ותולדותיהן כמבואר כשבת פ"ז : ולשר התכא שלו כן. כי סלרן יכף שלף יעשה מלאכתו כיכר השלני כלרן: כלשמעא כעור ת"ח סיעץ בעיף זף ליקט עכו"ם עשבים וכו' . לם מכירו לשר שלור וכן ככל לכר לליכא למיחש שמא ירכסן כשכילו וכו' לעבד שלייכו מכירו לם לומר כפירוש שלצורך ישראל קוף עושה לעור : ושי הכלר: כא"ח

ביומן עיי"ש כתב תוי"ט ס"ה ע"ב בשר שנתבשל עם הגבינה וכן נ"ל דלא אסרו אלא
לאוכלו עכו"ל: וכן הלתעון: ע"פ שנתבשל בכלי פרק בשר בחלב.
לכאן לחיר שמואל לכאי לחמר לאסור מותר: וכן מבואר בש"ך סי' פ"ז: והקשה ע"ש שנתבשל
בכלי פ"ו לא יבא לידי לאסור ולא בקשה וכו'. וכן הוא בש"ך ביומן ס"ק ט"ו: כל
סיונא בדבר שאינו תבשיל נהגו דרך מלבוש קייב. הלכך לא יבא שאינו לא בכשיוף ולא בקשה.
וכתב הטעם שם שאינם תבשיל ואם יבא חיב משלם והלכך בקדרי תבשיל שאינם אלא לגרלו:
וכתב הש"ך ביומן בתב בהלכות ע"ז ליון שמואל ו"ל בתקלו וכו' ליון מבואר בשנתבשל בתוך בקדר.
ומשמע מדברי הש"ך ביומן שלא יכבד בהלכות ע"ז ליון שמואל ו"ל בתקלו וכו' ליון מבואר בשנתבשל בתוך בקדר.
ס"ח לאסור לשלח מתת לגוי ורע תולעי. ומשמע מדברי הש"ך ביומן שלא יקרא שום לדם שום כתב בשנת ואפילו לעניין בן בלא קיימא אסור בתוך ל"ח
והכתב כוון שלא יקרא שום לדם שום כתב בשנת ואפילו לעניין בן בלא קיימא אסור בתוך ל"ח
ביומן עז ומכ"ש שלא יכתוב אף מלאכה בעבמו במתוים בשנת אפ"ל דף ע"ג ואפילו בע"ש כתב שרב
בסי' רכ"ל דדוקא רך לימודו לעבמו שרי לשמוקי בתב הלישטות אבור מן שמלאה ולשלאה.
והכתב הוא כמו שכתוב קרב בסי' ש"ח בל"ח בכלים בעלים בשנת תוך תמוקת תמסת שמרון
וכו' וחיומל של שפרים ושכין של סופרים שמתקנים בהם שקולמום. הוא שמכתב בתן שפי' רש"י
על בכמחים פ"ד ולי נראה בתב זו תקיקון וכורתין ושמכתב זה עט וחרט שבתבו בו תקונות
שלנוחות בהיות דקילוסין פ"ק רכ"ל מבין לרבות שעול וכולי והמכתב בפי' רש"י על שהמזבים
חוקקים בשבקשיהם: והבה בתבתי לך פי' רש"י על בשביל שפרשתי לך המכתב הוא שכתבו בו שפרים
בך קבלתי רבותי ואם תבחר לשון רש"י על סדי לשבין נסיון סיון. והלוחות הוא ע"ש בהוי ש"ח
שפי' יפ: אסור ללמוד בשבת ויום טוב זולת בדברי תורה: וכ"ל מי"מ שפי' ד' לין קרבן
לתיבוקות בשבת שתחילה אם שלח למדו משום טורח שבת וכו' לבן אחר והלוחות פ"ה שכי לומדות
ויוסף שילמוד רק בתורת ה'. ובתורת ה"ל ילמוד לתלמידו בדבר חדש. מזה נראה
לבו שלא ילמד סדר הלכה ותוספות בשבת כ"ל לחד שמשם מעם אחת אין שאים מקודם בא"ם כדי
שלא יהא נקרא דבר חדש: וכך שמו רבותי שהייתי לומד שבלם: וע"ל ואף המוזקים כוכב לומר
דברי המוזקים לבני לדם והוא שבתוב בש"ת סי' שפ"ו שעיף ז' בגד בתבים בשבת או שלח רשי
מוזקים אם לרבותם קייב ואם בשביל שלא יפסוק מותר: וכן בפרק בל בתבים ע"ש בוטין
קערם ע"ג בר וכו' שבל שקרא שלא יפך ובגת' שם ד"ה אחד בל המוזקין בשבת עיין עליו שם
בפי' רש"י על ובתוספות: ומסיק שם בגת' בדברים אחרים וקברי שבל עיין עליו שם הפלוגתא.
וקבורתו על אמה: לאסור לבו קבר שבעשה בשבל ישראל בשבת בתוך ל"ח בי' שבה.
ושלום של אברסם אבינו: הוא שלא יפחתם בבל ושעשה שבבר לאור וכו' בי' הלתעון שמשור להשתמש
בבגדי פייס וכן בתה ס"ו וכל לבלת. פרש לך נבי בחתם עיהורים להוהות לבו בתיו שמשור לבו
תורתנו הקדושה למען יהוה וגו' שורך וחמורך הוהוך גם בן עיהורים ושוהים עיהורים.

מבורו ואינו מדבר מכ"ש מקנדל ממכו:
לעב"ל כוונת התנא לומר שספרים מס' ס"ס
כין הכסף לגויל. והוא פרשת נקרא גולם
כפי' רש"ל במסכת ו ולפי שאמר הכתוב נם
לגויל מקרים מכסף ומסר וזס כן מס יש כין מכסף
לגויל. לזה אמר מכסף ואינו מדבר. ר"ל מס
שהוא ואינו מדבר ומקרים הוא כשכיל שכותב
כלבו פן ואולי יש ככאן לומר שהוא נדול ממכו
בחכמה וכמנין לכן סוף פותק ומקרים מסת"כ
הכשיל הגולם מס שאינו מדבר הוא משכיל שכשער לה ויכול להתנוסס פנו: או ויכוח לומר בענין
זה יש מילוק כין מכסף לכשיל. מכסף שאינו מדבר לילך ללמוד דווקא כשכי שהוא נדול ממכו כחכמה
וכמנין. מסת"כ כשהוא מכסף לבדו ובעיר כשכים ואינו רוצה ללמוד אבל כוזה: מכסף שאינו
מדבר: כ"ש דוד המלך ע"ה מכל מלמדי שכשלתי מסת"כ הגולם הוא פרשת נם לבו ואינו רוצה
לכשכיל עצמו: ואומר בלבבו אלי ואספני עוד ואלי שיהי סגולתי. ואינו ככסף בתוך הכלי
מכוינו יבנה אם מבוינו אימתו: לכן אמר דברי תוכחה. מכסף מקבל להנהיג: מסת"כ
סגולם פרשת שמעיל המפוה עליו על תוכה לין בין שכולך מוכח לאכסף ואילמך. או רוצה
לומר ואינו כשנם לתוך לבבי מבוינו ירבה שאהבוני מקניטו מעכיר על מדותיו כדמיכין
כהלל וכתלמידיו מסת"כ הרשע. או רוצה לומר ואינו ככסף לתוך לבבי מבוינו שאינו רוצה לדעות
שפעם. ואינו ככסף בתחומו של קבוינו: מסת"כ הרשע: ואינו כבהל לפסיב. רוצה
לומר אם שמע לפני הקדוש ברוך הוא לו ממהר לשוב אל ס' ' והוא התשובה שמעלה שמתקרע
תכף על עוכו ויסוב אל ה' כלב שלם כמו שכתוב כשכר ירוק חטאים: והוא שאמרו אם רחית
ת"ח שעבר עבירה בלילה אל תהרהר אחריו וכו' וזולי עשה תשובה מס"כ הרשע יאמר
במדרו ואינו כבהל להשיב לפקדום ברוך הוא: ופירושו כיהל כמו ויבהלו לפכות וגו'.
במגילת אסתר ו'. שואל ומשיב: רוצה לומר שואל ממנו מבוינו ומשיב מחזר לו בשוב עין
מסת"כ הרשע לוה ואינו משלם: שומע ומוסיף כלומר אם שומע כיון תשמע בחלש.
החכם מחזיר בלי מודו מה שלמד בבר כדי שיוכל ללמוד עוד: מסת"כ הרשע שהוא במנוע
ותורת ה' שואל בענין ומשיב כהלכה: מי שואל בענין: רוצה לומר בענין אלמוד כת"ת
פימן ג"ט וזה לשוכו שם לאמר ללוה לקחת הלוואה ולקוראיו שלח לגויך וכו' ואם עושה כן קורא
רשע. וכשחלוה מכויר לת שלוה שהוא בעל מדם ו מוטב שלא לשלוותו ממה שילוה ויבערך
לגונבו לאר קרוייעבור בכל פעם משום לא תהיה לו ככושה: לזה שואל בענין רוצה לוזר בענין
שמפורש בת"ת שלא ילוה הלוואה שלא לצורך כדי שלא יהא נקרא רשע: ומשיב בהלכה
כלומר בת"ת כ"ל שאינו משקה חס"ו ומחזירו לחלוה או שכותב עליו שובר: לכן אמר בהלכה
רוצה לומר כדין והלכה מסת"כ הרשע שהוא עובר על לא תעשן כתוספתא עולא. ואומר על
הדין ראשון ועל הדין אחרון: ורבא שהוא מורה בהל"כ שהוא לשון לקיחה: ומשיב הקונו

לחרון. מה תלמוד לומר לפי שנאמר ואעל מה אעל שמא לא: לכך נאמר לומר ואעל מה אעל שמא יאמרו לו שמועה הוא שנאמר כאן לוכחים לכם ולא יאמרו ונו' הוא כופר כאן ונאמר מעולם לא שמעתי בפיו אלוהי וכופר כאן: ודרשו אל נא מגילה כל הכופר בעצמו כאלו מודה בכל התורה כולה. משל"כ הדרש שהוא היפוך הכדיק: זהו שלמה על שלמת היא התורה הכקרקע שמת שכאחר שמת קנה ושל תמכור. כדי שיראו הוקול וכופר בעצמו הרי הוא מודה על שלמת. כאלו מודה בכל התורה כלה שלפרשנו לעיל ואלופיהן בגגלם בדרש כל המודה בעצמו כופר בכל התורה כולה:

אז חכל לשון אז שבא מלות בחכם. והנה לקרוס מש"ם שבא יפול שנדיק ושם: והנה דרשו אל נא תלמי הוי עלמך ואל תרוב. זהו שאמר חנוך עמודי' שבאתה ונו' ודוגמה לומר שבא יפול הנדיק בחלף השביעי לז יומותו כולם: ושם ואחר כך קם יקום לתחיית המתים. וכל שנדיקים מה שמתו בכל ימי שבעת אלף של עולם יקומו: ורדא בחלת רוכה שרדא לומר שמת לפילו בחלף הרחמון ליכו קם בתחיית המתים. זהו שאמר ורדא בחלת רוכה לומר לפילו יוסף שמתו בתחילה בחלף אחד מבריחת העולם: ושבעה יום הוחיל והנדיק היה מקויים התורה שסיף שבעה כדרשו בשבת ויהי בשבוע שבתי שבת בשבו' עבמו הוף וכו'. בזה היה קיומם לשעולם בחותן לעפים שסה לכן יקום אחר השבעה. לכן חשב התכם בחשבון זו שרעה הכתים בחכם וחלופיהם בגולם אף שסתם יותר לשרשות לדכריהו שהנדיק הוא מקויים התורות שבעה וסיף עיקר השלין כיוצא והדרש שגולם מספרם הקערים על פיה ומקלקל:

רעב שלכנורת בא שמועייקר הרעב עד שתקבת בני אדם רעבין ומקבלן שבעין אדם כנגד אדם: נמרו שלא לעשר כלל. ושל בצורת בא שתרעיב את כל העולם כולו רעב של מהומה כלומר תוכלים ואיכם שבעין כלכתיב ואכלת ולא תשבעו זה רעב של מהומה. אבל עדיין לריכם מתים שלא שנתרו שלא ליטול את התבואה כדי שיתרבה ויהיה לכל אדם. ומה שאמר ואעל מה אעל שמא לא אמצאנו לכך נאמר לומר ואעל מה אעל שמא יאמרו לו שמועה הוא שנאמר כאן לוכחים לכם ולא יאמרו ונו' הוא כופר כאן ונאמר מעולם לא שמעתי בפיו אלוהי וכופר כאן: ודרשו אל נא מגילה כל הכופר בעצמו כאלו מודה בכל התורה כולה. משל"כ הדרש שהוא היפוך הכדיק: זהו שלמה על שלמת היא התורה הכקרקע שמת שכאחר שמת קנה ושל תמכור. כדי שיראו הוקול וכופר בעצמו הרי הוא מודה על שלמת. כאלו מודה בכל התורה כלה שלפרשנו לעיל ואלופיהן בגגלם בדרש כל המודה בעצמו כופר בכל התורה כולה:

אז חכל לשון אז שבא מלות בחכם. והנה לקרוס מש"ם שבא יפול שנדיק ושם: והנה דרשו אל נא תלמי הוי עלמך ואל תרוב. זהו שאמר חנוך עמודי' שבאתה ונו' ודוגמה לומר שבא יפול הנדיק בחלף השביעי לז יומותו כולם: ושם ואחר כך קם יקום לתחיית המתים. וכל שנדיקים מה שמתו בכל ימי שבעת אלף של עולם יקומו: ורדא בחלת רוכה שרדא לומר שמת לפילו בחלף הרחמון ליכו קם בתחיית המתים. זהו שאמר ורדא בחלת רוכה לומר לפילו יוסף שמתו בתחילה בחלף אחד מבריחת העולם: ושבעה יום הוחיל והנדיק היה מקויים התורה שסיף שבעה כדרשו בשבת ויהי בשבוע שבתי שבת בשבו' עבמו הוף וכו'. בזה היה קיומם לשעולם בחותן לעפים שסה לכן יקום אחר השבעה. לכן חשב התכם בחשבון זו שרעה הכתים בחכם וחלופיהם בגולם אף שסתם יותר לשרשות לדכריהו שהנדיק הוא מקויים התורות שבעה וסיף עיקר השלין כיוצא והדרש שגולם מספרם הקערים על פיה ומקלקל:

ח שבעה מיני פורענות באין לעולם על שבעה גופי עבירות מקצתן מעשרין ומקצתן אינן מעשרין רעב של בצורת באה מקצתן רעבין ומקצתן שבעין גמרו שלא לעשר רעב של מהומה ושל בצורת באו ושלא לישול את החלה רעב של כליה בא דבר בא לעולם על מיתות האמורות בתורה שלא נמסרו לב"ד ועל פירות שביעית חרב בא לעולם על ענוי הדין ועל עוות הדין ועל המורים בתורה שלא כהלכה:

בשתחשוב תמצא שאיכם כ"ו מיני פורענות. לעכ"ל כוונת התכם לדם בקרן עולם הקטן: כלן עלו' ז' מיני פורעבות ירבה הלסר שים לו ז' שמות כדרשו בסוכה פרק ק' על שבעה נופי עבירות בבחשבים למטה: כשאיל שבשה שדבקי' שבן לדם יוכל לשער להתפרנות כגון מעשר קטן כלבן מהנה ממעט ממבו

בתוכיח אלף והופיס מן עשרת אלפים לעניים
וכן המדם כשירצה לחטוא סולך בסתר אלף
וירחקו כני אדם כדי שלא יעבדו לאותו הכ"ל
ובכל לידי קלון ובזיון ואז כתפתה קשוטם
סהוא ובעוסף מס שלכו תפך רק כדי שלא ירחקו
אלהם ואז ואלו כפנים כו רוח שעות לומר שלין
מקדוש ברוך סוא רואה לאותו קולים והוא
בחשיכה הלך, ואיכו רואהו אמכס לפני שכ"ס
מסיכה כאורה וכן עכשיכי הדיכוס סוא כפי'
רש"ל כמצבה זו וכאלו להוסיף בלוקחי שיהד
סהוא מסמיא את עיכו כקיחת מיצו חיש מתון
ומיבר בלבו מי יראכי למה לי אקח ואמר
בדעתו חיש היתר: ויאמר אקח מתכו ואפסוק
אדין לאמיתו: וכוא אמור לעשות: רק
שסטן מסמיא את עיכו כדי לאמרו לאותו
כמובדתו: למכס מרה תהיה לאסרוכה
לאותו סולך: והוא שסולך אחריו כדי
למכא עומו לכן חסד התכא אילו שכעה דכרים
אשר הכם כת לאתפתות. על ידי לותן
שכעה שמות כדשכתו לעיל: ואחר כך מביאו
לשכא היכלות מלוחי שניסים. ואחר מקבלן
מעשרין וכו' רשב"ג של כאורת בא כדרשו בשכא
פ"ה תניא רשב"ג אומר הלכות הקדש תרומות
ומעשרות הן הן נופלי תורה וכמדרו לעם
סארץ ואותו דבר מסור הוא בידי שמים שאפס מביאו מי הוא הטוען ומי סוא שאיכו כותן
למכס לא לכבי אדם: ושקדוש ברוך הוא אתרתי למי שאפר עשירים בכוכע הקדוש ברוך הוא
פורש לו כגלוי לכן בא לותו רשב: לסרלות למי שאיכו כותן מעשרו. לזה אחר מקבלן
שכעין ומקבלן רשכיות: שמס שליכם כתפים ואז ירצה עושטו מס שיוכן לו לעולם הבא
כדרשו אל בשכת שללו אוכלים ושותין וקללו ועשתו רשכות: ומרחקין בשלמא הדין כדי לאחור
בתשובה שלא יגיע לאדם ולקלון בעלמא דאתי. גמרו שלא לעשר וכו': סוא יותר נרוא
מעשרשון והוא שכתב בגמרא ליתן ממכס מעשר שהוא סמרא שכתי ואף על פי כן איכו רוצה ליתן
המעשר ממכו אז רשב של מהומס ובאורת כא פי' כדשאמרו שהקדוש ברוך הוא כפרע ממכו בעולי
כפי חטא שכר לו. וכמו העושה אף שכעתר בולו לא לסיה כותן מעשרו כך הקדוש ברוך הוא
עושה עשבוראה לסיותה מבושלת וגמר' בשיבולותיה כתיקונה ואלי אילויים ואוכלים אותה.

בשם"ס בפרשת בחקותי: וזרעתם לריק זרעכם ואכלוהו אויביכם. והוא כפי' רס"ג ז"ל שם
שזה נער יותר גדול מפי' סמיכון. והוא שתהיה התבואה לריב ורועים בעיניהם ימין לפס שום
סניה ושם לכן אמר התורה רעב על מהומת שלא תעלה בעקתם על ה' מרוב כליון עיניהם: או
לפיך נישף מה שפי' רס"ג שם וזרעתם לריק זרעכם כענד שכתוב והבנות שכתוב מדבר שתתה
עמל בשם ומגלגלן והשתא בא ואכלם לותם וכן קוף לומר אשר טפחתי וריבותי אויבי כלם.
לזה אמר במשכם זו שתי לשונות בגורת ומהומה. בגורת קלי על התבואה ומשומם על קלי
על הבניס שאמרו: מהומה בני בלדים. לומר שתשחת מכלה לותם שפי' רס"ג ז"ל בפ' בחקותי
לזה אמר וסולך שלא לעטול חלה וכו' שחלה בתוך תרומות ומעשרות כפי' רס"ג ז"ל במשכם זו אמר
רעה על כלום בא לומר על כילוי בניס. והטעם הוא הולול וזה מעירים מליתן חלק שעושם
עיסתן פחות מפשיעור כדי להפקיע ממנו חייוב חלה וזש אמור לעשות שתבוא בזה סי שכ"ל שפי'
זה לכן בא לותו רעב על כילוי בניס והוא בשכיל שהשחת מבוא ים על לקיחת חלה בשכיל שותם חלה
טהורה שהיתה גורמת לו מיתה והיא לוכה מקי מה לכן בניס מתים בותו רעב כשפרשנו שהשחת
מכלה לותם הולול ועובר ורך לומן. דבר בא לומלם על מיתות המזורות בתורה וכו' בא לומר
אחר שכלן בניס ולוכם כי לקח לותם ה' והשם הטבורות בקיום המצות ותורת ה' כדרשנו במדרש
חזית על שבטוך מבכני מחריך לו שדבר הוא שמלאך שמות בא בס"ם חבקוק נ"לפכין ילך דבר קלי
על המלאך שמות הנקרא דבר כפי' רס"ג ז"ל שם: ולעב"ל נקרא כך הולול ולו רשות בידו לעשות
והולך בשחטא שדרך כדרשו בב"ק פ"ג: וה"ק סולול והבניס בכר כלו ומתו שהיו שערבים לו
שדבר בא כדרשנו וסורג בין חייב ובין זכאי ולוכו מכתין בשבול שלפני זה לא היה שדבר יכול לבא
סולול ולזו עוד שערבים קיימים משם"ב כשערבים מתו לו בא שדבר ומכלם שלולה בכל ומפרש
ולולך כדפרשנו על מה בא שדבר ולמר על מיתות בשבול לותן שאתו המזורות בתורה מה שלמדנו
בשעה שהיו ערבים לשקדוש ברוך הוא שיקיימו התורה שלא כמהרה שתורה בב"ל שלמשה אם לא
היו לותן ערבים לכן בא שדבר לבטות שוכו שבלנים עשנו. והו שלמר דבר בא לעולם על מיתות
שלמזורות בתורה שלא כמשנו לב"ל. ועל פירוש שביעית לפי שכתוב ושבטיתם תשמטה והוא
היה מליה לשכיחו והיה כותב כי זת בשם לו כשדבר בא נריך לשנרון לשנת שכל מה שיש לו
בביתו שלא ישמע בשמו והוא דוגמת מה שדרשו ז"ל נבי מבורא שבא על רע עין כשבוער
מבורא ולו כשדבר מבוי ולו בשתרלה החבילה לבהרה"ה למהוזוש ושבי למקוו זה בשבול שדבר
לשמלא בשמו: ולו כ"ש עושם מה שלבו גם בו ליתי דין וליתי דין: זהו שלמר עבוי הדין
שהיכין בעולם: ולפ שיש דין בא"ש מקום לו מורים בתורה שלא בשלכם. בשבול
שלו יהיה כ"ש לעשות לת עמו שטוב גדול כדורו בדבוקה ורב שמי ומורה שקלים לו שדבר
בא והוריש שחריטם והוא בשלין דין למטה יש דין למעלה והוא שם"ה וס ריקותי שחריכם חרב וגו'
ישן יכירן בשפטני שלפו:

שבועת שוא ושלולל	ט חיה רעה ו'באה לעולם על	מלת לעולם
בשם עולים	שבועת שוא ועל השלולל	מיותר
ל"ת ולן כתן שלת	ל נ ב 20 ב השם	הוא שיהיו לומר שיה
		רעב

דעם בא על שבועת שוא וכו׳ לעבל כוונת התנא הכן לדם בקרקע עולם הקיון ובמלרס וכם פרעת קרא. התורס כולם דע״ס פרס ות עיין עלין שם במלרס כולו ותתורס בקרלת סיום שכאמר כי סיף סיוך ואורך ימיך:

וכן עץ סיים היף למחזיקים בה. ומס ידעכו כבר כ״ל ור׳ מוסבא ואומר הוא מפר סיכי לקיי שמנות מעשם זה פסק כולי סיומן רל״ל לאמר בשבועה שלא לוכל כביצה ועריפות ולכל ליכו חייב משום שבועת שוכרי חוסבא ואומר הוא מפר סיכי. לזה לאמר חיה רשא וכו׳ סוליל וכן לדם שבקרקע עולם ליכו רוכם לקיים התורס שסיף חיי בכי לדם סיים כם דע״ה פרס ות מה שהוף מוסבא ואומר עליס מפר סיכי לבן מדה כנד מדה חיה רשא לעולם לבכי לדם הבקרקעים עולם: לזה לאמר על שבועת שוא בשביל שהוף ליכו מקיים אותם שבועה שכר סיכי לקיים רע״ס פרעות שהיף חייב לעוסיה. לבן בלא חיה רשא למשול באותן בן לדם לפי בשהבן לדם מקיים התורס ומצות ס׳ לו שבכל קיים בלבדו של לא לך כריתי וגו׳: ולו בקיום התורס שהיף חוסבא על הקדוש ברוך הוא שהכקרלת אמת לו שחת. אם יעל בכי לדם. לבן מוסל בכל הבבריים שוכול

הנחש

כזה תבין למה בקרע שמו לדם. שלם סיה כדאמרו בשבועל שבוכר מהלדם. היה לו לקרלתו תרין: שולקא מסתרן: שלא בשבועל סקיים התורס שבקרלת אמת לדם: לפי שאלת לר״ם שוא מעבר מן אמת. כוא תבין מה שדרשו אמת קדוים לדם וכו׳ שלא ס׳לדם: לפי שלדם ליכו

סמעבר

חשם גלותבא לעולם על עע״ז ועל ג״ע ועל שפיכות דמים ועל שמיטת הארץ כה׳ פרקים הרבר מתרבה ברביעי ובשביעי ובמוצאי חג שבכל שנה ושנה ברביעית מפני מעשר עני שבשלשית ובמוצאי שביעית מפני פירות שבשביעית ובמוצאי חג שבכל שנה ושנה מפני גזל מתנ׳ עניים.

ארבע

שפיפה וצריך ליתן מתנותיהם לעניים כנגד לקט שכחה ופיאה בפרטים מסם מיד לאחר שפיפה זו וזה כמוכלי סקנ:

שלי

מאעשר מן תמת הוציל ולא רצו לקבל
סתורה כדרכו בכ"ק פ"ד וזרח משעיר למו
שמור על כל המומו' לא מקבלים סתורה ולא
רצו לקבלה.

קול עליו. ועיין בסנה' שכזכר ויתבאר לך
סדבר סיטב: לו כקרא שלשם כנני' טמת
ולו במצלם בכתמות כקמו: כה"מ כנני'
בטמ"ל. לו שהיה מוטלת על לוחות כן שלש
כמדומה לי מה שכתבתי לשלש כנני'טמת כתב

סדב שמחב ר שנדול בספתי דעת בפרשת כרלסות וכוונתו יעמוד לי ולביתי ועל חילול שם כדרכו
ביומף לויה חילול השם וכו'כל שחכיריו כוסים משמועתו: ור"ל כשביל שזה היה עונש שכועת
שוא כשביל שלא לקיים לוחם שכועה יוסר מיני לקיים סתורה. לזה אמר ועל חילול השם שזה
מחלל השם ואינו מקיים שכועתו ולו שכיריו כוסים ממנו על זה נא היה רעה כלפרשכו. נלוות
נא לעולם וכו'כ"כ פ"ה דשם יכי יהודע כר שלוש כשם שמוכותיו של שלש קנויים לו מ"ש כך
סיסרוכותיו קנויים לו מ"ש זכה שלא פרום לרעב לחמך: לא זכה עכיים מרוצים תביא בת
כי הא דכבי שחתיה דרבי יוחנן שם נביהו סיכשרי דיכרי כי מטו מעלי יומא דכיפורי שדרו
קיסר שקליכהו וכו'כמנא כריך ליתן לעובדי עז לכן אמר נלות נא לעולם שוחל ואינו רוכם ליתן
לעכויי וסרחל לו כריך ליתן לע"ג. הרי הוא כאלו עובד עז. שוחל ושוח מחוין ידו עובדי
עכוים: ועל גילוי עריות ושפיכות דמים כהסוא מעשה לתב יהתם כתפיל שפלך להפיל
מטרוכיתא ותבעם לותו המטמוכותא וכו' לו ל לאונרח וכשל לאדעת כא אלילו שכניא אל
וקבלו ח"ל אטריתא נורם לולא שהיה חשיד היה עובר על ערוות: ועכשיו שהיה חשיד היה
רוכם לשמית כפשו. וכלשכש שתם אדכא דכרוש מעכירים לדם על דעת קונו: ואחת ממנו
עכוית: לכן אמר כשאינו כותן דעתו לעבוד לו הוא עובר על גילוי עריות ושפיכות דמים לכן
נלות נא לעולם כדי לכתר כדרכו אל גלות מכפרת יכו'.

אן ויכול להיות שפיכות דמים כמעשה לכחוש שים נם זו. והוכח אחיש בלא סימן רמז
ואמר יש ליזהר כה וכו'עיין על ו סם: לו שפיכות דמים כאמרם אל כיון שהוברך אדם
לבריות פכו מסתכים לכמה נזוכים זמן כשכח עכו ופוסק ידו וזקף ליכו כותן לו לו פכיו מוריקנת
וכתכיים ודרשו אל כב"מ פ"ד כל המלבין פני חכירו כאלו שופך דמים ח"ל שעיר קאחרת לשוא
סומקן ואחת מ ורק. ועל שמיטת ס זרן רוכם לומר כשם שים לעכו כית וכל כית לישראל
הלא יש לו כית ימכור את שלו ואל ובשוע ידו לקנות נדקש ולו שוברח למכור כיתו ואין לו
כמה לשכב להיות למסתור מזרם ומער: וכוולאי עז אמר שכתוב כסי עמי תגרשון: ומקיימין
שסשום הוי מגיעי כית כנסת: כשביל שעכו שמוכר כיתו: לו כן מוכר כ"א לעשיר שים לו
לקנות. כמנא אין לך שמועת ארץ גדול מזה שמוטו האדון יתלותו עכו: ועיין בזה סי' רכ"ב
מוכרח שם שם יש לו כית וכלי כית ואין לו ר"ח הרי זה יטול ואינו כריך למכור כלי כיתו ואפילו
שם על כתף וזה חון מגרדא"ל ועל: ושוחל ואינו מבין בחוות סעני ואינו רוכם לעכוכו לכן
שדבר כא ואת תו ולו שרשות כתוכה אם ונפלוס וכל כאלו לרבע פרקים כמוזרם כפרוש
במסכת ע.

צריך לתת טעם למה נאמר שלי שלי ושלך שלך תיתי דומיא דשלמים מה להלן היו רוצים ליתן לאחר ס להכלות אותם אף כאן רוצים ליתן מתחלה כל מה שבמסכתינו אי אתה יכול ליתן כמותן אלא אמר ושלך שלך. לעכ"ל כיוצא בתנא כדרכו בא תחלת אחוס לדבריו מוכיח כל מזכותיו של אדם

ארבע מידות באדם האומר שלי שלי ושלך שלך זו מדה בינונית וזו אומרת שלי שלך ושלך שלי עם הארץ שלי שלך ושלך שלך חסיד שלי שלי ושלך שלי רשע:

ארבע

קנוסים לו כל"ה עד זה וכו' ואם כן שכבר כל קנוס מסתיים לקס כשכבן לדם עונש נדקה בממונו כיצד ומה מדות הקדוש ברוך הוא יחזיר ויתן לו כדי למלות מה שחסר ממונו ששים קנוס לליון כל"ס: לזה אמר שתכת שלי שלי ושלך שלך שאומו רוצה לעשות נדקה ואינו רוצה לעשות בממונו חסר בין לעבדים בין לעשירים. כתכת כתרה זו יש פנים לכאן ויש פנים לכאן: יש פנים לכאן לומר לית הלכה אינו מאחין כשיטת עושה נדק שהקדוש ברוך הוא חוזר ונותן לו כדי שחסרו ויש פנים לכאן לומר קאמר כיון דאינו רוצה לקטרית לבוראו כך יכול שיחזור ויתן לו לבן אינו רוצה לעשות נדקה וחסר בממונו: לזה אמר זו היא מדה בינונית בשכבל שיש דו פרנופים לדבר זה כשבראכו: ואף זו אינו מדת הדוש: קוראיל וכבל קנוס אל"ה: ואם כן הקדוש ברוך הוא מחזירו כשלמרנו לעיל כתכת בקיל זה כוודאי מדת הדוש. שהרי המקבל מאכו כשתכו לו כהבה: ושוא הנותן אינו חסר כלום שהקדוש ברוך הוא חוזר ונותן לו: ואף על פי כן אינו רוצה לעשות נדקה וחסר אין לך ידיעת הדוש גדול מזה שלי שלך ושלך שלי עם הארץ רוצה קלי על המקבל בחמון שבירו ואומר הלוואי שיהיו מיצות שלי שלך: ושלך ממון שלך שלי שיהיו עלי זה כוודאי עם הארץ. שאינו יודע מה שכבר כתוב בכל שכבל קנוס ב"ל: ואם כן מה יועיל לו ממון שבירו שלא יהיו לו שלי שלי ושלך שלך. שאינו רוצה ליתן ממנו אלא אומר שלי שלי ושלך שלך תיתי דומיא דשלמים

ימים שפוגלה מי ונוף יש לו קנבה מעיטה
שמשכנים על שנדקה לפי שיש לה נס בן קנבה
שלח לפני כע"ם שכל מה שיוציא כע"ם לשכת חין
לו קנבה שהרי אמר הקם והכל קנוכים חין
מקובלות שכחות וכו' הוא לשיכת חין למשכן
על שנדקה הואיל ויש לה קנבה, היום
שכל מס שיוכיח הוא חין לו קנבה. אע"פ
ממשכני הואיל ונוף מלת סדום כדפרשנו:

יאין לך רשע גמור כזה, שאינו מאמין בהקב"ה שנוסף יאמור ויתן לו שם יעשה שנדקה ויתן
עוד בממון לאחרים.

אן ויוכל להיות הכן שהכנרת אל' יסודות נשמות ומיתם שמרת: וכן הוא נכנרת אל'
יסודות למעלה כמשכיל כדאמרו חכמי אמת הכן שהם נקבת עולם הקטן הואיל וכללו
ומעשר הספירות למעלה. עיין עליו ברכיהו בחיי ותרגום משם. כאמת הכן שהם כללו אל'
סנדות הילולים למעלה ומיתם ג"ג ת"ס: וכאן שהעשר ספירות בזיווג השלם כלולים
כתוך מרכבת יסודות ג"דולם ג"כורם ת"ת מ"לכות כמקומו כם"פר פ"ב שער ס. כך הכן שהם
בסיותו מוסלם כמעשיו לו ככלל מלתון מרכבת יסודות מוסכלים למעלה: ואינו עוד מהמרכבת
יסודות תחתיות ונשמים. ונעשה אוד מרכבת לשכינת עמו שלבות עולם שאינו שמוש
מרכבה לשכינה והכה שכינה לשניך מרכבת כיתות: יש בכי שלם שיתכפנים כדרך עשותו כם כ
ולל תעשה שלו שם מד' יסודות עשותות שומר העב. יש בכי שלם בשאר תמונים בשכופרים המיכים
שחשין על כי מאמין שום מנשיג בעולם רק יאמר העולם כמנהגו טיהו ואין שלטון לותם עם לא
כיכות ע"ב לא יהחשכו עושיהו: יש מבני שלם המכיר את בוראו מתוך מעשיו ומתבונן למדוד
כוראשם ומייצרם: יש בכי שלם שמכירים את בוראם ועובדוהו בכל בחם שלבבה ומירשה
כאברהם אביכו ומייצרו: שמה הכבחרים: שכינה מרכבה לשכינה וזה שיוה כוונת הכתוב
שלבבה בנך מרכבת בכים שאמרתי: ואמר מרכבת מידות בחלם. שלו מרכבת שאמרתי לך לעיל:
שיאמר להקב"ה שלי שלי ושלך שלך. יש שמשיר בחלקי שיהיה מרכבת יסודות תחתיות ואיני
חפץ להיות מרכבת יסודות מוסכלות למעלה: להיות מרכבה לשכינה: זהה ושלך הם יסודות
מרכבה למעלה שלך יהיה שלך: זו שיוך שלה כיכוכית שלאי והוא בשם ולכל תעשה. וזה זו
מידת סדום. כשכינל שאינו רוצה להיות מרכבה לשכינה מוא: שלא היה בכרת כלל וכיצד
לוותו עד שיקום עשה לקיים מצות בוראו והאומר שלי שלך ושלך שלי. כל בחלם שלועג שלבר
שיש עושה חוכה ובוקק ואומר העולם כמהנהו כיהנו: ושכל מעשיהם זה כזה: ואינו מאמין
שהבריה שילו שהחלם כוכר מאותן מדות למעלה שבן מרכבת שלבריה זה כזה. כאמרי שלי שלך
שלך שלי שוה שקר אין מכניע העולם ברי לכי כאותו וזה עם הארץ הקונים לאחור והאומר לבני

לקדוש פיך הוא כלי אלך ואלך אלך: סהוץ מודה על הדבר שמקבל פוץ הכורע: ויקבץ להיות כלי אלך כלי שיכרת לותי מחומר פנשם להיות אלך כמהות אלך מידות מוכנות למעלה: ואלך אלך ירבה ס׳אמר לף סיסוף כלי כאלך: ויסיף אלך אלך תשסר מלומש לף שכולל הכל מכוכת כל הסיכות כשאר הוא שלם וכו׳ מקוקים ותלוים ועומדים שרי זה עושה עצמו מרכבה לשכינה. זה שנודלי סים מסיר כשאכרסם זסייעתו וסאומר שלי ר״ל סיאמר לקב״ס לשאר בני׳ כשיכרת לותי מחומר פעב ולא זו כלבד אלא לף אלך. שלא אלך אלך שכתת כי משקדושה מלוקין ד׳יסודות לסיכך לותם להיות שלי כאלך שלי וף כי רוצה בלותם קדושה. לים כזה פוץ דשם נאמר והוא מאכרי גכבים כיורבעם וסייעתו ועל כאמר לוי לרשעים שמשפלים מידת הדשאים למידת סדין:

הואיל ועשה טובו	יצא שכרו כמשורת
המוטל	שמיעתו כהפסד
עליו לעשות למס יבא	שמלאכת מסר כלו׳ לף
שכרו להפסד: לעבד	עלה בידו כלומר יובא
כא שהפך לשמיעתו	הפסדו ממס פשמע
על כבי אלם אף	בקושיא וכמ׳ שמועה
שאדעים כעצמם שלין	המלך זו כמקבת.
בלימודם כלום:	יבא
ארבע	
סלימו זוכר מה שלומד לפל רבו: כמנא כת זו כוודלי מהעוסקים בתורה ס׳ לשמה לדת זו ובא	
שכרו לפני שקדוש ברוך פוץ. בהפסדו: לף שהוץ מפסיד ומלכד לימודו הוא לו כוכתו לעה:	
וזהו שלימרו ס׳אמרכם וכו׳. משל״כ קשה לשמוע וכו׳ רובה לומר שים בני אדם יכולים ללמוד	
ושמה קשה לשמוע בילך לדבון לשמוע לבר שלבה לו מה שהוץ מפסד: לף על פי שעה קשה	
לפכד שלימים שוכחים מה שלומדו ונוכרים קיעב מה שילמדו. וסיף זה מהשלב שפקדוש ברוך פוץ	
מה יכול כובה עליהם כזכור בחגיגה פ״ק: לז יבא הפסדו שהוץ הפסיד שכרו. לפעוקי מסר	
לשמוע ושקשה לפכד פי׳ מה׳ לשמוע בילך לשמוע דברי מכמיהו ללמוד תכלים ושקשה לפכד שוכר	
לימודו ושוב עליו תמיד זהו מכש כשכיל שלימו כופה טובה מה שכתן לו פקדוש ברוך פוץ ועוסק	
שלא יבא לידי שכחה: והיפוכו שעורם מדת. יפה קשה לשמוע ומסר לפכד זה שלך רע?	
פי לשמוע שלומר למס שלמד הלא לף כלימודו מה יהיה כוף. שלא לא לוכל לשוות רבותיכר	
כשכיל שלמי ממסר לפכד שלין לו סוף זכרון ולו הוץ כפוי טובה כדרשו ז״ל כמדרש קוית וזכה	
טוב מלד זו משכחה. שלמי סיף שלם לומד תורה ולא שכחה היה מתעסק כתורה שים ושלם	
שכים ושוב ומתעסק כמלכתו ולא היה מפגיע לעולם כל ימיו: ס״ב מתוך שלמד לומד	
תורה ומשכחה היכו מוץ ולילו פוסק עצמו מדברי תורה. ושלו שלמר וף שלך רע כשכיל היה	
למפקדת סוה לך למעבד:	
או וכל לשוות כדרשו ז״ל שיעבור עבידה ושוכח מה הוסרה לו. הוסרה שלך לימה	
כעשה לו כהיתר לוץ מסר לשמוע לל מכות ס׳: רק ומסר לפכד: סת״ר לשוכו הרעה	

ומוח להפסקות שבשבת לו בהיתר שמוך לבוקר לקוטע עוך: יבא שכרו בהפסדו : משל"כ קשה לשמוע וקשה לאכל : כשדרשו בברכות על בעלי תשובה שהיה רחוק מעיקרו וכעשה עכשיו קרוב: וכן בכאן קשה לשמוע על ה' מעיקרו : וכשמוע לשמוע ס' . לז קוף קשה לאכל שליכו חוזר ומוטל : לזה יבא בהפסדו בשכרו : שמנוות בעשה לן בזכויות : מסל' לשמוע וקשה לאכל : לשידך מ"ד שדומים שם על הפלוק ס - וברש שכו רחוק שהיה רחוק מעכירה מעיקרו : וקיוב לידי עבירה ובתרבק ממנו . וכן בכאן מסר לשמוע לאכל ס' שהיה כל ימיו נדיק תמים . וקשה לאכל מנות ה' . שאם עבירה בקש לידו מתרבק ממנה זהו שכתב : וכיפוכו קשה לשמוע ומסר לאכל זהו הלק רש" . ירבה שהו מהשמיות המתבל בקריעה רש: ועתיל ליפול בחלקו בניסכם בקרקע ג"כ רש .

אן וכל להיות מסר לשמוע וכו' פירוש ממסר לשמוע את מנות ה' . סנהל ומסר לאכל מסעולם שימות מפרש בשבועל ימי שנותיהן של בניהם . לז יבא שכרן בהפסדו יגיע בלעו לין הפסדו שהשם בלבו שיהיה בפסל והלה מסלה מסעולם שכרו גדול מלך קוטל וחוזר בתשובה . מסל"כ קשה לשמוע על מנות ה' : ומומר בלבו למה לשוב שיהיה . הלא קשה לאכל יש לו עוד זמן רב לשוב לוה יבא בהפסדו בשכרו : ימבה: מה שהיה לו לקיות שכר שם היה שם . יהיה לו בהפסד : למכם שלומר כך מסר לשמוע מנות ס' : לף שהוף קשה לאכל שיש לו זמן לריך לחיות . זהו שכתב. לפי שהכן שלם בתשם כשנים הללו ומי יודע בלישוב זמן ימות והו יותר טוב שיף שהוף ממסר לשמוע ומסר לאכל שכרשכן לעול . לפי שיף שיהא לשוב בכל עת שיהיו בנדיון לפנים בכל שעה . מס"ק המסר לשמוע ומסר לאכל . ומוסב כל שכתוב שכה שלא בלום לכן הוף חוזר למכם שם היה מוסב לשון לריך לף היפוסב תכף ומיד : לכן זה שכתב יותר : לאבוקי קשה לשמוע למנות ס' . לף שיודע שמסר לאכל מהעולם והו כוונתי חלק רש

שהוף בלבלוך עיונות זשמות ומות ביום ויהיה מחנות עשרים מכוכרים בשבת ס' שמואל :

יב ארבע בירורת בריעורת נח לכעוס ונח לרצות יבא שברו בהפסדו קשה לכעוס וקשה לרצות יבא הפסדו בשברו קשוד לכעוס ונח לרצות הסיר נח לכעוס וקשה לרצות רשע :

בהיות ארבע

יבא שכרו שהוף מקבל שכר כמה שהוף נח לרצות כהפסדו שהוף מפסיד כמה שהוף נח לכעוס שכל שעה נרוך דמיס לפיכך ויהיו כשכר כלומר שנדול הפסדו משכרו לכל קשה לכעוס וקשה לרצות טוב מעט היכו שכרו שהוף כועס בקלות ומרוכה מפסדו וקשה לרצות יבא הפסדו מועט ברוב שכרו שהוף נוחות כשליכו כועס תכיר . רשע שתוך כך בא

לעל"ל כוונת התכת כלדרשו כיומת מחטת ומשה וכו' טוכל ושרץ ביהו . וכי פירושו מי שהוף נח לכעוס להקדוש ברוך הוא שהוף ממהר לחטוא : וכח לרצות להקדוש

להקדוש כיוון שוב שמסר לשוב ויש לו
תרעה ומיד חוזר ומוטל. לז יפת
שכיון שהפסידו הוזיל והוא נוהג עצמו כך
תמיד הרי הוא כטובל ואין כידו שלמים יקבל
שכר על שעשה תשובה אלא שב לקיומו
משל"כ קשה לכשוב ירבה משקה לו לכשוב להקדש וכשוב שוב מן כשיכון קשה לרבות לת מקב"ה
שליכו יכול לפסול ליסורים שעושה מכח תשובה. ומ"ש בגמ' ואפיי"ורים קשי' לו לפסול לו
ליכו ממסר לשוב לקדושה: בשביל שתתירא שם לחטוא שכי עלי לשמש לפסול כל כך יסורים
והו מ"כ עצמו מצון: לז יפת שהפסידו מה שהוא מעכיר: ומלבד לעבירה כשכרו ומקבל שכר
על ה. כשמים ל"ל בקידושין מי שכא עבירה לידו וכיכל ממנו מקבל שכר עליה כעושה מכוח
משל"כ מי שהוא קשה כשעה לה שליכו ממסר לחטוא והולך לאחר מכות ש"כל ומיו וכח לרבות
להקדוש כיוך הוא על כרך קל שם שעשה ממסר לעבות תשובה לרבות להקדוש ברוך הוא והו
כשיר לין לך חשיר גדול משי: וסיכוכו מי שהוא לה לכשוב להקדוש ברוך הוא ממסר לחטוא
וקשה לרבות להקדוש ברוך הוא ליכו חפץ לעבות תשובה זהו רשב"ג אומר:
או יוכל לפרוש כא התכא לסזהיר מעכיו כי הכשם כשמרים כל הכועם אפילו פסיבים ליכו
משוה לכגדו. וכשעשו יתאכל לם ל' והיו שלמר נשעם כחיק כשילים יעוש. קרא לו
כשיל הוזילוהו לו ויתאחר לאותה השעה: ומלבד עצמו לדעת. שכל מיכי נם יכם שלטים
בו שם שמ"כ מי שהוא כח לרבות וקשה לכשוב זה עשוכח הוזילומתרתק מאותה קליפה ומתן כח
כקדושה עליוכה להיות תמיד כן כהלכתן.

בהיות כפי רש"י
לל היתה
תפרס עיכו רעה
כשלו. ליתכו סיוכה
שלא יתרכו נכסיו.
ומה שפירש הרב
במסכת זו ומשלח
בעיכו רעה כשל
עצמו לא יכולתי
לעמוד על סוף דעתו: לעכ"ל כוונת
התכא כמסכת זו ללמוד ליתן נדקה כדרך
שעשה מר עוקבא ורבי לכא ומפורש ככה וכוונת
פרק י' שיתן בכיעה שלא יהלה שום כן תהם
כשעה שהוא כותן נדקה כדי שלא לכיעם
לאותו שמקבל נדקה. לוש תרכא מילות

ענין רעה רעה
כשל לאחרים
שמיכו לאחרים שהיה
רוצה שיעשו נדקה
כדי שלא יהיו נכסיו
ושיכח לשם שום
עיכו רעה כשלו אלא
דומה עיכו רעה כשל
אחרים לעיכו רעה
כשלו שפיי שכמהכו לאיכו שלא מחמת תכ"ת לב
שכו: כ"א עיכו רעה כשלו כר עין כשלו כר
עין כשל עצמו שמסרב ליתן נדקה כדי שלא
יפסיד מעותיו ואיכו כותן לב לשכר
שמשוי לו לע"הכ: ולא דמי לעיכו לדעה
כשל לאחרים.

יג ארבע מרות בנורתנו צרקה
הרוצה שיתן ולא יתנו
אחרים עינו רעה בשל אחרים יהיו
אחרים והוא לא יתן עינו רעה בשלו
יתן ויתנו אחרים הסיד לא יתן ולא
יתנו אחרים רשע.
ארבע

בכוונתן בדקה: והפי פירושו שיתנה שיתן בדקה כיון בשעה שלא יתנו לחבירו ויחתון מעט עד שילכו כדי שלא יהיו שפוך נותן בדקה לתוכו עכו"ג שלא יאמר שלחו ולעשה בדקה לכל גדול הוא עד שתגיעה ואכלת לשובע ממיתת עצמו כאומרם בשבת וכ"כ הרי לכי נוחל ואומם מזון לחבריה ויתן בדקה. לזה מפרש ואומר עיינו רעה בעל לחבירו. פי' שיתן בדקה לאחרים עיינו רעה בעל לחבירו: עז כאמר וכובש הרך כאן ר"ת: ועכשיו לומר שיסיפוך יין מס שאמר לבני זה: יתנו לחבירו וכו' כי בשעה שהוא רוצה שיתנו לחבירו לעכו"ג לא כלומר שעה ירצה וזה לא יתן כדי שלא יתבייש העכו"ג ממנו כשירצה שפוך רוצה שיתנו לו בדקה: וכדי שיתן בדקה בלב שלם ושלא יהיה ממנו שכיח עליון יותר מנופו: לומר עיינו רעה בשלו: שיהיו מעותיו רעים בעיניו ויתן לאחרים לעכו"ג בעוב עין ולא יקבלו: ושתה בלי לפרש שילקה שכן לשם שיתן בדקה לאכזרים מקוננים כאומרם כלי מי כ"ש שהם יתן ויתנו לחבירו לא"י חם ד וכן לא יתן ונם ולא יתנו לחבירו לשיש רעב:

ואינו עושה שלימו	יד ארבע מידות בדרולכי לב"ר	היה לו לומר
לומר כלום	הולך ואינו עושה שכר	פולך ולשלם
שלא שומע מלחבירו	הליכה בידו עושה ואינו חולך שכר	לומר: לעכ"ה
עושה ולשלם	מעשה בידו חולך ועושה הסיד לא	כוונת התנא במשנה
שלומד בכוונתו.	הולך ולא עושה רשע.	זו כדרכו זל נדול
	ארבע	שמעשה יותר מהעיון
		לשם לומר פולך ולשלם
		נם שם ילכה שפו' פולך

לב"ה: ומקיים מצות ס'. רק וזה מי שעושה נם לאחרים לקיים המצות והעוזה כמוך כוזה: לו שכר הליכה כידו: מה שפולך הוא ולומד תורה ס' ומקיים מצות ה'. עושה שלשם פולך בי' שעושה לאחרים ומעשה לותם לקבל עליהם מצות ה' ושילכו בחקות ה': מעשה ס' יפו פולך מימיו לב"ה ולשלם ודע כעיב מפ' ומתכה של התורה: כשמכירין בכל דור ודור ים פרנסי הדור שלא ב"ה יוכל לפשות לו תורה ונדולה במקום אחר. לו זמנם נ שפוח לקי שלשלי בקי בחבירו התורה. לם יעשה שלחבירים יקיום ומעשיו לם"ם זכות: שהוא מזכה לרבים תלוי כו שכל מעשה כידו: הולך ועושה לו לומר בתרין רעין זה שפיר ולשלם כדרך לרעייה. מה שלב"ה לפי הולך ולא עושה כלפרעטנו: ומהכר שיש עשות ידו לכפות כבי דורו שילמדו לשלם כדרך עושים עושה לשלו: שלומו בכתי ככשיות וכבתי מדרשות: זהו לשון נמור.

או יוכל לעשות התכת כף לפניך כדרשת של שמח זבולן ונו'. כרכה פ' ויבא: שמשך מתנו של זבולן יעשה שישכר יוכל ללמוד תורה. ולמוד תורה של זה יעשה שזבולן מכלית בשלו ומתנו בכל הדרכים: וכני פרנסו: הולך לשון שמחה למדיכת הים. ולשלם עושה פוף כשנמר לשון לומד תורה: דקים לשיכר טוב שלומד תורה. ולא יותן שהלך לשון הקטורת: קמקוק ילי לומדי תורה. שכר שליכה. מה שהלך והכלים. פוף כידו של שבירו

סלוד תורה : וכן לסיפוך . עושה שהוא לומד ת"ת . ולומנו ס"ל לעשות משם ומשם : ידע לומנו ת"ק . שכשר ייעשה זה שיוכל לעשות ולשמוד תורת ה' . הוא כיון שכבר הוא מתעסק בשבילו : כשבילו לין קשה לין תורה - וכן לסיפוך לין תורה לין קשה . מעשה הולך ועושה מתקיים למידת הכמים כל תורה שלין עמו מלאכה לין סופה להתקיים . זהו שהיה מתלמידיו של הלל שהיה מתעסק שהיה מעשה בכל יום ויום בטרפעיק עיין עליו ביומא פ"ג ומשרי לו שכשעה מיוגיע כפיו : מס"ה לא הולך ולא עושה ויושב כטל ומטיל עצמו על הציבור זהו דשע ולימנו רשע לעשות טובה .

או יוכל להיות שדרשו על כתיבה וכן בכתובות ת"ח לין לכם מנוחה שלשלמד על ידי שהוא הולך ולימנו עושה . שעושה לב"ש ולימנו עושה כפי' רש"י על כתיבה זו שלימנו לומד כלום שלא לומד ומלמדים : שכר שלימה כידו שיהיה לשיות בתוך המהלכים לגה למעלה בשמה : והעושה ולימנו הולך : רוצה לומר שעושה מצות ה' ולימנו הולך ב"ה כמו שיש רבים שלימנו יכולים ללמוד ומתקיימים מצות ה' . לזה שכר מעשה מה שהוא עושה בשבת כידו שמקבל שכר שכלם למעלה כשולה שכולו לרוך . הולך ושוטה זהו משיד וזוכה לב"ש שלמקום שכר הלוכה ועשיה כשפרשנו . מס"ה הולך ולא עושה זהו מנודתו פרוסה על עצמו :

בהזות כפי' רש"י שלא היה לו לרמ"ים שכל הנחלים סולכים שלא היה והיה לימנו מלא . כך יש תלמיד מסוכה שלבו רחב : לכל לימנו רחב כל כך שיוכל להכנים בין עיקר לטפל . כמו שהיה לימנו מלא כך יוכל תלמיד לימנו יכול להתמלא כשבילו שלימנו יכול להכנים הרבה : ושיה נותה בשמש ליה כמו לשמש . וכן לומר על כולם . לשב"ל כוכב התלוי ללמד לבני חיה שילך לשיות שילמדו ויוכלו לקיים שתורה שבלב ואומר מה שדרש רב מתנה בשירושלין פ"ק ובנדרים פרק ג"ת ל' ומתדבר מתנה שם משיה לדם שבמו המדבר שבשל לשין בו תלמוד מתקיים בידו לשם שתר תתנה שלא ל' דבריה לומר כל מי שרוצה שיתקיים תלמודו בריך לע"ת

ספוג ספוגלת כלעז שהוא סופג את הכל כך יש תלמיד משוכח שלבו רחב לשמוע לכל לימנו רחב כל כך, לשחין כין עיקר לטפל : משפך לשטולר בלעז מכנים בזה ומוציא בזו שכל מה שמכניסים לך יש תלמיד משוכח . כך יש תלמיד שהוא סופג את הכל : משמרת ונפה ספוג שהוא סופג הכל משפך שמכנים בזו ומוציא בזו משמרת שמוציא את היין וקולטת את השמרים נפה שמוציאה את הקמח וקולטת את הסולת . כל מלמעלה יוציא מימנו למטה .

קליפת ן מפי שלתתן כמים מוזרים וטומאים
לותם עם לותם נרים ם של חיטים שבשדרן
בשפה קן ואוכלין מהן בולת קיום. הג'
וקולטת את הפסולת:
תלויה

שמטוף ומוכל מכל לדם. ומשפך שמכשים בזו ויוכח בזו: ירבה שריך להיות משכשלכים
שמכישו של יכבס בדבריו לכנדו שלא יכבים כשיון זו ויוכיח בשון שמרת כמו משפך סוה. משמרת
שמוכיחה את היין וקולטת את משמרים סוא מה שדרם רב שחל בשופה פ"ב לאמר רבי אחא בר שלא
אמר רב מכין שלפילו שיחת, שכמים נריכין תל ול. שלאמר ועלמו לא יכול. לזה לאמר
משמרת שמוכיחה את היין פי' דוכה ללמוד שריך ללמוד מדבותיו שלפילו שיחת חולין שלהם.
זהו שלאמר שמוכיח את שין סוא שתורה שמשלת ליין וקולטת את השמרים שריך לקלוט גם
מדבו השמרים המה שיחות חולין שבדמו לשמרים: כנד תורתכו הקדושה שבקרלת יין.
זהו כשלומדין שכל זמ יכנר שלובל מתוך שפסולת כדרם רב כהנא בשבת פ' מלי קל משמע לן
דלימתר לוכח ושדר ליסבר. והו שלאמר אחר כך בשם שמוכיחה את שקשה כדרך שכשם וקולטת
שפסולת שסוא המשלח שבקשה כך ישפשם סוא שיכנר הטוב ויסלך שפסולת שלכה להיות
לו נכור כשלאם בלי סוס מכשול.

תלויה בדבר
בשלום
דבר אחבה שבעולם
ולא מחמת קוכח
ויעות בשל דבר
בשלם אהבה כגון
אמנון שלא לסב את
תמר שלא לשם ניאוף
וכו'. וכתיב גדולה
שבת שם שבת לנוף וגו'

יו בל אהבה שהיא תלויה בדבר
בטל דבר בטל אהבה
ושאינה תלויה בדבר אינה במלה
לעולם איזו היא אהבה שתלויה
בדבר אהבת אמנון ותמר ושאינה
תלויה בדבר זו אהבת דוד
ויהונתן
ובל

לבה שכיח בתכת
לתנית ת
ומכיח רשיש מכרי
קבלה. מיוכתן
ותנה הלא כזה מכון
בשלה והגר מתחילה
בתיב ותתן לותם
לאברהם וגו' היכה
בעשית אהבה
לאבה ממכה ושאר כך
בתיב ותאמר שלא
של לאברהם וגו'. ותעניה שרה ותבית מפניה. וכיותר יש להביא ראיה מפרש
ו מה שמביא מאמרן ותמר. לפי כשמביא מאמרן ותמר יש פירוש בדבר שכם עם דינה ויבית
מה בתיב שם ויקח אותה וישכב אותה ויעבה דרשו ול כלבה ושלא כדרכה: ומעשה הקוף
היה גם כן בלוי בדבר כמעשה שמכון ומתר ולפי שלו כן בתיב שם ותדבק נפשו בדינה וגו' ויאהב
את הנערה. לאפוקי בקנר ושרם לא תתבא שום פירוש. לשכ"ל כוונת שהבא מה שמביא
מדברי קבלה. ולא מל"ת שרוצה לפרש בהשבח זו בשלי תמורה שלמדו לשם שמים ולא של שבת
לפקרושת

סבלת כ"ם מחדלי טפי. ואנן פסקינן כ"ש וכ"ש הלכה כב"ש וכ"ש במקום שם לימד משכח. ומתניל התכת לומר כדרך כלל כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים לפיכך נאמר בדברי: ושלום לש"ש אין סופה להתקיים לקבוע הלכה כמותו. וכאן שלא מתקיים הרי ב"ש וב"ש סיו חולקים ע"כ אתה צריך לומר שהיו שניהם מכוונים לש"ש וב"ש סיו מחדלי טפי ואין הדבר ראוי: דכי חולקין בתר רובא סיכי דכי פלגי בהכמה וא"כ למה ב"ש במקום ב"ש תיכה משכה: לפי מכיון שמחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי ואמר לעיל הלל ואח"כ שמאי לומר לכו שהיו חולכים לפי שהודו שמאי שלא לומר שרוב שבירים כשי שהחזיקו לעיל.

לכן ב"ש במקום ב"ה תיכה משכה: בשביל שהיו הלל מרובין ובתיב בתריה לפי רבים להטות: והוסיף וכך הוה מצלהן בתענית לומר שם ושלום ב"ש לפי שעמו בהונן על שהיו חולקים על ב"ש שהיו מרובין: והיו נקוט לקטנה ולא היתה כוונתם לש"ש: עד לומר ואיזו היא שתיכה לש"ש זו קנה ועדיין שלא שהיו שמאי טפי מן הלל רבינו ע"ש והיו נם כן שמיעוט ואיה כוונתם שלא לש"ש: משכ"ב ב"ש שיתה כוונתם לשם שמים: הוסיל והיו חלוקי טבי: ומתיא שהוא כך בשירוכין ב"ה נ' שנים נחלקו ב"ש וב"ה וכו' ובתת את בקול ואמר לשם חלו ואלו הרגי הלכים חיים כן והלכה כב"ש: ואם מזכו ב"ש לקבוע הלכה במותם מפורש שם בשביל שהיו מקדימים דברי ב"ש לדבריהם ואם לאו מותם קדימה מה שהיו מקדימים לא היה הלכה כמותם כמנה שמוד שבלו ב"ש במחלוקתם ושוית כוונתם לש"ש. ומפשר כמי בשביל שהיו ב"ש הרוב לכן זכו לקבוע הלכה כמותם: והרמיים ר"ל יוכיח בב"מ פ"ה נב: תבור של עכבלי שהיה הוא ב"ש ואיה והיה מפלגי בגד ראים והיתה ב"ק יוכיח ואומר מה לכם אצל ב"ק שהלכה למותו בב"מ ולא רבו החכמים שוחיל וכתיב בתוריתכו הקדושה חתרי רבים להטות: נחתא שב"ש היו יכולים לפלוג על ב"ש בדבריהם ושהיתה כוונתם לש"ש ואיהו שתיכה כוונתם לש"ש הוה קרת וכל שבתו:

יח כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו וכל המחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו שנאמר צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל. ירבעם החטא והחטיא את הרבים חטא הרבים תלוי בו שנאמר על חטאות ירבעם בן נבט אשר חטא ואשר החטיא את ישראל.

כל המזכה את הרבים וכו' שלא יהיו בנין בדין תלמידיו ובוא בניהם. שאמר כי לא תעשוק כשמי לשחות לו תן חמידך לרשות שחת. כל המחטיא וכו' שלא יהא בנין בנין ותלמידיו בניהם. שכח לחם בעמין כחם בפם עד יבוא יום חל יתכבו בו: כתיב בי' ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר: לבה נקט שהי לשונות וכה וזיכה: וכן חטא והחטיא: כלל הענין הוא כ"ש כשאול מזכה לו מחטוי כמו שהתניל שהתכת כל המזכה את הרבים וכו' ולמה אין מספיקים בידו לעשות תשובה: לשלול כוונת שהיה כדרכו נקרוסין ב"ש לעולם שלום תהא עכשו כילו מבי חייב הכתוב כאן חטא וכאן כ"ל בו ב"ש: לפי שהיא ולא כילה

לחד דיכו עשה מצוה ל' לשניו שמכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות: עשה מכריע ל' אלו לי שמכריע את עצמו ולכל העולם לכף חובה שכלם ומוטע ל' יחיד: עושה פירות: כל המוכח את חברים פי' כשהוא רואה את עצמו תמיד שפוע מבני זכאי וחכמי הדור: ומוסיף בכל פעם מפוע ל' כלי להכריע לעצמו ולו כלומר שכרשה פוע מכריע לכל העולם כולו: כשכיל שהעולם כידון אחד הוכו כמוהו עם זה פוע מזכה לרבים: לו לון שפוע הוא לילדו ירבה קוליל ומשה כ"ב מכוס עם זה שהוא מזכה לרבים לו העבירות מה שכבר עשה מבוטלים בהוגם: שהרי זיכה לכמה וכמה כפעמים אחר לון להעריך לותם: לכן לון שפוע הוא לילדו: וכל המחטיא את חברים פוע הוא שיפוכו כשרשעו כלרשו שם שמכריע את עצמו ולכל העולם כולו לכף חובה לו בשפוע הפוע עשה כמה וכמה פעמים על כי הלל מפפר ומבטלו המצות מה שכבר עשה: לכן לון מפפיקין בילדו לעשות תשובה קוליל וכוע לכך שם ל' לשוב עליו כמו שלרשו קשה עוכשן של מלות יות' מפל עבירות וכשכך מכוונו שעשה פוע לפפר בתשובה: וזה ל' בתשובה: וכן תלין במה שלרשו: וכוע שם ל' לשוב הוילול וכיה מחטיא בפוע את חברים. שמכריע גם כן לכל העולם לכף חובה: היינך ל עשה לו לשוב: וכלי להכין לכרי שפוע שהוא כלכריעו לכן לתר עשה זכה וכו' כלי לומר כלותו זכות מה שזכה לעצמו כזה מזכה את חברים: וזה לימו בריך לרבים: שזכה מרבים לעצמו שהוא לכר מפולפס ולרשו עליו שכם לב יקר אמות וסולל וכך הוא לכן זכות חברים תלוי בו: ומכות הפפוק והוא כלכריעו: ומכי כירושו דקרא נדקת ס' עשה הוא מרבה בעצמו שהלך כל ימיו בצדקת ס': ומשפטיו גם ישראל בו: ועם זה סיס שתקן משפטיו מה סים לשקדום בריך הוא עם ישראל. ירבעם שוא הוא בעצמו: ועם לותו שוא החטיא לישראל כשילמדנו שהעולם נידון לתר חובו: לכן שוא הרבים תלוי בו. ומכיון גם כן הפפוק על שוא יחבעם כן בכתו לפר שוא הוא בעצמו ולשר שחטיא עם לותו שוא את ישראל ולכל שאינו עושה פפוק זה שכל המצות שעשו ישראל כלו עשה הוא עמהם שלא זכות הרבים תלוי בו.

ענין

וכי שלם שלה לכל היו לשכרם לעכיו. וכן בלותו שעשו מרגלו הרבים למעלה משערות ראשו ולא משה כ"ב שלם שלה. לעב"ד בא שחטא לומר שיסיה שכן שלם שהוא לכל לשמ' ולכרי' ומוכע

יש כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו: עין הרע ורוח גבוהה ונפש רחבה מתלמידיו של בלעם הרשע: תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעה"ז

עין טוכה שלין לו קנאה על מכירו ככבודו. רוח כמוכה ענין שפל כרך וכפש שפלה שמשה לעכיו כין מכנים ומשוכה כיניהם לבוש רוח. לכל בלעם שרשה הוא בו עין רעה וכו':

לא

בעה״ז ונוחלין לעוה״ב שנאמר להנחיל אוהבי יש ואוצרותם אמלא אבל תלמידיו של בלעם ירשע יורשים גיהנם ויורדים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך׳

יהודא

יחלו רפל

מה לאכול לעולם הבא: לכן נריך שקדוש נריך גוף לטבול לו לשות׳ לאכילה. מפ׳ לכ׳ פרקא
לשוכל לרבעים שלש נוזלות ממה שהוג גוזל וחומש מלחרים ומחלה כל תלות נפשו׳ ולכן רשעים
לשכניע עינו הרעה כמה שלינו מעיין לענמו דבר
תחבר מי יוכל להלוות לו עוד כלן לחרת
לאכילה לשיות לו למון ולמחים לעולם שכל׳.
שוחל ולכל הכל במות שהוג בעולם השפל:
לאכילו לשכים לו לוהכי יש מה שלילו לעשם:
ולוכרות שים למלך: וירם לוכרות מעשו
כשפ׳ העולם השפל ולא לכלו הכל למלך
לוחם עוד. שכך שנא מלחתו של שקדוש נריך
הוא תן לאכם ויאכם עוד כלי מלא מחוק
ויריק לוכו מחו ק: לכל תלמידיו של כלעם
הרשע וכו׳ לאבי דמים ומרמס: והוא כלפרשמו
בשכיל שאתם לוכלים ומוכיח׳ כל מחוכם
לשתענג כשפ קרא לשם לאבי דמים: ע״פ שמוכיחים כל דמי ממון שים לשם: ומרמה על
שעושים כל מעשיהם במרמה: לכן לא יקנו יחיים: ושוא נדל׳ שקדוש נריך הוא נתן קנצה
לכן לרם שיחים שבעים כבר: כמו שלמר הסתוכ ימי שכותיכו מכעים שפה׳ ועל השכים
ללא קבב שקדוש נריך הוא פך כך וכך לכן לרם לשיות לו לפרנם עצמו וכני ביתו. ושכם
הרשע הזה לוכל הכל מה שקבב לו שקדוש נריך הוא לשיות לו לים כל שבעים שכה מים שיחים:
לוכל הוא לעשרים ושוכה שנים ומונע לת עצמו בלכילה ושתים לכן ב״פ שנים ונתר מכדיק ׳
לאלף שנים. ושוחל וכך הוא עונה לכילתו מרוכה ונשק בלותן ימים מועטים: כמה כהכרת
שלינו יכול לחיות יותר כשכיל שנריך למות מרוב דוחק ולשבע ם לין לו עוד מה לאכול שבבר כלת
וסלך ממנו כל מעוכו מה שקבב לו הקב׳ מתחילה לחיותו דים כל ימי חין: לכן נריך למות
בחכי ימיו שלא יבבו ימיהם:

יהודא בן תימא
אומר הוי עז
כנמר וקל כנשר ורץ
כצבי וגיבור כארי לעשות רצון אביך
שבשמים. הוא היה אומר עז פנים
לגיהנם. ובושת פנים לגן עדן
ירמהא שתבנה ערך במהרה בימנו
ותז חלקנו בתורתך.

הוא

המלאבה שיהא ליין
בשם היה
עונדים לשקדוש ברוך הוא
דונמת ש׳ מהנזכרים
במשנה זו ואלו למה לו
שהרבה שמות: וכן
למה תלוי בלשון זה:
עז קל רץ גיבור:
וכיוצא הלא כיולר ש׳
ועלה לעז ולגבור:

ומה הוא שיכות ש׳ ובן כל למה לו:

לכבד שבתות ויומים טובים · זה כשאר
שבגדים כלעז לרוק ולהיות ומקוק בסם כלכוך
וקל לרוח מהרה כלה עכלות · וניכור
ורעלוסם כלעז בעל זרוע לעסוק בסם בכל
כיוך שכתוב במשכם : קוץ היה לומר עז
כעים לניסכם וכוו פנים לע"ע זרע וכו' :
ומוסיפין כאן תניא ר"נתן לומר וכו' וכריותא
סיא לכשוע עלמא לאומרם ושיא במכבת כלה:

כן

מלכות יון: כלפי רשז"ל כל כלכי אלו ואחרי מלכי מדי ופרס יון שם ויצ נוזרת גזירות
משונות ומכוערת זו מזו : וקל כשכר זה ככל שכמשפל לכשל שם ונפגין לו כשר לשם עליו
שם נפי רשז"ל · ורק ככבי זה מדי · והוא מה שלרשן במדרש חזית דומס' לולי לכבי מה נבי
זה כרקה וחזור וככשם כרקה וחזור וככשם וכו · וכעכין זה לרשן במלכות מדי זשיה פעמים
כרקה ופעמים ככשם · כמגילה פ"ק ומדרש רבה כמגילה בשנת שלש במלכו וכו"ל חיל פרס
ומדי כשמלכות כמדי פרס טפילה לה וכשמלכות בפרס מדי טפילה לו . כמכת שסרי הוא
דוגמת נבי שלרשן לל כמכואר לעיל · ונשניל שלרשן שלכות מדי שכשרים היו וכקרקום מדי על שסיו
מודים לשקלוס ברוך הוא · לכן כמגלה לשיה כשלים לנבי . ונכור כשרי הוא כנד מלכות
פרשעה כפ"ה תפילים כ"ב הקיפוני כשרי זדי ורגלי קהי ועל מלכות הרשעה . ואמר שתבת נכל
שלו מרכע מלכיות כריך שתה לעשות רצון מריך שכשמים : ואמר כשער שלשון עז שהוא ר"ת
עב"ו שה שלרשן לל שסיו אומרים פתחו עלינו קהל סור שיון לכם חלק בשלהי ישרשל · והיו
דומים שיכפרו ישרשל שם ושלוש כפ לכן אמר שלגו הלשון עז שמרמז על מעשיו : והוא שלרשן
שהוא ר"ת עב"ו שה זרה . וכוכה נומר שף שיכה שתעבור עז : הוי עז לנגדו לעשות רצון
לריך שכשמים : ונבי שרי אמר נהורי : כשביל לשון המפל עליון : והוא שרי בני נבו"ל
חוזכרת שרין כחוסכת שרין . ואחל הכשר אמר שלשון קל הוא מה שאמר כשכוכר שכר קל משמיח
כשל . וכן ק"ל כני עני ולרשן כקרוס ן פ"ב עשרה קנין עכירת ירדו לעולם ט' קנין נשלה כשל
ואחד כל העולם כולו : כמגת כשביל הינשות שתנויים שם ביותר לכן אמר כשלכות זו שלשון
ק"ל שהוא בני עבד ואחל שרי אמר שלשון רק כלרשן על שסיו שלכות שרי כשרים לזה אמר אשלו ר"ן
שהוא ר"ת ר"ובם נליקים . ואחר שסיים שלדבר שלכיות שתעבירים על דעת קונו · בא לומר
שנכשין כנד שרוח רעה וכוונה שרי אמר שלשון רק כלרשן על שסיו שלכות שרי כשרים לזה אמר שלשון
פ"ב שקרוס ברוך הוא קרא לותו רע · והו שאמר שם בנחמת שרוח רעה · ובא שתבת לומר
שיניו שפנו כנד לותו רשע כיוס כולו להכשילו וזו שאמר בו שכים לנשיכם . פי' שו שכים כנד
שלרשן לשחשיחך ולהכיאך לניהכם : ובוסת שכים לנ"ע : שלם יתגבר עוד עליך תהת
שכיים שכיך כשובלך ברה עמלם בקילוסין כורע · זה שאמרם וכו' . אמר לשם מוטב שלהיה מכוי ש

בעשן וכו' ונזדמן פנים תכוים פניך כלו שתוכה לג"ע. ואמר שלמה גם לכן בנך יסוסר שלא להעבירו על דעת קונו: כל זבחם ולומר נגד עכויות שלא לסעכיר על דעת קונו בסבול עכויות: זהו שאמר דורמ"ך שתכבה עירך במהרם כוחיכו ותן חלקיכו כתורתך. כדרסו לל ליון כן דוד כל עד שתכלה פרועה מן הכים ואמר שתבא שלא יבעבר העכו שבא לידי כך בסבול שכולכו נריכים לכח לסמלם זך בכיאת מס קבו: לכן מתפלל ומסיים שתן חלקיכו בתורתך וכאם בסבול סיכוה כאותו ומן העכויות כיוצא שלא יעביר העכויות ואתו על דעת המקום לך ותן חלקיכו בתורתך שכוכל לקיים התירם אף מתוך העכויות סיכוה.

אז ויכל להיות שכזיר אלו תרכע שמות כמר בשר בני תרי: שתכבה כאילו תרבע הקדוש ב"ה כמר מדמם אלין הקב"ה בשוטת זג ואפי לפם כאן שתל כבמר על דרך לשון: במבא תרמם הקדוש כריך לגמר. בשר מדמם אלין הקב"ה. ואפי לתכם על בבני הבשרים. בבשר ובין קנו: בבי מדמם אלין עק"ם דמתם דודי לבבי: תרי מדמה אלין הקדוש כריך בוא תרי"שלא ונו': ובתרבע חיות אלו תמבא שלא לוותיות: מרמיש על שלחרות שלא שפיק סווה ויפיה: ודרסו רבותיכו לל תחרי ס'לשלסיכם תלבו מה הוא תכון לף לתם תהא תכון וכו' לכן לתר במשכם ש הוי עז כבמר קל בבשר ין בבבי גבוה בילרי. בכל לתר בף הדיסיון לומר לקיות עז כמו לותו כמר וכן כולם מה ה'תכון לף לתם תסת תכון: זהו שתסיים לעשות רצון לביך שבשמיס. ס עשה מה שהוא רצון לביכיו שבשמיס: וכשתעשה זשת לו תיבשל מג'סבה: ותוכה לג"ע. זהו שלמר עז פנים לגהינם וכו' פי' פנים לשלם שוא ת"ת: ומי שהוא מעיז בנד לותו פנים יורש סנישסם. ונוטת פנים לג"ע: מי שהוא כוס מפנים של שעלם זה יורש ג"ע: זהו שסמיק ותן חלקיכו בתורתך כדי שלא לבוות שם ושנים התורה למעלם למשכיל שוא ת"ת: ומס שלא הזכיר בלותו לר שבוכם סיבכם הבית שתקדש. תבין בלמרו בימיכו: מרומז הבית המקדש: כש"ם בקוסט ו' יחיכו מיוחים וכיום הסלשי יקיצו קלי על כ"ס לעתיד שהוא הבית שסלישי שיקים הקדוש בריך הוא. במבא יום שוא הבית המקדש: ויהיו דברי התכא במשכה זו יהי רצון מלפניך ה"א שתכבה ערך זו ירושלים במהרה בימיכו ר"ל שתחייכו מיומים שתה הסבי מקדשים שתבנה הבית הסלישי ותן חלקיכו הוא הקדוש בריך הוא בקרבת חלק כש"ה נור לבבי וחלקי ובקרא כך בוחיל ותין לבבתייהם חלק ובחלה בהקדוש בריך הוא ואתפלל שיתן הקדוש בריך הוא בקרבת חלק סיבבה בית הבחירה. בתורתך בסגיל תורתך שסמיבו בתוך הגלות המר הזה כוח יובן דברי התכא במשכה זו ולהוסיר לבו תעוות בנים ולהיות מעומדי סר בימיכו שלא הבוסת בנים.

הנהם

בוא יובן מש"ם לא יום תעזבכי יומים לעזבך: כדרסו בלילה רבה ל"תי עזבו ותור תי לא שמרו שלוחי לותי עזבו ותנרתי שמרו: ודרסו לל מסיכן ידע מסת בשבים מ'יום ומ לילה כמרום שסוף יום או לילה וכו' לל כשלמד תורה שבכתב סיה יודע שהוא יום וכו' ויהיה פירושו לם תעזבוכי יום הוא שת"ת כדקרסו או כדרסו בשבשדרין ת"ת לם כמר לך הדבר כיום תלמדו. לפי זה קלי על תורם שבכתב ועל תורם שבע"פ: לו יומ ש שמה הבמי מקדשוס לעזבך. והוא שלבד סה"כ יותר ממס שנה ה'רורה. ושם ס וכן שם שדרסו לל לסור לגיהוך חכמת יוכית לל

בשעה שלוקח יום ולא לילה כ"ש בין השמשות למ"ד הלומר זמן בין השמשות זה ענין אחד ככתב לימתי ילמד: ואם רוצה לומר שלא ילמד כלל מ"מ לא לומר בפירוש שלא ילמד ככל מיבמת ונוטיו: שלא הוא הדבר שהתורה שבכתב נקרא יום: ותורה שבע"פ נקרא לילה. ובתקוס שכופות אמור לסברה כ"ת כמבואר בזוהר בתרין רמ"ו. ליה למימר בשעה שלוקח יום ולא לילה רוצה לומר בשעה שלוקח יום ולילה. אלא מותר ללמוד מכאן ואילך וכיוצא בזה כמו בבין השמשות וכיוצא בו.

בן חמש שנים למקרא. קרא קדושים תהיו ובשכר הכתובים יהיה כל פרנס קדש משמשכין לומדו לאותיות ובשכר החמישי כתב לפוסיף לכם תבואתו: וכדלמריכן התם מכאן ואילך לפני ליה בתורת למקרא:

בא הוא היה אומר בן חמש שנים למקרא בן עשר שנים למשנה בן יג למצות בן ט"ו לתלמוד בן יח לחופה בן כ' לרדוף בן ל' לכח בן מ' לבינה בן נ' לעצה בן ס' לזקנה בן ע' לשיבה. בן פ' לגבורה. בן צ' לשוח בן ק' כאלו מת ועבר ובטל מן העולם.

צריכים לכתבו לתת טוב טעם: למה התחיל מדלג על הפרטים מן חמש לעשר והניח רוות בין הדברים ואת"ל לפי שכל הדברים לעיל הם ענין אחד התחיל רז זה למה כשהם מנויים לגבי הכתוב האומר כשהם מקטנים כנגד פירוש זו: כשלמה כשהם מקטנים כנגד פירוש זו במדרש חזית אפי עולליים ויונקים ישרת עונכו' שהם עריכים בשעת מתן תורה כמבואר שם מ"ק תינוקו' של בית רבן שמל ימים שתורה למס ימותו. לף קושיא זו כתב תירוצו בשבת פ"ב רבי נורייון ויתימת רבי יוסף כך מתעים שבתפסים בזמן שתין בדיקים בדור ובהיות תירון זה בודאי דחוק' לי מילת' לבי אפשר ת"ל שלא יקיו בדיק' בדור שלא ושל שבריות שבדת הקב"ה עם לבריתם שבינו בלתורו לו כה יסוד ורשב"ם: לו שלא יהיו שבני שלשים בדיקים כמבן יבוא: לתכם לייסב התבואים רבי נורייון ורבי יוסף לע"ב כוותיהם בלתורם שתין בדיקי בדור רוב לומר שתין בדיקים יותר מלשים בדור. ושכי פירושו לפי שלשים בדיקים

לפי' וקיימ' למען סדור סיוכל לעמוד כהם
ואם יש יותר מכלכים לו כהפסים ומכפרים
עם מיתתן על הדור ממ"כ סלין כדיקים
כדור כי סלין יותר על סלסי' ואם כן לא הקדוש
ברוך הוא לוקח התיכוקות מכית רבן כלי
סיעמדו סלסי' כדיקים לקיים סדור ואם לא
יהיו סלסים כדיקים לא היה מועיל שום כפרה
והיה כל העולם חוזר לתוהו ובוהו: ולפי
דרכינו סעכין כך הוא שם ח"ו הכניס לו
דוכים ללמוד כתורה שם כן עם"ז שם לו כם
רוכים לקבל התורה עליהם ודרשו ז"ל בקידושין
פ"ל רבי היים כר לקח משכחיה לבן ר' יהושע
בן לוי לסלי דיסכח לרושו' וקח ממני לים
ליוקף לבי כניסתא ס"ל מלי כולם קלי ס"ל
מי זוטח מ"ד והודעתם לבניך וסמך לו יום
משר עמדת לפני ס' לפני' כחורב וכו' ולפני
זס לתר שם כל סמלמד לת בן בנו תורה כלל
קבלם מהר סיני סכתיב והודעתם לבניך
וכו'. ודוסן ז"ל כפרת פ"ט ויתיצבו בתחתית
ההר לתר ר' לבדיתי' בר חמא מלמד שכפה
הקדוש ברוך הוא עליהם לת סהר כגיגית
ולתך להם אתם מקבלים התורה מוטב ואם
לאו שם תהא קבורתכם וכו': ובהיות כן מה
שמתחיל סתיכוק ללמוד הוא כיון שמקבל משר
ביבי ומם הוא שם שם לא היו מקבלים היו
מתים כחולם שם תשל קבורתכם: כך שם
מ"ל שכבים קצתים ח"ם הם הוכים ללמוד ולקבל
עליהם עול תורה אז מ"ם שם תהא קבורתם
ומתים כשהם מלמדים שנים שכוכים במשנה
ו'. ולא המלך בן חמם שנים למקרא:
מי מלי מתיסיבר ה' שכי תדעו שהם כעין
לבותם מי בעון הדור מת"ל בן חמם שכי'
המניעים לכלל ה' שנים הוא כשביל למקרא
שהיכם רוכים ללמוד כשנים לשם ה' שנים
ושדיין קטן הוא ולא יוכל לקבוע עול תורה

וגו': ואיכו קדוד לוים עד שהוא כן ג'
וכלל שכאן היתה ו' קלו שכי כני יעקב שמעון
ולוי לחי דכה ולא קיים לוי כן ג' שכים שעשה
יעקב כות לכן ב' כין ג' למכות דמי שכתיב
שכי שערות כא לכלל קבת מנות דלוריית
דשלכה למ"מ מכיכי היא ושיערו חכמי שמכאי'
כ' שערות לכלל עשרה שכה לפיכך מכניסים
לותו לקוים מנות ומלוקו זמן ואילך משמתין
מקוקין לים כשתי שערות כדין רוב תיכוקות
לכלל שיכו ודעינן לים בנירור דלכתי לא
מיתי כ' שערות לב לים ואיכו בוקק למכות מן
התורה אלא כמיכוך מדרבכן בעלמא דמחכבי
לים לכניס ככר שת ככר עשר דמלוריית
ממתינן לה עד עשרים שמא יביא כ' שערות
ואם הגיע לעשרים ולא הביא גלי מכפסים
דקיים שוא לשרים אין לו שכי שערות וחייב
בכל שמנות ובכל עונשי שבתורה ושיעו
דקתני לקמיה בן עשרים לדרוף ממקר שכל
לכלל עשרים רובים לותו כל לרלותו מכות
מדרבכן כדי לכניסו בכל מיתות ועונש
שלמורים לא שכא הכית ולא שכא לא הכית
ומעשרים ואילך חזוק לים קרא כנכית בעלמא
לכתיב מכן עשרים שכה ומעלה: כן שמע
עשרים לנשר לללמוד נשר' ועומק שלכות כן
שמוכה עשרים למופס רוח פעמים כתיב הכא
מכה עשרים על כי מתים לקחת זות' כ"ל
כעומד על פרקו להכשל לדרוף במכות
ועוכשים כן שלשים לכת שכן הכי לוי לא היו
וכולים ליתל בכתף על שלשים מפני שלא היה
בהם כת. כ"ל לו שכשכו בכת ונשוכרת
כן מלכתיב לשכין דכר מתוך דכר ולשורות
בהלכה. כ"ל לכיכם כלחמיכן, התם ולא
כתן ס"ל כהם לב לדעת ואינם לרשות ואוזכים
לשמוע על סיום שזה מכאן לתלמיד שלא יו
עוזר על דעת רבו עד שיזה כן מלכתיב כן

חמשים לענק: שכתוב ומכן חמשים שכח
יסוד מכבד העבודה ולא יעבוד עוד ונתרפא את
לחיות כאוהל מועד שמייעץ לותם ולמדנו
לשמור משמרתן. כ"ת ליסח ולימן בעומק
עבה תקוף שרבה עליו מעשיו כן פשים לזקנים
שכן בכלא עולם ס' שכתוב תכח כחל בכלא
קבר. כ"ת תחלת וקבה כח עליו להלבכת
קנת שערותיו כן ע' לשיכב דכתיב נס שב נס
ישיש בבן: ובשכבלו שבי חיי לויה היו מלח
וארבעים שכה: ס"ת דכן יג' שכח שיבה
לעשו שכתוב לחב זחת דרשת קוח דדרשיכן:
כ"ת לשיכב זקן נמור סוף שכתלכלכו רוב
שערותיו היכי דשכחכת כ"ת לליעזר בן
עזרים בכרכות דסדרי ליה תמיכר כדי
שערות לבנות של זקנה וקחמר ליהו לכפפיה
שדי לבו כבן שבעים שכה חלמח לע' מתלבן
רוב שער הלסם: בן פ' לנבורים כלומר
דבר גדול הוח לם יהיה חדם עד שמוכים שכח
דכתיב נלם נבורית שמוכים שכח שלם סוף מי
יותר כנבורתו של מקום הוח. ולא מרוב
כח שבו שהרי מכלן ומחלך לין לו כח לאכול
ולשתות. לשום ומוח מכלך שחות שהרי
מכלן ומחלך הוח כפוף. ולא לשום רשוי
לקבורה. שם ס לין לו כח לנלות ולכך כשלו מת
שכבר עיניו קמו ובטן ולשו נשמטו פניו
ומעיו קחכמה שבא ממנו ומוח מסתטח והולך.
לעשים שכח יקר לכל הפחות שם לא לקח כשניו לן שם שכים:
יותר לחתנבר על יהרו כלחמה של לילה ניכור וכו'. ומוח שכריך לשיות לו כבח יותר עז על
יהרו כדי שלא ימות. ק"ו לומי כריות ואו יחמרו עליו שהוח רשע כדרך שלא רשעים לא יהנו
יחיים. כשלמח שם ר' ימות קודם שלשים ס לתלונתן של הני כלחמרן מס שם כשלשים שלא ים
כמה לתלות כח' לומר עליו שהוח ס"ג בישים. לכן מריך להיות לו כח גדול כלומר ומן ויותר מכל
הלסים שבארץ עליו כדי שלא יעשה עשמו רשע לחיות לעם לחתת. כן מ' לכובה: רובם לומר
לו ויפח ללמוד הב יכם יתירה שכתבה לכן. שלם שיש הקבלה שלו בתלמוד בשבו קשה ויין כמו

שכתבו התוספות למת מי שרוצה ללמוד שמחמת קבלה צריך למלות כיסו מקרא משנה תלמוד
וכו' לו כעשותו כל אלה בשלנה גם שקדום כרוך הוא לך עמו בהדגה ו' מן לן שפירות כעשו
והקרן קיימת לעה"ב ויתן לו כפיסים לי כ' שנים לענה בן ס' לזקנה וכו' שלא יקנון הזקנה אלא
כ"ש יהיה לו כזמנו פסיסים בן ס' לזקנה אז יהיה לו זקנה לטובה וכסיסים בן ע' יהיה לו סיבה טובה
וכסיסים לו בן פ' שנים יהיה לנגודה פקב"ה יחיל עליו ומי בעודו בעשר: וכסיסים בן נ' יהיה
לשוח ולא מקודה וכסיסים בן ק' נאלמו מת וכו' ומר כאלו מת שמכם לא יהיה בקרא מת לפי
שכסיסים במיתתן קרויין חיים ומוכח בטולים מן העולם שוחיל זכותן קיים לעד.

על מס כפל
התכת שכב בן בג בג אומר הפוך בה
גם ושפוך גם וכו' רכולה בה ובה תחזה
לע"כ כוונת התכת וסיב וכלה בה ומינה לא תזוע
לומר שיעסוק הכן שאינן לך מדה טובה הימנה.
מלא כתורת ה' ויהא בן
לעשות לחיק מלאכה
עמה ואז הוא יתקיים: וסכי קתני:
שפוך גם בתורת ס' שכתב כל לעשות
חיים מלאכה עמה שתוכל כלימודך להיות
קיים כאמרו אל כל תורה שלין עמה מלאכה
סופה כטלה. יפה תורה עם דרך ארץ.
שלכם כטלה גם שתעסק תורתך עיקר. ואם במלאכה תחוס לפעמים שתעשה מלאכתך ע"י
כלדרכו כברכות מן בין דורות רשעים לדורות שחרוכים. וכן וסיב וכלה בה: וכאם כשתעשה
התו עיקר לא וסיב תוכה גם זת זקן. כי היא חייך ואורך. וכלה בה. ושוא שיכלה
בלימוד כתורה לעשותה עיקר: ומיכה לא תזוע שלין לך מדה טובה' הימכה לא יעבדנו כל
כשף ורוחה כדי לעשות התורה לכן הזהיר כל כך עליה:

הפוך בה וכפוך
גם כלכלה
ותרומתה שככל שעה
תמצא בה חילופים
ועשויים לכלות בה
כל מה שתרצה תמצ'
בה כ"ל שכוך בה שתס'
מכפך ככל נדלי נדלים וככל עכייכים וכה תסוי
תליך. ומיכה לא תזוע לא זוס ולא לילה
תזוע כמו ולא קס ולא זע.

למה נקט כלשון
תרמי וכבר כג בן הא הא אומר לפום צערא
דניכו דסז זל כמסכת אגרא.
מפרש סדבר: גס רבי
תככי הכבוש כאתי
לכקוט שוכים מאה שערשו זל שלין שמלאכים
מכירים כלשון שלרמי משעה זס כתכו
שרשכוכים שלרמי הם לחתך כלשון תרמי
בשביל שמוקיק שלא יבולו לכשול עם המקרא
לפום צערא לפום
כעיר שכוע כעיר לפי
עוסק גם ומשער
עליהם לו שכר כין
רב לו מיעט לכבי
תכא לשם מלאתא לשון תרמי שכוע מכל הדיוט
שכבי אלה רצוי לומר ולספר בשבחי ליוצרך
שנ' תכא כב"מ שכך כותב לי גם תוכיר ולא
לעכביך לפלם כמישכא ועוד בעזרה ויחפיש

נרי מרוחי לוי וישראל: כגון כיקכון דו יפוון ליכי מכלי וכו׳ לכל הכי מילי וכיוצא בהן רגילין כני אדם לעסק ולכתכן בלעון סזה לפיכך תיכו רוצה לעכות בלעון של כני אדם כמסכת וכמו כן על לקטפת לעטפך וכו׳ ולאסתמם כתנך מלך שדיך כני אדם לעסק כדכרים כלעון זה.

דכרי

מלאכי עסרת לומר שירה וכו׳ קדמו מרים וכו׳ כמנחת כוכיות מכרים שקדימן ישראל לומר שירה לכן כדי שלא יקכלו כישראל מלי שכה כשכה לכן לומרים כלעון תרגום וכבר ידוע מלאכי ערת מקכלים כישראל לף על פי שאין קכלה למעלה כמכויל כשכת למטה יש לעם כמכוואר שם כשכת מם מכוס תוכרכו וגו׳. מטעם זה אמר הכי כלעון תרגומו זו: ורגה התכל לומר לפוס כערכ אנרת: ואם כן אם היה אומר כלעון שקדם היו מכיכים אותם המלאכים המקטרגים והיו אומרים שישראל משמשים להכורא יתכרך על מכת לקכל פרס לכן אמר שתכל כלעון תרגום: ויהו לעכ״ל כמכת הקדים שכאמר כלעון התרגום. שדרשו אל כשעה ושאומרים כב״ם הקדיש שקדוש כרוך הוא מכשכע ראשו וכו׳ שעשה שוא שלא יכיכו מלאכים ויקטרגו לפכי שקדוש כרוך הוא שכשכיל ישראל תרב שכיח:

או וכל לחיות שתכת כת לומר שלא יאמכת הכן אדם עכמו מ״ת אם יש לו אייה כעכר ההלל לו יאורים כמו ר״ל כר״ם כב״ם אם אין לו כעכר שאיכו יכול ללמוד כ״ם מתוך יגיע ושמל כשעה שאיכו מכין הדכר כתחילת לזה אמר לפוס נערת לנרת ורוסף לומר לפי כעכר שיש לו כך מקכל לנרת.

דברי הרב מכתוב לך כמסכת שתרוכה כאר שיטב כשיום מסכתת זו. דכרי

רבי חנניא בן עקשיא אומר רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות שנאמר ה׳ חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר.

יכל

על שלא יעלה כלב אדם שתכת כתוב כאר כמו וכתה לזכות את ישראל למה כיער לתכו וכעמים לכו כל המצות שלמורות כתורתכו יותר מכל שלמות. ועד שדרשו אל אם לאו מקיים ה׳ מסס כקרא משומד לכל התורם כולו. לכן לומר שתכת רכם שקכם לזכות את ישראל כדרשו כפוטה יש זכות תולה שלש שכים וכות דמלי וכו׳ שלימת דמנוח שי מנוכים כולה שלו וכו׳ ואת שתורם כלור לומר לך אם כלור מגין לצולם לף שתורה מגיכ

לעולם: ומפני שהעבירם מרכב מצות ואין עבירה מכבד תורת שכל מים ויכוס לא יוכלו לכבות
את שלהבת ונו' וכתיב ובך הוא שמחות מצוות והתורה מניחם אותו: לפיכך הרבה להם הקב"ה
תורה ומצות וס"ג רבים הקב"ה לזכות וכו' ר"ל לפיות להם זכיות הרבה לכך הרבה להם תורה
ומצות ולפי שעל פי מבעבורי הרבה להם למען יזכו ויגילו לותם ולפוש בערת ויקבלו לגרין:
משל לבני בית לא נתן להם כ"ג מצות ולא נתן להם התורה: כדי שלא יתכלו ממן להנין
עליהם: לפי שהמצות נתנין להם לזכות מניהן כי אם בשביל לעשות נפש. לפלפוקי התורה
אין בשביל לעשות בה בין בשביל שלא עשות בה אם ס"ת חבין למען נדקו יגדיל תורה ויאדיר:
וכבי מירושו: לא חפץ הקב"ה בהרבה מצות ותורה כדי ליסר לותנו אלא למען נדקו על
הקב"ה שנים חפץ לזכות לתנו כדי להנין המצות והתורה עליהן. לכן יגדיל תורה. וזוש
שהמצות לויכם מניהן כי אם לצפי שתה בשביל לעשות בהן כמו לכן נתן להן תרי"ג מצות שלין לך לדם
מישראל אם לא יקיים כולם שלא יעשה ל' לו שתים בהל יום וזו יוכל להמלט מהרב בשביל
לותן מצות שקיים: משל"ל כגון בה לין לדם ל' שבע של תעלתם. לו לא יוכל לקיים לותן
בכל יום. כדרך משל מי שלין לו אב ואם שבבר מתו ואז לויב יכול לקיים לותה מצות כיבוד
כך הוא בגן בה. משל"ל בבר ישראל בלה לין לו אב ואם יוכל לעשות בגד לותה מצות בתה וכתיב
מצות שים לו תלוג מצות - וכלתר מס בתיב במצות כיבוד אב ואם: למען יאריבון
ימיך: יוכל לבלוע שתורה שבלתר בה כי הוא חייך ואורך ימיך: לו יוכל לקיים
מצות שילוח קן שבבתב בתורה וכיוצא בזה בתצא שישראל יוכל למלאו'
לותו וכן הוא בכל המצות שים לבבי בת אם הוא
לויכו מקיים לותה בבר הוא מעות לא
יוכל לעתן. מה שלין כן
בבר ישראל
בבשרשנו

תם ונשלם בעשרה מאמרות: בעזרת השורה מעברות לחירות

בלום היה מסר סוס לבר שם סיס לומר ישראל יש להם חלק לעולם כל מקי כפי
לרצות: לעכ"ל כונעת התכת במסכה זו כדפי' רש"ז ול כתסילים קכ"ח סיר המעלות
מסרי כל ירא ס' רש"ז ול סס כל לילו תוכחות ומוסרים לפי שכתוב לעסי סיום לכך כלמר
כאן כל לרצות מסס עכ"ל: לזה לאמר התכת כל ישראל לרצות הכסים. סלא תלמר הכסים
ליכן מצוות כ"ש
דברי סרב רבינו כל ישראל יש להם חלק כסלם מצות לוח
המכתב ול לעולם הבא שנאמר ועמך סמכתב מכתים ול סלם
במכתי כלר היטב כולם צדיקים לעולם ירשו הלבלה בדם. והוסיל
מסכת ס' כתחלת ארץ נצר מטעי מעשה ידי וכן הוא לין לכסים
מסכתא זו: להתפאר: שנו סלק לעולם הבא כמו
סמ הכסים סמכוונים ככל
סמצות: ויכח

לעשות עצמו לומר כסכיל זס מברכים מנחתו סלא עסני לסס: וזה כונדלי ליכן כן כבר
פירשו למס מברכין כך סלא עסני לסה: לכן לאמר סתכת נס כן במסכה זו כל ישראל יש לסס
חלק לעולם סבא. לרבות הכסים סיס להן חלק לעולם הבא סלא נעסוק ככל המצות
החמורות גתורתנו הקדוסה די לנו סתגדלות בניהו ומגילים לתתנו מקטת ומלירות עיניהו
ומניח הסמוך ועמך כולם צדיקים רוכה לומר יהיה מי סיסיס מן הכסים וכסים כהיות סהמה
צדיקים לד ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר קלי על עס"ב כדפרסתי בפרכה מקומות
כמסכתא זו:

אר אבל להיות כרשו ול כתנדה כמכון זס עתיד הקדוס ברוך סוא להכניל לכל צדיק והוכח
דרוש זס ברש"ז ול כמסכתא זו כבר מסמרות במסכה זו. זהו שלמר כל ישראל יש לסס
חלק לעולם הבא ורוצה שיהיה לכל אחד ואחד מן עולמות ומכיא הסמוך שכלמר כולם
צדיקים ירשו ארץ וכו' פי' לסו לכל אלס סקדוס ברוך סוא מכניל מן עולמות אלא כ"ח ועמך כולם
צדיקים לעולם ירשו ארץ: וכו'. פסע זה שמעתי מרב אחד ולא לוכל לכתוב ממי שמעתי
יהיה מי שיהיה זכותו יעמוד לי ולכל ישראל:

אר יוכל להיות כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא והוא שכל אחד עכב קבלן בעב מבוין
כדרשו במדרש חזית כפסוק ואת קונאתך וכפלה שים כלחיו. והוסיל וכך סוא לאמר
שפרש שעכב את חבירו מהיכן יכוון עליו לפרש ממנו לזה לאמר כל ישראל יש להם חלק
צדיקים וכו' המה ירשו ארץ הוסיל והמה שעברים ושאה צריכים לשלם שהגדיש כתפם. וכן
דרשו כי תבא שם וכו' וכתכל סגדים. לכן שמה ירשו ארץ למעלה בשכיל שעוברים מוכות בשכיל
הרשעים כשהיו בעולם הזסל: לכן מחלים מסכת חלקו המכוער בחניגת שכוחלים נס כן
חלק הרשעים. לו בשכיל זס הצדיקים מוחלים הלק הרשע זה סיה לו בן ע בשכיל כל הטובות
זה שמקבל הרשע בעולם זה הוא בשכיל הצדיק המוריד הרשע ממעלה שמכבר למעלה
הלבילות כולו ומס שהרשע יורש נס חלק נפיכס זה סיה לצדיק שם: הוא בשכיל כל הרעה

שאינו לבדיק כעולם הזה תקבל כשכיל הרשעים לכן נוחל חלק נמזיק כשכיל הבדיק ...
מסת"כ כשוב הבדיק תעלין קריס.

שאלה לחת יש לי לשאול בהיות כפי רש"ז זל קשה למס סיו שוכים בריית' ולת כלעזון מסכת לעב"ד כוונת התכא בהוה רוכל מלין בעני חיו ובו' בכור לשון מרע. בחיים ובמות כוב

כלעזון לית שם מיכס ולית כיס מיכי' ולרשו זל כשנתם פ"ת הקב"ה קרא לכור הרע רע: וכן לרשו זל בב"כ ברלתי זכה סרע ברלתי תכלין, לה והוא סתורס: ויסיס כוונת סתכא כמסכה זו סיכור הכן לדם לת עצמו מן הרע קוס. וסוא מתוך לימודו שילמד יבגל' ממנו כלרשו זל מסכתו לבס וזהו מרמז התנ' בלמדו כלעזון המסכה והכי קתני: סנו חכמים

א שנו חכמים בלשון המשנה ברוך שבחר בהם ובמשנתן רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדי הוא לו נקרא ריע אהוב אוהב את המקום אוהב את הבריות משמח את חבריות מלבשתו ענוה ויראה ומכשרתו להיות צדיק וחסיד ישר ונאמן ומרחקתו מן החטא ומקרבתו לידי זכות ונהנין ממנו עצה ותושיה בינה וגבורה שנאמר לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה.

ונתנת

שנו חכמים כלעזון המסכה סלומר בדייתא' היא וכלעזון המסכה סמוים מבול ליכס מסכה ומלי סנו רמ"ל וכו' לפי סע' עכסיו כל הפרקי' מסכה לסיכך סוכרך להודיע' שמכלן' ומילך בריית' הזס ומתוך סהללו דכרי פנדס כן ומספרת כעסק פ"ת נסנו לממרן בב"ס עם עלר פרקים' הללו של מסכת לכות: ומכס לדכרים הרבה לסיות נדיק וחסיד כלקמן: ב"ס מנות הרבה לילו כשכילו היה כדאי הוא לו כלומר שכנרת כשכילו וכן הוא אומר כי זה כל האדם וכקרא ריש לן מס יקרו ריועך לל לוקב יס לוהכיך ולומר שלום רב ללוסכי תורתיך. כ"ל לשכחל לוסכי יס. לוסב לת האיוס סעוסס מלסכס. לוסב לת סכריות שמקבץ ומלמדן ושולן טוב ומלכתו כתור ומכשרתו להיות נדיק והולך כתומו ולילו עוסס עול לללת מכדיק דכרי בקו וכהכנעת מעפט חסיד עוסס לפנים מפורת סדין: כשר עוסס יושר ועדיף מכדיק וסכרן' ממכו עכס' ותוסיס שכאמר לו עכס ותוסיס כלומר עכס ובגורס וביכה לקי ללומדי להיות לכבו לדם לעזר:

תוסיס

עושים לזכות בלעז עכין גדול ונדולה:
ע"פ וכסבים ממנו כבי לדם נסכים ללמוד ממנו
עבה והתנוסיה שבחמה שלי העבה וגו': כך
משכחת בתורה בעמה שלי העבה והתנוסים
והנגודה וכיוצא אלי כיבה בכל המלות שללו
וע"ל בלעומתם:

כתוכף

ומוסף לא שכריות אם לא סיח הוא כבר כולם כלבדו ומכח לימוד ן מקיימין אין לך ליסף גדול
עוה". ועם זה משיח את המקום בסכיל סיח לעולמו מכב ויסוי". ומשחה את הכריות כשה
סיח להם בעל ומאך מעמיד ומקמיך להם". ומלכשתו עבוד פי שמואל ושוא כושה גם כך
לעשולם יהכברליים בתוכה לו יקרין לו שמוח מן עכמי הא"ץ שהושיל בזכותו מקיים הארץ כש"
ועכמים ירשו ארץ". ואף אמשמעות הפסוק קוק בדרך פשוטה". תלמוד מוס הפסוק מפשע
גם כן ועכמים עוזים לכו שמכל לזרש אחרון סיח לו קיום בארץ". ויכלה שרשי מלפניו מי לא
יורש לפני לוש כוש: ומכשרתו להיות בדיק ומשיח יפר וכלמן הוא שרשו עם אחרון
שמואל וכן דרשו בפקיים פ"ג ו' דכרים כאמרו בעמי אחרון לון מוסרין לו עדות ואין מנלני לי
קול ואין ממנין לוחו לפטרופוס". וכו'. בנד זה אמר שהתורם מכשרתו להיות בדיק משיח
ולא עם הארץ שלוכו. מאיך וכן להיות ושר כאמן לפתוכות לכל דבר שקדושה ומרקמתו מן
שחטוך בשכיל שהיבר הרע לא יוכל לבעות אלו בשכיל לוחו תבלין שיתן ריקו מעון: ולא ון
שמרקמתן אלא אף זו ומקרכתו לילו זכות שיבא מלפני שקדוש ברוך הוא שהוא תחילת דיכו
של אדם. ונהסין ממנו עבא שמואל שחכמתו מתנכרת לכלו כדרשו בעוקים ובך הוא בשבת
ת"ק ו' שמוקיים חכמה בתוסף להם: ושמואל ויוכל את ת"ק ליתן עבא הנוסף אחר ותוסיף
סיוכל בחכמתו למלט עיר כולה". וכן כיוצא ונכוסף שהוא כ"ב חכם בחכמתו סיוכל ליתן
ליהכין שיהי דבר בדרך משל ומליצה אם אלא היה לפשר לעמוד על לוחו דבר". ונכוסף סיוכל
כ"ג לפחות עליו כמו על היא נסיה סיוכל בחכמתו לפטול משם יוקשים כנגוד ואיש מגן: ומכיא
הפסוק שבאמר לי עבא וגו' שמואל ובשבא היא עיקר שדבר שבכל אם שאמר אחר כך תוסיף
כיוצא וכו' אכילים מן דוב חכמתו לבן שבאתי לך ליהיות מחפכת עוקבין ובשת על העבא ולא על
קלחרים המלוחרים בפסוק.

ואל ויוכל לפיות היא נפלחשבה זו משתעי בלשה שהתורם כמלא כה כדרשו כמה לשה עוכש
וכו': ועם זה סיוכש לל מה שדרשו על כל ישראל שבנים בדקניות יש להם אלא
לעולם שכח ובשביל לכבוד התורה כתבתי פיהם זו לחזדונה". ואכי פירושו כל שעוסק בתורה
נשמה סיוקת לשה ל"ש ולא לשם ממון הן יוסי. לוחו לים זוכה לדברים הרעים. הן ערך ושיעור
לשעלה ולא עוד שכל העול כלי הוא לו פי שכל העול מה שהוא מי בעבא כלי הוא לו ראוי הוא לכל
קשה לבלות ואין בעוה בקל לויא ע"ש ש תחרוש על ריעך רעש: והוא שמשכחתו שכל לש שובשיל

אל יפסוד פקודת כוונת פתיכת כמשכה זו בשביל שלא ידמוך פתן שלפס שכך פזשירו בשבריפס שלפ ילמוד ע"ש להקדמות רכ. לענ"ד כוונת התנא במשל זה לפגיד מעלו' תורתנו שקדושה מפ שתגיפה ומכלת מלותיו זהן כדרפו ז"ל כ"ד שקבול של יעקב בכתי כנפשות מבצנפים: אין יהיו שם עזז יכולים לשלוט ככו לכן יפפ כ"ש וזהיר בכבוד חכמים שוחיל יגם הבליפס שיוכל מפיפס מפשכין לתוכו רפש ומקנצים לותן יהיה זאין להם כח לפריס על וכו': ויכפי פירושו בית אלנוס. כ"ל כוונת חכמים קרי מגוזל

ב ונתנת לו מלכות וממשלה וחקור הרין מנלין לורי תורה ונעשה כמעיין המתגבר וכנהר שאינו פוסק והוי צנוע ואורך רוח ומוח על עלבונו ומגדלתו ומרבמתו על כל המעשים ארזבל בבל יום ויום ב"ק יוצאת מהר חורב ומבריזת ואומר אוי לחם לבריות מעלבונה של תורה שבל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף שנאמר נזם זהב באף חזיר אשה יפה וסרת טעם ואומר והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות אל תרות אלא חירות שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתת"ת וכל מי שעוסק בתורה הרי זה נותעלה שנאמר ומנתנה נחליאל ומנחליאל במות:

הלובר

ונותנים לו רשות ומקור סדין שעומק סדין פתוח לפניו ומנלין לו רזי תורה מן הסמים: ס"ג והוי נכוע ואורך רוח פוי נכוע ואורך לפים מתוך שכך פתורה מקנה לכעוס שכל הכועס לפילו תורתו כאורה עם מסתכלת המה. מחל על עלבונו מאכיו על מידותיו. ישלבונה של תורה מעלבון שעלבין את התורה סדיו על עליבה על סדין שלפס שנשקין. כוון מעלה כמו ונער בן לכיו. מתרגמין כוף

נזם והב כלף חזיר שליכו משמר שלא קולף ועובר בעשה ומחלים כן תלמוד תכם הפר מטעמים של תורה שהוא מקום המטוש קום ד"ל לעם יפה ומרת טעם כלומר דבריו בלשון נקבה לעם יפה שהוא סוד סוד הדברים מטעמים של תורה דומה לכוס של זהב שכתן בתוכו של חיה ובלבי לדף נבלים ממנו שלמת במטוש קרי ליה קרף. לין לך בן חורין לפי שבני לעם מכבדים ומשתמשים לפניו ומי שליכו עושק הם מתרחקים ממנו שלמת במטוש הוא. ומתעבה בחלילא למעלה מן הפסוק סוס כתב וממדבר מתעב ומתעבה בחלילא כיון שכתבה לעם תורה כתבה בחלנו שלא כלומר הפילם וכיון שמולקס של עולה לגדולה שבח ומחלילו במוס.

לו

בגדור שעיים בשבת שומתו בשתתו לשקדוש כרוך הוא. ולפרך רוש שיכול להקדיש בגוף לעסקם מלויכין בהרשו של תלמיד חכם שליכו בוקע וכותב בכתב ובן במכתב שני למיבקע בולביים מעמ"ב שלה כני לעם כתיב לה תקוס ולה תעוור. לו יוכל להיות ולפרך רוש מה שם נוח מלפרך רומו של הקדש כרוך הוא ומכעל נזירות המקום כ"ה: כדפרשמו לעיל במקום לפ[ומשל של עלבונו ומוח שלמרו ת"ח שמחל של כבודו כמודו מחול. והטעם שיבא ת"ח למחול בכבודו בשביל שמבקוד שוח שלו שם בשילמד מתורה לוקרקפם תורתו במס"ה ומתורתו יהגה יומם: עיין עלין בריש של תשילים ת"מכ"ם הכבוד שכח מתורתו שלמד שוח ס"ו ושם כן שוח ל והוח שלו לכן מוכל למחול של כבודו. ומשל"כ מלך כבודו שוח שם שחלק לו שלהים כמנח הכבוד הוח שליכו שלו וש יפלך יוכל למחול עלין. לבן למד בת תלמיד חכם ;מחול של שלכבודו שיוכל למחול: בכבודו: זהו כוונת רבינו ת"ח שמחל בהנדו מחול מלך שמחל של כבודו לין בכבודו מחל. ומשלתנו ומתחת על כל שמעשים קלו של שלכפיל לומר שיהיה התורה מגלתנו ומרוממתנו להיות לוכבוד שוח. של כל המעשים כשעשה שוח שלוש ושוסה שם שכתוב בתורם שלא יכא חילול סשם מתחת ידו; שמשלו ומתנו יפה שם שכהיות בדרשו בוחש: ר"ל שהתורה מגלתנו ומרוממתנו ויתר של כל המעשים שיש לו תחת שמש בתן כקף וזקב שקורם מגלתנו ומרוממתנו שבר: ויחוליל וכך היה דרכה של תורה קוד חנוך ומפיל מלאתן קי שבעה: לכן מן שרלוי לחלק לו שכבוד ולה לבזות שוח ת"ח לזה כל דבר יסוסיה ב"ל לומר בכבל יום ויום ב"ק ביונקת מסל חורב ומכבות ולומרת לוי לכם לכבוד תגלגוכם של תורם ירבם מגלגוכם של לומרי תורם וחו שסעכם

שנאמר שק הוקל שמתכוונים כשעשה שמתכוונים לומדים . וכן ליתן טעם למה שהזיר בתנא בשלכותם של לומדי תורה מפני מה אלא בשר מזהירו בהלכות פסי תבירו וכו' . הרי את"ה בכלל היו ולמה יצאו נפשי נמן : אלא ללמד שכל מי שלימו עוסק בתורה נקרא נזיר כפירש רש"י במסכת זו : וכן רשיים מה שלמדנו כל תורתן לדבעים שניט שהיו ישראל במדבר היו נזופים למקום כ"ם : ולמה למה נקראים נזופים ונכניל מם : לזה לומר שלימר נזם וזכ וכו' כפי נזם זהב סיה שתורם נקראת נזם זהב כמ"ש שכתמדים מושב ומשורב . כלף הוה שוא לותו הכתוב לחזיר שכלמר כו יכרתמכה חזיר מיער . והכי פירושו כלף חזיר כשכיל שלא יעלה שף ותיתה מלותו חזיר ולף יתעול בכו כברת לותו נזם זהב היה התורם שלתכנו לכן הוה בניפה . ועל תם שפרשנו מעלכותם של תורם שהוה מבוש ת"ר לתר בשבוח שלף יפה ושרת טעם הוה שתורם כמשלה לשלף כלמדנו שמת סיל : וכן בלשון תכמים תם כתורה מסתבי קרא וכו' : וסכי פירשו היה התורם יפה ושוב לשמלים לותו רשע הוה הסוזר . ושרת שנאם ושוא מבוה לתלמידי חכמ מלבר שרה עליהם וכי כך עושים לבני לויה שמה עומדים בשלין בעזרו כשומה בשנאם ודומים לשלטי הניזורים וסילך ילבר שרם לבזות לותם : וכלי לשכין לבריהו מפרש ושוב שלטות מעשה שלטים שמה שכתוב שלהים הוה הוזות על שלטות ת"ת חרות שלא תיזות כשרשו שתם תירות מן המלכיות תירות מן מלאך המות : שלין לך בן חורין וכו' שכי פירושו שלין לך בן חורין מן המלכיות כשלמדנו כ"ש עז מי שעוסק בת"ת . וסם כן סילך יעלם בשעתך לבעת ת"ם : שלרבה בריך שתה לשלא לו שכול כל מם שתשר בעולם לעשות לו . וסם שלר כך וכל מי שעוסק בתורה אתעלם : רומה לומר שקוייב שתה להשלותו ולכבדי ומכיה לשויים מתורתכן הקדוסה וממתשם בשליהל מי שבטיל התורם הבקרית מתכם כשרשו כנדרים ע"ש כתחילה סיה משם לומר תורם ומשכחם עד שכתבם לו במתנה שנאמר ויתן אל משה : ומירושו שכי ומתכה בשכיל התורה שבקרית מתנה מה שכתוב במתנה בשליהל יש לו מיפה כין שלומות שלא יכלו לותנו : ומשליהל בשכיל שתלמידי חכמ' בלומדם עושים בייתם לישראל נש"ם מן שלאו כמות : שתגביס לותם עד למעלם ממך בכל מיני

כבול :

ה"ל למיתני	שלומר	אלו שכר ע' של
שלומר	ג הלומר מחבירו פ"א או הלכה	שעשם למוך
לות ע' מחבירו כריך	אחת או פסוק אחר או	לשתי קרא הושתם
לנהוג בו כבוד	אפילו אות א צריך לנהוג בו כבוד	לשוש כעבדי שתוך
ויסזוק מן השלם	שכן מצינו ברור מלך ישראל שלא	שיין קרא שלר ויהיו
שלרים ומילמד סיס	למר מאחיתופל אלא ב' דברים	כמתיק סוד לפי שתנא
כשמע מכת כל שכן :	כלבר וקראו רבו אלופו ומיודעו	לחיתופל לדוד שכיס
לימ"ל כריך למיתני	וחלא דברים ק"ו ומה דור מלך	יושב ושיני ועוסק
כולם שם סיס לומר	ישראל שלא למר מאחיתופל	כתורה שמר לו לשא
לות ע' לשול סייתי	אלא שני דברים כלבר קראו רבו	שמש לומר ושוני
לומר	אלופו	ושלא

זהלך כבר כלומר מרב אל סכדוס וכולנו:
שובשעם לחכות מנחו שסיים ככתם לבלת
מדרש בקומת זקופה לומר לו ולבלך כבר כלומר
ומקדמי תירלו שבריך לו לבלם ליכנס שם
כמורלך כדי שתהלך
לומת שמים עליו
וכן הוא לומר בית
לבלסים כהלך כרגש
לבון לומת ופחד.
ולא כרגש ככתם שם
בכבל כתו לבי שכלומר
ברוב עם סדרת מלך
כ"ל לבלכת ברגשים
ובמסיבות לב"ה ולחלת
לבוש כערבי משוב
כמותי מיודעי מכם שלי כמו לבשים מכמים
וידועים ומס דוד מלך ישראל עשה לשחיתופל
שהיה רשע ולא היה ראוי לבך קרלו רב ולבוך
בשביל שני דברים שלבם שרוב הלומד מחבירו
מתיבו רשע על אחת כמה וכמה: ועוין ככוב
שלא תורם כלומר שלא תורם ולא מבריך
לבהוג בו שקי"ק עין ככוב בא לו לאדם
לוב על עשקי תורה. ככוב שכתבו יכתבו
ולמה שם כוחבים ככוב בשביל שאם לומדים
לת שתורם וירדפים לוחה בנחלה ועין טוב
שלא תורם כלומר עין ככוב זו שלוני עושים
ומבריכים לאדם לבזוג בו ככוב שלא ירבו
שלומד לו תורם שכל לימודו לומכות לשרת
כגון שילא לנגרת לא ככוב חכמים. יכתבו
ראוי שם חכמים לבחיל ככוב ועוסק חכמים
מתוסים שבוחבים טוב לשייכו תורם אבל
חכמים בשאר לומכות לא.

אלופו ומיודעו הלומד מחבירו פ"א
או הלכה אחד או פסוק אחר
או אפילו אות אחת
על אחת כמה וכמה שצריך לנהוג
בו ככבוד ואין ככבוד אלא תורה
שנ' ככבוד חכמי' ינחלו טוב ואין טוב
אלא תורה שנאמר כי לקח טוב
נתתי לכם תורתי אל תעזובו.
בך

אבל רבו אות כזה. נמר אבלו עכין שלם
לבן צריך לקרלתו רב ולכבדו משל"כ פסוק
אחד שלוכו משמע מיכיח עכין שלם לא יקרל
רבו בריכה: יכתוב פסוק אחד ולא יכתוב
שבשלרים ולמדם מכח כ"ם שייתי לומר מס
פסוק אחד שלמר שתבח כשלמוד צריך
לקרלתו רבי כמו לותו פסוק ולשבח לריעך
כמוך פסוק כלל גדול בתורה. משל"כ
הלכרים לקיים הכזכרים במשבח לא יקרל לו
ר'בריכה. יכתוב הלכה: ולא יכתוב
בשאר לכרים ולמדם מכח כ"ם. שייתי
לומר מס הלכה דקלמר במפורש בלד מימן
דמ"ב בחג"ה שבי"ל. דקיימו שלמד לבלו
פשט הלכה: משל"כ פ"ק שלמדו בהשבחם
דרך פלפול בעלמ"במפורש בלד שם לריכה צריך
לקרלתו רבי בריכה: ולריכה קשה עבשיו
שבריכיתה לסיפוך. יכתוב פסוק אחר ולא
יכתוב שבשלרים ולו שייתי לומר כפשוטם
כמו שהוא לפכי נו: לך וקשה מה שלמר

אלופו וכו' ומכיון שעמו רחוים מספקות ואתה לכוש כערכי אלופי ומיודעי כיון כאמור בפסוק זה שהיה קורא לו רבו תוכח אלופי ומיודעי שמענו שהוא מפורש בפסוק · וכו' מ"ל · ואם תרבה לומר כמה שקראו לו אלופי זה פירושו כמו רבי : אם כן קשה למה שתכת כופל ושונה כאומרו קראו רבו אלופו ומיודעו כך ישתוק מהם" וכשיבא לפסוק לאתה לכוש ואין שיהא משמע כמו שהיה אומר אלופו כשמע שהיה קורא לו רבי מפל"מ עכשיו שהוא מזכיר שהיה : ע"כ צריך לאתה לומר שיש חילוק כין רבו לאלופו ואם כן קשה מכ"ל שבדר קרא לאחיתופל רבי : לכן לע"ד שיש כשמע שקראו לו רבו: שכתוב כפרק נ"ד סימן רמ"ב שאסור לתלמיד לקרא לרבו בשמו לא כשיהיה כמוחו: ואפילו לאחרים שמא אסור אם הוא שם פלוני שמין שכל הגדולים לקראת כן · מזה דייק שמואל ולא אמר ואתה לאחיתופל לכוש כערכי אלופי וכו' לפי שהיה מותר לקרותו כך אפילו כשהיה רבו מוכהק כדאמרינן שם כ"ד אכל מותר לומר רבי פלוני · וכל דור שהמיר עליו אפילו כוש ס"מ שהיה כ"כ חשוב כעיני ויותר מרבו מוכהק לכן העליס שמו ואמר שתה ואתה לכוש כערכי אלופי ומיודעי : אך קשה אם קל ומומר הוא זה · לפי שיש לפרוך מה לדוד שלמד ממנו שני דברים · מש"ל הלומד מחכירו פ"ק וכו' אות ל' · מבל לית לימר שהוא מקויב לקרותו רבי · גם ליכה פרכא כשכיל זה אמר מה דוד אלך וכו' : אמר דוד וזאמר גם כן אלך כאן שפי' רש"ל כאחיתופל כ"סימן ד' כשם יהו כאלך דוד אילו שיש דוד ואלך אלך מכ"ם עכשיו ז' שהוא דוד ואלך עמה שתי רעות עיין עליו שם לשון רש"ל : וכן הוא במשכיו זו אם היה תאבר אם היה אומר אם דוד שלח למר מאחיתופל וכו' וכי לא היו יודעים שהוא אדבר כדוד שהיה אלך כישראל שהיה כימי אחיתופל . וע"כ היה צריך לומר שאדבר כדוד אלך . דל"ל כשאר כן אלא שהיה שתו דוד שהיה כן אם ק' שהוא זה שלימא שיש כאומרו רשע כאחיתופל : לי שמא היה אחיתופל גדול ממנו כחכמה · לכן קרא לו ר' שלא ע"כ כדוד אלך אדבר : וז"כ למה זכר לא שתו דוד ואם אלך ישראל . שלא לכך תכת דוד ואם אלך ישראל קונאיל ואלך ממנו שני דברים אחת כנד דוד שהיה ת"ח ויודע לומר ומילי דאגדתא על שהיה אלך והלך בקומה וקופה כאלך שהוא שהולך מעדכות ומתגאה · והוכיח שני דברים שהיה כרשע אל כאומרו זה : ואכשיו עושה שהיה ק"נ: ואכי אתכי אה דוד אלך ישראל שלא אלך אחיתופל שני דברים כדאמרינן פ"ק כנד דוד שהיה ת"ח . ואחר כנד שהיה אלך ואיה כאחת כו ת' משמיענו שהיה אתנגה קשה לו רבו . שלומד מאחיתופל אכר אחר כמו דנד שהיה לומר לכר אחר . שהרי לכסוף כו ככוד : ואין כבוד אלא תורה : דוגמא לומר אה שהוא מכבד לרבו שהיו מכבד לעצמו כ"ש לתורה הוא שעושה ככוד תורה כאחיתופל כרבו : מהשתא זה כאומרו שם כ"ק אלך סימן רמ"ב אפילו רב לתלמידו יעשה לו כידור קטן : שלאמר כבוד חכמים יהא לו כי' אחיתופל לת"ת יהא לו שם אחת שהוא לכבודם אחרים כמו וכל מכבדי אכבדנו ומדרשו על מאן דמוקים רבנן וכו' ונתת שיח יעשנו טוב ואין טוב אלא תורה וכו' · ל"ל ואין טוב אלא סנ"ע שיהא לו אלא תורה כשביל התורה שיהיה ג"ע : ומכיון שהפסוק כי לקח טוב הוא סנ"ע נתתי לכם כאומרו כל ישראל יש לשם חלק לשולם שכל לכן תורה אלא תעזבו שלומי ובשבילו לית לשם זוכים לרב טוב :

ד כך חיא ברכה של תורה פרי
כמלח תאכל ומים במשורה
תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער
תחיה ובתורה אתה עמל ואם אתה
עושה כן אשריך וטוב לך באשריך
בעולם הזה וטוב לך בעולם הבא
אל תבקש גדולה לעצמך ואל
תחמוד כבוד יותר מלמודך עשה
ואל תתאוה לשלחנם של מלכים
ששלחנך גדול משלחנם וכתרך
גדול מכתרם ונאמן הוא
בעל מלאכתך שישלם לך שכר
פעולתך.

גדולה

מלת

פת כמלא תאכל: לפי שעל פעמים הוא
לומר שיעמוד בחיי צער כלי ללמוד
תורה שלא יהיה לו פרנסה שלא פת
כמלא תאכל ואין לו כך וכפות ליתן שלו על
הארץ שלא תמנע
מלעסוק בה דפוקך
לשמוע לקולם מעשר.
במשורה מדה קטנה:
על תבקש גדולה
לדרוש טעמי תורה ול
תחמוד בכוח להתכבד
בתורתך שמתוך כך
נראה כמי שעושה
שלא לשמה שמלחך
גדול מפולחנם סוף
שכר שתקבל על
למודה של תורה:
כל יותר מלימודם
יותר ממה שלמדת
עשה מעשים טובים
ויקיום מצות כדאמרינן כל שהכתתו מרובה
ממעשיו הכתתו מתקיימת.
שהמלכות

נופלת כדאמר לקמן מי כ"ש לא ידע לכוון
ערכה ולא תמנע כארץ המיים ופירסו על ולא
תמנע כמי שהניח מיים לת כפנו בהליכות
לכילה ושתיית לבן לחמר התבל פת כמלא
תאכל. וכו' ואף על פי כן ובתורה אתה עמל כמו שעשו חכי שלשה מכוכים לחבלה שמיתה
היה: ואם לאתה עושה כן. לחר מלת כ"ן שעולם ע"כמו שלי"ה יחי שכותיכו שכעים שכה:
ויהכי פירושן ואם לאתה עושה כ"ן כל ימי חייך שלאתה חי בעולם שלמלמוד מתוך שבער. לו
לשריך בעולם סוס פי' כוח שלאתה תוכל ללמוד בתורה מתוך שבער לו תדע שלאתה בשכח מאמרים
של להכה בשכיל שלין כשס כיטול תורה. כלרשו לל על השמוך לשרי הנער וכו' ותשוריתך
תלמדנו. ואל לאתה מיקוקני לת לשך יפסה ס יוכיח: ושוב לך לעולם הבא שלעיל
ושיו קיים תלניים לך בעולם סוה כל יחיך כגדו יהיה לך טוב בעולם שכולו טוב: לחכם על
תבקש גדולה לשבחך ללמוד בשכיל לשיות לך חיים גדולים ליהנות מה"ת וחו"ח לת בשך שמוך
שכל שכשכה מל"ת כוטל חו ממכו. ואל תחמוד כבוד יתר מלימודך. רוצה לומר בשכיל
לימודך שלאתה לומד תרבה שיכבודך לחכים. ואל תתאוה לשלחנם של מלכים כלומר שלמלמוד

כשביל לסיות מלות מלכים כדרכו של מלך מלכי הכלכי. לפי שבעשותך זה לא לית כוחך
ומחשבתך לעשם שמים: לכן לא תתלוה וכו'. רק תזהר בעיניך תמיד שעשלחך מה שים לך
עתה סוף גדול מעלם. וכן וכתוב מה שים לך עכשיו סוף גדול מכתרים ואל
תהיותך לבבך עלם עם עלהים דע כי וכאמן בעל מלאכתך סוף הקדוש ברוך סוף שיעלם לך
שכר פעולתך:

או ויכל להיות שהתכל קלי על מלאכתו כמו שפרשתי מעלות תורתנו והיולך גדול שכחה
שמניכם ומבלת כלים מנן: לכן אמר כך היא וכו' כי הוליל וכך היא דרכו של תורה
שמניכם ומבלה. מן הדאוי שהכן לדם ישבול לזה ישורים שילמוד מתוך הבער כדי שלא ישבול
מלכו הנהוג בעולם זה זם שאמר לאר כך פת כמלא תאבל וכו': ואם לתה עושה כן לא לאריך
וטוב לך לאריך בעולם זה שהתורה מניח עליך. וטוב לך לעולם הבא שלא ישבול שלחך
כולם. ורוכה שהכל לומר דברינו לף לאותו ת"ח שיש לו שלחנות ישבר נפשו כדי שלא
ישלח כל תלוותו וידמם בעיניו כאילו הוא לוכל פת במלא וכו'. כאמרו לאר כך אל תבקש
גדולה לעצמך: ואל תשמוד בכוח שיכבדוך אלשים יותר מליאוך כדרכו לעשל וכן ואל
תתאוה לשלחנים של מלכים להעלות לפניך כמו שעולה בשלחן המלכים לשתעדן בשלך
כאילו מטעמים והא דו לך בלבד ורק ובקר שרוכים. לו כשתשמע לדברי ותשתעט עצמך
לף שים לאל ידך לעשות דע שעשלחך יהיה למעלה בעולם הבא גדול משלחם של המלכים מה
שרלות בעולם הזה: וכן וכתוב תהיה למעלה בעולם הבא גדול משלחם של מלכי העולם
הזה. וכאמן הוא בעל מלאכתך הקדוש ברוך הוא שישלם לך שכר פעולתך שנאמר ואתה לומר
מתוך נער:

צריכים אלו לעודני
מה אמר
במלכות וכשוכש
הלשון מעלות בלאמרו
המלכות; בשלשים
מעלות וכשהוא וכו'
הוא מן וזכשוכש
עולה למלכות שהוא
מוסיף על ענין ראשון
בשכל שגם כשהוא היית
בשלשים מעלות.
וכך משמע
שמואל גם כשהוא עולה
על המעלות שלשים
ותורתינו שקדושה

שהמלכות כשלשים
מעלות
אותן שכתובים כפ'
שמואל כשבקשו ישראל
מלך ואמר לשם דעו
כי כך וכך משפט
המלך וכשתקוני שם
שלשום דברים עם
אותן שכתוב בשכינדין
מלך לא תן ולא לרבין
אותו וכו'. וכ"ל
מתכות בהוא תן
ירמקלס ול' כורוסלים
וי' כנבולים: בלאמר
וכילקח שחד לבו נכוה

ה גדולה תורה מן הכהונה ומן
המלכות שהכלכות
בשלשים מעלות והכהונה בכ"ד.
והתורה נקנית במ"ח דברי' בלימוד
בשמיעות האוזן באריכות שפתים
בבינת הלב בשכלות הלב באימה
ביראה בענוה בשכחה בשמוש
חכמים בדקדוק חברים ובפלפול
התלמידים בישוב במקרא במשנה
במיעוט סחורה במיעוט שינה
במיעוט תענוג במיעוט שחוק
במיעוט דרך ארץ בארך אפים בלב
טוב באומנות חכמים ובקבלת
היסורים.

שלו׳ שכלמר יום לפני עמדת לפני ה׳ אלהיך בחורב ולהלן בעלי קריין לחבור ס ומתוך קלות דמסוסל לדם ודרחור לבו הוא בא לילי קרי: כמשמעו לפי שאין מסכיכה סורה מתוך הכעב אלא ממוך שמוקה: כיסוד דבעת כמיעוט שמורה דאמר מר לא תורה לא בשמרני ולא בתגרים ׳ כמיעוט דרך ארץ שלא ויפא מגוי עם בני לדם בסוק. בקבלת הדיבורים מקבל סיבורים מלפניה:

תתסרק

לומר שלפני מצלית בשביל לומדי התורה שלא יתבטלו בלימודם ולמדו מתורתינו שקדושה שסיש מעולם על מלכות וכהונה וכתר תורה עליהן ואף על פי כן לא נאמר אלא כי אם דברים שסיש נקנית בדבר ס נעלמה ׳ מה שאין כן שאר מקח וממכר כמכואר בח״מ סי׳ קפ״ט. שכל אחד יוכל לעשותו: וכל פרוטה לו טוב יכא ויטול ומוכחת בקרן זוית כך יסיו שבעלי תורה בקרים בדברים ולא יתבטל יותר מפמיכת שלמדו על ידי להלות שתורתינו שקדושה סיא עיקר ומעולה יותר מכהונה ומלכות לכן לא רצה התנא לפרש מעלות מלכות וכהונה אלא דברים שבתורתינו שקדושה ׳ לומר שאין מקומה לפרש ולכלול לותה בכלל אחת: לכן מפרש רבי קורתינו ופניה ושייר למעלות מלכות וכהונה שאינם דומים לתורתינו שקדושה בשום דבר כלל: למעט כדי לבא לעיקר לומר במלכות וכהונה מעלות ובתורתינו דברים שוא שתדע שבמקום שתמצא מעלות פרוך נם כן לומר יורדות לפי שבעלייה אויר לומר ילידה כמו ובכם מלחכי לחלפים עולים ויורדים: וכך היה במלכות וכהונה שהיו יורדים ממעלתן מחורבן בבית. משא״כ תורתינו שקדושה שהרי היא בחזקת שתהיה בשם עתה בכחה זו: ולא שסדורות מתמצטים. שהרי תכף כימי משה ויהושע היו הדורות מתמצטים עד שדרשו על לוי לאותו כלישה ׳ ונ׳ חלפים שלכות בשתכחו בימי יהושע במלא שסתורה במקומה עומדת בשהיתה בבני כך היא בשהרת אלינו לכן לא נאמר בה מעלות פנילו ולא היתה בה ירידה ׳ אף שלא מלכות וכהונה שירדו בימי קורבן בבית לכן נאמר בשם מעלות לומן רב בפל על לומן: והוזיל וכך הוא תבין למה שאמר מלכות בשלשים מעלות וכהונה בעשרים ושרבע מעלות: ותורתינו שא״כ דברים: ונקדים אם שאמר שרב בנלון מוס״ר כתן שפירש בברכת המזון למה יש שלש לשונות מן לחן עד ועל כל טוב תקריב שם וכתב שפוש נגד שפת של ה״ם וכו׳: כתב הרב הנ״ל וה לשונו ׳ שבבר ירוע שהלבבה מתחלת להאור מש׳ לחתם וכבל יום ויום שולבת ומאירה יותר עד ט״ו יום לחודש ׳ ומן ממשם עשר יום ואילך היא הולבת ומשתרת: וכן מבינן מלברתם עד שלמה ע״ה דורות: ולברהם שתחיל לשקיר שנאמר בשפר יצטיהו בימין מ״ש מי העיר מזרח בדק וה׳: בא ובחק ולא שנה הלוי: שבאמר

ויזרע יצחק וגו׳: וכתוב בספרי תהילים אור זרוע לצדיק וגו׳. כח ועקב וסופיה אור שכתוב
בספרי יעשיהו סיתן י׳והיה אור ישראל לאש ולחר כך יהודה פרץ חזרון דם שמכוך כחצון שלמון
כותנו עובד ויצי דוד כיון שכתב שלמה בתחלת ספרו שכתוב בספרי ד״ס מי כ״ט ויושה על כסא ה׳
למלך. ומשלמה ואילך התחילו מלכים פותחין וסולכין עד שקיה וביון שכתב נקיים מה
שכתוב שם ולית עיבי כקיסו עור ולכתבו מתפללים וכו׳: ויחזור הכתוב ליושבי שכתוב שכתוב
כט״ו דור סביו משלמה יצ שקיסו. עד כאן לשונו. כמנח שהיה שתחלת ממשלת ישראל מן
שכרסם עד שקיסו שסוף עולם ל׳דורות. מלכרסם עד שלמה סיו ט״ו דורות: ומן שלמה
עד שקיסו סיו שולטים ולכים היו נם כן ט״ו דורות הרי לך שלשים: לזה אמר שמלכות
בשלשים מעלות: שוחל ולא היה יותר כ״ל שלשים דורות: ומן שכרסם לא פסקה מגדולה
לף שהיו משועבדים במלכים כבר היה בהם לותם זקיקים שהיו במלכים כדמשמע כרעז בפרשת
כשעלותך. וכן דרשו רזל שכתוב לף בעשה בהם שכתוב: וכן לותם שוטרים שהיו רודים
בהם שכתוב במנח שלח שלח שפסקה גדולתם מלכרסם עד בקיסו: והקדוש ברוך הוא יקוים
שכתוב ליושה: וכתוב בכ״ל מעלות. כשתסתר ו׳דורות מן שכרסם עד משה רבינו ע״ה ולא
היתה שתחלת שכהונה לשיות בלהרן כמנח שיאמר כיצד עד שיבן בית והוא עד בקיסו:
כ״ל דורות לכן היתה לה שוסף כל״ל מעלות: ושלש שפסר לאך ישלה למלכות שלכם שם
מלכרסם עד בקיסו רק שכהונה שתחלה ביחזקל שסף דורות שיות מן שתלכות שלכם כלשון
ו שם שהיה לברסם כהן כדרשו זל פרי כבר היתה בשלה עד שנגלה יחזקל ממנים זה היתה
שכם וכה חוזר לזוות ביחזקל כמנח שהיתה שכהונה כיל יחזקל מה שהיו עובדים לפני ס׳ בכת
שמקדש כ״ל דור לכך לכן קיתה שכהונה כל״ל מעלות. מעשם זה לענ״ל תיקון דוד שמלך
ע״ה לשיות שכהונה כל״ל משמרות. לרמז שלש ישמעו לפני שלעשות עבודתן בבית
שבחירה כ״ל כ״ל דורות. ולחר כך ירדו ממעלתם. משל״ל תורתיהו שקדוש שכתוב
במעלתה בשקיה כדרשו ולשון בעלה: לכן אמר והתורה נקנית בל״ל דברים לשרות
שכשלתה נגדולתה: וזוה שלותיות מ״ם בני נדולה לרשון כך הוא עומדת נאין כאם שוס
הפרון: לף שחברון בנו כדרשו כי אין לבר לף משם: והוא כתוב שכרסם שדורות
מתמעטים ושולכים שלין שלכות שוים: עד שכרסם אל שם לשמונים במלכים שלתרונים וכו׳
ולף כיוצי יהושע כשתנו שרלות שפני משה כשני בני יהושע בלבשה.
שמנח שהעיר בשחרה בלותה נדולה כמו שהיתה ביוצי משה: ובאשר תשא זה נשא לבילוך
שמשנה כולה: ובכלר במשכן זו ב״ל דברים ובמשכן ל׳ זו כ״ל דברים שבשחרים: כפי
שמנחתי המשכיות חלוקות במשכני. ולתמיה לומר בלילוך ובשא שבריך הבן שרש ללמוד עם
שחרים כדרשו בשיוכין דוד דנלי מסכתא בלמר בי ירלוך וישחטו: שמואל הלא נלי שבשא בלמר
כו בכל אשר יפנה ישכיל ושמיע מכ״ל שמחל לו שקיום ברוך הוא שכל לותו עון שלמר מחר
לתם עמי: עמי במחיתי במנח שתם לתן הבן שרש ללמוד לשחרים אז הוא ניושב עון כמשמע
מלמר מג״ל שמחל לו הקדוש ברוך הוא שכל לותו עון: לזה אמר שלימוד שבריך ללמוד עם
שחרים: ושמיעת אזן לומר לף שסוף שכל שלף שכבר הלף נדולתו על ומכבד לת שבמן מבית שהרים

לפילגש שעשה לאחת: כלומר שעשה בשכבת זרעו שפוגע שומא היולד ומשלשלין מלא ויקח שפרי כמה שנים כשלקח פלוני זו וכו': לוקח לומר בשמיעת לו בעריכת שפתים שבריך לפתוך

הג"ה

כוס יוכן המלחמה כשכבא מפיר ליכו מפוכח תורם גם תפילתו תועבה לפי שאין כ"ם בלא חילוס. ודרשו זל לוסבי שברי ניון מכל משכנות ישקב: לכן תפילתו תועבה.

בשביל שאין השכינה שורה כ"ל כתוך ל' לומות של שלכם לבד והולכל ושוב אין שם כח בתפילה ולא היה כח בשלכם: לכן ליכו ווכה של שמיעת בתפלם.

יאמר מלשון הבדיקות והן לאחר שפתח יסב כלומר. במנח לשלשו שתי מפקעות משמע שיסבן שרב ותלמידיו כמורח. לכן לומר שהכח שכי לשמות כלומר שבדקם אחד לרב ואחד לתלמידים. ואם תרצם לומר שים פילוק בין שרי לשמות בין לומר לשלח תרן שכי כדרשו זל יהא מורה רבך עלך כמורח שמים: לכן כאמר שכי לשמות לומר ושלח שבריך להיות לומר שבריך כמו שפוך נהלם שמים: לו תרן שכי תרבה לומר לומר סוף יותר מילה: לו להיפוך בן לותו על התלמידים שבריך להיות עלושים כ"מ לות מסמים וה"ת: בשנות ירבם לשרי שכן לשם כשכיה נדק ולהיות ירלשמים כדרשו עשה עבים שבלו לעקבה שם שעשתם שכשם שבטרם לרשם שכלומר עקב עכוש ירלת ס'. בשמשם שסשורה משמע שלשים ותנשים שקודי ס'. שרים משמשי לב. בשמוש שכשים כדרשו כל שמוכש תלמידו שלשמו מוכש שסד זהו שלמר כשים שבשים שיהכו שסכשים שים שמו תלמידים: בלקוטן שבשים רוכש לומר שידקדקו שלמודם כדרשו שבשתא כיון דעלעל: ושבי שבים כלל שי"ת". ולמר חברים שלא ילמוד יחידו כ"ו דווקא בדקדוק שבים: כדרשו שרה שלו שכ"ם וכו'. וכשלמול שתלמידים רוכש לומר שוכש מקדר שת תלמידו כשלמרו שכם ורבה לשדודי לשכני קשתו: כיוסב כשקרא כשבשם כיון שדרשו שקרא ליכם שלם. משנה שרה וליבש שלה: לכן כא לשוסיר שתכל שילמוד שבן שלם כן כשקרא כין כשבשם. והלבה שיכוברין לשוסיר עליה: קוראל ואין לך שלם גדולה שיושבה. כשיעור שם רש: כלומר זל ישם תורם עם דרך ארץ וכל תורה שאין עשה שלאכה שופך כטלה. לכן בא שתבל לומר נם נוגע שקורש שיעשה שעשו שחורש גם כן כדי שיכול לשהו לה שתקיים שבלו לעולם: כשיעור סיכה: כשכוהר כ"ם פי' כ"ל ש"ם ש"ל ללמוד בלא סיכה שבשים ישן וכלבה שלא יפריך כה שלשוה לישן כיום יותר משכה. השום שסוף שיהין כשתי ואף כוה שמעט לא תהא בוכתו להכלות גופו שלא לשסוק נופו לשבודת השם יתברך זהם כמעט שיכה. כשיעור תעכוב שיתבבא שת כשהו גם כן מעט כדי שיהא כדוק לשבודת שתקוק.

כשהוהר שם ש"ם כבל דרך דעשו כל מעשיך יהיו לש"ם. בשיעור שמוק הוא שהשתוק מכשיל

הברת מקיש על
מס קלי
סם לפליגו רוצה ליזכ
לפכו מי פס"ק נדול
מקמו מס סיוסק בא
לפשמיעכו ליוסק ומלא
לכו ליזכ לרפס לפכי
יפלא"ל ורפס פיוכה
פיוכה ליתן לת עצמו
לפחוק מכל סכריות
סיאמרו לו רפס סדוס
זה ככנס לפכי ולפכים
ממנו לסיות ברפס
הקדושים: זכן למה
שאומר הכר כפס
לאמרו מכיא נפולה
לעולם אס כמה פ"ס אמר
ותאמר אפתר ונו'
וכי כפכיל זס סיתס
הנפולם בתה. הלא
עדיין עכדי תמורס
סיכנו הכרי חכמים

ן

ו המכיר את מקומו ודשמח
בחלקו וחעושה סיג
לדבריו ואינו מחזיק טוב לעצמו
אהוב אוהב את המקום אוהב את
הבריות אוהב את הצדקות אוהב
את התוכחות אוהב את המשרים
מתרחק מן הכבוד ולא מגיס לבו
בתלמודו ואינו שמח בהוראה
נושא בעול עם חבירו מכריע ילכף
זכות מעמידו על האמת מעמידו
על השלום מתישב בתלמודו שוא
ומשיב שומע ומוסיף הלומד על מנת
ללמד והלומד ע"מ לעשות המחכים
את רבו ומכוון את שמועתו
והאומר דבר בשם אומרו הא למדת
שכל האומר דבר בשם אמרו מביא
גאולה לעולם שנאמר
ותאמר אסתר למלך בשם
מרדכי.

גדולה

מתרחק מן הכבוד
ואינו רוצף
לחבר שבעוד כחבר
חביב לפו. סונא
ומסיב כמי שהוא חיה:
כלומר שאינו מסיב
את עצמו לתילה
כדי שיסיב חבירו
סנוכה. ומכריע
לכף זכות הדן את
חבירו לזכותו
ומעמידו על האמת
דוקף לאמת
על הכל שומע כל
מה שרבו אומר לו
ומוסיף אינו יכול
לסתור את דברי
רבו: והמכוין את
שמועתו כשהוא מורה
הוראה מבין בתוכו
עכין שאומר לו רבו
אבל אינו מוסיף
דבר

לדבר עבירה בלמדו שתוק וקבות רצה מרגילין את פלרם לעבירה ו לו מטעם שלמור למלמות
שתוק פין בעולם הזה: מסל"ב מיעוט שתוק לבעלים כדי שלא יבא לידי כעס מדוכם
שלילה ואז אינו יכול לעבוד הקדוש ברוך הוא יעבוד מיעוט שתוק. כמיעוט דרך הוא
תפשים לפי שעתה ת"ח הוא בלול שבת כמפורש בס"ק פ"ל ת"ר כדרך לפים. כתלמוד לא
הקשרן תלמד. לבן דריך הת"ח להיות בדרך לפים: ועיין לעיל בפ"ם במסכת ב"מ
שבשמי על דרך הוא תוכל לפרש במסכת זו על דרך לפשים. בלא טיב סילמד עם תלמידיו
פלא טוב ואז בלי שפק לימודו יעלה יפה ויבליח: כדדרשו זכורכם לברכה במסכת
טוב עין הוא יבורך על הפסוק כי שמך משה את ידיו עליו: לבן שלא לימודו יפה צא יהושב
בתמונת תכמים שלא יהא תלמיד שם ושלום על תורת תכמים. ונקבלת סיפורים כמעשה
דר"ם בר' שמעון בב"מ פשים קולא עליפס לחמי ורעי ושוא פשיפורים ממרקים העיונות
והקלים כרוך הוא מיבר לבדוק בעולם הזה כדי למהר מכוא לעולם הבא ושוא בשיפס כלשם
נפשו לרעון:

דבר לומר שכך למד לו רבו אלא שם כן למד לו רבו: כ"ג שיך לעיל. למשכם כ"ב' זה בייסוד בהכמת דמרכה יסיכה מרכם תכמים כל"ת תרכות ירבעורת בלעז כמיצוע סיסה ליהנות: כמיצוע שמוק קשה לבעום. בקבלת סיפורים כלמדיכן בברכות לפרי הגפר לפר תיפברכו יס לימתי בומן שקורתך תלמדנו שהקדוש כרוך הוא מכיל יפורים של אהבה לעופק בם להרבות שכרו לעה"כ. בעריכת שפתים שיהו מנחנם כל"ת אלא שיהן בלשון ומוכיח בשם ר"ל מתקיימים אלא בסוכלות פה דכתיב כי חיים שם למוצאיהם כפא. בכוונת שלב בשכלת שלב ואל שמעתי מה הין זה לוש. בלימה כלמדיכן וכו': בשיעוד תכמים שמוסק ובכתם כל"ת לשמוע בכריסה ולשמען בקדוק תכירים לומר בתכורה. ובפלפול התלמידים שיתלפלו לפכיו ויסכמוסו: כלמדיכן ומתלמידי יותר מכולם. המכיר את מקומו שעופק בתורם כל שעם: דמתוך כך מתקיימת תורתו בידו מקומו קרי לעצמיס ולרעות שסוף מכין כשלבש כלמדיכן בשכסדרין כשלבין את סדין למהר המסייר. לומר לכי במקומי לומק התייר ולוקחו טעם שנמו שזכיתי לחם שלא מפלתי בלייר לחברת לזכות וכן שמוכש שמחת בשלקו שהם דולק בעבריכו. ילכו מכוין כם: פייר לכריון שיעשקו עמו. ומביא לחת להוכיח ולהגביה כברי רב. לבני אדם כחת רוח לוכרו שתקיים מכות כלמדיכן מם ריק כיהות כחת רוח לבני שלמדתי. וכעשה בשכי ילכו מחזיק טובה לעבראו שיהו כוסס תן בלבו על עבמו שהקדוש תורה שברי לכך נוסר ילכו מגים לבו כלומדו שיהו ילכו להתגאות עליהם ולהיות שתם בעיניהם כדור שתלך ת"ם

שהיה שואל לרבו ומה זכיתי יפה חיותני וכו׳ כוסף בעול עם תכירו לינו פורס עצמו מכיר מכריע לכף זכות כדדרשו בקידושין פ״ל לעולם ירגיל לאדם כלפי חבירו וכתיב וחכו חביב עשה מנוח לחמת לחברי לו שהכריע לת עצמו ולכל עולם כולו לכף זכות זהו שאמר ומכריע לכף זכות: מעמידו על החמת מעמידו על על השלום: הוא שדרשו לחמת לחמר לחל יכרח שלומו שקרים וכן שלום לחמר לחל יכרח שכולו כעבי קטטה עיין עליו פרשת כרחשית כרכם ולחמר ככתן חת״ח הוא מעמידו על החמת. בלשם העומד על תכירו ומכחישו. כך חת״ח עומד על שלמת בשביל שיעשה כלחיובה ומדקיק עצמו מפקרים: כמנהג לינו כמו שלחמר לחמת שכולם שקרים. וכן מעמידו על השלום כדפרשתי שת״ח עומד על השלום לומר שלינו כדברים: שיהיבתו שהבדיקים בכל דור ודור רוח״ק לעשות שלום בין הבריות מתיסד כתלמודו ירבה שהוא מסתם עצמו כחלקו מה שלחר לף שהוא דוחק תכירו בכף לחד יותר ממנו לינו מקבל לותו כשביל שהוא מתהר לשמוע יותר ממנו לך ורק הוא מתיסד כתלמודו כלחמרו מה ככך. הוא זכה ללמוד ספר זה בשתם לחמת: ולחי זוכה לשכתייס בין כך ובין כך לנמור לותו כמו שלא- לן ורבה לומר מתיסד כתלמודו כלחמים התם לשוף מבקש תלמודו ולינו מובח ויונח ללשטם שבריות: וסכי פירושו הת״ח לוקבל לשונא בשפו ולוכל קשעם כלי לשלות כרי וחזק לעבודת המקום כ״ה לף שהוא לחד מבעודין לחכול כחה פעמים ביום בהיות שהוא מניע לכלל הבדיקים לו הוא מבא עצמו מלותם תכילה לף כי תערב לבשפו הוא מתנבר על יברו פעמים ושלש עד שהרגל בעשה לחמר כך טבע: שואל ומשיב שלם הוא שואל לוזה דבר מתכירו לברבו לחמר כך משיב ומחזירו. שיהיבון מתעשה שרשה שהוא לינו ולינו משלש. רק כמעשה בדיקים כש״ס ובדיק מוכן ובותן וזה שלחמר שואל ומשיב ולח לין חילול השם חבל מתחת ידו שמשלו ומתבו יפה עם הבריות: כדדרשו בזומא ומוסיף כדדרשו לם שמוע תשמע לם שמעת בין תשמע בחלם. כך החכם שומע בין שלחמר בבר הוא מחר עליה. לבן קוא מוסיף שוכה הוא לבוסיף עוד. כלומר ע״מ ללמד כדדרשו לל היינו לחמר רבי נחלונים מעשי חיוח: ומפורש השם שהיה מתני עם חלו תלמידים שהם שדרים ועם חלו שהם שדרים לחריס ולחמר להו עד לחוזל ולתני לתניתו כהדי וכו׳: זהו שלחמר שלומד על מבא ללמד שילמדו זה עם זה: ושלומד על מבא לעשות ירבה לויזך לתלמיד הגון שיעשה ויקיים מבות ה׳. המחכים לת רבו שכוונתו לשם שמים הוא שהוא שואל לרבו כדי שע״י זה כריך שרה לשוב חלין כ״ל פרקי במנה שהרה מחכים על ידו ולין במחשבתו לקבוע ולחלוק על רבו זהו שלחמר לחר כך ומכוון לת שמיעתו מה שהוא שומע מרבו מבוין לשמוע ולקבל ממנו. ולחומר דבר השם לומרו ולינו מתעלף בשלית שלינו ועם זה עוקה שהשתותיו זוכות בקבר ולו הוא גורם לתחיית לשיות. כדפרשתי

פסקלמת ספר זה עיין עליו סם׳ לזה אמר לחר כך הא למדת שכל שלומר לכך נאמרו מכיון נגאולם והוא כשכיל שלוא מתים מתים שבזי ותין דנכיים כקכרם כמנא כוגרך לפיות הגאולה כמו שתהיה בגיאת מצרים׳ ומכיון הפסוק ותלמד לפתר למלך בסם מרדכי כדי לומר שלפל יפלל לחפ פלפ בשמנת כתם וכמם מכזיים יגיזון לכריפם כסם ׳ נזורם והיו במם מתים ולים לפיפה הוא פגיזל לגאולם לתנו׳ לזה אמר ותלמד לפרר אל המלך בסם מרדכי וסם קיתם פגאולם כיהוש׳ וחף שהיתה הגאולה לח היתה גאולה שלמה כדרשן במגילה פ״ח שפשכיל זה לח תקט לומר הלפ כפוליס סיכי כתיב עבדי ה׳ ולפ עבדי מחשורוש שלי עבדי לחשורוש לכתחו עיין עליו כמגילה לשון נמרל׳ כמכיל לפ שם׳ חותם כפ׳ אחשורוש עבדי לחשורוש חייכו׳ כך ככל דור ודור הלומר לכר כשם לומרו מכיל לזה׳ גאולם סיכל כם על ידו׳

ובעו״ה כ״כ תקיפו הכרות הזה מזכח לת זה ולין בעבל כם מכיל כניסו ולין פוטם כפגע למכם עדיין עבדי לכתחו׳ מתוך פרות הסעבוד ובריכים לשמבע לקעובדים לגלילים כמו כגאולת לפתר׳

שהיא נותנת חיים לעושים לוכל פירותי׳ בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא כי חיים הם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא ואומר רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך ואומר עץ חיים למחזיקי בה ותומכיו כאושר ואומר כי ליוית חן הם לראשך וענקים לגרגרותיך ואומר תתן לראשך ליות חן עטרת תפארת תמגנך ואומר אורך ימים ביכיגיה ובשכיאלה עושר וכבוד ואומר כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך.

ר״ש

גרולה תורה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא שנאמר כי חיים הם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא ואומר רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך ואומר עץ חיים למחזיקי בה ותומכיו כאושר ואומר כי ליות חן הם לראשך וענקים לגרגרותיך ואומר תתן לראשך ליות חן עטרת תפארת תמגנך ואומר אורך ימים ביכיגיה ובשכיאלה עושר וכבוד ואומר כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך.

ר״ש

מאי ולומר כמשל׳ זו׳ לעכל סתכלו כל לפרש הכל כסדר׳ ופוף מתחלם קיימו מקבלים פתורה מקר סיכי׳ ועתה כל לאחר הכולל כסדוף ככתן לפוסף לומל תורם כדרכיו נכידה׳ וסכי פירושם׳ גדולה תורם סהיא נותנת חיים לעושים בעולם הזה ובעולם הבא׳ ירכם שפתורה נותנת סתי חיות׳ והוף מם סהכן לחדם חי על סחלמם ע׳ שכם׳ ומכיא לותו לעולם הבא לעולם שכולו לרוך וחיים׳ נקט דרך כלל ובכאין סולך ומכיא פירושם׳ שכאמר כי חיים הם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא׳ ירכם כדרשן אל כשבה שהיה פקדוש ברוך הוא אמר תככי ולא יסיף לך יבאתן כשאתן

של ישראל וסיים הקדוש ברוך הוא מחייה לותם
עד הרוח של נ"ע שסיה מבטא כשן כמבואר
במדרש חזית לעבד"ל סיה הקדוש ברוך הוא
והנ עמהם כך מדרשו של לשם כי ימות
בלובל לון בתורה מתקיים' שלא במי שממית
עכמו עליה' כדי שלא יאמרו הנן לשם
שם ושלום בלימוד התורה' הוציל וכריך
לשמית עכמו עליהם לכך היה הקדוש ברוך
הוא ממית לישראל בקבלת התורה והסיום
לותם על ידי הרוח של נ"ע לפרקות לדורות אף שיחותו כעולם הוא שכנ"ע יקיש
לותם חיים כנאמ' . וכן דרשו של בסהיה כא שקדוש ברוך הוא שתרגם לישראל שון מסן
בעלי מומין מכח שיעבוד שטיט וזכן ומטרעים להקב"ה מה אתן תורתי לבעלי מומין וכו' הוא
למלאכים שיהיו לותם כדי שלא יהיו בעלי מומין . והוכיח ברשז של כפרשת יתרו. וכל שאם
רואים מלמד שלא היו כאם שומים ומכין שלא היה בכם שלא ת"ל ואעבו וכו' כלשון של דכר שסיה
שקדוש ברוך הוא בשעת מתן תורה מתיה לותם ומרפא לותם . לזה לאמר כי חיים סם
למוצאיהם וכו' ופי' רפא מעלות שתורה כי חיים שם למוצאיהם: וזכא לומר להרשעים שהיו
מוציאים שתורה משמים לאכן סיה לשם חיים כדפרשכו המיה לותם: ולכל כשרו של כל לאמד
ולאמד סיה מרפא לותם כדי שלא יהיו בעלי מומין : וכן שתינוק כשהוא כמעי אמו לומד
שתורה ושתורה משמרתו : לזה לאמר לאכך וזומר רפאות תהי לשרך וזקוי לעצמותיך
והזכיר שרך כלשון שהתינוק במעי אמו פיו סתום והשטור פתוח ולשם שכשם האוכל כמפורש
כשיוצא לכן לאמר רפאות תהי לשרך . והוא שוציל כשהוא במעי אמו שוא לומד תורה עם
שטבור כשביל בפיו שתוא לכן כשיוצא לו יהשתוא שפתוח ויפתח שהתוא שאלו כן לא היה מי
שלמדו שעה אחת: והוא שהתורה היא רפאות לשרך שתרפא טבורו שהתוא שכך כדי שיהיה
מי ולאמר כך כשהוא בא לעולם לו שהתורה משמרתו ותתן לו חיים: לזה לאמר עץ חיים היא
למחזיקים בה . למאכ ותומכיה מלוסר וכשם סיסיו מלשרים שהתורה שלמדו לשם שמים .
ולאמר עכשיו ולומר כי לויית חן וגו' . הוא שלא תאמר הוציל ודרשו בשירושלם שתורה כעורה
במי שאם מוצא שתניה כמי שאשקירים עליה כעורה ואם כן למה לי שתורה הוציל וכריך לשתור
עליה כשורה ולז יקרא עלי תורה מפוזר וכו' כמעשה שהיה ברבי יהושע : לזה לאמר כי לויית
חן הם לרשתך ושנקיים לגרגרותיך כלומ תסיה מקושטה כשנקיים של נוזרך כך תהי מעלה חן
והוא שדרשו הלומד תורה כלילה הקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד: ומקשה תיכה כשעל
מעלת חן מכ"ל לעולם שכח לכן מהוא ולומר

סנ"ס

תתן לרשתך לויית חן וכבר שהיה מלוה לכן כזה יהיו שמאמר כמי שאתה מוציא תורה כמי
שלשם לעולם הכל כמפורש כשוף פרק זה נבי שמשתיר עליה . כ"ל שהוא לומר כלילה שהיה
כ"ן קיימת . וזה שלמד לויית חן ולא עוד תושך ושתוה :

ספרי מלוס לומר: שלא נס עטרת תפארת תמנך לעולם תכף ומקשה סן למת מכל מה שלמרת למעט מפני מה יש בניך ולומר תורה ויתת בתכי ימין כתן רבי כין ודומס לו: להן מסיב ולומר לעולם ימים כימיכם והמשלה עושר וכבוד. רוכה לומר על מסלת סיכן לריכת ימין על ן תלע לעולם ימים קוח כימיכם כעולם כימין סוח בעולם סכת משל"כ וכמשלה סוח העולם הוח סכממה ליל כסף הוח עושר וכבוד למעט לפי שתכף כי לריכות ימים: ומקשה תיכה לריכת ימים ממוע לי: מ"ל ס"לריכו סביס לעולם סכת: שלא תאמר כדלמרו סתם ימים לריכו שכים לפי שלריכו בעולם וקיכים שהיו כימי יסושע. למר נ"ם שכת ימים לריכו ולפי שנים. לזה למר ולומר כי לורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך.

עטרת זה העושר תפארת זה כבוד ותפארת שבים לכותם: והכת תפארת כחורים כחם. וכבוד וכנל וקיטו ככוד וסתכתם דזקיטים עושה ליכל כלמד מך מיכיסו ליותר ליש לרשיון ליש: מעשה

ח ר"ש בן מנסיא אומר משום ר"שב"ה הנוי והכח והעושר והכבוד והחכמה והזקנה והשיבה ובנים נאה לצדיקים ונאות לעולם שנאמר עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא ואומר עטרת זקינים בני בנים ותפארת בנים אבותם ואומר תפארת בחורים כחם והדרת זקינים שיבה. ואומר וחפרה הלבנה ובושה תחמה כי מלך ד' צבאות בהר ציון ובירושלים ונגד זקיניו כבוד.

ר"ש

ובי עד מסת ש לל ידיכל מסד לל כלה לכמין ככוד בל סנריך מ"כ' לומר כלה לנדיקים: לע"ל כוסת התנל כמס סדכרכו על עתה מיע"ל תו"מ מקדוש בל יעתה לומר מע"ל סנדיקים המקיימים לעולם נמים נם סתם לכל סכבוד הוסיל ומתם כעני קרמל ועדיין כמלי כיהכו:

לתת טעם למכה סכדיק נסנים מס ולמה רמזו הוא לכל שלא מלינו נדיק לרמיה מיידי סנרכים לתת טעם למנס סרסעים מפרט כ"ל בל מקומו: כ"נ היכו כתם לרסעים כדרסו כיומל פ"נ מומרים לרסע למה לל עמקת בתורס תם יזמר בתה קייתי טרוד כיכדי סייתי מומרים לו בכלום קיית טרוד ניכך יותר מיומף סנדיק וכ"לכן הכתו ל' היכו ינה לרסעים כדי שלא ומכח תום טעכה ולמתלל לף סיכל סויב תם יהיה נתה"ן מכל מקום יהכה טוב שלא יהא לו תום דכך למפוע פין כדי סיכל סויב תכף. מ"ל כ' הנדיקים מתנדרים ניכרם לף שתם נתי' כמו זו תף הנדיק וכל נדיק ונדיק נדורו לכן נתה נימה המו לנדיקים כדי שיקבלו שכר טוב לף שתמה כתיב לף סיכר שרע שולם נתם וכמעשם דר' ססיה יוסה כשכרי טכילה וכו'. דמיין נתי בקתלי מיונרי זמוף היס מסופרי לורנשלים כמתם שלא כוחיל ולא סיה לו הדרת פכוס לף מקומות לים תם. ומכח היכו כתם לרסעים תם כנכסיו תמין לתם כת נוחלים ומומנים ק' תם היס ולמה בת מי יובל לעמוד לפניכם: למעט בדיק הלומד תורת ה' תמיד ומתעם כתו כללתו בתכתדין למה בקפץ

תוספתא וכו׳ ראוי לתת לו כח כלי להיות מולין לטהרותיה . ועיסה ראוי לתת לרשע שלם יהיה לו עושר ולא יטרח לפוס בן לדס לו יהיה מרעיש כל עולם כולו וגם הוחיל ויהיו עושה נדקים למה יתן לו הקדוש ברוך הוא עושר : מסק״כ הבדיק הלומד תורת ה׳ ומבזהו ממנו להפסיק לעומתיים לפניו לשמוע תוכחתו לכן נתן לו עושר . ואכתי הוחיל והרשע דומה לאותו שנכר שלא כמקר לו הפקדת החיכון ואם כן היאך יכול ליכנס הוחיל ואין כו יראה : וכאיב לרשעית תכמה ירחת ס׳ כראשו בשבת : מסק״כ הבדיק כבר יש בידו המפקדת החיכון לכן יוכל ליכנס לפני ולפנים לפניות לו תכמה : ומזקה אינה נתה לרשע לפי שראשו כשוקפין וכן הוא בשבת כל שמזקיקים טפשות בתוספת ואם כן מוט ב שיעות בתכו ימיו : מסק״כ הבדיקים כל שמזקיקים תכמתם בתוספת לפס . לכן נתה לתת להם הזקפה : והשיבה רוגש לומר שיחוח יג׳ שבים זה בקרית שובה בתבואר בפ״ה במסכת כ״ק : לזכו מן הראוי להחזיק שראש כל ימי שכו חין : הוחיל שכבר כתוב לא יקבו ימיהם . עיין עליו לעיל בפ״ב במסכת ע״ז ותתבונן עוד טעם למה הם בוש לא יקבו ימיהם : מסק״כ הבדיקים ראויים להאריכות ימים ושבים בשבוקים להאריכות ימים בתורה שכאמר בה כי היא חייך ואורך ימיך : ושבשים אינם ראויים לרשע מסק״כ לתת שפ״ה שמואל ס׳ שימון כ״ד מרשעים וגם רשע נרש כרשע להאריך : מה יולד הנשף וכו׳ ואין יהיה כמוהו ואם כן למה לרשע להיות בשים בעולם : ותת״ל מן חוח יגח פרח ויסיס נדיק : לז יסיס נדיק ורע לו שוחיל ושוח נדיק בן רשע כרשע שכרכות פ״ו : מסק״כ הבדיקים כאים לבשים מק״כ יהיו גם כן בדיקים לז יחיו בטוב הוחיל והם בדיקים בן בדיק : ואם אם ושלוש יהיו רשעים יכלו שכותה בטוב הוחיל והם רשעים בן בדיק לכן כאם לבדיקים כל שלשה במסכת זו זהו שמשיים כאם לבדיקים וגאם לעולם ושוח בטוב בדיקי׳ בעל׳ בן קריה ויש שכאה לעולם בשבילם ומניח תפסוקים לרחייה שכאחר בעבות תקלקל שוכח כדרך בדקה תמנע . והרשע אינו עושה בדקה . לדרכה חומם וגוזל ממון לחרים : ולומר בעבות זקיקים בני בנים ותקלקל בנים לאבותם והכה לף שיהיו בניו של רשע בדיקים בריכים לסבול בעונם בשבילו הוחיל והיה שוח בעבמו רשע ואם כן למה לו בעבור ו להיות לו בניו : ואם יהיו רשעים כמוהו פשיטא למה לו בנים כלפי להרבות כאיר בנים משחיתים : מסק״כ שבדיק שוח להיפוך כהפרשנו לעיל : וכן ולומר תקלקל כאורים כאם והרבה זקיקים שזה פרשתי במסכת זו : ולומר וחפרה שלבנה וכוסה החמה וגו׳ לא מתכת להבחיל שבדיק רחוי לכל הכבוד כלפי תרפה בניות בדקיהו במהלים לו ושברים הלבנה וגם כוסה החמה בשכיל כי מלך ס׳ בהוחות מחזר השכינה מה שיחזיר בבוד שוחקות עליהו שיהו שכבשה שלם . זהו שלמר וחפרה הלבנה וכוסה שהמה כי מלך ס׳ בקות בסד טון וכירושלים : ולבנך זקיהו בבוד בראשו על עתיד שקדוש ברוך הוא לעשות בלם חלי הבדיקים ושקל״ה יוסד כיהיהם וכו׳ . כמלא שבדיקים לא יתבייש מפני שבינים שבינים לעתיד לבא יכ״ם שלפי בוהו בעבין בסוס בכר :

אך יוכל להיות ושפרה הלבנה וכוסה החמה כי מלך ס״בהוחות בחר טון וכירושלים וגבר זקיהו בבוד : ענין הלבנה והחמה הנזכר שוח תורה שפתה שבחלת לחם :

קורס מתורס שבכתב שמסס ונגע הפ רוס הכהן׳ וזה לשון כל מה שלמדנו לומדים בעולם כוס
הוא כוסס טפשיים ואין ס׳ יכול לעמוד על תורתנו הקדושה: שלפיכך בימי הכלים ונמורגים
כשאר הרבה כתוקנו׳ ודרשו כותבי קנין מלת תזקו תזכו לתרין קושיות ומבעיות. למכס
בכליות מסיחיכו דרשו על הקדוש ברוך הוא יוסב כיוסיפ ומלמד שמסס בתורה לו ינגח כל שפן
מלבס: ואין ירלו שמכמים לומס שהיו לומדים תורתנו הקדושה כיון שכתב שכלמת
למתה וכיון תורס שבעל פה הכלמה למבכה למה יכוסו ויחפרו בשביל שירלו מז שלא היו לומדים
יפה: זהו שלמר ופפרס למבכה וכוסס למתה. לומדי תורה. למה כי מלך ס׳ בכלות
כהר כיון וביוסלים וכנד זקיניו כבוד שיהיה הקדוש ברוך הוא יוסב ביוסיפ ומלוה להם טעמי
סמורס שליהם להלבשתם ומז יתרץ שליהם הכתוב הקוסדת וכו׳: וזהו שדרשו על דור שבן דור בלי
לא נמנא הלכה כרומי: לפי׳ ס רלו בלומה פעם שמה שפיו לומדים לא היס כרומי. לכן
למר כי מלך ס׳ בכלות כהר כיון וביוסלים לפי שלמר כי מכיון תנא תורס ולכר ס׳
מילוסלים וכא לומר שימלוך סק׳כס סס ומנלה שעמוקות שתורס וסוללות הכלמרים
וכרמוים שמה:

כנ״ס

בזה תהיו מה שדרשו על כיולין׳ עכין קטרוג שלכנס. וכן הוא בהרה פרשת בלקשת.
פרשה ו׳: וה׳ יעזור מילי לכתת מעיכי חוכח מיכוחי שפרשתי על התורה תנלה לומי
שסומע כוה המלמר כלפון שלמר ולפי דרכנו שילדנו כוה העכין. למרס קירס רבס״ג ס׳ לפס
מלכיס שישתמטו בכתר למר: ס׳ל הקב״ס לכי ומעטי עצמך. למרס לפכיו רבוכו של עולס
מפני שלמירתי דבר קטן ושמעט ת׳ל מסול ביוס ובלילס. ומתי רבוכתי שרצ בעיסר׳
מלי מסכי שמר לך ולימכו כך ישרלל ימים ושכים. לדיקים ממי לפ שניה הלל לימיהס ניס דכתיב
וסיו לשוטות ולשומדים ונו׳: למר ליס בדיקים יקדלו על שמך ועקב הקטן ממוקל הקטן דוד
קטן. לפ היה מיתכן דעתס שהקב״ס שביק כשרס לפי שמעטתי סירס. וסייכו דלמר
ר״ל מס כשתכס שביר של ר״ס שלמר כו לפ׳. למר הקדוס ברוך שביר זה וקל כשרס על
שמעטתי סירס ע״כ לשון המ׳ למר: וקשס כשוות מס שלמרס הלכס בשתי לחד הוא בשמעט
כיוס וכן בלילס. סיקיו מלירוס שהיס כ״ס: כך הוא משמעות הפסוקים: ומס כן למר
כך כשלמרס הלכס לפי שמעטתי דבר קטן לשמעט מת עכמי. למר הקדוס ברוך הוא משל כיוס
ובלילס: שסמס מס שלמתי שיסמור אחור שלו כיוס: ותניר גס כן הלכה: וכן הלכה
שסיתס לומרס שהכרס כהונן לשמעט ת עכמי: כיוך חלילס שעשס הקדוס ברוך הוא דבר שלל
כהונן. הוא׳ל והלכה לומרס שהכרס כסונן: ולמס היתס לכס מיסכת לעתס כשיס
הקדוס כה לומר שכיולו כפרס לפי שמעטתי סירס. ולמס תקיס כפרס ורווקל כרקס שלמ:
לדרכס יותר טוב היתס כפרה זו כלמכנות שלמ כשעס שסירס סולך ומשמעטת: סיס וכר
כשעיל הלכה שהיתס מתמעטת כשעת כריחת שמיס ותרץ׳. שלא הוא הלכה שהכתו לעיל:
שסמס וירס׳. סוף תורס שבכתב ותורה שבעל פה: וכתוך תורס שבכתב נכלל התורה שבעל
פה: ודרשו על שלשה כתרים שמס ותמת מהשלם הוא בתר תורס שבעל פה שקיל בתוך תורס
שבכתב. ס׳ל לעשו מלכים לפשתמש בכתר ס׳: וקבי דהכא הוא׳ל ונבו תורס בע״ס כלולס

לאמר כתוב שכתב׃ ואם כן למה כתב לנו כתיב׃ תן לנו שני כתרים׃ אחד לתורה
שבכתב׃ ואחד לתורה שבעל פה׃ אל הקדוש ברוך הוא ליכתר׃ לתורה שבעל פה׃
לכי ומעטי את עצמך׃ הואיל ואת אומרת כך לסיות שני תורות׃ מיעוט עצמך ויכר׃ ויקטיל
עצמך מתורה שבכתב׃ לקיות לך שם בפני עצמך לסיות תורה שבעל פה׃ ותורה שבכתב כ״ת
בפני עצמו׃ ושעמו של הקדוש ברוך הוא עכין אחר כך למה סיתמעט עצמך לסיות תורה
שבעל פה בפני עצמה׃ ומיכיל לך סיהיה הכיבה שעמו של הקדוש ברוך הוא עד לבסוף לכן לך
סיתה לשעתה מיוצטרך עליה׃ לכן סיתה לוערת מפני שתמרתי לפניך זכר הנון לתמעט את
עצמו כשעשכן׃ ומי לך מיפיס לי לתלי לומר׃ שני מסכתר שהיה שלי מתחלה׃ אמר ליה
הקדוש ברוך הוא משול לי כיום וכלילה שקדוש ברוך הוא לריאו לה רמז שעשאו שם שסיה לומר למעט
עצמו כשעשכן׃ ומכי פירושו שם יש להתורה שני שמות׃ כתב ובעל פה׃ הן לשת שלין
תורה כ״ת אחת׃ כמו שאני׃ יחיד כשלמי כך שתורה שבכתבי היא ת״ת׃ לכך די לה בכתר
אחד׃ דק שם שתמרתי לך למעט להפרים עצמך׃ ושם קריתי לך שם בפני עצמו תורה שבעל
פה׃ הוא כשביל שתמשול ביום ובלילה׃ זשו שתמר משול ביום ובלילה׃ פי׳ ביום הוא
בפני הכיות׃ שו קיה לנו יום׃ ובלילה הוי הגלות הכמשל בלילה׃ זשו כוונת שכתוב
בתהלים ככה תרכה בלילה ולא תמר כיום׃ והוא כשעשכן׃ והוא שלו כגלות מרוב צרות
לא יוכלו ללמוד לפני תוכיחם התורה כשביל נוגשים כדשטן על המדרש ילקוט תמרש תורה שבע״פ
סיתה לה נס כן בכתב תקל״ה בשביל שילכו בגלות וכו׳ עיין עליו שהתחלקה לא היה לפני פעמת
שכתיבה׃ וכן הוא כדכתי בפרשת כי תשא על הפסוק בתוב לך לת שהכרים שלנו וכו׳ עיין
עליו שם תמר משה רביכו ע״ה שכתוב לו׳ת שכתב להם וכו׳ כלומר׃ ומתוקף בשהדיין ע״ת שכל
ר׳ יסולף כן בכתי׃ ואו כשתהיה התורה שבעל פה תוכלו ללמוד כדרך כ׳כני לדם מהשבים זה
לזה׃ ואף על פי שיראי שיכיהם יוכל לומר ברוחות לבמו שוטקים׃ כשיזה דבר לכן קריתי
לך תורה שבעל פה׃ ואמרתי לך להתמעט׃ כן היה הקדוש ברוך הוא משיב לבלבב התורה
שבעל פה׃ משול ביום ובלילה׃ ובתשובה זו כשמע עוד תשובה אחרת התלוית תחר כך׃
ואותה תשובה לא שביכה בלבבה בזכור׃ ולכן היתה מקשה מלי רבותא שרגא בויסדא מ״ל
משני רובה לומר שרגא שיא תורה כמו שתמר כי בר מבוש ותורה לור׃ בשביל שגלות
מ״מ שם שיכא תרעא בשהיים מלי משני פי׳ בהיות שילכו ישראל בגלות וישתעבדו שוכיהם בהם׃
ולא יוכלו ללמוד ולקיים מצות תורתיך כדרבו של התומות מעבידים על דעת קונם׃ ואם כן
מלי משני התורה שבכתב ובתב לשם בקולם קולות׃ תמר ליה לבי ולימכו כך ישראל ימים
ושכים והוא שילעו לשמור השבת ומועדים כדמשמע בתשובה ירק לדיני במי לא בני ונו׳׃
רמו לשם הקדוש ברוך הוא׃ ולא ידעם שלבבה מלי קל מלמדו לם׃ לבן מקשה עוד׃
שם מיועם זה לתורת כדי שילעו שמועדים׃ לדיני במי לא בני שלא ליתכי כם לכתוב והוא
לתורות ולמועדים גלויים ולשנים ואם כן למה לבבול לתורת בתבי שבעל׃ והוא שלא שביבה
בלבבה בתוכר שבעו של הקדוש ברוך הוא שילעו ויתים טוכים והמועדות כשילכו בגלות וילעו
לו לעבור שביבה לתורת שתקיף התורה שבעל פה שנוכח כשיפה׃ לבן בשיב לה שקדוש ברוך
הוא

ה"ג נדיקים לומר שבריכים להיות שלשה לזוקק כעיכור החלש ולא פחות . והזכיר שלשה לומר
לין מגלין סוד עיכוד כ"א שיהיו שקידים כשלשה שלשה . הן כמלכיסקן בכביסים : הן כיסרשלים : כ"ש
שיהיו כדורם כשלשה שלשה . לכן הזכיר דוד שמלך עליו השלשה . כמלכים . ושמואל שבביש
לבביסים . ויעקב לבניו : כיסרשלי : והזכיר ישעיה לרמוז על ישרשלים : כשכיל שה"ק
לישראל ויעקב ונו' כ"ל ישראל והיה שמך : והכי פירושו . מה שאמר בדיקים יקריבו על שמך רוכב
עמוד הבדיקים יקריבו שמועדות על שמך ושמח יקבעו שמועדים כדרכן לא תסר תקריבו אתם ה"א
את אלא אתם . וכמו שדרשו לא לי אתם שוחלים אלי ואתם בלבד לכ"ה זבח מעשר לימתי יסיס
ה"ק : כשהוא כרכם פרשת כל ובפרשת ואתהן וזו שלחו בדיקים יקריבו על שמך : לא סיס
יתכן ועתה בכך כיון שילכו ישראל בגלות שרגל בו קרא אלי מקבי כדפרשנו לעיל אף
לשועדות שכל כדפרשנו : שישתעבדו כשם הקדושה : לכן לאחר הקדוש ברוך הוא שיגיעו
כשרם לבו שמשעבדי קיבא . ואיש כדרשו לל הקדוש ברוך הוא כיבר לו שלכיות : שישתעבדו
ישראל אחת שרכשה מלכיות כדי שיסיעו מניסקס . ולא"ל שכשם שיבר וזקדוש ברוך הוא
שסכים עמו : שמר הקדוש ברוך הוא לשכיל שכשיגיע לגלל השכיס עם שלכיסם שיש שמור :
לכן שובך הקדוש ברוך הוא לשועה כשרם . כשכיל עד הגלות נדיקים ישראל לשכור על התורה
ועל עבודה : וזהו שמסיק וסייכו לשמר כבי לנו מה כשתכת שעיר של ר"ה שנאמר נו לה' שלה"ק
שעיר וס שהל כתיבה שכל שמעשתי את קיבא כדפרשנו לכן נאמר נו לה' הוא שסס העכס : הוא
התורה שכתבה . והזוקק כר"ה כד זקקה מה כשתכת שעיר של ר"ה וכו' משמע דווקא כר"ה ודוק
בשכיל שתורם שבע"ב שיש מלכות תורה שכשכל שם שכקילת רגם חיש לכפר על שמעשתי לועם
וקכל כדפרשנו לעיל :

מח כח לשמעכו לילו ז' מידות שיו בפ'
וכך ו וכן יבין קיסמך מה כח
להשתיבו ו וכי לכפול עכמו דרוש : וכן לומר
בן לקח הכוכר במסכת ז' שסים רושם ליתן
כל כך ממון לאחריס מה כריך לשיות לן עוד
עבית גבוה ושם בן מז קוק שיוכל להיות לו כל
כך ממון שלא לכר קוק : לעכ"ל כוונת
התנא במשכה ז' לשרוך לדורותיו שיסיו
מחזיקים יתי לומדי תורה כדי שיוכלו ללמוד
בעוד לב לפי שהרשם מוטלת שפולו לתורה
כלומדו כשכהדרין וכך לומר ג"כ לא"ה שיש
שהכ שבע, שלא יחסר ממון לאחרים : ושם זה
יהיה פי' משכה ז' : ומתמיל לילו ז' מידות
וכן קלי על שלבניו מה שאמר לעיל ז' מדות

ט ר"ש בן מנסיא אומר אילו
ז' מידות שמנו חכמים
בולם נתקיימו בר' ובניו ארון בן
קיסמא פ"א הייתי בהלך בדרך
ופגע בי ארם אחד ונתן לי שלום
והחזרתי לו שלום אמר לי מאיזה
מקום אתה אמרתי לו מעיר גדולה
של חכמים ושל סופרים אני אל
רצונך שתדור עמנו במקומנו
ואני אתן לך אלף אלפי דינרי זהב
ואבנים טובות ומרגליות אמרתי
לו בניאם אתה נותן לי כל כסף
וזהב ואבנים טובות ומרגליות
שבעולם איני דר אלא במקום תורה

לפי שבשעת פטירתו של אדם אין
בלוין אותו לא כסף ולא זהב ולא
אבנים טובות ומרגליות אלא תורה
וכ"ט בלבר שנאמר בדרך תחלכך
תנחה אותך בעולם הזה בשכבך
תשמור עליך בקבר והקיצות היא
תשיחך לעולם הבא וכן כתוב בספר
תהילים על ידי דוד מלך ישראל טוב
לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף ואומר
לי הכסף ולי הזהב אמר ה' צבאות:

חמישה

פי שהיו כל המדות הללו היו בהם יש מקבה ולא היה קפה בתוכו: וכדי שתכין שדה
מריחים לכו למעלני המעשה שיש אחד ר"ש בן אלעזר מתגדל בשיח בתענית ע"ג שמיתה דעתו
נסה עליו וכו' כאמרן לו לאדם לחד שהיה מכועב כיותר וכתן לו שלום ולא התחיל לו שלום וכו':
פי רבי ותנחומות שם שיש לומר כן אדם אלו הכבוש ולטוח בתוכן כדי שלא יראנו בלבד:
לזה אמר רבי יוסי בן קיסמא פעם כי אדם אחד אין האדם שלמד שיש אליהו הנביא לכך ס"ס
לו כל כך ממון וכתן לי שלום ומחזירני לו שלום פעם אחת פעמים נפש שלו: זאחר כך
כשרצה אליהו הנביא שתין דעתו נפש עליו שלא לו מאמת מקום הוא לף שהיה יודע מקומו היה
מוחל לו כל מה שהכעיס הללו ללמוד לכו שלא יתן ס"ת דעתו לחר ממון ונם הכעלי כתי' יכלכו לכם
לית ממון הרבה ללמדי תורה. זזה לומנו מקנוה משמים בל פחוסיף יוסיפו לו ומשתין כמאן דכר
מפס מוחל ולא המותו יקח הכל. והיה מסיה לומעיר נדולם של מכשים ומפורים שהיה היה
מוחם לחר הקורס לף על פי שהיה כוולמי כלותו עיר ממון ועובר שרכם הכים הכל ועשה
קפורס עיקר. ל"ל לכונך שתדור עמהו וכו' אמרתי לו הבו אם אתה נותן לי וכו' אינו אלא דר אלא
כמקום תורה: חוחל ולא הוה לו כן קיסמא מכירו שהוא אלו שו שכבוש קיל לו בני כדרך שלא
היה מסיעו כ' רש"ב מתנדל שהיו הכל שלא לבסוף: ונתן טעם לדבריו לפי שנעשית שעורתו
של אדם יתן מלוין וכו' אלא תורה ומעשים טובים שהיו עמו מלוין לכן אדם שלוחר
נפשה לכך תנשם לוחך וכו' ונזכו מ"ם לשתי מי שנם לכלן ושלמדו בידו ולמדו אומר ובשפתו
והנכו בידו הנה שלין מלוין לוחו כ"א התורה והמעשים טובים: ומכיון לרמיה מן דוד
שהלך עליו שלום אף על פי שהיה לו בשף וזהב שרבה לא היו מחשבים לפניו ונוסף עוסק
בתורה כאנוחה היתה עד חנות לילה עוסק בתורה מכלן ואולך בסדרות ותוספתות וזהו שאמר
דוד לי תורת פיך חשבי ושב וכסף למה שהי אומר אלא לת התורה יותר משלשי זהב וכסף מהונה לנהוק
כרבו לל עשה מעשה לוח ונדק"ל לוח כשכיל אלי הוא ס"ת ואלי לשל כדרך שמשלים פסוק'
שאין לאדם לו לכן עוסק תמיד כשם שהקב"ה בתורה ס שמכוונת ומתחיל ונוסם מהחיל.

חמשה קנינים קנה הקדוש ברוך הוא
וכו' ר' יוחנן ורבנן
דרשי אתה קודם שנעשלם
משחבש לברואות את עולמו נתקיים שעולם
בשביל התורה. שמים

וארץ קנין למה הם
שמעידין על עולם שכת'
כה אמר ה' השמים
כסאי והארץ הדום
רגלי כתיב כאן ארץ
ובמקום אחר ארץ
שכתוב מלמד החזין
קניניך הם להלן
שמים וארץ לף כאן
שמים וארץ וכתיב
קניתם וכו' מכרם
מכין שהקדוש
ברוך הוא קנינו של עולמיתקיו'
בשבילו שנת' ויברכהו
ויאמר ברוך אברם
לאל עליון קונה שמים
וארץ ישראל
קנין אחד מכין שהוא
עתיד לברך את ישראל
ואומות העולם
אומרים להם
שבזכותם שעשיתם לנו
אתה שכתוב אשר
עשית אתנו
קנין אחד מכין
שנאמר מקדש ה' כוננו ידיך
ויש אומ' אל גבול קדשו הר זה קנתה
ימינו כל מה שברא הקדוש ברוך
הוא בעולמו לא ברא אלא לכבודו
שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי
בראתיו יצרתיו אף עשיתיו
ואומר ה' ימלוך לעולם ועד.
רבי

ג חמשה קנינים קנה הקדוש
ברוך הוא בעולמו ואלו
הן תורה קנין אחד שמים וארץ קנין
אחד אברהם קנין אחד ישראל קנין
אחד בית המקדש קנין אחד
מנין דכתיב ה' קנני ראשית דרכו
קדם מפעליו מאז שמים וארץ קנין
אחד מנין שנאמר כה אמר ה' השמי
כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית
אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי
ואומר מה רבו מעשיך ה' כולם
בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך
אברהם קנין אחד מנין דכתיב
ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל
עליון קונה שמים וארץ וישראל
קנין אחד מנין דכתיב עד יעבור
עמך ה' עד יעבור עם זו קנית ואומר
לקדושים אשר בארץ המה ואדירי
כל חפצי בם בית המקדש קנין אחד מנין
שנאמר מקדש ה' כוננו ידיך ואומר
ויבא אל גבול קדשו הר זה קנתה
ימינו כל מה שברא הקדוש ברוך
הוא בעולמו לא ברא אלא לכבודו
שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי
בראתיו יצרתיו אף עשיתיו
ואומר ה' ימלוך לעולם ועד.
רבי

מדרש שכתוב קנינים קנה הקדוש ברוך הוא
וכו' ר' יוחנן ורבנן
דרשי אתה קודם שנעשלם מפני שכשעלם
משחבש לברואות את עולמו נתקיים שעולם
בשביל התורה. שמים

וארץ קנין למה הם
שמעידין על עולם שכת'
כה אמר ה' השמים
כסאי והארץ הדום
רגלי כתיב כאן ארץ
ובמקום אחר ארץ
שכתוב מלמד החזין
קניניך הם להלן
שמים וארץ לף כאן
שמים וארץ וכתיב
קניתם וכו' מכרם
מכין שהקדוש
ברוך הוא קנינו של עולמיתקיו'
בשבילו שנת' ויברכהו
ויאמר ברוך אברם
לאל עליון קונה שמים
וארץ ישראל
קנין אחד מכין שהוא
עתיד לברך את ישראל
ואומות העולם
אומרים להם
שבזכותם שעשיתם לנו
אתה שכתוב אשר
עשית אתנו
קנין אחד מכין
שנאמר מקדש ה' כוננו ידיך
ויש אומ' אל גבול קדשו הר זה קנתה
ימינו כל מה שברא הקדוש ברוך
הוא בעולמו לא ברא אלא לכבודו
שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי
בראתיו יצרתיו אף עשיתיו
ואומר ה' ימלוך לעולם ועד.
רבי

מפני כוח התורה שבקרבת תכף שנאמר ואתנם׳ בינו וכלה והן שנאמר כל מפני כם: והוא
לומר שיסרחלו הברזלו בשביל התורה וכן כולם הנזכרים לעיל נברזלו בשביל התורה: כה׳
אלין שנאמר מקדם ס כוונתו ידך פירש רש״י בפרשת שלו כו סוף עשך ויכוונך וכן מכם כשכים
וכו׳ והוא כלפרשנו לעיל: והוסף לומר בשביל הכשכים הבקרקעות כוונך עשית המקדש:
כדי שילמדו התורש לישראל. ומכיון רש״י זה יותר כלפרשנו ויכוסם ׳לל נגוד קדשו סר זש
סוף כית המקדש הנקרא הר. כש״ם הסרן סעוט וגו׳: קנאתה ומיכו היו התורה
שבקרקעת יתין שנאמר מיתיכו של שקדוש ברוך סוף לימין משה כש״ה כפרשת זאת שברכה מיתיכו
לשבת לעמו: ומוסיף ואומר וכל מס שברש שקדוש ברוך הוא בעולמו וכן שלש תאמר כ״ש
החמשה לכיום שלנו ברש שקדוש ברוך הוא בשביל התורה ולש שאר לכרים: לכן תאמר וכל
מה שברש שקדוש ברוך הוא בעולמו תאמר דרך כלל. לש ברש שלש לכבודו היו התורה
שבקרקעת ככוד כתיב מתם ל עם אלה זו לדבר רכיכו כתיו כהקהלת ספרו ככוד שכמים
ויכלו היו התורה שבקרקעת ככוד שבעולם שכ״ד למכין לכ׳ היו התורה שפתח כ״ש ושיים כל מד:
וכן סוף בהתחלת הפרים מס שמיכר לים שלשי מוס״ר מסה קונדוולרו לכל: ומכיון הפסוק
שנאמר כל הבקרקע בשמי נלכבודי ברתיו יברתיו לף עשיתיו: עלה ברעיוכי לומד שקלי שכל
העולמות שהיתכם לכלש: והכה כבר קלמכי המחבר הגדול שבמרן זכותן ותשועה לכו שנאון
מה״ר שמואל לוזידה זכל בספרו שבקרקע מדרש שמואל וכן הודיעני לאל שאר כתן לי ליכם
במקום כיכם וכוכתי לדעת הגדול ממכי: וכן ראיתי בלוזר על מתני לפרש הסלש דכרים
שלש לברך אחרת ולא לתן לבני עוד מכשול לחשוד לות משה שתעשר ונכוב הוא עמו שלה
לי מעשות כוב נפ יסיר כל מכשול מלפני לעולם: וכוכות זש יתן לי מכון וחקדן ורחמיו עלי
להיות שלי וכני ביתי שלשים בנוף וכתוכם וכמתון לשיות לנו שלוש מעלה ומעש לתן.
והכה כתיתי לכי לתור כחכמה ותחרתי כדרך הזה שלש ככרה כשלש שלה כפם רוח כפעם:
לכן שאר שלש לשוכות ברתיו יברתיו לף עשיתיו כגד שלו הסלשה שהוא ככרה מהם: והכי
פירוסו דקרא כל שכרקע כשמי מה שהוא בעולם שכל ברתיו. תמכם ולכבודי שמה שיקבלו
תורתי הנקרא כבוד יש כה ברוקא לחכת יש לכם יתרון מכל שכרקעים שכבראתי משלשה דכרים
הוא שכפם רוח וכשמם: זהו שאמר ברתיתיו יברתיו לף עשיתיו ותוכל לפרש לוזה
שתרגם על כשמה ולוזה על שמות ולוזה על שכפם: ושוב קופיל וגם התרגם משולשת

הג״פ

כזה יובן מש״כ כי מכבדי אכבד וכוזי יקלו
פירוש כל מכבדי שיקבלו תורתי שבקרקעת
ככוד כלפרשנו: אכבד גם לשם. וכוזי
יקלו: פי׳הוא שכיל שנאמר כו ויבז וכו׳
את הכבורים היו התורה: ובקרקעת
כתיב בכגרש ש״ם שבקרקעת תפילה מכל

הכברים זמן ובזמן כדרכו אל תרוץ מעגיל למען נגיע לא היו רוכבים לקבל פתורם לכן יקלו כדי שלא יפ"ל רוכב ויתר נוסף רוחב פתיל מקבלין התולה הפיר ממוכם ולא הגלגל פותם כמפורש שם זמר שלמר יקלו קוביל וזקילו נפשם מד"ת לכן יקלו:

פיקודין עכ"ל: ברוך ה' שמלך מכבודו עלי לכוון לעשות השמל שנלוע חכותו יעמוד לנו לזכות אותי למען דכרי חפץ הן בכגלה הן בנשתר על פכוון ולא לשמל נשום לכר ככל מה שלבי חפץ בן ומשתדלי מכוד מרעים ומשמרת זרש יפיר מתכי ויקוייש כזוכתי ואוציכי ורולפי כור כרהן יקפרהו וגו' ואוכה לשלות כישיכתו של רשע ולכיות ידי רב לי בשלמת הדין ובשלמת דשתי ועזר מכרי ופיה ולימה קלכי עד עולם אמן. ומחרתי לכתת כשעם פעם לפרוש פתפוק זה בעצון אחר וכפי פירושו להלי קרא ולכבודי ברתיני וברתיני לשון עשתיני" וירצה לשכבודי המה המקבלים תורתי הנקיה כנוד כלפרשכו ים לפס יתרון מכל שכרלים ואוה ברתיני מתקיים. יברתיני שמחתי לו שכי יברים פזה ואזה. עשתיני הוא לעתיד לבא סיקום כתחיית המתים לעתיד: מפ"ל פס"ד כדומן על פכי השלם יהיו כמכוער כפוף יפשוה עיון עלינו שם. ומפיק ואומ"ר ימלוך לעולם ועד פירוש שלא תאמר הוחיל ואחרתי לך הכל בכרית בשכיל פתורם לא תאחר אם ושלום שקדוש ברוך הוא היה נריך לתורם. ובלא תורה לא היה בשפטר לברוא פזה לבר - לזה אמר ה' ימלוך לעולם ועד" ולא נריך לתורה: ואפר הוא המקבל וקדמון לכל דבר ומיבת כל פמיבות: והוא הקדוש ברוך הוא היה לעולם ועד שקדם התורם ואין לשפטר כדבר זה יותר לך בשכילה שהם כלית הקדוש ברוך הוא פתורם בשכיל שכברלים סיובלו לעמוד בשכילה: ומה שאמרו על שפרשת כרשפית ושפיה שבלו אמן ויובן "משם שפתורם היתה כלי תמונתו של שקדוש ברוך הוא ותאמר עתה בשם שאין שקומן בלי כלים ואינו יכול לשכות פזה לבר כך כל יכול שקדוש ברוך הוא שם ושלום אין נייר כשלמיכו ואינו נריך לקדוש וקורכם לך שדבר פזה כלשפרשכן שאין כלי לשומכתו כמה שבזכותה שכברלים יכולים לקיים עתה זה שיש פתורה כלי שומכתו ודי לשים מכין מעבאן כעכויכים השלם ואל תשמיל לישים שלחשוכים ובמתלת מתך על תדרוש.

כל לשון כדרשים	רבי חנניא בן עקשיא אומר	רבי חכמיה כן
שת ישלמל	רצה ה' שקדוש ברוך הוא	עקשיה שופר
להכיה לשלי כדרש	לזכות את ישראל לפיכך הרבה	וכו' לא אמר לשולשים
ובכי הוי לים לשותכת	להם תורה ומצות שנאמר ה'	נבי מסכת אבות.
לנה שקדוש ברוך		אלא כשלשה
הוא	חפץ	כתיבי

כאילו הן בלבדן ולפי שיש בהם משום כהנו כל משום נאמרו בסיף כל פרק ופרק. וקראתי אלו פרקי לחנות שבמדבר הכה דברי לחנות פרלמנטים שקבלו את התורה זה מזה כגון משם ויהושע וסוקיהם נז לזה עד לאבני בכפות הנדולה ושמעי והלל ורבן ותלמידיו והוליענו בבר לפי היו מעשים בכוכים ושיו מזירים לאבני דוסא ומדליכים לותם בדרך ישרה כמו כן רצוי לכל חכם להזסיר את בני דורו ולפולמיעם ד' דרך ישרה.

הפיוט לשעון צרקו יגדיל תורה ויאדיר.

כשבול שהכל נהיה בשבולו אדם רק יש אדם חטא בשמה מה שהאדם נתנה לתוך מן שדין להשמידו לגמן וכח מנת מן בעיני ס' בשבול שנתמה אלא ימותו: וזו כוונת הפסוק אדם וכשמה תושיע ס'. ועכ"ל כמנת הכל בנרף בשבול קטן אדם: ובשבול התורה יש לכל הנתולים הנברלים קיוס ומעמד: לוה אמר רבה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל: את לרבות כל הנברלים: כמו שם את השמים ואת הארץ. את לרבות תולדות שמים ותולדות הארץ: וכן בכאן את לרבות כל הנברלים. סיס הקדוש ברוך הוא חפץ לזכות בהן. להיות זוכה בהם כלדם הזוכה במה שהקנה מקבירו: כך הקדוש ברוך הוא סיה רוצה לזכות את ישראל וכל הנברים עמהם: בשבול שהכל נברא בשבול אדם. ויפרנל נקראים אדם כדרשו אתם קרויים אדם ואין: מה עשה הקדוש ברוך הוא לפיכך ברצה לקם תורה. אמר בשבילה הכל נברא: ועם זה היו ישראל מסוענדים להקדוש ברוך הוא כי כולן בני ישראל עבדים: ואין בזכיים זו זכה הקדוש ברוך הוא על שנרוך לזכותם בשבילם. וכדי שלא תקפח. ומי היה מעכה את ידי הקדוש ברוך הוא על שנרוך לזכותם לבן ל"ה ס' חפץ למעון נדקו: רוצה לומר בחמת לא היה נרוך הקדוש ברוך לכל אלא שפרצנו. רק ס' חפץ למעון נדקו כדי ללמד לבן שהכל נרוך וזכיים. ולא יקפח אדם מהבירו דבר כזרוע מה שהיו שלו: זסו שהסיק יגדיל תורה ויאדיר סיגדיל תורה ויאדיר לעולמי עד שלא יגזלו זה מזה כ"ש בנפש הפנה: וילמד מן הקדוש ברוך הוא אף שלא היה נרוך לזכותם שהכל הכר שלו: אף"ש היה קונה הכל על ידי זכותם כדפרשנו לעיל:

נשלם שנו חכמים. בעזרת שוכן בעונים

לחלק בקולים ובכנלות. ליתן שבחות ושודלות: אל אלהי
הכנלות: שהזקיני לחיים שחנות: ויוכני
בכנים רבנות. ויאמנני
הכתירה לרגלות
אמן

B
617-
620.